

Memento Antoni comparantis.
Es: Author comendationis digni.

Not
348^d

COMPENDIUM
THEOLOGICUM

De

CASIBUS
RESERVATIS

In genere: & in specie.

COMPTENDIUM
THEOLOGICUM

CASIRUS
RESERVATIS

Bayerische
Staatsbibliothek
München

COMPENDIUM THEOLOGICUM

DE

CASIBUS RESERVATIS

In genere: & in specie

De Censuris Reservatis in, & ex-
tra Bullam Coenæ Domini: pro omnibus Con-
fessarijs tam Regularibus, quàm Sæculari-
bus: juxta Decreta, etiam novissima
Summorum Pontificum secure
congestum:

Pluribus itidem Diœcesibus quo-
ad Casus communiter Reservatos Episco-
pales specialiter accommodatum.

Authore

P. F. FRANCISCO XAVERIO FABER,
Ord. Min. S. P. Franc. Reformatorum,
SS. Theol. Lectore Generali.

*Cum Privilegio Sac. Cesar. Majestatis &
Facultate Superiorum.*

A: M. INGOLSTADII, A. M.

Sumptibus, JOANNIS ANDRÆ
De La Haye Bibliop. Academici.

*Typis, Francisci Strauss, Aulici Typogra-
phi Eystadiensis, Anno 1702.*

REVERENDISSIMO

Prænobili & Amplissimo Domino,

DOMINO

CÆLESTINO

*Celeberrimi & Exempti Mona-
sterij Schyrensis S. P. Bene-
dicti*

ABBATI

VIGILANTISSIMO

*Exemptæ Congregationis Benedi-
ctino - Bavaricæ*

VISITATORI

DIGNISSIMO

DOMINO, DOMINO

Ac

Patrono suo Gratoso

Et

Observandissimo

REVERENDISSIME,
PRÆNOBILIS, & AMPLISSIME
PRÆSUL,

Domine, Domine ac Patrone
Gratiosissime:

Hoc unicum pridem
jam in votis erat, a-
liquod amoris mei
observantiæq; sin-
gularis erga *Reverendissimam Præ-*
nobilem & Amplissimam Domina-
tionem tuam, pro tantis mihi col-
latis, pignus exhibere, & testi-
monium. (quem enim non sub-
dunt, quem non expugnant be-
neficia?) sed qui id præstare va-
lerem,

D E D I C A T I O.

lerem, hactenus occasio, modusque defuere; quale siquidem & quantum opus esse oporteret, quod vel *Tuae* conveniret Dignitati, vel meae coresponderet obligationi. Ut vellem, *Reverendissime & Amplissime Praesul*, animi rapiensis in laudes tuas impetum liberius sequi, & ingenuo vultus *Tui*, quo ex laudum fastidio purpurascet, pudendum ingrati silentij dedecus redimere! modo adjunctae meae claritatis nitor & polities non potius obscuritatis esset allatura, quam lucis. Injurius *Tuis* virtutibus existimari debet is; qui unam praeceteris in peculiaris laudis scopum proponere praesumpserit.

Qui sursum habet cor, est luminare,

nare, in celo fulget ut sol, nec vincitur tenebris. Verba sunt Magni Hypponenſium Præſulis. Veneror, exoſcutor, & amplector tot cellæ & cæli ſidera, quot Celeberrimum & exemptum Schyrenſe Aſceterium numerat Protogonos; *Te verò Reverendiſſime ABBAS*, lucidiſſimum Solem ſtupeſco, qui ſummo meritum & virtutum ſplendore incedis. Abſit, ut ego mundi laqueis volutatus & conſtrictus tantâ de tua legum Monafteriorum obſervantiâ, tantâ ſacræ Aſceſeos, avitæque Religionis propagatione, quidquam proclamare velim. Abſit, ut de *Tua* in regendis ac beandis ſubditis admirabili dexterritate, de inſigni in re œconomica ad juris &

æqui regulas exigendas soler-
tiâ, ac vigente studio, de rarâ
in consiliis tam intra sacri Mon-
tis Schyrensis parietes, quàm
intra totam *Exemptam Benedicti-*
no - Bavaricam Congregationem
(cujus es dignissimè electus
VISITATOR) erogandis sapi-
entiâ vel umbram dare velim.

Hoc dictum volo, *Solis* natu-
ram præfers, qui congenitâ suâ
beneficentiâ omnium oculis ex-
positus nemini non sui reperi-
endi, videndique copiam exhi-
bet, dum *facilis es quærentibus*,
teste siymbolo. Narrant om-
nes, qui quotidiano obfirmare
possunt experimento, quàm
mitis, blandus, humilis spiritu,
sedulus corde, facilis affatu
CÆLESTINUS, quorum inter
nume-

numerum me finalem colloco,
 & conscius extollo, quantâ clem-
 entiâ me ad gratiosam audi-
 entiam, imò & familiare allo-
 quium toties admiseris, quibus
 gratiis & benevolentiis me fo-
 veris, quos favores & decuma-
 na beneficia in me devinctissi-
 mum tibi servum jugiter dis-
 pensâris, gnarus, proprium
 esse *Solis*, influere in hæc infe-
 riora.

Quale jam, & quantum opus
 esse oporteret, quod *Tua* con-
 veniret dignitati, & meæ co-
 responderet obligationi; hæc
 profectò in tantam excrevit, ut
 ulteriorem dilationem ferre, &
 nefas, & ingratitude nota fo-
 ret maxima. Pretiosius mu-
 nusculum vel opusculum, quod

DEDICATIO.

Tuo Nomini devotissimè consecrarem, ad manum non habui, nisi hoc ipsū Compendium Theologicum. Non diffiteor, est, si cum Reverendissimæ Dignitatis *TUÆ* splendore conferratur, exiguum; si verò ex sincero animi mei candore, obligationisque ac gratitudinis titulo metiatur, adeò magnum, ut vix majus esse queat. Accipe ergo hanc levissimam debitæ gratitudinis meæ tesseram, æternum obsequij mei mnemofynon, cui annectō mille vota, ut non tantum Inclyto Monti Schyrensi, Exemptæ Congregationi, verum etiam clientibus tuis, mihi scilicet & meis diutissimè fulgeas, ac veluti Sol, qui non occidit, nisi maximus, meritis,

DEDICATIO.

ritis , quibus gravis es , maximus occidas , serò tandem gloriæ splendorem à Montibus æternis effusus. Ita vovet & precatur

*Reverendissimæ , Prænobilis,
& Amplissimæ Dominationis Vestræ*

Clientum Devotissimus

JOANNES ANDREAS
De la Haye.

PRIVI.

PRIVILEGIUM CÆSAREUM.

EGO infrà scriptus virtute Privilegij
Sacrae Cæsareæ Majestatis super im-
pressionem & distractionem librorum
Fratribus Minoribus Regularis ac
strictioris observantiæ concessi, facultatem
facio Domino Joanni Andreae de la Haye
Bibliopolæ Academico Ingolstadiensi, ut mul-
tum Ven: Patris Francisci Xaverij Faber Com-
pendium Theologicum de Casibus Reserva-
tis in genere & in specie imprimere, suisque
sumptibus & emolumentis distrahere valeat
cum plenario usu privilegij Cæsarei. Dabam
Monachij in Conventu S. Antonij de Padua.
Die 2. Julij Anno 1701.

*Fr. BENNO MAYR, Ord.
Min. S. Franc. Reformat. SS.
Theologiae Lector Jubilatus, &
Provinciae Bavariae iteratò Mi-
nister Provincialis.*

APPRO-

APPROBATIO ORDINARI.

Cum Compendium Theologicum de Casibus Reservatis in Genere & in Specie à Multum Venerabili P. Francisco Xaverio Faber Ordin. Min. S. P. Franc. Reform. SS. Theologiæ Lectore Generali & Actuali Ingolstadij, collectum, nihil Orthodoxæ Fidei aut bonis moribus contrarium contineat, dignum est, ut ad multorum utilitatem lucem publicam aspiciat. Sub dato 28. Junij 1701. Eystadij.

*JOANNES HIEMAYR,
SS. Theol. Doct. Canonicus
ad S. Vitum Herriedæ, &
Vicarius Ecclesiæ Eystettensis
Generalis.*

LICEN-

LICENTIA & APPROBA-
TIO ORDINIS.

*F. Cherubinus à Nardo Ord: Min:
S. P. Franc. SS. Theol. Lector Emeritus, &
in tota Familia Cismontana, tam obser-
vantium, quam Reformat. Com-
missarius Generalis.*

Cum quoddam opus compositum à
Patre Francisco Xaverio Fabro no-
stræ Reformat. Provinc. Bavariæ Sa-
cræ Theologiæ Lectore, cui titulus
est *Compendium Theologicum de Casibus Re-
servatis in genere & in specie* à duobus Theo-
logis nostri ordinis revisum & approbatum
fuerit, ut in lucem dari valeat, ideò præsen-
tium tenore facultatem impartimur, quate-
nus servatis aliàs servandis illud Typis man-
dari possit. Datum Romæ ex Ara Coeli die 2.
Julij. 1701.

*Fr. CHERUBINUS à Nardo
Commissarius Generalis.*

FACUL-

FACULTAS

Admodum Reverendi Patris
Ministri Provincialis.

Cum juxta Censuram Theologorum
Compendium Theologicum de Ca-
sibus Reservatis in genere & in spe-
cie per M. V. P. Franciscum Xave-
rium Faber in Conventu Ingolstadiensi SS.
Theologiæ Lectorem Actualem & Generalem
congestum nihil in se contineat, quod bonis
moribus aut Fidei Orthodoxæ foret contra-
rium, & omnia, quæ in editione librorum
de jure sunt servanda, sint servata, tenore
præsentium Facultatem impertior, ut ad mul-
torum utilitatem Typis mandari possit. Ac-
tum Monachij 2. Julij Anno 1701.

*Fr. BENNO MAYR, Ord.
Min. S. Franc. Reformat. SS.
Theologiæ Lector Jubilatus &
Provincia Bavariæ iteratò
Minister Provincialis.*

CENSU

CENSURA THEO- LOGICA.

Compendium Theologicum de Ca-
sibus Reservatis in genere & in spe-
cie per M. V. P. Franciscum Xave-
rium Fabrum SS: Theologiæ Lecto-
rem Generalem & Ingolstadij Actualem, Nos
infra scripti relegimus, nihilque bonis mo-
ribus aut fidei orthodoxæ contrarium inve-
nimus. Ideò censemus luce publica & prælo
dignum ad plurium legentium utilitatem.
Datum Frisingæ die 27. Maij. Anno 1701.

*Fr. Floridus Mosmiller, Ord.
Min. S. P. Franc. Reformat.
Lector Jubilatus & SS: Ca-
nonum Actualis.*

*Fr. Anacletus Reiffenstuel, Ord.
Min. S. P. Franc. Reform.
Lector Jubilatus.*

AD LECTOREM.

Liber iste, quem cum facultate meo-
rum Superiorum, tuis amicissime
Lector benevolis oculis & manibus
Paupertas Seraphica cum debitâ
humilitate offert, finem duplicem habet,
commoditatem scilicet, &, ut spero, utilita-
tem: commoditatem (unde & compendium
intitulavi) quia ex plurimis, iisque probatissi-
mis Libris, amplissimè & dispersim de hac
materia tractantibus, in unum parvum col-
lectus, ut commodiùs tibi servire valeat, ar-
bitrabar enim me hac intentione non agere
actum; sæpè namque delectat, habere ea ad
manus commodè, quorum dubitatio, præ-
sertim inter juniores redit quotidie. Utili-
tatem porrò habebit nonnullam, cum tibi
universalem de Casibus Reservatis exhibeat
doctrinam, quâ cum tuam, tum alienam va-
leas dirigere conscientiam; & quidem secure;
quia pro possibili attendit ad Decreta summo-
rum Pontificum, etiam novissima, de non-
nullis propositionibus ut scandalosis & perni-
ciosis rejectis evulgata, quod fortè alij libri
hac de materia agentes, & Decretis præfatis
antiquiores, tibi non præstant. Coeterum di-
visi totam materiam in duas partes, in prima

de Casibus Reservatis in genere, in secunda
de Casibus Reservatis in specie ; nempe Ex-
communicationibus Reservatis in Bulla Cœ-
næ Domini, & extra illam, sive Reservatis, sive
non reservatis ; nec non de Casibus Episcopa-
libus, communiter in Ritualibus Dioecesanis
reservari solitis. Addidi Indicem sectionum,
& quæstionum, subinde perbrevium, hâc
etenim brevitâte claritati, in hâc, aliâs satis
intricatâ materiâ studere volui, an autem ob-
tinuerim meum finem præstitutum, te judi-
cem constituo : atque imprimis omnia hîc di-
cta Sanctæ Romanæ Ecclesiæ censuræ & judi-
dicio subijcio, ejusdémque pedibus humilli-
mè adsterno, cujus Auctoritas, utpote *Co-
lumna & Firmamentum veritatis.* ad Ti-
moth. 3. me ita *commovet* (loquor cum
S. Augustin: *L. contra Epist. funda-
menti c. 5.) ut Evangelio
non crederem.*

Index

J N D E X

Partium, Sectionum & Quaestionum.

Introductio Proemialis ad Casus Reservatos. 1.

QUAEST. I. *Quid nominis & rei Pœnitent:* 1.

Q. II. *Quas Qualitates debeat habere Pœnitentia ut virtus?* 2.

Q. III. *Pœnitentia ut Virtus quotuplex sit?* 3.

Q. IV. *Qualis Necessitas Pœnitent: Virtutis?* 4.

Q. V. *Quid sit Sacramentum Pœnitentia, & quando institutum?* 5.

Q. VI. *Quid sit Confessio, & quæ eius necessitas & qualitates?* 7.

Q. VII. *Quid sit Satisfactio sacramentalis, eius effectus & conditiones?* 9.

Q. VIII. *Quis, & qualis debeat esse Minister hujus Sacramenti?* 12.

P A R S I.

De Casibus Reservatis in Genere. 14.

S E C T I O I.

De Congruentia, Quidditate, & Multiplicitate Casûs Reservati. 14.

Q. I. *An & quare detur in Ecclesia potestas reservandi Casus.* 14.

Q. II.

I N D E X.

Q. II. *Quid & quotuplex sit reservatio, & casus reservatus.* 16.

S E C T I O I I.

De Conditionibus ad Peccatum Reservatum requisitis. 19.

Q. I. *An peccatum ad hoc ut possit reservari debeat esse mortale, & si à Sum. Pont. reservatur semper debeat habere censuram annexam?* 19.

Q. II. *An, & quomodo peccatum reservatum debeat esse externum?* 26.

Q. IV. *An peccatum reservatum debeat esse opere consummatum.* 27.

S E C T I O I I I.

De illis, qui possunt reservare peccata. 29.

Q. I. *Quinam ergo ex his Superioribus potestatem habeant reservandi peccata?* 30.

Q. II. *An Prælati Regulares possint præcipere suis subditis sub pœna excommunicationis lata sententia, eamque sibi reservare: & an possint prohibere alia peccata sub excommunicatione sibi reservata?* 34.

Q. III. *An Prælati, qui potestatem habent reservandi casus, possint illorum absolutionem, reservare, non solum sibi, sed etiam alijs.* 36.

Q. IV. *An Potestas reservandi casus competat Prælati Ecclesiæ ex Jure Divino?* 36.

Q. V. *An si Prælati Ecclesiastici nimis multos casus reservarent, quorum reservatio*

non

INDEX.

*non expediret saluti subditorum, tamen
valeret reservatio?* 38.

SECTIO IV.

*De illis, qui, & quibus possunt dare Faculta-
tem à reservatis absolvendi.* 39.

*Q. I. Quales debeant esse, qui alijs dant fa-
cultatem absolvendi à Reservatis, & illi,
qui eam accipiunt.* 39.

*Q. II. An Pœnitentiarij valeant suas facul-
tates à casibus reservatis absolvendi alijs
committere?* 40.

*Q. III. An Delegati à Sum: Pont: Episcopis,
aut summo Pœnitentiaro, & alijs Supe-
rioribus possint vices suas alijs subdele-
gare?* 42.

*Q. IV. An Legatus de latere possit in sua Pro-
vincia Regularibus exemptis facultatem
dare, ut valeant sibi eligere Confessarium
etiam non approbatum à Prelato sui Or-
dinis?* 43.

*Q. V. An Generalis alicuius Ordinis possit
dare facultatem alicui Confessario, qui au-
diat confessiones omnium fratrum & ab-
solvat à reservatis?* 44.

*Q. VI. An Provincialis possit alicui delega-
re suam auctoritatem absolvendi à reser-
vatis cum facultate, ut is possit eandem
auctoritatem subdelegare?* 45.

*Q. VII. An, & quando teneatur, vel non te-
neatur Superior dare facultatem Confes-*

INDEX.

- Sario petenti à reservatis absolvendi? 46.*
Q. VIII. *Quid Furis, si Superior petitam facultatem injustè neget. 50.*

SECTIO V.

De modo utendi Facultatem concessam à Reservatis absolvendi. 54.

- Q. I. *Quot modis communicetur facultas à reservatis absolvendi. 54.*

Q. II. *An, si Ordinarius, postquam dedit facultatem Regularibus à casibus Episcopalibus absolvendi, novos casus reservaret, possint iidem Regulares vi præcedentis facultatis, à novis absolvere? 56.*

Q. III. *An si Sum. Pont. concessit facultatem absolvendi à reservatis sibi, nullâ factâ mentione Censurarum, censeri etiam debeat simul dedisse facultatem absolvendi à censuris, aut e contra. 56.*

Q. IV. *An si facultas eligendi Confessarium expressè datur solum ad semel faciendam confessionem de peccatis cuicunque Sacerdoti, facultas finiatur per unum actum, completum tamen? 58.*

Q. V. *An facultas data per conditionem seu ratihabitionem à casibus reservatis absolvendi sufficiat? 59.*

Q. VI. *An Confessarius, qui petijt facultatem absolvendi à reservatis pro uno, possit ex vitalis licentia concessæ ipsemet petens absolvi? 61.*

Q. VII.

INDEX.

Q.VII. *Quomodo peccet, & ad quid teneatur Confessarius absolvens à reservatis, vel alijs peccatis sine facultate?* 63.

SECTIO VI.

De illis, qui possunt activè absolvere à Casibus Reservatis. 64.

Q.I. *Quinam directè valeant absolvere à casibus reserv.* 65.

Q.II. *Quomodo, & à quibus Casibus valeant absolvere Episcopi?* 67.

Q.III. *Quomodo, & à quibus casibus reservatis & censuris possint Superiores Regulares suos subditos absolvere?* 69.

Q.IV. *Quomodo Confessarij Regulares inferiores possint absolvere à casibus reservatis, tum seculares, tum regulares suos fratres.* 77.

Q.V. *An Confessarij Regulares de sola licentia sui Prælati & sine licentia Episcopi loci, possint audire confessiones secularium familiarium existentium intra septa Monasterij.* 84.

Q.VI. *An Confessarius Regularis ad hoc, ut licitè absolvat seculares, debeat præter approbationem ab Episcopo, etiam habere licentiam à suo Prælato.* 86.

Q.VII. *An Confessarius Regularis approbatus in una Diœcesi, possit ubique audire confitentes.* 89.

I N D E X.

S E C T I O V I I.

De illis, qui possunt passivè absolvi à casibus Reservatis. 91.

Q. I. *An Episcopi eorūque Vicarij, ac Superiores Regulares valeant sibi eligere Confessarium ad libitum, qui ipsos à reservatis absolvat.* 92.

Q. II. *An Confessarius electus à Superiore, v. g. Priore vel Guardiano, valeat ipsum etiam ab excommunicatione absolvere.* 94.

Q. III. *An subditi Regulares, possint absolvi ab Episcopo.* 95.

Q. IV. *An delegatus ad absolutionem casuum reservatorum, possit passivè uti hac potestate, & absolvi per Confessarium per se electum à casibus reservatis?* 97.

Q. V. *An, & quomodo quilibet Regularis possit à quolibet, etiam Regulari Confessario absolvi extra articulum mortis, semel in vita, & quater in anno ab omnibus casibus reservatis?* 98.

Q. VI. *An valeat absolvi, qui peccat in confidentiam licentiae vel gratiae concedendae.* 100.

S E C T I O V I I I.

De Absolutione Casuum Reservatorum in Ordine ad Impeditos. 101.

Q. I. *Quandorū Pœnitens censeatur non habere copiam Confessarij?* 102

Q. II. *Quanam sit Regula statuenda circa*
im-

I N D E X.

- impeditos, quò minus accedere teneantur ad Superiorem pro casibus reserv.* 103
- Q. III.** *An censeatur legitime impeditus, qui personaliter adire Superiorem non potest, etsi forte possit adire mittendo procuratorem vel litteras, vel Confessarium, vel ad se advocare Superiorem?* 106.
- Q. IV.** *Quomodo urgente necessitate, celebrare vel communicare cupientes circa confessionem Reservatorum se gerere debeant?* 107.
- Q. V.** *An si quis in casu necessitatis confitetur inferiori Confessario teneatur præter non reservata peccata, etiam confiteri reservata?* 109.
- Q. VI.** *An bona fides, tum ex parte Confessarii, tum ex parte pœnitentis sufficiat, ut pœnitens maneat tam validè, quàm licitè absolutus à reservatis?* 110.
- Q. VII.** *Cùm toties in præcedentibus dictum est, pœnitentem habere onus se præsentandi Superiori, quid circa hanc præsentationem sit observandum?* 111.
- Q. VIII.** *Quale requiratur & sufficiat impedimentum & causa, ad hoc, ut pœnitens possit dimidiare confessionem reservatorum à non reservatis?* 114.
- Q. IX.** *An, quando aliquis cum impedimento non tenebatur peccatum reservatum, aut aliud confiteri, teneatur postea statim,*

INDEX.

ac habuit commoditatem illud confiteri?

117.

SECTIO IX.

De Absolutione Casuum Reservatorum quoad Religiosos Itinerantes, Peregrinos & Novitios? 119.

Q. I. *Quid generaliter in hac materia sciendum?* 120.

Q. II. *Quomodo licentia Superiorum debeat intelligi, ad hoc, ut sit sufficiens, vel ad dandam absolutionem, vel ad faciendam confessionem?* 122.

Q. III. *Quid de confessione & absolutione Regularium itinerantium sit dicendum?* 124.

Q. IV. *Quid de Novitiorum confessione & absolutione dicendum?* 129.

SECTIO X.

De Cessatione Reservationis; ubi de articulo Mortis. 133.

Q. I. *An, & quomodo cesset reservatio per revocationem, mortem, vel renuntiationem Officij reservantis?* 133.

Q. II. *Quomodo cesset reservatio mutatione loci, vel domicilij?* 134.

Q. III. *An cesset reservatio ex confessione invalidè facta?* 136.

Q. IV. *An quando aliquis confitetur habenti stabilem, vel saltem pro eo tempore sufficientem jurisdictionem in reservata, & ab illo simpliciter absolvitur ab omnibus peccatis*

INDEX.

peccatis, ipse tamen per oblivionem inculpabilem omisit aliquod peccatum reservatum, liber maneat à presentatione & reservatione, ita, ut postea confiteri possit illud cuicunque confessorio deputato?

138.

Q.V. Quomodo cesset reservatio in articulo mortis?

140.

SECTIO XI.

De dolore, Satisfactione & Sigillo Sacramentali in Ordine ad Casus Reservatos.

148.

Q.I. An aliquis possit absolvi ab excommunicatione, qui nec est contritus, nec attritus?

148.

Q.II. An Superior possit taxare pœnitentiam à Confessario imponendam pœnitenti habenti reservata?

149.

Q.III. Quomodo cavendum sit Sigillo sacramentali circa casus reservatos?

150.

PARS II.

De Casibus Reservatis in Specie.

157.

SECTIO I.

De Casibus & Excommunicationibus Reservatis Summo Pont: in Bullâ Coenæ Domini.

157.

Q.I. Quid & quotuplex sit hæresis, & quæ conditiones ad excommunicationem ob crimen

I N D E X.

- men heresis incurrendum, requirantur?* 162.
- Q.II. *Quid Confessarius in foro externo & interno observare debeat circa pœnitentem heresi laborantem?* 168.
- Q.III. *Quando incurrant excommunicationem reservatam Apostata à fide, Receptores hereticorum &c.* 169.
- Q.IV. *Qualiter incurrant, vel non, excommunicationē appellantes à sententijs & mandatis Summi Pont: ad futurum Capit. Gen.* 173.
- Q.V. *Qualiter incurrant, vel non Piratæ maritimi, eorūque fautores Excommunicationem.* 175.
- Q.VI. *Quomodo incurrant vel non incurrant excommunicationem rapiētes bona Christianorum naufragantium?* 177.
- Q.VII. *Quinam & quando incurrant excommunicationē imponentes nova pedagia, gabellas, vel aliud genus tributorum?* 180.
- Q.VIII. *Quomodo incurrant excommunicationem falsificantes litteras Apostolicas?* 181.
- Q.IX. *Quomodo incurrant, vel non incurrant excommunicationem, deferentes arma &c. ad hostes Christiani nominis?* 183.
- Q.X. *Quando incurrant, vel non incurrant excommunicationem, impediētes eos, qui victualia &c. Romam portant?* 185.
- Q.XI. *Quando incurrant excommunicationem efficien-*

I N D E X.

- efficientes injurijs accedentes ad Sedem Apostolicam pro negotijs?* 187.
- Q. XII. *Quando incurrant excommunicationem vexantes Romipetas?* 189.
- Q. XIII. *Quādo incurrant excommunicationē offendentes Cardinales & Ecclesiae Praelatos?* 190.
- Q. XIV. *Quando incurrant excommunicationem, qui offendunt ad Romanam Curiam accedentes?* 162.
- Q. XV. *Quando incurrant excommunicationem, appellantes à gravamine, vel futura executione Litterarum Apostolicarum ad Laicam potestatem?* 194.
- Q. XVI. *Quando incurrant excommunicationē Officiales & alij, qui causas Ecclesiasticas advocant à Judicibus Ecclesiasticis?* 196.
- Q. XVII. *Quando incurrant excommunicationem Judices seculares, personas Ecclesiasticas ad sua Tribunalia trahentes?* 198.
- Q. XVIII. *Quando incurrant excommunicationem impediētes Praelatos, ne jurisdictione sua Ecclesiasticā utantur?* 200.
- Q. XIX. *Quando excommunicentur usurpantes jurisdictionē Sedis Apostolicae, aliarumque Ecclesiarum, & fructuum sequestrationis?* 202.
- Q. XX. *Quando incurrant excommunicationem, imponentes decimas, & alia onera personis Ecclesiasticis?* 204.
- Q. XXI.

INDEX.

Q. XXI. Quando incurrant excommunicationem iudices seculares, qui in causis capitalibus Clericorum sese interponunt? 205.

Q. XXII. Quando incurrant excommunicationem occupantes bona & terras Ecclesie Rom: & supremam in illis jurisdictionem usurpantes? 208.

SECTIO II.

De Casibus & Excommunicationibus Summo Pontifici Reservatis extra Bullam Coenæ. 210.

Q. I. Quanam sint excommunicationes tam reservatae, quam non reservatae Sum: Pont: extra Bullam Coenæ, latae contra Cardinales, Episcopos, Praelatos Ecclesiasticos, & alios Clericos. 210.

Q. II. Quanam sint excommunicationes reservatae & non reservatae Pontifici extra Bullam Coenæ, latae contra Religiosos. 214.

Q. III. Quanam sint excommunicationes Papae reservatae extra Bullam Coenæ, omnibus personis communes. 210.

Q. IV. Quanam sint excommunicationes nemini reservatae communes omnibus. 225.

SECTIO III.

De Casibus Reservatis Episcopalibus, & primo de ijs, qui pugnant contra Fidem, Spem, & Religionem. 228.

Q. I.

INDEX.

Q. I. De casu communiter Reservato Superstitionis. 229.

Q. II. De casu communiter Reservato Magia. 238.

Q. III. Quid de Magia malefica, seu de casu alicubi reservato maleficii Confessarius debeat observare? 246.

Q. IV. Quid Confessarius maximè attendere debeat in pœnitente, peccato magia vel maleficii infecto? 253.

SECTIO IV.

De Casu Reservato Divinationis. 260.

Q. I. Quid & quotuplex sit Divinatio? 260.

Q. II. Quando divinare per Astrologiam judiciariam sit peccatum? 261.

Q. III. Quando divinare per somnia sit peccatum? 263.

Q. IV. Quando divinare per sortes sit peccatum? 267.

Q. V. Quando divinare ex cantu animalium, hominum vocibus, & corpore sit peccatum. 272.

Q. VI. Quomodo divinatio in confessione exprimenda? 274.

SECTIO V.

De Reliquis Casibus Reservatis contra virtutem Religionis. 276.

Q. I. Quid de blasphemia formali in Deum aut Sanctos alicubi reservata sit dicendum? 276.

Q. II.

INDEX.

- Q. II. *Quid de perjurio in judicio alicubi reservato sit sentiendum?* 278.
Q. III. *Quandonam incurrantur casus alicubi reservati circa Sacramenta commissi?* 281.
Q. IV. *Quandonam incurrantur casus alicubi reservati circa Personas, res & loca sacra commissi?* 289.

SECTIO VI.

- De Casibus Reservatis contra Charitatem aliasque virtutes. 301.
Q. I. *Quid de peccato communiter reservato homicidij voluntarij sit sentiendum?* 301.
Q. II. *Quid dicendum circa alia peccata alicubi reservata contra virtutem charitatis pugnancia?* 312.
Q. III. *Quid dicendum de casibus alicubi reservatis contra Virtutem Castitatis, aliasque virtutes?* 326.

INTRO.

INTRODUCTIO PROLO- GETICA AD CASUS RE- SERVATOS.

I.

ANtequam ad intentum meum, quod est de peccatis reservatis pauca dicere, descendam, materiam de Virtute & Sacramento Poenitentiae praelibandam propono: hinc sit

Q U A E S T I O I.

Quid nominis, & rei sit Poenitentia?

2.R. **C**Um S. Augustino *L. de vera & falsa poenit. C. 11.* nomen *Poenitentiae* derivari à *pœna*, & *tenere*; quoad rem verò, & quidem ut virtus, est, vel *habitus*, inclinās hominem ad *vindictam* peccati commissi, cum efficaci voluntate satisfaciendi Deo, per id offenso: vel actus, id est, *vindicatio* peccati commissi

A tam

tam efficax, ut determinet hominem ad illud non committendum imposterum, & ad faciendum quaecunque necessaria, ut reconcilietur Deo. Concordat Jus Can. can. 1. de pœnit. dist. 3. Pœnitentia est, & mala præterita plangere, & plangenda iterum non committere. Item can. 4. de pœnit. dist. 3. Pœnitentia est quadam dolentis vindicta, puniens in se, quod dolet commisisse.

3. De qua Pœnitentia S. Chryfost. sermon. de pœnit. his aureis verbis exclamans loquitur: O Pœnitentia, quæ peccata Deo misereunte remittis, & Paradisum reseras, contritum sanas, omnem tristitiam exhileras, vitam de interitu revocas, statum restauras, honorem renovas, fiduciam das, vires reformas, gratiam abundantiorum refundis: omnia ligata tu solvis, omnia soluta tu custodis, omnia adversa tu mitigas, omnia contrita tu sanas, omnia confusa tu lucidas, omnia desperata tu animas!

Q U Æ S T I O I I.

Quas qualitates debeat habere Pœnitentia, ut Virtus?

4. R. **P**œnitentia, ad hoc, ut sit meritoria gratiæ, debet esse supernaturalis. Patet ex illo Jerem. 31. Postquam enim CONVER-
TISTI

ad Casus Reservatos.

TISTI ME, egi pœnitentiam: ex quo S. Hieron. infert: Ergo hoc ipsum, quod agimus pœnitentiam, nisi DEI nitamur AUXILIO, implere non possumus. Et habetur novissimè ex Concil. Trid. sess. 6. can. 3. Si quis dixerit sine prœveniente Spiritûs S. inspiratione, atque ex ejus adjutorio, hominem credere, sperare, aut diligere, aut pœnitere posse, sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferratur, anathema sit.

Q U Æ S T I O I I I.

Pœnitentia, ut virtus, quotuplex sit?

*5.R.I. D*Uplex, perfecta una, altera imperfecta. *Perfecta* (que *Contritio* vocatur, eò quòd derivetur à verbo *contero*, quod significat rem durâ in minutissimas partes dividere) *est dolor animi, ac detestatio peccati propter Deum summè dilectum, cum firmo proposito, non peccandi de cetero. Imperfecta* verò (quæ etiam vocatur *Attritio*, ex eo, quòd sicut attritio materialis non significat confractionem totalem rei attritæ, ita & attritio Theologica significat, cor peccatoris non totaliter & perfectè comminui per attritionem solam, nisi Sacramentum accedat) *est efficax detestatio peccati, ex supernaturali quodam motivo concepta, alio tamen inferiori, quàm*
A 2 quòd.

quòd peccatum sit malum Dei super omnia dilecti: ut est v.g. consideratio turpitudinis peccati, & metus gehennæ, ac pœnarum, ut colligitur ex Trident. sess. 14. c. 4.

6. R. II. Ad hunc, & præcedentem dolorem requiritur quidem propositum firmum, de cetero non peccandi; non tamen debet adesse credulitas seu existimatio, quòd quis deinceps non amplius sit relapsurus, ut Marchantius *Tom. 1. Tribunal. Tract. 4. Tit. 3. q. 3.* & alij notant. Ratio est; quia dolere de peccatis, & proponere emendationem vite, est actus præsens voluntatis, peccatum commissum detestantis, & nolentis in illud relabi; existimatio verò seu credulitas illa, non est actus voluntatis, sed intellectûs, qui ex dolore & proposito illo non necessario consequitur, idque ob cognitam humanæ conditionis fragilitatem, nostræque voluntatis mutabilitatem, & plurimas peccandi occasiones.

Q U Æ S T I O IV.

*Qualis sit necessitas Pœnitentiæ
Virtutis?*

7. R. I. **D**E Lege Dei ordinariâ, ad abolenda peccata mortalia (quantûvis gravia & multiplicata sint) est omni tempore necessaria poenitentia; quod manifestè patet ex Luc. 13. *Nisi*

83. *Nisi pœnitentiam habueritis, omnes simul peribitis*: quæ verba non tam necessitatem præcepti, sed etiam necessitatem mediæ indicant, ut communis T.T. docet sententia: venialia verò non tantum per pœnitentiam ex opere operato delentur, sed etiam per sacramentalia ex opere operantis, quæ concinnè in his versibus à S. Bonavent. *in Centilog. P. I. S. 6.* compositis, comprehenduntur.

Confiteor, tundo, respergor, conteror, oro.

Signor, edo, dono, per quæ venialia pono,

Unctio, pœna levis, compassio, quæ fit egenis.

QUÆSTIO V.

*Quid sit Sacramentum Pœnitentiæ,
& quando institutum?*

8.R.I. **S**acramentum Pœnitentiæ aptè à Doct. subtili Joann. Duns Scoto *in 4. dist. 14. q. 4.* describitur, quòd sit, *absolutio hominis pœnitentis, facta certis verbis, cum debitâ intentione prolatis, à Sacerdote jurisdictionem habente, ex institutione divinâ efficaciter significantibus absolutionem animæ à peccato.*

9.R.II. Hoc Sacramentum fuit institutū Jo. 20. quando Christus Dominus à mortuis resurgens insufflavit in discipulos suos, & dixit: *Accipite Spiritum S. quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* Claves ergo Petro soli promisit Matth. 16. dicens: *Tibi dabo claves Regni Calorum, quodcumque solveris super terram, erit solutum & in calis, & quodcumque ligaveris, erit ligatum;* postea verò omnibus dedit Matth. 18. his verbis: *quacumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in calis, & quacumque solveritis, erunt soluta & in calis.* Ubi notanter Christus dixit: *quorum remiseritis peccata,* & non dixit: *qua peccata remiseritis,* ut non tantum peccata, sed etiam personas attenderent, nempe, an sint dispositę dolore, proposito cum fide & spe christiana.

10. Est ergo Sacramentum Poenitentiae per modum judicij institutum, in quo causa est *peccatum*, Judex *sacerdos*, Reus *peccator*, processus causae in conscientijs hominum legitur, & ultima sententia est: *Ego te absolvo à peccatis tuis, in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Amen.* Ita, ut de necessitate Sacramenti sola illa duo verba: *Absolve te*, vel æquivalentia, requirantur.

11. Cæterum pro praxi & digna administratione Sacramenti Poenitentiae observanda est

ad Casus Reservatos.

est illa forma Ritualis Romani, nempe: *Miserere tui omnipotens Deus, & dimissis peccatis tuis, perducas te ad vitam eternam. Amen. Indulgentiam, absolutionem, & remissionem peccatorum tribuat tibi omnipotens & misericors Dominus. Amen. Dominus noster Iesus Christus te absolvat, & ego auctoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis (hoc verbum suspensionis, in Laicis omittitur) & interdicti, in quantum possum, & tu indiges. Deinde ego te absolvo à peccatis tuis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen. Passio Domini nostri Iesu Christi, merita B. Mariæ Virginis, & omnium Sanctorum, quidquid boni feceris, & mali sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum, augmentum gratiæ, & præmium vitæ æternæ. Amen.*

Q U Æ S T I O V I.

Quidnam sit Confessio, & quæ eius necessitas, & qualitates?

I 2. R. I. **C**onfessio juxta communem T T: describitur, quòd sit, accusatio legitima sacrentamalis de proprijs peccatis, facta coram Sacerdote ad veniam impetrandam virtute clavium: quæ juxta Orthodoxos con-

8 *Introductio Prologetica*

tra Heterodoxos, hominibus mortaliter lapsis necessaria est, non modo necessitate præcepti, sed etiam necessitate mediij, in re, vel in voto, ut non obscure indicat Concil. Trid: sess. 14. c. 5. & can. 6. ubi dicit: *Si quis negaverit, Confessionem Sacramentalem vel institutam, vel ad salutem necessariam esse Jure Divino, anathema sit.* Fuit confessionis sacramentalis typus in Lege Mosaica jam præfiguratus *Levit. 6. 7. & 16.* De hirco emissorio, super quem Sacerdos debebat confiteri peccata totius populi, & eum postea emittere in solitudinem.

13. R. II. Qualitates huius partis sacramentalis Theologi communiter his versibus comprehendunt:

Sit Simplex, Humilis Confessio, Pura, Fidelis,

Atque Frequens, Nuda, Discreta, Libens, Verecunda,

Integra, Secreta, Lachrymabilis, Accelerata,

Fortis, & Accusans, & sit Parere parata.

Atque hoc modo explicant: *Simplex*, absque superfluitate verborum: *Humilis*, cum subiectione: *Pura*, non ad pravum finem: *Fidelis*, sine fallacia aut deceptione: *Frequens*, quoad devotos, & perfectos: *Nuda*,
non

non verborum obscuritate palliata: *Discreta*, non nimium descendendo ad circumstantias non necessarias: *Libens*, non formidine pœnæ: *Verecunda*, de turpitudine peccati: *Integra*, quoad numerum peccatorum & speciem: *Secreta*, ut communiter fit, in occulto: *Lachrymabilis*, cum contritione vel attritione competenti: *Accelerata*, hoc est, quàm primùm potest fieri: *Fortis*, nihil ex timore, vel pudore omittendo: *Accusans*, non quærendo excusationes in peccatis: *Parere parata*, in ijs, quæ prudens Confessarius mandat.

Q U Æ S T I O VII.

Quid sit satisfactio sacramentalis, quinam ejus effectus, & conditiones?

14.R.I. **D**E hac Satisfactione communis T.T. Sententia, & præsertim Conc. Trid. sess. 14. c. 9. docet: hominem meritorie in hac vita posse eam facere: solètque à Marchantio & alijs communiter describi, quòd sit, *opus bonum pœnale, in Sacramento Pœnitentiæ à Confessario impositum, ad pœnæ temporalis, peccatis confessis debitæ, compensationem, seu solutionem.*

15. R. II. Effectus Satisfactionis Sacramentalis secundum Doct: subtilem in 4. dist. 15. q. 1. Est *Virtus specialis ex opere operato remittendi aliquam partem pœnæ temporalis, peccatis debita, quam non haberet, si illud ipsum opus esset voluntarie assumptum, aut aliunde impositum.*

16. R. III. Conditiones ad satisfaciendū sunt in triplici differentia, vel ex parte Dei, vel ex parte satisfaciētis, vel tandem ex parte operis. *Ex parte Dei* requiritur ipsa acceptatio seu voluntas Dei, remittendi reatum pœnæ intuitu talis operis, quod colligitur ex Trident. sess: 14. c. 8. ibi. *satisfactiones nostras non habere vim ullam, nisi per Christum, à quo Patri offeruntur, & per Illum acceptantur à Patre.*

17. *Ex parte satisfaciētis* requiritur, ut ille sit viator, cum post hanc vitam nullus remaneat locus merito ac satisfactioni propriè dictæ: si tamen poenitens suam satisfactionem impleret in statu peccati mortalis, præcepto Confessarij & integritati Sacramenti satisfaceret; an autem ex tali satisfactione effectus remissionis pœnæ peccatis debitæ habeatur, controversum est inter DD: Doct: subtilem in 4. dist. 15. q. 1. probabiliter affirmativam tenet: nam licet opera facta in statu peccati mortalis non sint Deo accepta in ordine ad proemium vitæ æternæ, nil tamen ob stare

videtur, quin esse possint accepta in ordine ad proemium aliquod temporale, quale est in proposito, remissio poenæ temporalis.

18. *Ex parte tandem Operis* (qualia opera sunt *Oratio*, opposita peccato superbiæ, utpote humilians spiritum Deo; *Jejunium*, oppositum peccato carnis, & extenuans illam; & *Eleemosyna*, opposita peccato concupiscentiæ oculorum: & quia ea, quæ in mundo sunt, aut sunt concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ Joann. 16. idcirco ad hæc tria opera meritoria, velut ad justitiæ Christianæ metam omnia alia bona opera reducuntur, & in his tribus fontibus omnia peccata lavantur) requiruntur quatuor conditiones, nimirum, ut opus sit satisfaciendi voluntarium ac liberum, saltem ratione intentionis, quâ assumitur aut toleratur, moraliter bonum & honestum, supernaturale, atque poenale, ut communis T.T. supponit.

19. De quibus operibus Concil. Trid. sess. 14. c. 8. sequentia statuit. *Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum spiritus & prudentia suggererit, pro qualitate criminum & pœnitentium facultate, salutare & convenientes satisfactiones injungere, ne si fortè peccatis con-niveant, & indulgentius cum pœnitentibus agant, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo, aliorum peccatorum parti-*

participes efficiantur. Habeant autem præ oculis, ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad novæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam & castigationem.

Q U Æ S T I O V I I I.

Quis, & qualis debeat esse Minister hujus Sacramenti?

20. **M**inister hujus Sacramenti debet esse R. I. **S**acerdos, & habere potestatem seu claves, unam *Scientiæ*, quâ dextrè scit examinare poenitentem, si opus fuerit; *Potestatis* alteram, quâ judicat & sententiat Corpus Christi mysticum, seu Fideles, cuius Corporis Caput est Christus.

21. R. II. Huius Sacramenti Minister insuper debet etiam habere *jurisdictionem*, id est, auctoritatem quandam Superioritatis super alios in foro conscientiæ judicandos, vel *Ordinariam*, ratione Officij, ut Summus Pontifex in totam Ecclesiam, Episcopus in totam Dioecesin, Parochus in Parochiam, Prælati Regulares in suos subditos: vel *Delegatam*, quæ convenit ex commissione illius, qui ordinariam habet.

22. Item debet habere *Approbationem*, id est, debet habere publicum & authenticum iudicium, factum scripto vel verbo, aut alio signo ab habente auctoritatem,

tem, de idoneitate & sufficientia Sacerdotis in ordine ad audiendas confessiones, ut insinuat Concil: Trid: *sess. 23. c. 15. De Reformat.* Cum enim sit *Judex, Medicus, Doctor, & Pastor*, debet habere Jurisdictionem & Potestatem, scientiam & auctoritatem, non quidem ut judicet Poenitentem scientiâ Divinâ, sed auctoritate Divinâ absolvat. Præter has qualitates debet etiam habere prudentiam, & taciturnitatem: *Prudentiam* quidem, tanquam Aurigam virtutum; *Taciturnitatem* verò, ne confessio reddatur odiosa; propterea enim lex naturæ, Dei, & Ecclesiæ sigillavit os Sacerdotis, ut nec directè, nec indirectè absque mortali sacrilegio ex confessione quidquam revelare audeat.

23. Porro (loquendo de Confessario Regulari) potestatem Ordinis accipit ab Episcopo, quo ordinatur in Sacerdotem; Jurisdictionem & Approbationem, à suo Prælato, in ordine ad absolvendos suos confratres; respectu verò sæcularium recipit Jurisdictionem à Summo Pontifice, & Approbationem ab Episcopo; & si à suo Prælato non est deputatus ad aliorum fratrum confessiones excipiendas, nec validè, nec licitè absolvere potest, ut infra amplius dicetur; nisi fortè nitatur aliquo privilegio, vi cuius Jurisdictionem habeat à Summo Pontifice, independentè à suo Superiore immediato.

P A R S I.

De

Casibus Reservatis in genere.

S E C T I O I.

De Congruentia, Quidditate, &
Multiplicitate Casus
reservati.

Q U Æ S T I O I.

*An, & quare detur in Ecclesia Dei
potestas reservandi casus?*

I. R. I. C Ertum est de fide contra Wiclephistas, Waldenses, Lutherū, Calvinū, dari in Ecclesia Dei potestatem reservandi casus aliquos, sive causas criminum graviorum, à quibus inferiores Confessarij absque speciali licentia extra mortis articulum absolvere non possunt, ut constat ex antiquissimis Canonibus poenitentialibus, ex Scriptis antiquorum Doctorum Scholasticorum Alexandri Alen: Alberti Magni, D. Thom: D. Bonavent: Richardi, & aliorum.

2. Et

2. Et novissimè definitum est in Concil. Trid. sess. 14. c. 7. ibi: *Magnoperè ad Christiani Populi disciplinam pertinere, sanctissimis Patribus nostris visum est, ut atrociora quedam & gravissima crimina, non à quibusvis, sed à summis duntaxat Sacerdotibus absolverentur. --- & extra quem articulum mortis jam nihil possint in casibus reservatis, id unum pœnitentibus persuadere nitantur, ut ad superiores & legitimos Judices pro beneficio absolutionis accedant.*

3. R. II. Causas, cur peccata in Ecclesia reserventur, esse sequentes. *Tum* quia si statim omnimoda Jurisdictio inferioribus quibuscunque Ecclesiæ Ministris indifferenter concederetur, periret ex ea parte Ecclesiastica Hierarchia & ordo, quem tantoperè in nobis commendat D. Paulus 1. ad Cor. 12. *Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia: primum Apostolos, secundo Prophetas &c. & c. 14. Omnia autem honestè, & secundum ordinem fiant in vobis.* *Tum* quia ad rectam Populi Christiani gubernationem spectat, non quævis peccata à quovis Confessario absolvi, cum in tanto eorum numero, quantus est necessarius, non omnes habeant peritiam sufficientem ad cuiusvis peccatoris directionem & emendationem. *Tum* quia difficultas in adeundo Superiore pro absolutione, est oportunissimum frœnum ad fideles à gravioribus peccatis co-

ercendos : confirmant hæc *c. irrefragabili. 1. Extravag. de offic. Ordin. & c. inter cætera Extravag. eod. & Proverb. c. 27. ubi ad Prælatum dicitur. Diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuosq; greges considera.*

4. Obijcies : omnes Sacerdotes in Ordinatione sua accipiunt potestatem remittendi peccata in foro conscientiae, quæ, cum sit Divina, ab homine tolli, & minui non posse videtur. R: cum comuni, quod quamvis omnes Sacerdotes in sua ordinatione accipiant potestatem æqualem ligandi & solvendi, non tamen simul accipiunt Jurisdictionem, quæ requiritur : absolvi enim & ligari non potest, nisi subditus. *Nec valet* paritas, quod Sacerdotes contra prohibitionem baptizantes & consecrantes verè baptizent & consecrent : ergo etiam si absolvant, nullâ Jurisdictione à superiore obtentâ, verè absolvunt : nam ad absolvendum in Sacramento Pœnitentiæ de essentia requiritur usus jurisdictionis, non item ad baptizandum vel consecrandum.

Q U Æ S T I O II.

Quid, & quotuplex sit reservatio, & casus reservatus?

S. R. I. **R**eservatio casuum est *negatio jurisdictionis absolvendi ab aliquo certo pecca-*

peccato. Ita omnes. Est autem duplex, una poenalis, altera non poenalis seu medicinalis: *pœnalis* est, quæ est inducta in odium alicuius delicti, eiusque poenam. *Non pœnalis* est, quæ est inducta in bonum fidelium, & rectam Ecclesie gubernationem: quamvis nonnulli apud Dian. P. 6. Tr. 6. *Resol.* 42. putent, omnem reservationem esse poenalem, hanc tamen sententiam cit. Doctor non censet probabilem, nec à nostra audet recedere.

6. Collige I. Reservationem poenalem non incurrere, qui scienter quidem delictum committit, sed invincibiliter ignorat legem, quæ illud prohibet simul & reservat. Ratio est; quia sicut privilegiū, juri cōmuni insertū, sequitur naturam juris communis, ita etiam reservatio per legem prohibitivam simul & punitivam facta sequitur naturam talis legis, tanquam accessorium ad suum principale; sed certum est, quòd qui legem, & ex communi etiam probabile est, quòd qui vel solam poenam legis, contra quam agit, saltem invincibiliter ignorat, poenam non incurrat: ergo nec reservationem poenalem. Dian. cit. & apud hunc Sanch. *l. 9. de matrim. d. 32. à n. 15. & alij.*

7. Coll. II. A reservationibus non poenalibus, nullam excusare delinquentes ignorantia. Ratio est; quia hujusmodi reservatio est mera & absolute facta ablatio Jurisdictionis, sine qua non potest ullo modo à Confessario absolvi

poenitens, five jam scienter, five ignoranter delictum commiserit. Est quidem reservatio poenalis etiam ablatio Jurisdictionis, non tamen mera, cum sit simul etiam poena: neque fit absolute, sed tantum conditionate, scilicet nisi delinquens legem reservantem, vel saltem reservationem invincibiliter ignoraverit. DD: cit.

8. R. II. *Casus reservatus est peccatum mortale externum, ad cuius absolutionem inferioribus Sacerdotibus Jurisdictio non est concessa.* P. Anacletus Tr. 9. dist. 9. q. 1. n. 2. cum communi. Notanter dicitur, *Jurisdictio non est concessa Sacerdotibus*; nam per actum reservationis principaliter ac directe tantum afficitur persona Confessarii, eius Jurisdictionem arctando, & indirecte solum persona ipsius poenitentis, eo quod a tali Confessario ob defectum Jurisdictionis a casu reservato absolvi non possit. Fagnanus c. omnis. n. 78. & seqq. de poenit. & remiss. ex quibus.

9. Coll. Quod Regulares, etiam si de coetero non habeant potestate a reservatis absolvendi, intra Dioecesin Episcopi approbantis possint absolvere poenitentem alterius Dioecesis a casibus, in Dioecesi poenitentis reservatis, si hi non sint reservati in Dioecesi, in qua confessiones audiunt; cum Regulares habeant Jurisdictionem a Papa, & Episcopus alterius Dioecesis nequeat etiam quoad suos subditos limitare Jurisdictionem Sacerdotis non subditi.

10. R. III. Casus reservati sunt triplicis generis, juxta tria personarum genera, quibus reservari solent: *Papales, Episcopales, & Regulares.* Ulterius alij sunt casus, qui reservantur Episcopis *in Jure*, & alij, qui reservantur in specie: *reservati in Jure* dicuntur, v.g. levis percussio Clerici, vel etiam gravis quoad mulieres. *c. pervenit. de sent. Excomun.* Et illi, qui Summo Pontifici sunt reservati, commissi tamen Episcopo propter difficilem recursum ad eundem: secundum Innocent. in *c. 1. & c. Monachi. de sent. Excom.* Item procuratio abortus foetus animati, ex ordinatione Greg. XIV. Quibus adjunguntur etiam illi, quorum absolutio est delegata seu restituta per Trid. *sess. 24. De Reformatione. c. 6.* quando sunt occulti. Reservati autem *in specie* sunt, quos sibi Ordinarius reservat per speciale statutum, ut habetur in Ritualibus Dioecesanis.

S E C T I O I I.

De

Conditionibus ad peccatum reservatum requisitis.

I.

Q U A E S T I O I.

An peccatum, ad hoc, ut possit reservari, debeat esse mortale: & si à Summo Pontifice reservatur, semper debeat habere censuram annexam?

2.R.I. **P**Eccatum ad hoc ut sit reservatum, debet esse *mortale*, & quidem de gravioribus & atrocioribus criminibus, ac non tantum ex objecto, sed integrè ac perfectè mortale; adeoque cum tanta advertentia ad malitiam mortalem, quanta requiritur ad merendum sine ulla excusatione infernum. Herincx *P.4.Tr.4.d.6. De Pœnit. n. 6. Mastrius Theol. Moral. d.21.q.9. n. 224. Lugo d.20. de Pœnit. sect. 2. Laym. L. 5.Tr.6.c.12. n.3. & omnes. ex quibus sequentia cape corollaria.*

3.I. Si percutias injustè Clericum, sed cum tanto impetu iræ, cum tam parva negligentia in examinando periculo, ut ille iræ motus & negligentia te excusent, sicut sanè quandoque excusant à peccato mortali coram D. Majestate, esto non à magno veniali, poterit quisque Confessarius impertiri absolutionem.

4.II. Super peccata venialia, vel etiam mortalia ritè confessa & absoluta, ordinariè loquendo inutiliter statueretur reservatio, cum hæc non sint materia necessaria confessionis, nec sit obligatio, ea confitendi: nam à Concil. Trid. *sess. 14. c. 7.* reservatio peccatorum instituta est ad coercenda atrociora pericula. Non tamen negandum est juxta Herincx cit. *q. 1. n. 9.* quòd detur in Ecclesia potestas, venialia reservandi, non quidem hoc sensu, ut sit necessarium, ea confiteri, sed, ut si confitenda sint, non possint absolvi, nisi à tali vel tali: jurisdictio namque etiam in venialia, provenit

ab Ecclesia, quæ illam tollit à degradatis, & excommunicatis non toleratis; adeoque absolute tollere posset, etiam ab aliis simplicibus Sacerdotibus, quamvis ordinariè non so-
leat fieri.

5. Dixi, *ordinariè loquendo*: non enim defunt, qui docent, in Religionibus aliquando reservari posse, maximè cum illa percrebrescerent, & religiosam disciplinam relaxarent, ut est sine causa & frequenter silentium frangere, litteras inscio superiore scribere, in cubiculum alterius religiosi ingredi, quæ Prælati Religionum tenentur etiam sub pæna peccati mortalis corrigere, si nimium frequententur, ne verificetur illud Ecclesiast. 19. *Qui spernit modica, paulatim decidet.*

6. R. II. Papa nullum peccatum mortale sibi reservat ordinariè, nisi propter annexam censuram excommunicationis sibi itidem reservatæ. Herincx *P. 2. d. 6. q. 1. n. 6.* aliique communiter. Dummodo excipiatur unus vel alter casus, in quo oppositum habetur specialiter expressum, prout Syxtum V. in Bulla contra malè promotos reservasse sibi peccatum istud absque alia excommunicatione annexa, notat Lugo *n. 25. cit.* & alij; & hinc additur *ly ordinariè.* ex quibus

7. Infero I. Si Papa, aut ejus Poenitentiarius aliquem absolvit à sola censura excommunicationis summo Pont. reservatæ, potest postmodum quilibet inferior confessa-

rius in foro conscientiae absolvere hominem illum à peccato ipso, cui talis excommunicatio adjuncta fuit.

8. Infero II. Similiter, si quis commisit peccatum summo Pontifici reservatum, sed ob ignorantiam (etiam vincibilem & culpabilem, sive juris, sive facti, imò Herincx extendit etiam ad ignorantiam affectatam, eò quòd hæc ignorantia non sit in rigore scientia, quam tamen videntur requirere jura in materia odiosa) aut aliam causam à censura papali excusatus fuit, talis etiam ab inferiori confessario (loquendo etiam de peccato hæresis, nisi sit reservata reservatione non pænali) absolvi potest. Sanch: *L. 2. Moral. c. 8. n. 3. & 5.* nam sublatâ, vel non contractâ censurâ excommunicationis, etiam ablata censetur reservatio. Pirhing *Tit. De hæret. & alij communiter.*

9. Dixi notanter, confessarium inferiorem posse in casu numeri præced. etiam ab hæresi absolvere, *nisi sit reservata reservatione non pænali.* Nam hîc oportet attendere ad reservationes Diæcesium; & quidem in Eystettensi & Frisingensi est reservata hæresis, & absolutio ab eadem, ob bonum regimen, & ob cautelam; adeoque est reservatio non pænalis, & sic ignorantia ejus non excusat ab incurfione, juxta dicta *sect. 1. n. 7.* utpote cùm repugnet judicio superiorum Ecclesiasticorum Regularium, praxique communi
Con-

Confessariorum. Patricius Sporer *De Pœnit. P. 3. c. 6. n. 735.* Hinc Gobat *tr. 7. n. 360.* censet Confessarium Regularem non fore fidelem suo Prælato, si nactus poenitentem implicitum peccato reservato, sed reservationis ignarum, non dicat expressè: te quidem absolvo hac vice (scilicet ex probabili opinione DD. & benigna interpretatione mentis superioris, ne bona fide procedens, idem peccatum mortale bis debeas confiteri) scito impoterum te à me non posse absolvi sine expressa voluntate superioris: quod ipsum consulit Parochis & Vicariis de reservatis peccatis sollicitis.

10. Infero III. Quotiescunque in privilegio conceditur facultas absolvendi à censuris, sine addito, eandem esse intelligendam de reservatis etiam summo Pontifici. Ratio est; quia aliàs in tali privilegio nihil concederetur; cum à censuris non reservatis quilibet Confessarius absolvere possit. Candidus *disp. 22. a. 51. dub. 40.* Azorius *P. 1. L. 8. c. 10.* Limitatur tamen quoad casus & censuras in Bulla Cænæ contentos, nisi ipsæ specialiter exprimantur; quia in generali concessione non veniunt ea, quæ quis verisimiliter non esset concessurus, si specialiter peterentur. *c. in general. Regul. 82. de reg. jur. in 6.*

QUÆSTIO II.

An, & quomodo peccatum reservatum debeat esse certum?

11.R.I. **I**Ta debere esse certum, ut nullo modo sit dubium, sive dubium sit *juris*, utpote an sit lex reservans hunc casum, vel an sit mortale; sive sit dubiū *facti*, ut cū scitur, peccatum hoc (homicidium, abortum procuratum, adulterium) esse lege reservatum; dubitatur autem, an illud ipsum peccatum commiseris, vel simpliciter, vel secundū circumstantias seu conditiones, quibus est reservatum, an reverā homo occisus sit, an plenē, deliberatē; an ex pharmaco præbito abortus secutus sit, an fœmina cognita ligata fuerit, vel soluta.

12.R.II. Hoc idem valere, si dubium sit positivum & impropriē dictum, cū scilicet sunt rationes probabiles in utramq; partem, quod omnes DD. concedunt, sive dubium sit negativum propriē dictum; dummodo prudens sit, & virorum prudentum communiter; non autem cujuslibet privati vel indocti, juxta Gobat cit. n. 358. Porro utramque responsionem tenet Sporer P. 3. c. 6. sect. 1. §. 3. n. 733. post Sanch. L. 1. Moral. c. 10. & communem contra Armillam. Ratio horum est; quia res tam odiosa, uti est reservatio, nequaquam extendenda est ad casus dubios, sed ad solos certos, claros, perspectos.

13. R.

13. R. III. Etiam si præsumptio fori externi sit contra te, ut si scias, te protulisse verba hæreticalia, dubites autem, an verè, & animo hæretico, non censeberis incurrisse casum reservatum, ut contra Sanch. Sannig. *Tom. 3. dist. 11. q. 67. n. 7.* & alios, probat Lugo *d. 20. sect. 2. n. 18.* Tamburin. *Gob. tr. 7. cas. 8. n. 357.* Addit tamen Lugo, hoc non procedere, quando in jure extenditur poena ad casum dubium, ut irregularitas ad homicidium dubium. hinc

14. Collige, quòd ita semel absolutus per inferiorem à casu reservato dubio, necesse non habeat, ut ab eo de novo absolvatur per Superiorem, aut ei se sistat, etiam si postea certò innotescat, suum peccatum fuisse verè reservatum, & reservatà censurà affectum. Lugo de Pœnit. *D. 20. n. 20.* Dicastill. Pellizar. Aliud est, si de peccato constet esse reservatum, sed Confessarius dubitet, an ipse hîc & nunc habeat potestatem, illud directè absolvendi: nam stante hoc dubio non potest Confessarius absolvere; quia exponeret se periculo invalidè conficiendi Sacramentum. Pellizar *C. 2. n. 66.* Sannig. cit. *n. 8.*

15. Obijcies: Clemens VIII. *Anno 1601. die 9. Januar.* prohibuit absolutionem à casibus, non solum clarè, sed etiam dubiè contentis in Bulla Cænæ: ergo R. eundem Pontificem *Anno 1602. die 29. Novemb.* omisisse in alio Decreto eâdem de re illa duo adverbia

clarè & dubiè; adeoque ex aliquorum probabili opinione revocâsse prius Decretû, ut Pel-lizar. *Tom. 1. tr. 6. c. 1. n. 16.* & alii apud Gobat *n. 357.* docent.

Q U Æ S T I O I I I.

An peccatum reservatum debeat esse externum?

16.R. **A**ffirmativè. Ratio est; quia quamvis peccata mortalia merè interna possint reservari, tamè in usu non est, neque expedit, ut eadem reserventur; siquidem *Ecclesia non judicat de occultis. c. Sicut tuis. in fine. De Simon.* Hinc sequentia cape corollaria.

17.I. Hæresis, aut Simonia, vel usura merè mentalis, quamvis coram Deo sint ex genere suo gravia peccata, nihilominus pœnas juris non incurrunt, prout communiter docent tum Theologi, tum Canonistæ. Imò est vulgatum inter Jure-Consultos dictum, & habetur *can. cogitationis. De Pœnit. Dist. 1. Cogitationis pœnam nemo patitur*, intellige ab homine, bene tamen à Deo, ut explicat *Glossa ibid.*

18.II. Si dicas in tuo animo: *nullus est infernus: Fides Papistica est nihilo melior Calviniana*, hoc tuum mortale peccatû poterit absolvere Parochus tuus, aut quilibet alius Confessarius. Secus foret, si hæresin verbo, signo vel facto

facto, quantumvis occultè, ac nemine præfente prodideris: hæc enim censetur reservata; quia est verè externa, ac *per se* potest Ecclesiæ constare, solùm *per accidens* est occulta, eò quòd nullus eam hîc & nunc perceperit.

19. III. Sic è contra non est reservatum, si aliquis ex intentione mortali & gravi contra castitatem dicat alteri aliquod verbum turpe ex se leve, vel exerceat aliquam aliam actionem externam ex se levem, licet hæc actio denominetur mortalis, non erit reservata; quia sicut voluntas sola interna non reservatur; ita nec quando non procedit in actum externum, habentem ex se gravem malitiam & indecentiam. Leander *Tr. 5. D. 12. Q. 9.* Lugo *D. 20. n. 15. pag. 400.* Bonacin. *D. 5. Q. 7. P. 5. §. 1. n. 5.* Diana *P. 5. Tr. 5. Resol. 26.* ex Nostri Mastrius *d. 21. q. 9. n. 229.* Herincx Sannig & alii, estque communis.

Q U Æ S T I O IV.

An peccatum reservatum debeat esse opere consummatum?

20. R. **U**T certum affirmativè, juxta *can. Hoc autem D. 1. De Pœnit.* Licet ergo homicidium sit casus Episcopo reservatus, si quis tamen solùm mente, etiam deliberata velit occidere, si non occidat, non incidit in illum casum; quia nullus est actus exterior: imò neque

que incidit, si homicidium mente conceptum, signo exteriori manifestet, puta verbo, dicens, se alium occisurum: imò & facto, si verberet, modo occisio non sequatur; quia reservatio intelligitur non solum de actu exteriori, sed & illo, quem effectus sequitur.

21. Item casum adulterij, aut incestus reservatum non incurrit exercens etiam turpitudinem cum uxore aliena, vel consanguinea, nisi copulam carnalem exerceat cum perfectione, id est, ut ex natura rei prolis generatio sequi valeat; & consequenter semen virile cum mulieris semine commisceri necesse est, ut explicat Hurtado *D. 20. Diffic. 1. Ex Innoc. c. Fraternitatis*. Ratio hujus & aliorum similium casuum est, quia reservatio est res odiosa: secus esset, si atrocis alicujus criminis attentatio expressis reservetur verbis.

22. Addit Gobat *Tr. 7. V. Confessar. Casuum reservatorum*, adhuc aliam conditionem, nempe, ut casus, qui reservatur, non sit valde frequens: hinc non improbabile videri, facultatem absolvendi à lectione librorum Hæreticorum propter nimiam in Germania frequentiam, non esse sublatam: & ex Ludovico Engel *in Manual. Paroch. P. 3. c. 2.* ubi Bulla Cænæ, vel index librorum hæreticorum, saltem secundæ classis juxta Laym. *L. 2. Tr. 1. cap. 15. n. 8.* receptus non est, Catholicos in Germania non excommunicari, qui legunt
libros

libros hæreticos, præsertim ubi omnia scatent hæreticis, cui assentitur cit. Gob. Si loquatur de incurfu censuræ duntaxat, non autem peccati mortalis; supposito, quòd conditiones ad mortale requisitæ adsint, &, quòd materia notabilis sit, cujusmodi tamen juxta Herincx non esset epistola, concio, aliave brevis scriptura; cùm enim in aliis rebus parvitas materiæ à mortali excuset, cur non item in hac? Laym. cit. & alij plures.

23. Ex quibus dictis patet reservationem casuum esse odiosam, meritò restringendam, & strictè interpretandam; juxta illud *odia restringi, & favores convenit ampliari: Regul. jur. in 6.* hinc non sequitur, legens librum hæreticum incidit in excommunicationem Summo Pontifici reservatam per Bullam Cænæ Domini: ergo & audiens concionem hæreticam, quamvis hoc sit illo periculosius: & in similibus casibus, prout ampliùs infra *sect. 8. q. 3.* dicetur.

S E C T I O III.

De

Illis, qui possunt reservare peccata.

I.

Cùm potissimum hîc agatur de Prælatiis & Superioribus, notandum est, nomine eorum intelligi Summum Pontificem, ut
supre-

supremum omnium Caput, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates. In Religionibus Mendicantium verò Generales pro toto ordine, Provinciales pro Provincia, Priores, Guardianos pro suis Conventibus & Religiosis familiis. de quibus sit

Q U Æ S T I O I.

Quinam ex his superioribus potestatem habeant reservandi peccata?

2.R.I. **S**Ummum Pontificem sibi peccata reservare posse in universa Ecclesia, & erga omnes Christi Fideles. Est communis. Ratio est; quia Sum. Pont. est ordinarius Episcopus totius orbis Christiani, à quo omnis jurisdictio in peccata dependet. Et patet ex verbis Christi ad Petrum *Joan. 21. Pascere oves meas*, quæ verba juxta interpretationem communem & Catholicam, de summo Pontifice, legitimo Petri Successore, & in terris Christi Vicario, semper intellecta fuerunt.

3.R.II. Posse Archi-Episcopos, Episcopos in sua Diæcesi reservare sibi casus. Communis. & habetur in Concil. Trid. *sess. 4. c. 7.* atque fundatur in verbis Sac. Script. *Act. 20. Attendite vobis & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam*

fiam Dei. Et quidem juxta Clement VIII. Decretum Romæ 9. Jan. 1601. emanatum, apud Mirandam *Tom. 1. q. 46. a. 2.* à quibus Regulares defacto sine ipsorum licentia nequeunt absolvere. Et novissimè juxta Decretum Alexand. VII. 24. Septemb. 1665. evulgatum, in quo hæc, ordine 12. damnatur propositio: *Mendicantes possunt absolvere à casibus Episcopis reservatis, non obtentâ ad id Episcoporum facultate*; consequenter Confessarij Regulares non possunt uti suis privilegiis quoad casus Episcopis reservatos, sive ad forum contentiosum deductos (id est, quando de delicto lis est contestata, ut ait Barbosa *P. 2. de potestat. Episc. alleg. 59. n. 29.*) sive non deductos, prout etiam ex Decreto Sac. Cong. jussu Pauli V. edito 1617.7. Jan. jam constabat, testante Hyacint. Donat. *Tom. 3. Tr. 4. q. 39.* Quod intelligendum esse censet Miranda cit. non solum de casibus in specie reservatis Episcopis sed etiam de reservatis in jure.

4. Per hoc tamen non sequitur, quin adhuc Confessarij Regulares possint vota poenitentium (intellige exceptis illis quinque de jure Papæ reservatis, prout sunt vota peregrinationis ultramarinæ, visitationis Liminum Apostolorum Petri & Pauli, in Compostella, & Castitatis, ac Religionis) etiamsi Episcopus loci sibi reservet commutationem & dispensationem eorum, valeant vi privilegiorum Pauli III. commutare vel dispensare; quia dispensa-

pensatio & votorum commutatio non venit nomine casus reservati. Peyr: *Tom. 1. de subd. q. 1. c. 21. §. 1. in fin. vers. ad 2. respond.*

5. Coeterum quamvis olim valde probabilis sententia fuerit, quòd Religiosi Episcopo præsentati, sed ab eo injustè reprobati, potuerint nihilominus confessiones sibi confiteri volentium, liberè & licitè audire; defacto tamen sustineri amplius non potest, ob Decretum præfatum Alexand. VII. damnantis inter alias propositiones etiam hanc, ordine 13. *Satisfacit præcepto annuæ confessionis, qui confitetur Regulari, Episcopo præsentato, sed ab eo injuste reprobato.*

6. R. III. Nullum Prælatum Regularem, nec Provincialem, multò minùs Guardianū aliquod peccatum reservare posse, præter illa undecim, quæ communiter solent in Religionibus reservari: de quibus infra. Patet ex hoc decreto Clem. VIII. edito 1593. 26. Maij. apud Stephanum Quarantam. *V. Casus reservati. n. 2.* & apud Sorbo in *addit. ad compend. v. absolutio ordin. quod fratres. §. 12. fol. 21.* ubi Summus Pontifex ait: *Nemo ex Regularium Supericribus peccatorum absolutiones sibi reservet, exceptis iis &c.* & paulò post: *Si quod aliud præterea peccatum grave pro Religionis conservatione, aut conscientia puritate reservandum videbitur, id non aliter fiat, quàm Generalis Capituli in toto Ordine,*

dine, aut Provincialis maturâ discussione & consensu.

7. Ubi tamen notandum cum Emanuele Roderico *Tom. 1. q. 21. a. 2.* quòd non obstante hac limitatione Clementis VIII. maneat dispositio Alexand. VI. adhuc in suo vigore, quoad Generales & Provinciales, quatenus per se solos ante Capitulum Generale aut Provinciale possint reservare casus, si propter bonum regimen necessarium fuerit, eò quòd præfata Bulla Clem. VIII. cum ista limitatione videatur esse recepta, propter maxima, quæ possent Religioni evenire, incommoda. Secùs dicendum de Guardianis; nam circa ipsos in Capitulo generali Anno 1526. Assisij celebrato sequens statutum auctoritate Apostolica factum est: *ordinatur & mandatur auctoritate Apostolica, & totius Capituli generalis, quòd nullus Guardianus possit sibi reservare casum aliquem, sed solus Minister Provincialis id poterit.* Adeoque Decretum Alexand. VI. circa Guardianos manet limitatum: nam Guardiani non habent jurisdictionem Episcopalem, vel quasi, sed inferiorem correspondentem Curatorum sive Parochorum auctoritati. Et sic Guardiani quoad hoc, id est, quoad reservationem casuum, sunt pares Parochis, Miranda *Tom.*

2. q. 34. a. 1. in fine.

QUÆSTIO II.

*An Prælati Regulares possint præci-
pere suis subditis sub pœna excommunicatio-
nis lata sententia, eamque sibi reservare:
& an possint prohibere alia peccata
sub excommunica-
tione?*

8. **R**atio dubitandi sumitur ex Decreto Clem. VIII. cit. ubi tantum fit mentio de reservatione culparum, non item censurarum; consequenter vetita superioribus reservatione culparum, non ob id videtur vetita reservatio censurarum, utpote odiosa respectu Superiorum.

9. Posse affirmant Suar. *P. 3. Tom. 4. D. 29. Sect. 3. n. 13.* Coriolan. *Tr. De cas. res. P. 1. Sect. 1. a 6.* Miranda, & alij, & juxta Patri-
cium Sporer *P. 3. c. 6. sect. 2. n. 737.* non improbabiler, præsertim quando id valde necessarium videretur ad regimen collegij, vel monasterij grave aliquod peccatum & damnum avertendum. Quare si superior hanc sententiam secutus ita faceret, omnino subdito esset acquiescendum.

10. Non posse autem tenet Sanch. in sum-
L. 6. c. 1. n. 15. diff. 2. Lezan. Molfesius, Peyr. & plures alij apud Hyacint. Donat. *Tom. 2. Tr. 10. q. 24.* esseque hanc sententiam probabiliorem & veriore, tenet cit. Sporer, probationem desumit ex Marchantio nostro *q. 6.*

Tr. 2.

Tr. 2. tit. 4. Quia etsi Pontifex censuras generatim non exprefferit, plures tamen casus expressit, quibus annexa est censura, seu excommunicatio, ut in apostasia, & in abortu procurato: ergo omnes alias reservationes exclusisse censendus est, siue sint peccatorum siue censurarum.

11. Atque id colligitur satis apertè ex fine intento Pontificis, qui eo decreto ideò ita restrinxit Superiorum reservandi potestatem, ne infirmiores inducerentur in æternæ damnationis periculum, & spiritualis remedij desperationem, ob metum vel horrorem comparendi coram superiore; atqui frustra Pontifex restrinxisset reservationem ipsorum peccatorum vel casuum, si superiores quoslibet alios casus, vel peccata sub censura sibi reservata prohibere possent; idem enim maneret periculum infirmis conscientis, siue propter ipsum peccatum, siue propter censuram annexam debeant coram superiore comparere: ex quibus patet responsio ad rationem dubitandi, ab initio propositam.

12. Addo hîc notabilem doctrinam apud Ludovicum Mirandam *Tom. 2. q. 19. a. 6.* Quòd cum in Concil. Trid. solis Episcopis, & Prelatis quasi Episcopalem potestatem habentibus, cujusmodi sunt Generales & Provinciales, concedatur ferre excommunicationem in communi, ad finem revelationis, aut pro rebus deperditis vel subtrahis, vel si crimen ali-

quod in conventu fuisset commissum, & ignoretur omnino, quis esset illius sceleris patrator, in isto casu, vel casibus non posset Guardianus præcipere in communi sub excommunicatione, ut scientes revelent sibi in iudicio ejusdem sceleris patratores.

Q U Æ S T I O III.

An Prælati, qui potestatem habent reservandi casus, possint illorum absolutionem reservare non solum sibi, sed etiam aliis?

13. R. **C**Um distinctione, posse, si peccata illa essent in diversis personis; secus si essent in eadem persona. Lugo *D. 20. n. 8. pag. 458.* Ratio est; quia confessio non potest dividi inter plures Confessarios; sed hoc deberet fieri, si peccata illa reservata essent in eadem persona: unde ridiculum esset, si Episcopus hæresin reservaret sibi, blasphemias Decano, & adulteria Archidiacono respectu unius personæ.

Q U Æ S T I O IV.

An potestas reservandi casus competat Prælati Ecclesiæ ex Jure Divino?

14. R. I. **D**E summo Pontifice certum est, quòd hanc potestatem habeat ex Jure Divino, nam sicut S. Petrus immediate à Deo jurisdictionem accepit Joan. 21. *Pasce oves*

oves meas; ita & Sum. Pont. ejus Successor. Rodriq. *Tom. 1. q. 17. a. 2.* Miranda, & alij: De Episcopis & aliis major est difficultas.

15. R. II. De Episcopis, quamvis jurisdictio ordinaria Episcoporum secundum se, ac in genere considerata, à Christo fuerit instituta, adeoque ea non sit potestas gubernandi purè temporalis & civilis, sed spiritualis atque divina; nihilominus si ipsa consideretur quoad has vel illas personas, quibus conferitur, & in ordine ad certas Dioeceses, loca, seu populos, respectu quorum ea confertur, sic ipsa descendit immediate à Rom. Pont. tanquam Vicario Christi, & supremo Ecclesiæ universalis Pastore. Ita P. Anacletus *Tom. 1. Jur. Can. Tit. 31. §. 3. n. 69.* post Pirhing *h. t. n. 39. & seqq.* & alij, appellantes, hanc sententiam verissimam, & hodie communem Theologorum & Canonistarum.

16. Prima pars, nempe jurisdictionem Episcoporum secundum se, ac in generali spectatam esse Juris Divini, patet ex verbis cit. Sac. Script. Joan. 21. *Pasce oves meas.* & Math. ult. ubi Christus generatim præcepit Apostolis: *Euntes in mundum universum, docete omnes gentes*: & præbuit eis potestatem prædicandi Evangelium, fundandi Ecclesias, & creandi Episcopos in universo mundo, quod Apostoli ritè observârunt, ut patet ex eorum Actis.

17. Secunda pars, nempe quòd jurisdictione Episcoporum, quatenus consideratur in

ordine ad has vel illas personas, Ecclesias vel Dioeceses, proveniat immediatè à Papa, defumitur ex *can. Qui se scit. 2. q. 6.* ubi Vigilius Papa sic ait: *Ipsa namque Ecclesia (Romana) quæ prima est, ita reliquis Ecclesiis vices suas credidit largiendas, ut in partem vocata sint sollicitudinis, non in plenitudine potestatis.* Concordat *Can. Decreto. 2. q. 6. & Can. Multum. 3. q. 6. & Can. sacrosancta. dist. 22.*

18. R. III. Eodem modo loquendum esse (servatâ proportionem) de Superioribus Regularibus: quia status Religiosorum generatim consideratus à Christo immediatè institutus est, ut docet D. Thom. 2. 2. q. 88. a. 4. Et colligitur ex Matth. 19. ubi Christus adolescentem docuit, quæ sint necessaria ad se conservandum in perfectiori Religiosorum vita.. Argumenta contraria juxta datas responsiones erunt soluta facilia, & latius soluta sunt apud Auct. cit.

Q U Æ S T I O V.

An si Prælati Ecclesiastici nimis multos casus reservarent, quorum reservatio non expediret saluti subditorum, tamen valeret reservatio?

19. R. **T**Ametsi potestas reservandi Superioribus data sit in ædificationem, non in destructionem, nihilominus valeret reservatio, ut tenet Laym. c. 12. n. 5. cum aliis,
Ratio

Ratio est; quia in dubio semper pro Superiore præsumendum est: ergo omnis reservatio est habenda pro valida & licita. Tamburin. *Tr. de Cas. Reserv. c. 2. n. 3.* tamen putat, quòd si Episcopi nimiam & indiscretam reservationem facerent, peccarent mortaliter; quia Sacramentum Pœnitentiæ redderent nimis grave, præberentque hominibus occasionem sacrilegè confitendi.

S E C T I O I V.

De

Illis, qui, & quibus possunt dare facultatem à Reservatis absolvendi.

I.

Q U Æ S T I O I.

Quales debeant esse, qui aliis dant facultatem absolvendi à reservatis, & illi, qui eam accipiunt?

2.R.I. **I**lli, qui aliis dant facultatem à reservatis absolvendi, præter hoc, quòd debeant esse superiores, ut summus Pont. in tota Ecclesia, Episcopus in Dioecesi, Generalis in toto ordine, Provincialis in Provincia, debent etiam non esse impediti à jure; hoc est, non debent esse nominatim excommunicati; nec manifesti Clericorum percussores; qui

proinde non possunt vices suas aliis committere; nam hujusmodi commissio requirit usum jurisdictionis, illi autem sic impediti, etsi jurisdictionem habeant, non tamen ejus usum.
c. Romana. De offic. Vicarj. L. 6.

3. R. II. Loquendo de illis, qui capaces sunt ad recipiendam facultatem à reservatis absolvendi, debent esse *docti, prudentes, charitate præditi*, ut habet Decretum Clem. VIII. *sect. 3. n. 8. cit.* Debent etiam esse approbati; nam Concil. Trid. *sess. 23. De Reform. c. 15.* statuit: *Neminem posse confessiones audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale beneficium habeat, aut ab ipsis Episcopis per examen, aut aliàs idoneus judicetur.*

Q U Æ S T I O II.

An Pœnitentiarij valeant suas facultates à reservatis absolvendi aliis committere?

4. R. I. **S**ummus Pœnitentiarius (per quem cum S. Antonin. *P. 1. Summæ Confess. c. 14.* intelligo, qui habet potestatem quasi Papalem, non solum in casibus, sed etiam in absolutionibus excommunicationum, & dispensationibus votorum & juramentorum) potest facultates suas alijs communicare. *Majores verò Pœnitentiarij* (per quos cum cit. S. Doct. intelliguntur ij, qui habent potestatem

tem

tem quasi Episcopalem, absolvuntque undecunque venientes ab omnibus peccatis & censuris Episcopis reservatis) non possunt suas facultates aliis committere. Ita Palludanus *in 4. Sent. Dist. 17. q. 4.* Chapeaville *c. 3. q. 1. diffi. 1.* Ratio est; quia summus Poenitentiarius est ordinarius; majores verò non: cujus signum evidens est, quòd ille constituat Poenitentiarios, & sumat Coadjutores, quos vult; hi verò non faciunt, quod probat praxis & stylus Curiae Romanae.

5. R. II. Poenitentiarij in Cathedrali Ecclesia possunt concedere aliis facultatem, quam habet absolvendi à casibus Episcopo reservatis: si tamen juxta Trid. *sess. 24. De Reform. c. 8.* sint Doctores vel Licentiati in Theologia, vel Jure canonico. Ita Palludanus, S. Antonin. *cit. c. 5.* Ratio est; quia videntur esse Ordinarij, cum supponantur habere prae-bendam, cui unitum est officium audiendi confessiones, & absolvendi à casibus reservatis Episcopo: secus esset, si Poenitentiarij in Cathedrali non haberent officium prae-bendae unitum, sed ex sola commissione vivae vocis Episcopi audirent confessiones, qui illam pro libitu revocaret, tunc enim non Ordinarij, sed potius Vicarij amovibiles essent judicandi, quales de jure non possent suam facultatem alteri committere. Ita chapeaville *cit. diff. 2.*

6. Notat tamen P. Gobat *Tr. 7. n. 101.* Poenitentiarios Episcopales non egressuros

esse fines suæ delegationis, si ad se directos cum patente charta à Reverendissimis Dominis Vicariis Generalibus pro absolutione à reservatis, curent interdum absolvi per alium, quem ipsi nominant, citatque Pellizar. *in Manual. Regular. Tom. 1. Tr. 6. c. 2. n. 87.* Et praxin ex constitutione Synodal. Diœcesis Constantiensis.

Q U Æ S T I O III.

An delegati à summo Pont. Episcopis, aut à summo Pœnitentiario, & aliis Superioribus possint vices suas aliis subdelegare?

7.R. **N**egativè, absolutè loquendo. Ita communis. Ratio est; quia delegati subdelegare non possunt, nisi hoc illis expressè demandetur; jurisdictio enim in illis non est tanquam in fonte, sed ut instrumento.

8. Dixi, *absolutè loquendo*; posse enim delegatum subdelegare, docet Hyac. Donat. *Tom. 3. Tr. 5. q. 44.* citans plurimos, si is, de quo fit sermo, reperiaturs delegatus ad universitatem casuum, id est, quando delegatio est universalis quoad casus, vel indefinita, vel est universalis respectu personarum, vel quoad casus & personas simul; licet cæteroquin esset specialis quoad locum &c. Sanchez *L. 3. de matrim. d. 31. n. 4.* & alij. Quia sic censetur quasi Ordinarius, secùs si sit delegatus ad absol-

absolvendum in aliquo casu particulari tantum.

9. Hinc inferendum cum Roderic. *Tom. 1. quest. 21. a. 9.* Guardianum non posse generaliter committere auctoritatem absolvendi à casibus reservatis, ut quotiescunque occasio se obtulerit, illà utatur, prout etiam tenet *Cor-duba sum. reg. c. 7. q. 29.* sed in casibus particularibus, quando ab ipsis particulariter fuerit petita, nisi sint Commissarij Provincialium cum plenitudine potestatis.

Q U Æ S T I O IV.

An Legatus de latere possit in sua Provincia Regularibus exemptis facultatem dare, ut valeant sibi eligere Confessarium etiam non approbatum à Prælato sui Ordinis?

10.R. **A**ffirmativè. Ita Canonistæ in *c. om-nis. de Pœnitent. & remiss. & in c. Quod translationem. 4. De offic. deleg. Sylv. V. Confessor. 1. q. 1. Navarr. in c. Placuit de Pœnit. dist. 6. n. 62. Sanchez De Matrim. Tom. 1. Disp. 28. Donat. Tom. 3. Tr. 5. q. 29. Ratio est; quia hujusmodi Legatus in sua Provincia est iudex ordinarius & proprius Episcopus Regularium, etiam exemptorum, ut constat ex ipsius litteris patentibus; sed certum est, quemlibet Ordinarium posse suis subditis concedere facultatem alteri confitendi, juxta textum
*cap.**

cap. cit. & consequenter, ut absolvantur etiam à reservatis.

11. Et hanc doctrinam ampliat Suar *L. 8. De Leg. c. 26. n. 10.* Et dicit, Regulares posse uti tali facultate, etiam extra Provinciam Legati concedentis, eamque durare perpetuò, cum sit privilegium personale, quod afficit personam, eamque comitatur, quocunque ierit, & habeat rationem gratiæ factæ, quæ non spirat mortuo concedente, vel amoto ab officio; quod verum intelligit Filliuc. *Tr. 8. n. 23.* si dicta facultas fuit concessa indefinitè: secus esset, si Religiosus haberet domicilium extra Legati Provinciam; quia legatus suam potestatem non exercet, nisi in suâ Provinciâ, quæ ei decreta est, ut dicit *Glossa c. excommunicati. q. de offic. Delegati. V. mitteretur.*

Q U Æ S T I O V.

An Generalis alicujus Ordinis possit dare facultatem alicui Confessario, qui audiat confessiones omnium fratrum ubicunque degentium, eosque absolvat ab omnibus peccatis reservatis?

12.R. **A**ffirmativè cum Rodriq. *Tom. 1. q. 21. a. 3.* Bonacin. Lezan. dummodo talis Confessarius sit idoneus. Ratio est; quia in subalternis facultatibus, quod fit ab inferiori potestate, fieri potest à superiori; nam
quid

quid quid potest virtus inferior, potest superior, & modo nobiliori.

Q U Æ S T I O VI.

An Provincialis possit alicui delegare suam auctoritatem absolvendi à reservatis cum facultate, ut is possit eandem auctoritatem alteri subdelegare?

13. **R**espondet Portell. *V. Casus reservatus. in additione additionis*, affirmative. *Compendium Mendicantium. V. absolutio ordinaria quæ ad fratres. fin.* Rationem reddit cum Sanch. *l. 3. De matrim. d. 31. n. 6.* quia Provincialis est ordinarius Prælatus, & ordinarius potest partem jurisdictionis suæ alteri delegare cum facultate, ut is delegatus possit subdelegare.

14. Hoc tamen limitat cit. Sanch. quòd Provincialis non deleet universam suam jurisdictionem (id est, totum officium) quam habet; hoc enim non potest facere absque consensu Superioris. Deinde quòd talis delegatus non debet subdelegare nomine suo proprio, sed nomine ipsius Ordinarij delegantis.

15. Nec obstat, quòd Superiores locales sint etiam Ordinarij, & sic videantur idem posse; nam disparitas est, 1. *mò*, quòd locales minorem ac strictiorem potestatem habeant, quàm Provincialis. 2. *dò* quia in ordine saltem

Franciscano nunquam se audivisse testatur cit. Portel, quòd Guardianus possit pro toto suo triennio delegare alicui suam auctoritatem absolvendi à reservatis, sed id solùm facere, pro præsenti necessitate: Provinciales verò illam soleant committere pro toto tempore sui officij; ac proinde possint committere cum clausula, ut delegatus possit subdelegare. *Miranda. Tom. 2. q. 34. a. 14. conclus. 3. dicta superiùs in hac sect. q. 3. n. 9.*

Q U Æ S T I O VII.

An, Quando teneatur, vel non teneatur Superior dare facultatem Confessario petenti à casibus reservatis absolvendi?

16. **C**ertum est I. Prælatos, sive majores, sive minores, regulariter loquendo non posse subditos adstringere ad sibi confitendum, ut reperitur sancitum in constit. Clem. VIII, *cit. sect. 3. n. 8. ibi. Non liceat Superioribus Regularium confessiones subditorum audire, nisi quando peccatum aliquod reservatum admiserint, aut ipsimet sponte aut proprio motu id ab ipsis petierint.* Tum etià quia ipsi Prælati tenentur in singulis domibus deputare duos aut plures Confessarios, qui à non reservatis & à reservatis absolvant, ut dicitur in dicta constitutione; secùs peccarent mortaliter; quia versamur in materia gravi, nempe

nempe Sacramenti Poenitentiae, quod unâ-cum potestate reservandi peccata in poenitentis remedium & utilitatem institutum est, ut Lugo *D. 20. de poenit. n. 9.* & omnes alii docent; tum quia verbum *non liceat*, in præfata constitutione positum, quod est præceptivum, est sufficiens ad inducendam gravem obligationem.

17. Certum est II. quod Superior ita obligatus sit ad concedendam petitam facultatem absolvendi à reservatis, ut si neget, quando dare tenetur, peccet mortaliter. 1. Contra charitatem; quia proximum gravi onere & incommodo afficit sine sufficienti causa. 2. Contra justitiam, quia subdito auxilium, quod potest, & ratione sui officij debet præstare, non præstat. 3. Contra Religionem; quia facit Sacramentum poenitentiae difficile & odiosum, exponitque periculo tractandi illud irreverenter & sacrilegè. Lugo, Suar. Coninck. Reginald. & communis. Unde S. Thom. *in 4. dist. 17. q. 3. a. 3. quest. unic. 4. ad 6.* tales Superiores multis inquit, laqueum damnationis iniiciunt, & per consequens sibiipsis; & Suar. apud Fagund. dicit, id esse crudele, tyrannicum & periculosum.

18. Certum est III. quod ex parte poenitentis, vel Confessarij pariter sit gravis obligatio petendi licentiam à superiore, & quod sine licentia neutiquam attentare audeant absolutionem à reservatis, præsertim si casus
habet

habet annexam excommunicationem, juxta *c. Omnis. de pœnit.* ubi dicitur, *quòd quando pœnitens ex justa causa* (v.g. existens in Conventu, ubi nullus reperitur Sacerdos sui Ordinis, nisi quidam sibi malè affectus, vel suspectus de revelatione confessionis) *voluerit alteri confiteri, licentiã petat à proprio sacerdote; secùs autem invalidè confitetur.* Per quem textum proinde reformatur *c. Placuit. De Pœnit. dict. 6.* his ut certis præsuppositis.

19. R. I. Superior tenetur sub peccato mortali facultatem petitam concedere Confessario idoneo, cùm pro occurrente aliquo casu eam petit, in sequentibus casibus.

20. I. Quando nullum est periculum, vel periculum tantùm dubium est, ne concessio cedat in damnum pœnitentis, vel communis, vel tertij. Et tale periculum rarissimè subesse ait Tamburin: & cum quandoque subest, melius esse, ut alia media cavendi damnum excogitentur, quàm ut petita potestas negetur.

21. II. Quoties nullam habet justam causam negandi; quia videtur plus periculi esse in negatione, quàm in concessione facultatis. Communis.

22. III. Quoties pœnitens rationabiliter timet, si superiori confiteatur, aut manifestetur, inde sibi grave damnum oriturum, confessioni ipsi extrinsecum, v.g. grave odium, fractionem sigilli, abusum notitiæ sacramentalis

talibus ad publicam gubernationem, vel ad alia in suum aliquod incommodum; vel sibi alium, à Superiore designatum speciatim Confessarium non futurum auxilio, ob inimicitiam, aversionem, improbitatem, imperitiam. Omnes, cum Miranda. *Tom. 2. q. 34. a. 10.*

23. IV. Quoties ex negatione petitiæ facultatis prudenter timeri potest aliud grave damnum spirituale subditi, etiam ex passione vel fragilitate oriundum, ut ex inordinata verecundia, ne integrè confiteretur Superiori, vel absque confessione communicaret, aut celebraret, aut celebrationem diu omitteret; vel cum minori fructu confiteretur Superiori, quàm alteri. Ratio horum est, quòd poenitentia, & reservatio casuum sit introducta in bonum poenitentis. Ex quibus satis constat, quomodo Superior & Confessarius inferior in hac re debeant procedere.

24. R. II. In hisce casibus potest justè Superior hanc facultatem denegare, nempe ob bonum proximi, ut si peccatum sit tale, ut vergat in perniciem aliorum, vel si sit tale, ut ei nemo excepto Superiore sciat remediū adhibere, aut ob bonum ipsius poenitentis, ut si cognoscat exinde accipere occasionem perseverandi in peccato, ob scilicet spem facultatis faciliter obtinendæ. Ratio est; quia in his casibus magis tenetur providere communi, quàm particulari bono. Et sic debet intelligi illud verbum Clem. VIII. *nisi quando ali-*

D

do aliquod peccatum reservatum admiserint.

25. R. III. Nec tenetur, per se loquendo, superior pœniteni dare illum Confessarium, quem petit pœnitens; quia expedit subinde, ut graviora delicta gravius corripiantur, ad quam correptionem subinde gravior requiritur persona. Dixi, *per se loquendo*; nam si ille, per quem subditus petit absolvi, reverà est sufficiens; vel ipse Confessarius petens judicet expedire, superior hac in re stet iudicio pœnitentis, & Confessarij; Ratio est, quòd Confessarius in his circumstantiis personam magis perspectam habeat, quàm superior; nec etiam debet superior subditum cogere, ut causam petitionis explicet in particulari; quia fortè causa conjuncta est cum peccato. *Miranda Tom. 2. q. 34. a. 9. Suar. Tom. 4. d. 30. sect. 4. n. 11. & alij communiter.*

Q U Æ S T I O V I I I.

Quid juris, si superior petitam facultatem injustè neget?

26. R. I. **O**mnino probabile est, posse tam Sæculares, quàm Regulares Confessarios pœnitentem absolvere à reservatis, & quidem directè, ac absque omni onere se illi vel alteri superiori sistendi, si superior, quando tenetur concedere, neget facultatem

pe-

petentibus piis & doctis Confessariis, & necessitas instet, v. g. communicandi, vitandi infamiam &c. Sylvester, Henricus Gandav. Richardus, Adrian: Major apud Laym. *L. 5. Tr. 6. c. 13. n. 3.* Ratio est; quod pro tunc major superior, vel saltem ipse Pontifex suppleat defectum minorum superiorum, & facultatem ab iis injustè negatam, ipse concedat. Hanc autem esse mentem Ecclesiæ atque Pontificis, colligi potest ex eo, quod à Trid. *sess. 14. c. 7.* omnibus Superioribus, & à Clem. VIII. speciatim Superioribus Regularibus fuerit potestas quoad reservationes valde restricta, ne fiant ad destructionem, sed ad ædificationem, & bonum subditorum; atqui reservatio jam tenderet ad destructionem, si superiore minore injustè negante facultatem petitam, non provideret, nec providisset superior maior, & ipsum jus: ergo.

27. Dixi, *omnino probabile esse*; quia plurimi, & insignes DD: contrariam negativam quoad sæculares censent communem, & probabiliorem; nihilominus tamen prima sententia affirmativa est tuta; eò quod quandocunque probabile est, confessarium in peccata & poenitentem habere jurisdictionem, tunc Ecclesia eam illi confert, & certò illam habet; atqui juxta omnes probabile est, Confessarium in proposita quæstione & casu habere jurisdictionem in reservata: ergo certò illam habet, tutòque ab illis absolvit, & poe-

nitens non tantum absolvitur indirecte, sed directe, & sine onere ulterius coram Superiore aliquo comparendi.

28. Hanc tamen doctrinam, quod *quandocunque probabile est, Confessarium in peccata & poenitentem habere jurisdictionem, certò illam habeat*, intelligas velim de probabilitate recepta inter sapientes, ita, ut de probabilitate tali inter ipsos Sapientes non dubitetur, cuiusmodi est probabilitas in proposito; non item de probabilitate tenui, & de quibus perique Sapientes dubitant; cuiusmodi est probabilitas huius propositionis, quòd Confessarius existens in Dioecesi Eystettenensi, & approbatus ab Ordinario Augustano, possit virtute Cruciatæ eligi ad confessionem Dioecesani Eystettenensis. de quibus plura Cardenas *Dissert. 2. c. 6. n. 5. & 7.*

29. R. II. Confessarius Regularium à Superiore ad eos à non reservatis absolvendos deputatus, adeoque Ordinarius (de his enim tantum loquitur Decretum, postea citandum, & intelligitur Declaratio, non item de alijs, etsi etiam idoneis) potest absolvere Regularem poenitentem à casibus reservatis directe, & sine onere illi vel alteri Superiori se sistendi illà vice, quâ Confessarius iste petat facultatem sibi pro aliquo concedi, & Superior neget. Ita Clem. VIII. in suo Decreto *cit. Sect. 3. n. 8.* & Paulus V. Denique Urbanus VIII. anno 1624. 26. Octob, iterum innovavit. *Bullar. Tom. 4. n. 28.*
juxta

juxta antiquiorem editionem n. 26. ibi: *Sanc-
titas sua deinceps declaravit & declarat,
ut si huiusmodi Regularium Confessarijs, ca-
sus alicuius reservati facultatem petentibus,
Superior dare noluerit, possint nihilominus
Confessarij illa vice pœnitentes Regulares,
etiam non obtentâ à Superiore facultate, ab-
solvere.* In ipso autem Decreto habetur inser-
ta clausula derogatoria amplissima: *Non ob-
stantibus quibuscunque.* Et ita etiam sen-
tiunt Tamburin: Dicastill: Bellizar. Dian. P. 3.
Tr. 2. Resol. 126. Gob. Tr. 7. n. 205. Lugo. Disp.
20. n. 40. Quidquid contradicat Emanuel Ro-
dericus Tom. 1. qq. reg. q. 20. a. 30.

30. Dictum est notanter I. *Si petenti-
bus Superior dare noluerit*; quod intelligi
debet, nimirum quando casus occurrerit, in
quo ipse Confessarius judicaverit facultatem
debere concedi; & talis Confessarius coetero-
quin sit vir doctus, prudens, & charitate præ-
ditus.

31. Dictum est II. *Illâ vice*, quâ scilicet
ille judicavit, facultatem esse concedendam,
& petijt, sed Superior negavit. Unde si sæ-
pius pro diversis temporibus & casibus id e-
veniat, tunc sæpius potest petitâ, & non ob-
tentâ facultate absolvere pœnitentes Regu-
lares à reservatis; & toties quoties. Acquirat
ergo per hoc Confessarius potestatem absol-
vendi à reservatis, non stabilem & habitua-
lem, sed tantum actualem pro qualibet vice,

& cum qualibet transeuntem. Diana cit. Tamburin. De Jure Abb. *Tom. 2. d. 13. q. 8. n. 3.*

32. Et quia verba Declarationis loquuntur generaliter, & independenter à necessitate celebrandi, communicandi, vel periculo infamiæ, potest Confessarius dicto modo absolvere à reservatis poenitentem Regularem, etiam si non urgeat talis necessitas. Quoad sæculares autem habet affirmativa sententia *in responsione I. huius quæst:* tantum locum, si necessitas vel periculum instet. Unde etiam quoad hoc est inter illos & Regulares magna differentia.

S E C T I O V.

De

Modo utendi Facultatem concessam à Reservatis absolvendi.

I.

Q U Æ S T I O I.

Quot modis communicetur facultas à casibus reservatis absolvendi?

2.R. **D**Uobus modis juxta Communem TT: Ordinariè, & extraordinariè. *Ordinariè* dupliciter. I. Cùm alicui beneficium aut offi-

officium committitur, cui de jure annexa est potestas audiendi peccata reservata, v.g. cum Sum. Pont. creat Episcopum aut Pœnitentiarium Summum in Rom: Curia, aut Episcopus confert præbendam in Cathedrali, cui annexum est munus audiendi confessiones, & absolvendi à reservatis. II. Cum Sum. Pont. aut Episcopus dat alicui expressam facultatem absolvendi à reservatis, ut cum oretenus dicunt alicui: *committo tibi in hac potestate vices meas.*

3. *Extraordinariè* quoque duobus modis. I. Cum Pœnitens per Bullam aut Diploma Pontificium, aut Jubilæum obtinet facultatem eligendi quemcunque Confessarium, qui eum à casibus reservatis absolvat; ut nostro tempore in Jubilæis & indulgentiis plenarijs plurimum Pontificum sæpius factum esse novimus. II. Cum Sum. Pont. aut Episcopus dat licentiam interpretativam ab illis absolvendi, v.g. si Pontifex declaravit aliquo signo exteriori sibi gratum fore, quòd talis aut talis absolvat, quoscunque sciret incurrisse casus aut censuras sibi reservatas, & ille hoc intellecto sine alia facultate absolvit à casibus & censuris reservatis.

* † *

QUÆSTIO II.

An, si Ordinarius, postquam dedit facultatem Regularibus à casibus Episcopalibus absolvendi, novos casus reservaret, possint iidem Regulares vi præcedentis facultatis sibi concessæ, etiam ab his novis absolvere?

4. R. **C**Um Gobat Tr. 7. Cas. 20. post n. 645. in append. Affirmativè. Ratio est; tum quia sicut dispensandi, ita etiam vel maximè absolvendi potestas est amplè interpretanda. per reg. 15. Juris in 6. Tum quia Pontifices Romani posteriores reservârunt sibi, & reservabunt adhuc multos casus novos, pro quorum absolutione nec recurrunt ad Pontificem, nec recurrentiij Regulares, qui abhinc cētum, ducentos años accepêre amplissimam facultatem absolvendi ab omnibus casibus Sedi Apost. reservatis, nisi fortè aliquorum fiat limitatio.

QUÆSTIO III.

An, si Summ. Pont. concessit facultatem absolvendi à casibus reservatis sibi, nulla facta mentione censurarum, censeri etiam debeat, simul dedisse facultatem absolvendi à censuris, aut econtra?

S. R.

s.R. **A**ffirmativè Ita Cajetan: in *Sumula. V.*
Casus. Navarr. c. 27. n. 261. Leander
Tr. s. D. 12. q. 15. cum plurimis ab ipso cit. Ra-
 tio est; quia aliàs esset frustranea Papæ con-
 cessio, cum nullus sit casus Sum: Pont. refer-
 vatus, cui non sit aliqua censura (regulariter
 loquendo juxta dicta superius Sect. 2. n. 6.) an-
 nexa. Secùs dicendum de Episcopo, qui si
 alicui concedit facultatem à casibus sibi refer-
 vatis absolvendi, hoc ipso (de rigore juris) non
 censetur committere absolutionem à censu-
 ris sibi reservatis, ut vult Navarrus cit. nam
 possunt esse aliqua peccata Episcopo refer-
 vata, annexam censuram non habentia. Quod
 idem dicendum, ob paritatem rationis, de Pro-
 vinciali, qui si alicui concedat casus suos, non
 statim censetur etiam concedere facultatem
 absolvendi à censuris sibi reservatis. Sylvest.
V. Confessar. 3. n. 6. Navarrus, & alij.

6. Dixi, *de rigore juris*; nam quando ap-
 paret, intentionem Episcopi fuisse, concedere
 omnem suam facultatem, potest censerì com-
 misisse illam etiam quoad censuras: maximè
 in foro conscientix, & magis, si concedat om-
 nem facultatem, excepto tali vel tali casu;
 tunc enim censerì debet, omnes casus sibi re-
 servatos concessisse, excepto illo, quem ex-
 ceptum voluit; quia *exceptio firmat Re-*
gulam in contrarium, ut loquun-
 tur Jurisperiti.

Q U Æ S T I O IV.

*An, si facultas eligendi Confessarium
expresse datur solum ad semel faciendam
confessionem de peccatis cuicunque Sa-
cerdoti, facultas finiatur per unum
actum, completum tamen?*

7.R. **A**ffirmativè cum Paludan: *in 4. Dist.*
17. q. 3. Sylvest. V. Confessar. 1. q. 2. Na-
varr. in c. Placuit. n. 167. Ratio est; quia pri-
vilegium non extenditur ultra id, quod in ip-
so exprimitur, neque etiam finitur ante com-
pletum usum eius; unde si quis virtute Jubi-
læi eligit Confessarium, cui confiteri coepit, vel
etiam integrè confessus est, non tamen est ab-
solutionem consecutus, quia v. g. Confessa-
rius absolutionem ei negavit, potest nihilo-
minus alium Confessarium eligere; quia prior
actus non fuit consummatus, & quia illa facul-
tas ad hoc præcipuè conceditur, ut absolutio
obtineatur, dummodo fiat intra tempus in
privilegio præscriptum, si fortasse ad illud li-
mitatur.

8. Dixi autem, *si datur solum ad semel;*
nam si datur indefinitè, non finitur unico ac-
tu, ut habet Navarr: *L. 5. Consil. De Privileg.*
Cons. 1. n. 2. Et hinc si Confessarij à suis Supe-
rioribus pro excipiendis confessionibus facul-
tatem acceperunt absque ulla limitatione,
mortuis illis Superioribus, aut ab officio amo-
tis non perdunt facultatem absolvendi, ut
rectè docet Hyacinthus Donatus *Tom. 3. Tr. 5.*

q. 45. Huc facit. c. si cui. De Præbend. in 6. & c. si super gratiam. De offic. Deleg. & ratio est; quia gratia non exspirat per mortem concedentis. Sicut in simili discurrunt de Commissario Generali in aliqua Provincia, quòd nempe, si commissio incepta est ante mortem delegantis, poterit Commissarius proseguire, secus si non coepta est; similiter si ad certum tempus data est, finito tempore cessat commissio ipso facto, nisi aliud exprimatur in commissione, vel nisi indefinite concessa sit.

Q U A E S T I O V.

An facultas data per conditionem seu ratihabitionem à casibus reservatis absolventi sufficiat?

9. R. I. **R**egulariter loquendo absolutio danda est absolute, ut omnes tenent apud Patric. Sporer *Theol. Sacram. P. 3. c. 5. q. 2. §. 4.* imò etiam invalida censetur absolutio data sub conditione de futuro, v. g. *absolve te ob hoc casu, si Superior facultatem dabit*, ut pariter omnes DD: docent. Ratio est; quia non est in potestate Sacerdotis suspendere effectum Sacramenti, quem causat statim, dum omnia requisita adfunt; & consequenter sic absolvens peccaret mortaliter.

10. R. II. Valida tamen erit sub conditione de præfenti, vel præterito, saltem per accidens, & ex justa causa. Ratio est; quia talis absolutio conditionata subsistente conditione transit in absolutam.

11. Dixi notanter: *absolutionem conditionatam de præterito vel præsentī dandam esse subinde per accidens, & ex rationabili causa*; quia per se loquendo, absolutio non debet dari sub conditione, cū sit contra usum & praxin Ecclesiæ, ac contra ipsum quoque officium Confessarij. Ut autem sciatur, quando ex rationabili causa possit absolutio impendi sub dicta conditione, sequentem cape regulam: *absolutio sub conditione impendi licite potest & debet, quotiescunque, si omnino non daretur, damnum immineret animæ, & si absolute daretur, nullitas & irreverentia Sacramenti timeretur*: Ut si Confessarius dubitaret de dispositione pœnitentis; de materia sufficienti in pueris rudibus; vel si dubitaret, an ipsemet habeat jurisdictionem in hunc pœnitentem, vel in eius peccata. Sporer cit. n. 622.

12. Dico, *si Confessarius dubitaret*; quod intelligendum est de dubio negativo, cū scilicet nulla occurrat probabilis ratio pro una vel altera parte, ut c. 6. Sect. 4. q. 2. §. 4. n. 718. notat idem Auctor. Ratio horum omnium est; quia cū Sacramentum sit institutum ad bonum & salutem animæ, debet applicari omni possibili modo, quo potest sine irreverentia; sed hoc fit in præfatis casibus: ergo. Et de cætero conditio appositā periculum nullitatis Sacramenti omnino excludit.

QUÆSTIO VI.

An Confessarius, qui petijt facultatem absolvendi à reservatis pro uno, possit ex vitalis licentia concessa ipsemet petens absolvi?

13. R. **H**oc pendere ex intentione & consuetudine, quam habent concedentes talem facultatem, ac proinde illa omnino est attendenda. Hinc infertur I. quòd Confessarius petens facultatem pro una persona, possit etiam uti pro sua, nisi fortè Confessarius sit moraliter certus, Superiorem intendere ei solùm dare facultatem activam, tunc enim cognosceretur lata facultas ad activam tantùm, nec potest contra talem cognitionem agi, nisi imprudenter & inutiliter juxta Dian: P. 3. Tom. 2. De Dub. Regul. Resol. 126. & Tr. 4. De Sacram. Resol. 142.

14. II. Confessarius v. g. non habens facultatem absolvendi à reservatis, dimittit tres poenitentes, ut tamen redeant, obtentâ ab Ordinario facultate; sed illis non redeuntibus, non potest uti illâ obtentâ facultate erga tres alios, si Confessarius in petenda facultate crimen individuum expressit; cùm à tam diversis non fiat illatio; secus si crimen individuum non expressit, sed in genere petijt potestatem tres absolvendi à casibus reservatis; tunc

tunc enim poterit hac gratiâ impertitâ uti erga alios, qui ante concessionem illius delegatæ potestatis inciderunt in idem delictum; quia licet ipsa dispensatio, seu actus dispensandi sit strictè interpretandus, nec extendendus de casu in casum, at potestas dispensandi delegata non constringitur tam arctis terminis, ut volunt DD: communiter cum, & apud Sanch: *De Matrim. L. 8. D. 2. Gob. Tr. 7. Cas. 8. append. Parochiana.*

15. Dicitur tamen hîc notanter: quòd possit uti illâ potestate erga alios, *qui ante concessionem* illius delegatæ potestatis inciderunt in delictum; nam qui primùm post dictam concessionem inciderunt in delictum, non possunt gaudere illa potestate delegata; quia *actus agentium ultra intentionem eorum non operantur.* Ex *L. Non omnis. ff. si cert. petat.* Quam sententiam Hyacint. Donat. q. 43. cum Beia, Homobon. Pellizar: ait, esse de jure veriore.

16. Alij tamen, ut Martin. Bonacin. *De leg. Disp. 1. q. 3. P. 7. §. 1. n. 11.* Diana, Præpositus, Jason, Augustin. Barbos: tenent, Confessarium vi talis licentiæ posse illos absolvere etiam à reservatis commissis post dictam obtentam licentiam, ampliântque, etiamsi petens facultatem, dixisset, non subesse periculum relabendi, cùm hîc agatur de gratia facienda, quæ est latè interpretanda. Leander. *Tr. 5, d. 12. q. 47.* distinguit, & concedit, poenitentem

tentem absolvi posse, si absolutè petijt Confessarius vel ipse poenitens à quibuslibet reservatis, à se commissis absolvi, juxta dicta.

Q U Æ S T I O V I I.

Quomodo peccet, & ad quid teneatur Confessarius absolvens à reservatis, vel alijs peccatis sine facultate?

17. R. I. **C**onfessarium sine facultate absolverentem peccare mortaliter, absolutionem reddere nullam, innodarique excommunicatione Papæ, si poenitens habuit peccata, quibus excommunicatio fuit annexa: insuper ipso facto officijs, dignitatibus, & beneficijs, quæ habet, privatus est; nec non ad quæcunque officia & beneficia inhabilis efficitur; quibus poenis etiam afficiuntur Regulares, ut patet ex Decreto Sac. Cong. sub Clem. VIII. edito.

18. R. II. In quatuor tamen casibus non incidit in dictas poenas Confessarius. I. quando absolvens probabiliter ignorat casum esse reservatum, à quo absolvit, defectu sufficientis explicationis poenitentis, secus est, si ex ignorantia affectata eam ignoret. 2. si probabiliter putet, se posse absolvere, quamvis postea advertat, se non potuisse. 3. qui in dubio facti absolvit. 4. Non incidunt in dictas poenas Confessarij Urbis Romanæ, & qui extra Italiam

liam degunt; quia Decretum ad hos ex suo tenore non extenditur. Ita Bernardus Sannig *Tom. 3. dist. 11. q. 7. n. 10.*

19. R. III. Si Confessarius absolvit sine facultate, & poenitens est absens, sufficit Confessario poenitere; si verò est præsens, suppleat errorem cum cautela Sigilli Sacramentalis, & evitatione scandali; præsertim si positivè consuluit & induxit poenitentem, ex quo secutum est tertio damnum; tametsi enim non teneatur ad restitutionem, peccat tamen contra virtutem Religionis, sacrum ministerium negligenter exercendo, & tenetur errorem in poenitente remove. Ubi etiam notat cit. Auct. n. 11. quòd Confessarius malè absolvens à censuris, debeat etiam absentem deinde absolvere, obtenta facultate; quia absolutio censurarum fieri potest in absentem.

S E C T I O VI.

De

Illis, qui possunt activè absolvere à Casibus Reservatis.

I.

EA, quæ sunt magis generalia circa absolutionem casuum reservatorum tam activè, quàm passivè in hac, & sequenti sectione proponam, magis specialia specialibus quoque sectionibus prolaturus.

QUÆ-

Q U Æ S T I O I.

Quinam directè valeant absolvere à casibus reservatis?

2.R. **D**irectè à casibus reservatis absolvere possunt sequentes I. Ipse reservans, nisi sit aliunde inhabilis factus, v.g. propter excommunicationem non toleratam, coeteræ enim excommunicationes non obstant valori absolutionis, ut ex Concil. Constant. colligit Tamburin. *L. 2. de exped. confess. c. 10. §. 3. n. 50.* Et ratio est; quia *res, per quas nascitur, per easdem destruitur*, teste S. Chryso-stomo *in c. omnis res. de Reg. Juris.*

3. II. Ipsius Successor in officio; cùm par in parem non habeat imperium. *Tertiò*: Superior ipsius; sic reservata ab Episcopo absolvit Summus Pontifex, reservata à Provinciali absolvit Generalis, & hinc fit, quando in Jubilæo Pontifex concedit potestatem absolvendi ab omnibus casibus reservatis, comprehenduntur etiam casus Episcopales & Regulares omnes.

4. IV. Cui hæc potestas ab Ordinario vel Superiore delegatur, ut sunt in nostro Ordine Confessarij Conventuum ad hoc specialiter deputati à Provinciali: item omnes Superiores locales, Guardiani, Præsides, & in absentia Guardianorum (in fraudem non expecta-

tà, quid quid circa hoc aliqui in contrarium sentiant) Vicarij, ex delegatione Capituli Generalis in nostro Ordine Seraphico, per eius Statuta, qui proinde, cum eorum delegatio semper sit annexa officio, eoque ipso in ordinariam jurisdictionem transeat, idem poterunt, quod Guardiani. Ubi notat Sannig *Tom. 3. dist. 11. q. 6.* Inter delegatum, & reservantem hanc esse differentiam, quod reservans possit extra Sacramentalem Confessionem tollere reservationem, concedendo alijs plenam potestatem absolvendi, non sic delegatus, qui semper in confessione debet absolvere, nisi fortè peccatum esset reservatum ratione censuræ, à qua censura posset absolvere extra confessionem in vi suæ delegationis.

§. V. Alij, quibus de jure, privilegio, vel in necessitate, impedimento, articulo mortis competit, de quibus in sequentibus plura. Ex quibus infertur, qui per unum ex tribus primis recensitis absolvitur à reservatis peccatis & censuris, est liber ab onere & obligatione sistendi alteri Superiori; quia cum ipsi habeant ordinariam & liberam potestatem in reservata, possunt ab ijs per se & directè absolvere. Idem est de eo, qui absolvitur per aliquem ab ijs delegatum, nisi delegatio directæ, vel indirectæ fuerit expressè facta cum hac conditione & pacto, ut poenitens sit obligatus per se ipsum, vel per alium se suo Superiori sistere;

stere; sicut fieri posse, & solere defacto alicubi fieri, docet Dicastill. *De Pœnit. d. 11. à n. 206.*

Q U Æ S T I O I I.

Quomodo, & à quibus casibus valeant absolvere Episcopi?

6. R. I. **I**ure Tridentini *Sess. 24. c. 6.* concessum est Episcopis, ut possint in quibuscunque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, delinquentes quoscunque sibi subditos in Dioecesi sua per se ipsos, vel per Vicarium ad id specialiter deputandum, in foro conscientiae gratis absolvere, impositâ poenitentia salutari.

7. R. II. Quod attinet peccatum hæresis, de Jure communi non possunt Episcopi, multò minùs alij inferiores absolvere ab excommunicatione propter hæresin contracta extra articulum mortis, seu periculum, ac secluso privilegio speciali (quidquid olim nonnulli DD: ob textum Concil. Trid. loc. cit. in contrarium senserint) desumitur hoc ex verbis Bullæ Coenæ Domini, in qua inter alia sic dicitur: *Cæterum à prædictis sententijs nullus per alium, quàm per Romanum Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc, nisi de stando Ecclesiae mandatis, & satisfaciendo, cautione præstitâ, absolvi possit.* Per quæ verba sufficienter derogatur Juri Tridentini;

E 2

tini; nam pro derogatione Decretorum Sac. Concil. Trid. sufficit clausula generalis illa: *non obstantibus constitutionibus Apostolicis, vel alia huiusmodi, neque opus est speciali eius mentione, ut P. Anacletus Tom. 1. Juris Can. L. 1. Decret. Tit. 2. n. 529. & seqq. ex Barbosa, & alijs, amplius probat.*

8. Confirmat hoc dictum Clem. VIII. nam cum S. Franciscus Salesius pro coadjutoria Episcopi Genevensis Romæ à cit. Pontifice fuisset examinatus, & inter alia interrogatus, *possentne Episcopi ab hæresi absolvere?* respondisset: *possunt ex Tridentino Concilio: Pontificem subiecisse: non esse hanc suam mentem, antiquatum enim esse illum articulum recens: quandoquidem (reposuit Sanctus) non est mens vestra Sanctitatis, à me discedo, prorsus Pontificiæ acquiesco.*

9. Nec obstat, quòd verba Bullæ cit. n. 9. per quosdam Auctores explicata fuerint de absolutione ab hæresi duntaxat occulta. R. enim, eorum sententiam amplius sustineri non posse, ob Decretum Alexand. VII. inter alias propositiones etiam sequentem ordine 3. damnantis: *sententia asserens Bullam Cænæ solum prohibere absolutionem hæresis & aliorum criminum, quando publica sunt, & id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est, Anno 1629. 18. Julij in Consistorio Sac. Cong. Eminent. Cardinal. visa & tolerata est.*

10. His

10. His tamen non obstantibus, nihilominus tale privilegium in partibus Germaniæ habent plerique Episcopi, possuntque talem potestatem alijs idoneis viris communicare. Quod patet ex praxi; siquidem, ut testatur Gobat. *cit. n. 371.* plerique Episcopi Germaniæ inter alias quàm plures facultates spirituales à Sede Apostolica obtinere solent licentiam absolvendi ab hæresi, quam, ut dixi, etiam alijs valent communicare.

Q U Æ S T I O I I I.

Quomodo, & à quibus casibus reservatis, & censuris possint Superiores Regulares suos subditos absolvere?

11. R. I. **R**egulares Prælati, cujusmodi sunt Generales, Provinciales, & locales, possunt absolvere suos subditos ab omnibus peccatis, ante, vel post ingressum Religionis commissis; consequenter etiam Novitios, qui jam susceperunt habitum, vel qui de proximo sunt suscepturi, etiam à casibus Bullæ Cœnæ, & hæresi. Idem dicendum circa dispensationem in irregularitatibus occultæ hæresis, excepto homicidio voluntario & injusto, sive sit publicum, sive occultum, ut excipitur à Syxto IV. in Bulla. *Regimini universalis*, relat. Tom. 1. Bullar. Rom. constit. 6. vide P. Anacle- tum in *Theol. Moral. Tr. 13. dist. 3. n. 75.* Item

absolvere possunt eos à fortiori à casibus Episcopalibus, & à quibuscunque censuris, etiam quæ futuro tempore reservabuntur.

12. Hæc conclusio constat ex varijs privilegijs & concessionibus Summorum Pontificum Regularibus factis, ut Clement. IV. Sixti IV. Innoc. IV. Alexand. IV. Sorbo *in compend. privileg. V. Absolutio quoad fratres. fol. 5.* Et nominatim de hæresi Gregor. XIII. qui 1588. 18. Martij indulgit Generali PP: Soc: J. ut possint absolvere suos subditos ab hæresi, & à relapsu in hæresin. Et Greg. IX. Minoribus de Observantia, quibus accedit Julius II. qui Cardinali Cajetano, tunc temporis Generali Magistro Ordin. Prædicat. præfatum privilegium indulgit. *Bullar. Emman: Roderici Tom. 1. Bullâ 17. fol. 273.* Rationes, quæ moverunt Summum Pontificem ad hanc auctoritatem Prælati Religiosorum concedendam in ordine ad suos subditos, fuerunt, tum præclara eorundem Ordinum Merita, tum ad tollendum eorum Religiosorum vagationes, & ad illorum quieti consulendum, ut colligitur ex eisdem privilegijs, nec non *ex c. singula. & c. ut periculosa. ne Clerici, vel Monachi. in 6.*

13. R. II. Vicarij Conventuum, qui vices gerunt in absentia Principalium, eandem potestatem habent in ordine ad casus reservatos. Nam licet Vicarij non sint Prælati, & consequenter non habeant jurisdictionem ordinariam in subditos, possunt tamen in absen-

sentia Guardiani sui, vel si sunt in alieno monasterio, subditi & socij audire confessionem, illumque à reservatis absolvere, ex eo, quia habere videntur jurisdictionem delegatam quoad illum fratrem socium. Coriolan. *P. 1. sect. 1. a. 23. n. 8.* juxta dicta superius in hac *sect. 9. 1. Respons. 1.*

14. Similiter possunt Vicarij ex eadem consuetudine in absentia Guardiani in illo loco seu Monasterio, ubi curam gerunt, sibi eligere confessarium, qui illos absolvat à casibus reservatis. Dico, *in absentia Guardiani*; nam quando Guardianus est in Conventu, Vicarij tanquam coeteri subditi illius loci habentur. D. Antoninus *P. 3. tit. 17. §. 3.* Sylvester. *V. Confess. 1. §. 8.* & alij. Cum hoc tamen discrimine, quòd Guardiani & coeteri, qui sunt verè Prælati, ubilibet existentes, etiam in alieno monasterio, id facere possunt; nam privilegium hoc durat durante dignitate, & exemptione Prælati, & definit, definentibus illis; dignitas autem & exemptio non amittitur per mutationem loci: at Vicarij Conventuum solùm in loco illo, seu monasterio, in quo curam gerunt, possunt sibi Confessarium eligere. Coriolanus cit. *a. 24.*

15. R. III. Dicti Prælati Regulares suos tantùm subditos valent ita favorabiliter absolvere. Nam hoc privilegium non debet extendi ad sæculares, ut habet propositio damnata ab Alexand. VII. ordine 4. *Prælati*

*Regulares possunt in foro conscientiae absol-
vere quoscunque seculares ab hæresi occulta,
& ab excommunicatione propter eam incur-
sa; quod à fortiori dicendum de alijs Confes-
sarijs inferioribus.*

16. R. IV. Hæc absolutio Prælatorum Re-
gularium erga suos subditos, quamvis se ex-
tendat ad censuras quomodolibet latas, nihil-
ominus non valet in foro contentioso; nam
licet particula, *quomodolibet*, juxta Barbos.
in c. indemnitatibus. De elect. in 6. nullam
patiatur restrictionem, omnemque penitus
modum excludat, atque secundum Lezan.
V. Dictio. n. 35. ex sua generalitate compre-
hendat omnia, de quibus satis est in genere
fuisse cogitatum, juxta terminos *L. si de certa.
C. de Transact.* Nihilominus in foro conten-
tioso non habent locum privilegia hæc Men-
dicantium, cum concedantur, *eorum confes-
sionibus diligenter auditis*, juxta Decretum
Pauli III. adeoque in foro conscientiae tantum,
& satisfacta parte. Rodriq. *Tom. 1. qq. Regul. q.
20. a. 6. & 7.* Sporer *P. 3. c. 6. sect. 2. q. 2. n. 743.*

17. R. V. Tametsi Syxtus IV. *Bulla 14.
Bullarj Emman. Roderici. fol. 158. n. marg. 40.*
excessus enormes (quales sunt relapsus in
hæresin, schisma, falsificatio litterarum Apo-
stolicarum, & delatio prohibitorum, ut arma
&c. ad infideles, ac juxta constitutionem Julij
II. conspiratio in Romanum Pontificem, ut ha-
betur in Bullar. Roderici *Tom. 1. Bulla 17. fol.*

273.) sibi reservaverit, nihilominus possunt prædicti Prælati Regulares suos subditos ab illis absolvere. Ita Martin. V. Eugenius IV. Alexand. VI. qui Minoribus de Observantia concessit privilegium, sed pro solis ultramontanis, & Gregor. XIII. qui dedit facultatem absolvendi relapsos ex Societate Jesu. Ratio hujus conclusionis est, quòd subditi Religiosi laborent impedimento perpetuo, quò minus Romam queant adire. *c. Monachi. c. de Monial. & c. cum illorum. De sent. excom.* & quia in tali casu absolutio reservatorum conceditur Episcopis ex jure communi, etiam Prælati, qui in suos Religiosos possunt, quod in suos Episcopi, conceditur.

18. Interim aliquam particulam in hac responsione notes velim, nempe, quòd *relapsi in hæresin* non dicantur illi, qui post abjectam hæresin iterum in hæresin reincidunt, sed illi, qui post abjectam hæresin coram judice competente abjuratam, iterum in hæresin relabuntur, prout responsum fuisse per Cardinales testatur Cyprianus apud Bonagratiam. *V. Absolutio quoad fratres. n. 16.*

19. R. VI. Potestas præfata Prælatorum Regularium extendit se etiam ad nominatim excommunicatos (est autem nominatim excommunicatus, qui expresso proprio nomine, vel aliquibus signis, quæ ipsum sufficienter declarent, publicè denunciatur, aut tempore concionis, aut si charta affigatur in publico loco,

co, in quo manifestetur) & ad crimina relap-
 forum publica & notoria, in foro saltem con-
 scientiæ. Ita habetur in constitutione Pij V.
 in Bullario Roderici cit. quoad nominatim ex-
 communicatos. Et constitut. Greg. XIII. quo-
 ad relapsos: quod quidem extendit cit. Rode-
 ricus, satisfacta parte, etiam ad forum exte-
 rius. Sed defacto hoc sustineri amplius non
 potest ob expressam prohibitionem Clem. X.
 in Decreto edito Romæ 1670. undecimo Ka-
 lendas Julij, ibi: *vigore supra dictorum privi-
 legiorum nequaquam licere Regularibus, e-
 tiam SATISFACTA PARTE absolvere
 pœnitentes à censuris quoad externum & ju-
 dicialia forum, & absolutos ab eis in foro pœ-
 nientiali, utique non censeri absolutos in
 exteriori iudicio contentiosos; quinimò censu-
 ris Ecclesiasticis irretitos & denunciatos ab
 Episcopis cogi posse, gerere se pro talibus, etiā si
 à Regularibus fuerint absoluti.*

20. Dixi autem in hac conclusione no-
 tanter I. *crimina publica & notoria*, ut scia-
 tur, quæ sint crimina publica & notoria, scien-
 dum est, quid sint crimina occulta: est igitur
 juxta Leandrum P. 4. Tr. 2. d. 17. q. 47. & alios,
peccatum occultum, quod non est maiori par-
 ti viciniæ, Collegij, Monasterij, vel Parochiæ
 notum. Unde si communitas constet decem
 hominibus, non sufficit ad delicti notoreita-
 tem, illud quinque ex illis cognitum esse, sed
 requiritur, ut minimum sex personæ notitiam
 illius

illius hauserint. Imò juxta Trid. *sess. 24. c. 6. De Reform.* etiam illud censetur esse occultum, quod licet testibus possit probari, defacto tamen ad forum contentiosum non est deductum (quod fit, quando delictum ad competentem Judicem est delatum, & saltem uno teste probatum) Henriq. *L. 14. c. 20. n. 4.* Sanch. *L. 8. De Matrim. d. 34. n. 25.* & alij. Ex quibus facile colliges, quid sit *publicum*; explicatur enim modo opposito.

21. Dixi notanter II. *In foro saltem conscientiae*: nam hoc non obstante, potest Judex secundum juris rigorem delictum cognitum in foro externo plectere, reumque condemnare, proinde ac si absolutus non fuisset, nihilominus excommunicatus sic absolutus potest se gerere, ut non excommunicatum, & publice versari cum hominibus, Divina officia ac Sacramenta frequentare, si constet ipsum esse absolutum à censura, & absit scandalum, & propter tales actus non debet puniri à Judice. Patric. Sporer. cit *P. 3. c. 6. sect. 2. q. 2. n. 743.* Nec irregularis declarari. Miranda *Tom. 1. q. 46. a. 8.*

22. Obijc: I. Prædicta privilegia per clausulas derogatorias Bullæ Coenæ, quæ quotannis leguntur & apponuntur, censentur revocata & abrogata. R. Quòd in generali revocatione privilegiorum absolvendi à casibus Papæ reservatis non comprehendantur ea, quæ expressè absolutionem casuum dictæ Bullæ Coenæ

næ

næ concedunt, nisi de eis fiat expressa mentio, hoc modo, videlicet: *quod dicti Prælati Regulares per nullum privilegium possint absolvere à Casibus Bullæ Cænæ*, etiamsi in ijs auctoritas ad eorum absolutionem concedatur, quod hucusque factum non est, ut pluribus citatis amplius ostendit Hyacinthus Donatus *Tom. 3. Tr. 5. q. 53. n. 5.*

23. Obijc: II. Decreta Sac: Cong. jussu Clem. VIII. & Pauli V. edita, nec non Urbani VIII. (qui expressè excipit hæresin) esse nostræ sententiæ contraria. R. quòd prædicta Decreta & consimiles Declarationes Sac. Cong. non derogent Privilegijs Regularium quoad absolutionem Religiosorum in foro animæ, sed tantum quoad absolutionem Laicorum, & in foro contentioso; quia Regulares non comprehenduntur sub Decretis odiosis, nisi expressè nominentur; tum quia testante Donato *Tom. 2. Tr. 11. n. 2.* Urbanus VIII. ita declaravit: & quamvis prælaudatus Pontifex excipiat hæresim, cæteri tamen Romani Pontifices non limitaverunt, & sic per alios concessa quoad forum animæ, non videntur revocata.

24. Concludo hanc quæstionem longiorem alijs, verbis Ludovici Mirandæ *Tom. 2. q. 7. a. 3.* *Quia in hac quæstione sunt difficilissima, non juro in verba Doctorum, sed S. D. N. Papa, Eminentissimisque Cardinalibus in omnibus & per omnia obsequentissimus esse volo; & hinc omnia juxta determinationem*
S. Sedis

S. Sedis Apostolicæ (cuius me pedibus sacris præ coeteris adsternere didici ex mea S. Regula Seraphica) dicta sunt.

Q U Æ S T I O IV.

Quomodo Confessarij Regulares inferiores possint, & teneantur absolvere à casibus reservatis, tum seculares, tum regulares suos fratres?

25. R. I. **C**onfessarij Regulares communicationem privilegiorum habentes, cujuscumque sunt mendicantes, possunt absolvere *seculares* in foro conscientiae ab omnibus casibus Papæ reservatis, & ab omnibus censuris & sententijs, & poenis Ecclesiasticis ex reservatis Papalibus resultantibus, renuentibus etiam proprijs Parochis, si ex delicto occulto resultant, exceptis casibus Bullæ Coenæ Domini. Ita communis DD: & constat ex varijs privilegijs Pontificijs, Regularibus concessis, præsertim ex Bulla. *Cum inter cunctas.* Pauli III. ut refert Rodericus Tom. 2. Bullar. Bulla 7. Marchant. *Tr. de duodecim fundamentis Ordinis Fratrum Min. Fundament. 11. §. 4. Prov. 4.* Miranda Tom. 1. q. 45. n. 4. in qua hujuscumque facultas conceditur PP. S. J. & consequenter omnibus alijs Regularibus cum illis communicantibus, quæ non solum se extendit ad casus reservatos ante præfatorum privilegiorum Pauli

Pauli III. & Syxti V. concessionem, sed etiam ad reservandos quovis tempore post privilegiorum concessionem, nisi satis specialiter illis derogetur.

26. Dixi notanter I. *Renuentibus etiam proprijs Parochis*; nam licet olim Henricus Gandavenfis & alij quidam voluerint, ut proprius Pastor pecoris sui vultum agnoscat, juxta c. 27. Proverb. *Diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuosque greges considera*; defaecto tamen post privilegia à Sum. Pontificibus Religiosis concessa, eorum sententia sustineri amplius non potest; cum Summus Pontifex, ut Supremus totius Ecclesiæ Pastor commitendo hanc potestatem Regularibus, utatur jure suo, & consequenter nulli faciat injuriam, ut constat ex Regulis Juris. Nec per hoc adimitur Parochis, quò minus possint agnoscere vultum pecoris sui, cum de confessionibus factis apud Regulares, Parochiani suis proprijs Pastoribus rationem reddere teneantur. *Miranda Tom. 1. q. 45. a. 2.*

27. Dices: *in c. omnis utriusque sexus. De Pœnit. & remiss.* habetur: *si quis alieno sacerdoti voluerit justa de causa sua peccata confiteri, licentiam prius postulet.* Item debent vi huius capituli quicunque semel in anno proprio Sacerdoti (supple, Parocho) confiteri. R. Hoc, *spectato jure communi*, verum esse, si quis non haberet expressam vel tacitam licentiam: atverò Regulares Medicantes,

vi suorum privilegiorum confessiones etiam Paschales possunt audire, nullâ habitâ licentiâ à Parochis, cùm eam habeant à Summo Pontifice, per textum *Extravag. vas Electionis. De Hæret. inter comm. & Clement. Dudum. de sepultur.* Nam semper salva manet superioris licentia, in qua plenissimè inferioris licentia continetur. *Miranda Tom. I. q. 45. a. 3.* Nec possunt Parochi Parochianos Regularibus, communicationem privilegiorum habentibus confessos, urgere, ut sibi iterum confiteantur. *Diana P. 4. L. 8. Resol. 102. Mirand. cit.*

28. Dixi notanter II. *Exceptis casibus Bullæ Cœnæ*: Et quidem, si tales casus publici sunt, certum est apud omnes, quòd non possint absolvere ab ijs confessorij Regulares; an autem ab eis valeant absolvere, si sint occulti (excepta hæresi) quamvis probabile existimârint plures DD: ego tamen, & Doctiores à me consulti nolemus nos huic accommodare sententiæ, ob fulmen ab Alexand. VII. suprâ in hac *sect. q. 2. n. 9.* minitatum, quòd fatuum non judicamus. Interim verum est, quòd nostri Confessorij, qui sunt specialiter deputati ex dispositione Capitulari ad absolutionem hæresis, etiam publicæ, cœterorúmque casuû in dicta Bulla Cœnæ contentorum, bene sint fundati, ratione licentiæ, à nostra Provincia ad quinquennium Româ impetrari solitæ.

29. R. II. Cùm Urbanus VIII. in suo *Decreto 1628. 17. Novemb.* declaraverit, quòd
Regu.

Regularibus per Decreta Clementis VIII. minime fuerit extra Italiam ablata, si quam habebant, facultas absolvendi ab alijs peccatis & censuris, præterquam in Bulla Coenæ, & per Ordinarium loci reservatis, idcirco possunt Confessarij Regulares communicationem privilegiorum habentes absolvere etiam duellantem, etiam secutâ pugnâ, percussorem Clerici, violatorem clausuræ Monialium ob malum finem, simoniacum realem, simoniâ scienter commissâ laborantem, ut patet ex Privilegijs in responsione prima citatis. Nec obest, si reservatio duelli sit posterior privilegio Pauli III. nam sensus Privilegiorum non est, dari facultatem absolvendi à peccatis pro tunc reservatis, quando datur privilegium, sed quando fit confessio, & danda est absolutio. Bernardus Sannig *Tom. 3. dist. 11. q. 8. n. 5.* & alij.

30. R. III. Quòd facultas concessa in dictis Privilegijs se etiam extendat ad casus & censuras extra Bullam Coenæ contentas, ut est v.g. blasphemia hæreticalis, modò non ex errore contra fidem, sed ex alia causa, v.g. cupiditate, irâ, concupiscentiâ proficiscantur; quòd si autem ex hæresi proveniant, non valent, secluso privilegio speciali, absolvi ab iisdem confessarijs Regularibus: Item ad casus & censuras, de jure vel consuetudine reservatos Episcopis, extendi hanc facultatem, habetur ex concessione præfati Pontificis Pauli III.

ubi

ubi conceditur : *posse absolvere ab omnibus casibus, censuris & pœnis, solis Bullæ Cœnæ exceptis.*

31. R. IV. Si sermo est de Regularibus præfatis, videlicet, qui communicatione privilegiorum gaudent, possunt Confessarij deputati à Prælatis ad fratrum confessiones excipiendas absolvere ab omnibus casibus, etiam publicis, sive Episcopo, sive Summo Pontifici reservatis, ex privilegio Julij III. & Pauli III. Item ab omnibus casibus in Bulla Cœnæ contentis, si sint occulti, ex privilegio Pauli V. *Nec refert*, quòd ibidem facultas hæc absolvendi fratres solis Prælatis detur; quia Prælatus habet potestatem subdelegandi eam illis, quos ex suis Religiosis ad id muneris aptos judicaverit. Similiter possunt suos fratres absolvere ab hæresi occulta, eò quòd in confessione indefinita casuum Bullæ Cœnæ veniat etiam hæresis, & quicumque alius casus, nisi specialiter excipiatur; quamvis videatur ad hoc non sufficere deputatio generalis, sed requiritur commissio specialis, prout colligitur ex Trident. *sess. 24. c. 6. De Reform.* Et eandem facultatem, quam habent pro absolutione peccatorum, habent etiam ad absolutionem à censuris. Scotus *in 4. dist. 18. q. 2. a. 5. & alij.*

32. Coëterùm hætenus in hoc numero dicta intelligenda sunt de jisdem Regularibus proprij Ordinis; nam licet ex *Clem. Dudum. De sepult.* & alijs privilegijs, Confessarij Regulari-

gulares possint omnes fideles absolvere, non est tamen verisimile, quòd Sedes Apostolica voluerit præceptis & statutis particularibus Religionum & Ordinum præjudicare, ita, ut Regulares quoslibet alios Regulares valeant absolvere, prout *Miranda Tom. 1. q. 45. a. 14.* docet, & infra ampliùs dicetur.

33. R. V. Si quis Decretis Innocentij XI. & Alexand. VII. novissimè editis, in quibus varias propositiones ut scandalosas damnant, contrarium faceret; & consequenter excommunicationem ipso facto incurreret, posset nihilominus absolvi à Confessario Regulariũ, virtute privilegiorum priùs obtentorum. Ratio est, quia, ut quæst. præced. dictum est, sensus illorum privilegiorum non est, per ea dari facultatem ad absolvendum ab illis peccatis, quæ tunc reservata sunt, quando privilegium conceditur; sed ab illis, quæ sunt reservata, quando fit confessio, & absolutio præstanda est: ergo licet reservatio sit posterior, nihil refert. A. constat; quia potest Papa hoc sensu suam jurisdictionem delegare, ac delegationem facere de se perpetuam, id est, quamdiu revocata non fuerit: imò defacto sic fecisse, habetur expressè in Bulla. *Decet Romanum.* Syxti V. apud Quarantam. *V. Confessor.* Quà Presbyteris Oratorij concedit potestatem absolvendi à quibusvis peccatis & casibus dictæ Sedi reservatis, vel imposterum reservandis.

34. Dices; Clementem VIII. revocasse hanc

hanc facultatem. R. Urbanum VIII. Anno 1628. valorem restituisse, his verbis: *ab alijs verò casibus & censuris* (subintellige exceptis casibus Bullæ Coenæ) *Sedi Apostolica reservatis, si quidem Regulares habeant à Sede Apostolica absolvendi facultatē, illam extra Italiam minimè sublatam fuisse iisdem Sac. Cong. Decretis hâc de re editis jussu S. Memoriae Clem. VIII. Quam Sac. Congregationis Sententiam Sanctitas sua ad se relatum approbavit, mandavitq; ab omnibus, ad quos pertinet, inviolabiliter observari. Romæ 17. Novemb. 1628. Bonagratia. V. Absolutio quoad seculares. n. 33. §. quæritur. & alij.*

35. R. VI. Rationi & æquitati magis consentaneum est, quòd Confessarij Regulares sibi confitentes necessariò debeant absolvere, virtute suorum Privilegiorum, nec possint eos ad Superiorem sine justa & legitima causa remittere, auditis illorum peccatis; secùs ipsis facerent injuriam, & peccarent ad minùs venialiter. Ita Miranda. *Tom. 1. q. 46. a. 12.* Ratio est, quia ipsi poenitentes in hoc casu videntur habere jus quæsitum ad absolutionem; & quamvis juxta contrariam opinionem, quam tenent Rodriq: in explicatione Bullæ Cruciatæ. §. 9. n. 144. & alij, proprio privilegio renuntiare quispiam possit, non tamen in casu, quo id vergit in præjudicium alterius, ut in proposito contingeret, factà jam confessione à poenitente.

Q U Æ S T I O V.

An Confessarij Regulares de sola licentia sui Prælati, & sine licentia Episcopæ loci possint audire confessiones secularium familiarium existentium intra septa Monasterij?

36.R. **A**ffirmativè. Patet ex constitut. 1. Julij II. §. 15. n. 12. & ex Clement. Religiosi. de Privileg. & excess. privileg. ubi sub poena excommunicationis prohibentur Regulares Laicis administrare sacramenta sine speciali licentia loci Ordinarij, exceptis tamen illis, quibus ab Apostolica Sede concessum est, familiaribus suis domesticis ministrare. §. sanè Religiosis illis. deducitque hoc latius Hyacint. Donat. Tom. 3. Tr. 4. q. 7. n. 1. ex Innoc. VI. Bulla 1. Syxt. IV. Bulla 37. Leon. X. Bulla 41.

37. Dixi notanter: *secularium familiarium*, id est, talium, qui sunt de familia, qui ordinariè habitant, vivunt, comedunt, bibunt, & dormiunt in Monasterijs, stantque sub obedientia (servili, non regulari) Prælatorum Monasterij, & tales gaudent privilegijs Regularium, etiam quoad exemptionem ab Ordinario, secùs illi, qui inserviunt Monasterijs, sed non degunt in eis, seu inibi non contraxerunt domicilium, sed sunt ibi ad tempus cum stipendio, hi enim non sunt de familia. Ut novissime

simè determinavit Clemens X. in constitut.
quæ incipit. *Superna*. edita Anno 1670. unde-
cimo Kalend. Julij. ubi expressè habentur hæc:
*Cæterum in Monasterijs tam Prælatos Regu-
lares quàm Confessores Regularium--posse au-
dire confessiones illorum secularium, qui in-
ibi sunt verè de familia, & continui com-
mensales; non autem illorum &c.*

38. Obijc: Concil. Trid. Sess. 23. c. 15. *De
Reform.* dicit, *nullum etiam Regularem posse
secularium confessiones, etiam Sacerdotum
audire, nisi ab Episcopo ad id idoneus judica-
tus fuerit: ergo nostra responsio non subsistit.*
R. Hoc Decretum intelligi de sæcularibus
extraneis, non autem de sæcularibus verè fa-
miliaribus, qui sunt in Monasterio, & habent
qualitates prædictas; ipsummet Trident: sess.
24. c. 11. *De Reform.* incip. *Quoniam privile-
gia & exemptiones:* ita declaravit & sic ni-
hil innovavit, sed jus antiquum explica-
vit. tollit itaque Concil. cit. tantum privile-
gia, sed non jus commune antiquum, cum hoc
ibi non dicat; sed de Jure comuni possunt Re-
gulares suis verè familiaribus Sacramenta ad-
ministrare, ut docet Rodericus Tom. 2. q. 67.
de famulis & familiaribus a. 1. Navarr: in
comm. 2. de Regul. n. 14. verb. *ad quartam.*
Accedit declaratio Cardinalium, in cit. sess. 23.
c. 15. n. 3. ubi expressè, *seculares de familia,
& continui commensales &c.*

excipiuntur.

Q U Æ S T I O VI.

An Confessarius Regularis ad hoc, ut licitè absolvat seculares, debeat præter approbationem ab Episcopo, etiam habere licentiam à suo Prelato?

39.R.I. **C**Um S. Thoma *Quodlib. 12. a. 31.* S. Antonin: *in 3. P. sum. Tit. 17. c. 7.* Miranda *Tom. 1. q. 45. a. 1. & 11. Roderic. Tom. 1. q. 60. a. 3.* & alijs Affirmativè. Ratio est; quia Religiosus per votum obedientiæ adeò fit alterius juris, ut non amplius ipse habeat velle, neque nolle, ut dicitur in *c. si Religiosus. De Elect. in 6.* consequenter talis Regularis graviter peccaret; quia in re gravi votum obedientiæ violaret; adeoque illicitè absolvit. Quod dictum verum intelligit Navarr: *in Manual. P. 1. c. 4. De Potestat. Confess. n. 4.* in illo Religioso, cui aliquo statuto suæ Religionis, vel mandato sui superioris est negata facultas audiendi confessiones; non autem de alijs.

40.R.II. Si de valore est sermo, verius est de jure, quòd validè absolvat; quia in hoc casu reperitur totum id, quòd necessariò requiritur ad integritatem Sacramenti Poenitentiae, scilicet potestas Ordinis, & Jurisdictionis. Ordinis quidem, qua ratione sunt verè Sacerdotes; jurisdictionis autem à Summo Pontifice, cum approbatione (ut supponitur) ab Episcopo.

po. Tum etiam, quia Concil. Trid. *sess. 23. c. 15.* talis approbationis non meminit, sed solum approbationis ab Episcopo fiendæ: sin verò recepta est Bulla Julij III. (prout Miranda *1. P. Manual. q. 45. a. 12. conclus. 1.* videtur docere, eam extendi ad omnes Regulares, ob communicationem privilegiorum; sed Castropallao apud Franc. Bellegambe in Enchirid. De Jubilæo *P. 3. sect. 9. q. 7.* ait, non constare, esse ab alijs Religionibus, præterquam à Dominicana, acceptum præfatum Breve, ad cujus Generalis supplicationem *Anno 1551. 17. Jan.* concessum est, & in Capit. Gen. Salmanticæ celebrato acceptatum, ut testatur Emm. Rodriq. *Tom. 1. q. 60. a. 3.*) non possunt uti dictâ facultate; consequenter nec licitè, nec validè absolverent.

41. Notat tamen Hyacint. Donat. *Tom. 3. Tr. 4. q. 30. n. 2.* hoc totum intelligi verum, si sæcularibus notum sit Breve jam dictum, ac præceptum Superioris inhibentis suo subdito; nam si sæcularis in spretum huius præcepti accedat ad Regularem, eumque sollicitet suas confessiones audire, cooperatur crimini alieno, & est causa sufficiens ad peccandum mortaliter, teneturque suam confessionem iterare; secus si sæcularis ignoranter accedat. Notat insuper Eman: Rodericus *Tom. 1. q. 60. a. 3.* & ex eo Miranda *Tom. 1. q. 45. a. 12. concl. 2.* in dicto casu, si confessorius Regularis non habet licentiam à suo Prælato, nec posset absol-

vere à casibus reservatis, sive in Jure, sive in specie Episcopis reservatis; eò quòd Jurisdictio à Papa illis tantum conferatur, qui debito modo, id est, *cum licentia Superiorum*, sunt præsentati Episcopis, juxta *Clem. Dudum. de sepult.* cum DD: communiter: & idem censet de casibus reservatis Summo Pontifici, à quibus aliàs Regulares virtute privilegiorum absolvunt, cit. Rodericus.

42. Petes hîc: An, si Episcopus concederet omnibus à Superiore præsentatis facultatem absolvendi à casibus reservatis Episcopalibus, ipse Superior hanc facultatem sine causa posset quoad aliquos ex prædictis reservatis limitare? R. supposito, quòd Ordinarius absolute dederit omnibus præsentatis licentiam absolvendi à casibus reservatis Episcopalibus, non esse in potestate Superioris illam secundum libitum restringere; & consequenter malè ageret talis Superior; subditus tamen teneretur ipsi Superiori obedire; aliàs peccaret contra obedientiam, quamvis nihilominus validè absolveret. Ratio hujus est eadem, quæ *quæst. præc.* R. 2. allata est: si autem talis licentia data est ad libitum & dispositionem Superioris (quod litteræ concessionis docere debent) malè non ageret.

Q U Æ S T I O VII.

An Confessarius Regularis approbatus in una Diœcesi possit ubique audire confitentes?

43. R. I. **C**onfessarius Regularis approbatus in una Diœcesi potest subditos illius Diœcesis ubique audire confitentes, & absolvere Ita Emman. Rodericus *Tom. 1. q. 60. a. 5. in fine.* qui hanc Responſionem deducit ex Privileg. Syxti IV. De quo ibi loquitur. Tenet etiam Miranda cit. *a. 14.* & alij communiter. Ratio est; quia Confessarij Regulares æquiparantur Parochis, ut expressè dicitur *In Clem. Dudum. De sepultur.* sed Parochi possunt suos subditos ubicunque repertos, etiam extra Diœcesin absolvere, ut cum communi docet Sylv. *V. Confessor. Armilla. V. Confessio.* Et hinc bene infertur à Roderic. cit. *a. 7.* cùm privilegia Confessarj regularibus concessa, quo sæcularium ad se accedentium possint confessiones audire, sint personalia, poterunt ubique uti illis; cùm privilegium hoc sequatur personam; atque sic mendicantes poterunt etiam Sacramentum Evcharistiæ ubicunque extra sua monasteria administrare.

44. Obijc. *Clementin. Dudum. De sepultur.* expressè ait: *extra verò Civitates & Diœceses,*

ceses, in quibus sunt deputati, non possunt illam facultatem exercere: ergo non videtur subsistere responsio. R. Negand. conseq. quia, ut benè advertit Sotus, hæc verba ibi subduntur, ne hi, de quibus agitur, putent, se in vim præhabitæ licentiæ unius Dioecesis, posse, audire confessiones omnium cujusvis alterius Dioecesis; quia hoc falsum est, cum unusquisque Pastor suas debeat oves cognoscere, quod practicatur in casu posito: hinc

45. R. II. *Nec Confessarij Regulares, nec sæculares, approbati ab Episcopo, in una Dioecesi possunt eligi; nec etiam virtute Bullæ Cruciatæ, ut audiant confessiones sæcularium, nisi quando loca prædictorum Regularium sint vicina Dioecesi, in qua, vel pro qua approbantur: Miranda Tom. I. q. 45. a. 8. & 14. Et quidem de Confessarijs Regularibus loquendo, videtur certum ex Decreto Alexand. VII. die 26. Febr. 1659. emanato, ubi hanc propositionem ait esse falsam, & saluti animarum perniciosam: Regulares Ordinum Mendicantium semel approbati ab uno Episcopo ad confessiones audiendas in sua Dioecesi, habentur pro approbatis in alijs Dioecesibus, nec nova indigent approbatione. Et quidem, tam de sæcularibus, quàm Regularibus patet etiam ex Bulla Clem. X. suprâ. q. 6. n. cit. quâ refert Cardenas in Crisi Theol. super casus damnatos. disert. 2. c. 6. a. 7. q. 3. §. 2. n. 271. & in fine libri exhibet totam, aitque hoc certum esse post hanc*
Bul-

Bullam, nullum citans auctorem, eò quòd disputantes hanc quæstionem scripserint ante præfatam Bullam.

46. Dixi autem notanter, *approbati ab Episcopo*; nam juxta Herincx. *P. 4. de Minist. Pœnit. d. 5. q. 4.* & alios ibid. qui beneficium Parochiale habet, & approbationem non tam ab Episcopo, quàm ipso jure habet, potest, quamdiu tale beneficium retinet, etiam extra propriam Dioecesin pro confessionibus audiendis eligi, ac deputari, sine alia approbatione, cum à jure communi approbatus sit, quod ad unam Dioecesin non est limitatum. Dico, *potest eligi ac deputari*, quòd non ita intelligas velim, quòd talis Parochus possit eligi in confessarium à Parochiano alieno, præsertim tempore Paschali; sed quòd ab ipsomet Parocho possit eligi & deputari, pro suis etiam Parochianis. Et ex his confirmatur illa consuetudo & praxis, quà approbatus ratione beneficii parochiani, rogatus ab alijs Parochis eiusdem Dioecesis, possit audire confessiones, etiam in alijs Parochijs totius Dioecesis. Quamvis nonnulli cum Barbosa nobis contrariantur.

S E C T I O VII.

De

*Illis, qui possunt passivè absolvi
à Casibus Reservatis.*

QUÆ

Q U Æ S T I O I.

*An Episcopi, eorūque Vicarij, ac
Superiores Regulares valeant sibi eligere
Confessarium ad libitum, qui ipsos à
reservatis absolvat?*

R. I. **E** piscopi, eorūque Vicarij, si ipsi met
in casum à Summo Pontifice reserva-
tum, v. g. hæresim, aut reservatum ab ipsomet
Episcopo inciderent, possunt absolvi à Con-
fessario, cui ipsi committerent facultatem ab-
solvendi. Ita Leander *Tr. 5. D. 12. q. 22. & 23.*
& plurimi ab ipso citati. Laym: *L. 5, Tr. 6, c. 10.*
n. 17.

2. Similiter Superiores Religionum, cu-
jusmodi sunt Priores & similes, possunt sibi eli-
gere Confessarium, quem maluerint, qui eos
absolvat à reservatis; dummodo tamen Con-
fessarius talis sit ad minus simplex Sacerdos,
non suspensus, nec excommunicatus, neque
interdictus. D. Antoninus *P. 3. Summa. Tit. 17.*
c. 2. §. 3. Margaritta Confessorior. fol. 8. Et patet
ex verbis *c. Ne pro dilatione. De pœnitent. &*
remiss: ubi dicitur: *Ne pro dilatione pœniten-*
tia, periculum imineat animarum, Episcopis
& alijs Superioribus, nec non Minoribus Præ-
latis exemptis concedim⁹, ut etiam præter sui
Superioris licentiã, providum & discretum
sibi possint eligere Confessarium. Et ratio tanti
privi-

privilegij datur à D. Thom. *in 4. dist. 17.* quòd Prælati incumbat dispensare Sacramenta, ideò mundi esse debent, quam rationem Armilla lætanter amplectitur.

3. R. II. Præfati Superiores valent etiam eligere confessorium non approbatum ab Episcopo vel Superiore, qui eos absolvat à casibus reservatis. Ita S. Antonin. cit. Gabriel *in 4. dist. 17. q. 2. dub. 2.* Adrian. Paludan. Sylvest: Sotus & alij. Deducitur ex Privileg. Eugen: IV. & Julij II. Minimis concessio. *In Mari magno Privileg.* Ratio est; quia ad absolutionem requiritur solum potestas Ordinis, potestatem autem Ordinis quilibet Sacerdos habet; jurisdictionem verò ille, qui privilegium contulit per electionem poenitentis, confert; & consequenter, ut sit differentia inter Superiores & subditos quoad electionem Confessarij, possunt Superiores non tantum unum ex deputatis, sed etiam unum ex non approbatis ab Ordinario in Confessorium eligere. Addit Navarr. *in Manual. c. 4. n. 7.* Posse Superiorem localem suis subditis Confessarios etiam non approbatos ab Episcopis exponere, hocque constare ex antiquo Jure communi, & per Tridentinum in hoc nihil esse innovatum.

4. Limitanda tamen est hæc doctrina, quòd non valeat tempore Jubilæi, ad quod lucrandum dicti Prælati tenentur confiteri juxta diploma Pontificium, ut vult Hyacint. Donat. *Tom. 3. Tr. 5. q. 1 s. n. 6. & seqq.* Leander
tamen

tamen *Tr. 5. d. 12. q. 5. 5.* æquè probabiliter negativam tenet, citatque pro se Bonacin: Sancium, Navarr: Angles, & plures alios. 2. Non valet pro Priorissa vel Abbatissa Monialium, quæ licet sit exempta, non tamen est Prælata propriè dicta, cùm non habeat clavium potestatem in foro animæ. 3. Non possunt Prælati vi huius privilegij eligere extraneum, sed Sacerdotem sui Ordinis, Bordonus *P. 1. Variar. Resol. 34. q. 15, n. 6. & seqq.*

Q U Æ S T I O II.

An Confessarius electus à Superiore, v.g. Priore vel Guardiano, valeat ipsum etiam ab excommunicatione absolvere?

5.R. **A**ffirmativè Roderic. noster *Tom. 1. q. 20. a. 12. in fine. V. Adverte.* Ratio est; quia Confessarius huiusmodi sumit auctoritatem non ab eligente, sed à Canone committente; & quia tales Superiores valent suos subditos absolvere, valebunt vicissim ipsi Superiores absolvi à subditis; hinc ob causam necessitatis extremæ, si subditus & Prælatus ad invicem percusserint, & in Conventu non sit aliquis, qui eos possit absolvere, possunt ad invicem absolvere. Peyr: *Tom. 1. De Subditis. q. 1. c. 4. §. 4. n. 82. V. Dubitabis.* Sannig. *Tom. 3. dist. 11, q. 9. n. 12.* Quia licet de Jure Ordinario

rio unus non possit absolvere, cum ambo sint excommunicati; nihilominus, cum necessitas non habeat legem, unus poterit alterum absolvere; nam si potest excommunicatus in necessitate absolvere à peccatis, poterit à fortiori à censuris.

Q U Æ S T I O III.

An subditi Regulares possint in aliquo casu se subijcere Episcopo, & ab eo absolvi?

6.R.I. **D**E rigore juris verius est, quòd Regulares exempti, neque quoad forum contentiosum, neque quoad forum Sacramentalis Poenitentiae, possint se subijcere Episcopo, sine licentia Papæ, & suorum Superiorum. Ita Pirhing. *L. 1. Tit. 2. sect. 6. n. 196.* post nostros Rodericum. *Tom. 1. qq. reg. q. 36. a. 5.* Mirandam *Tom. 2. Manual. q. 7. a. 2. concl. 2.* & fundatur in *c. significasti. De foro compet.* Ratio est; *tum* quia Prælati Regulares habent in suos subditos potestatem ordinariam, & jurisdictionem quasi Episcopalem: *tum* quia exemptio non est favor Religiosi, sed Religionis, cui non potest Religiosus subditus renunciare. *Tum;* quia Pontifex est Dioecesanus exemptorum; & per privilegium exemptionis acquiritur jus ipsi Sedi Apostolicæ, ut constat ex
c. 2. de

c. 2. de in integr. rest. cui Religiosi, etiam cum consensu Prælati sui, renunciare seu derogare non possunt, juxta *c. cum tempore. s. de arbitr.*

7. R. II. Probabile est, & spectata æquitate præferendum, quòd Regulares exempti cum licentia suorum Superiorum, etiam tacitâ, possint se quoad forû Sacramentale subijcere Episcopo. Pirhing. cit. Sylvest. *in Sum. V. Absolutio. s. n. 2. & alij.* Ratio est; quia exēptionis privilegia per se ac directè concessa sunt in favorem Ordinum, & sic non est æquum, ut ea in dispendium Eorundem cedant, contra *Reg. Juris 61. in 6.* hoc autem fieret, si privilegium exemptionis impediret hanc subjectionem erga Episcopum Dioecesanum; quia tunc exempti deterioris essent conditionis, quàm alij non exempti eiusdem Dioecesis Clerici vel Religiosi, qui ab Episcopo secundum eius facultates absolvi possunt, & cum eis dispensari potest.

8. Dixi notanter: *cum licentia, etiam tacitâ, Superiorum*; quæ sufficit, v. g. si Prælatus sit impeditus, vel obijt, vel longè absit, nec alius vices eius gerens adsit; vel si licentiam adeundi Episcopum irrationabiliter neget, in casu, in quo ipse absolvere & dispensare nequit, tunc enim haberet locum epykia. Ubi tamen bene notat Pirhing cit. hoc verum esse, nisi talis facultas absolvendi, vel dispensandi, quam Prælatus immediatus Religionis non habet, esset penes Provincialem, vel alium Superiorem

periores Ordinis, tunc enim Episcopus non haberet potestatem; quia quando remedium haberi potest in ipso Ordine, non censetur vel-
le Religio, ut extra illam quæratur Sanch. L. 4. Moral. c. 39. n. 38. Coeterum rationes & auctoritates pro prima responsione adductæ congruè solvuntur, dicendo, non posse exemptos subijci Episcopo sine consensu Papæ & Superiorum; vel loqui de illo casu, quo absolutio reservata erat Summo Pontifici.

Q U Æ S T I O IV.

An Delegatus ad absolutionem casuum reservatorum, possit passivè uti hac potestate, & absolvi per Confessarium à se electum à casibus reservatis?

9. R. CUM distinctione, affirmativè, si est quoad universitatem casuum reservatorum delegatus: negativè; si foret tantum delegatus in aliquo casu particulari, vel pro una vice tantum. Rodriq. Tom. 1. q. 21. a. 9. Mirand. Tom. 2. q. 34. a. 14. Ratio partis affirmativæ est; quia sic institutus censetur quasi Ordinarius, cui integrum est subdelegare quoad suam præsertim personam. Ratio autem partis negativæ est; quia sic non potest ad sui beneficium subdelegare; quia in tali casu censetur delegatus activè quoad alios, & non passivè quoad se, quod est valde diversum, & à diver-

sis non fit illatio. *L. Papinianus. ff. De Minor. & DD: cit. Dicta superius sect. 4. q. 3. & 6.*

Q U Æ S T I O V.

An, & quomodo quilibet Regularis habens communicationem privilegiorum, possit à quolibet etiam regulari Confessario, extra articulum mortis, semel in vita, & quater in anno ab omnibus casibus reservatis absolvi?

10. **M**iranda noster *Tom. 2. Manual. q. 33. a. 8. & 9. Rodriq. in Bullario fol. 338. & post hos Hyacint. Donat. Tom. 3. Tr. 5. q. 51. referunt Concessionem vivæ vocis oraculo factam à Leone X. Monialibus S. Claræ, quæ insuper habetur in supplemento Ordinis fol. 93. concl. 290. Casarub. in compend. privileg. V. absolutio extraordin. quoad fratres. quòd quilibet Religiosus Confessarius quemlibet, habentem dicto modo communicationem privilegiorum, possit absolvere præter articulum mortis, semel in vita, & quater in anno ab omnibus peccatis, etiam reservatis & censuris, atque poenitentibus impertiri indulgentiam plenariam, & illi statui innocentiae restituere, quomodo Sactitas sua faceret, si ipsamet in confessione auscultaret peccata. Similiter dispensare cum illis in omni irregularitate, exceptâ illâ, quæ oritur ex homicidio voluntario,*

tario, bigamiâ & mutilatione membri. *Item* quòd prædicti Confessores ex concessione ejusdem Leonis X. factâ eisdem Monialibus S. Claræ, possint suos Religiosos poenitentes, præter quatuor dies prædictos, etiam absolvere, modo dicto, in omnibus diebus Domini Sabbat, & B. V. Mariæ, S. P. N. Franc. & S. Claræ, si sint fratres minor: si verò Prædicatores in Festo S. Dominic. & S. Cathar. Sen. Si Augustiniani in Festo S. Augustini, & S. Monicæ. *Item* semel in quolibet anno possunt absolvi. *Denique* possunt prædicti Confessores deputati erga Religiosos suos poenitentes agere totum illud, quod possunt eorum Prælati vi Decreti Concil. Trid. *sess. 24. c. 6. liceat. De Reformat.* & ex constitut. Pij V. quæ incipit. *Rom. Pont. circumspecta benignitas*: ubi Prælati Ordinum ejusmodi potestas conceditur; quam Confessarii per datam licentiam participant. Nunc est quæstio, an ad hoc, ut præfati Confessarii hoc valeant, necessaria sit licentia Superiorum?

II. R. I. Et dico, posse quemlibet Regularem Confessarium privilegiatum quoslibet habentes dictam communicationem privilegiorum absolvere extra articulum mortis, semel in vita, & quater in anno ab omnibus casibus reservatis dicto modo, si habeant licentiam à suis Prælati. Hoc manifestè colligitur ex tenore concessionis, ibi: *Et insuper placuit suæ Sanctitati de benignitate Apo-*

Stolica pietatis concedere facultatem earum Confessoribus (quod per participationem privilegiorum etiam de alijs dicitur) *DE LICENTIA PRÆLATORUM easdem audientibus, quòd eâ plenitudine eas absolvant, & illi statui innocentia restituant, quomodo sua Sanctitas faceret, si ipsamet in sua confessione auscultaret peccata.* Porro absolutionis formam refert Collector, &c. *Mirand. fol. 328.*

12. Collige, quòd si juxta statuta particularia præcipitur Superioribus localibus, ut in principalioribus Festis promulgent (uti promulgare debent; nam quæ utilitas in thesauro abscondito?) omnes Confessarij legitimè expositi, activè & passivè hâc gratiâ uti possint; non autem alijs vicibus, ubi licentia non concederetur.

13. Petes, an talis absolutio etiam fieri possit extra Sacramentum? R. quia hîc duo conceduntur, nempe absolutio à peccatis, & censuris, dico, posse fieri absolutionem à censuris, non item à peccatis, extra Sacramentum. *Miranda Tom. 1. q. 46. a. 5. Eñan. Rodrig. Tom. 1. q. 61. a. 5. & alij communiter.*

Q U Æ S T I O VI.

An valeat absolvi, qui peccat in confidentiam licentiæ vel gratiæ concedenæ:

14. **S**ensus quæsitum est; v.g. aliquis faciliùs labitur in grave peccatum (quod utique olet malitiam peccati contra Spiritum S.) eò, quòd brevè sit concedenda licentia absolutionis à reservatis, quæritur, an talis absolvi valeat? R. Ad quæsitum: si in licentia vel gratia concessa nihil contrarium expressum est, atque poenitens de hac ipsa malitiosa confidentia verè dolet, seque accusat in confessione, potest adhuc, & debet absolvi; quia confidentia illa non tollit potestatem, quæ datur à Superiore; sive à Pontifice in privilegio. Marchant. Tribunal. P.1.Tr.2. Tit.4. q.11. dub. 11. Secùs sine dubio esset, si contrarium in licentia vel privilegio expressum esset, prout quandoque exprimitur in privilegijs Pontificum, quando addunt: *ex confidentia aliqua peccata non committant.* Compend. Privileg. V. Absolutio extraordin. quoad fratres n.4. & 7. Sporer P.3.n. 765.

S E C T I O VIII.

De

**Absolutione Casuum Reserva-
torum in ordine ad Impe-
ditos.**

I.

G 3

QUA-

Q U Æ S T I O I.

*Quandonam censeatur Pœnitens
non habere copiam Confes-
sarij?*

R. **I**N sequentibus casibus. 1. Quando abso-
lutè deest, qui possit confessionem audi-
re. 2. Quando, etsi adsit Sacerdos, tamen non
est ab Ordinario approbatus. 3. Quando,
etiamsi adsit Confessarius approbatus, est ta-
men excommunicatus vitandus. 4. Quando
quidem adest Confessarius approbatus legi-
timus, sed non habet licentiam absolvendi à
peccatis reservatis, & tu habeas v. g. tantùm
unicum reservatum, præter quod nullum a-
liud mortale habens, ut infrà q. 5. R. II. am-
pliùs dicetur. 5. Quando poenitens timet eum
Sacerdotem approbatum, qui solus est, sibi
non servaturum Sigillum Confessionis, aut
gravem injuriam illaturum, si apud eum con-
fiteatur; quia nemo tenetur cum tali periculo
sua peccata confiteri; nam in concursu dua-
rum legum, quæ simul observari nequeunt,
standum est potiori, & inferior recedere de-
bet; sed lex de confitendo ante Communio-
nem, est inferior & debilior lege, vetante ju-
stum nocumentum alteri, vel sibi inferre, aut
occasionem inferendi dare, quia est Divina
possi-

positiva, cùm hæc sit Divina naturalis. Miranda. Tom. 2. q. 34. a. 10. Sotus in 4. dist. 18. q. 2. a. 4. Navarr: in Sum. c. 7. n. 6. Suar: De Pœnit. D. 66. sect. 4. quæ sunt valde notanda in decursu huius sectionis.

Q U Æ S T I O I I.

Quenam sit regula statuenda circa impeditos, quò minùs accedere teneantur ad Superiorem pro casibus reservatis?

2. R. I. **A** Ptè & congruè statui posse hanc regulam: *Casus Papalis superveniente impedimento* (perpetuo, vel diu duraturo) *fit Episcopalis de jure communi.* Hinc sequitur, quòd hoc ipso etiam alij Privilegiati, ut Regulares, absolvere possint. *Nec obstat Decretum Clem: VIII. ubi habetur: in nullo casu, etiam necessitatis & impedimenti, nisi in articulo mortis absolvere præsumant à casibus Bullæ Cænæ.* Nam Urbanus VIII. clausulam hanc omisit; & hîc sermo est de impedimento, quod mortis articulo æquivalet; hinc ulterius pro casibus particularibus intelligendis sit.

3. R. II. Pro impeditis habentur, quibus adeundi facultas adempta est, omnes in his versiculis contenti

Regula, Mors, Sexus, Hostis, Puer, Offi-
cialis,

Deliciosus, Inops, Aegerq, Senexq, Sodalis,
Fanitor, Adstrictus, Dubius causa,
Levis ictus,

Debilis, absolvi sine Summa Sede me-
rentur.

4. Et breviter sic explicantur: Per *Regu-*
la intelliguntur Regulares utriusque Sexûs.
c. de Monial. c. Monachi. c. cum illorum. de
sent. excom. in quorum posteriore additur
ratio, his verbis: *nos autem in Religionis fa-*
vorem, & ut evagandi materia subtraha-
tur, maiorem eis gratiam exhibere volentes
&c: ubi tamen huius Privilegij aliquot limita-
tiones & exceptiones subiiciuntur. 2. *Mors*,
id est, mortis sibi ab hoste struendæ periculum
metuentes. *c. de cæt. tit. eod.* ad quod reducitur
ly *Hostis*. 3. *Puer*, id est, qui tēpore impuberta-
tis peccârunt, quo tempore peccati malitia ex
defectu prudentiæ minor est, quàm ut censu-
ram Summo Pontifici reservatam mereatur.
c. super eo. i. tit. eod. c. Quamvis. & c. Pueris.
eod. 4. *Officialis*: hoc est, officium exercentes
publicum in bonum commune, tam in Civili-
bus, quàm in Ecclesiasticis, nempe in cura ani-
marum, à quo sine gravi damno Communita-
tis diu abesse non possunt, quod utique est ra-
tionabilis causa, & consequenter canonicum
impedimentum, approbatum in *c. de cætero.*
c. Quod

c. Quod de his. c. Quamvis. 5. Deliciosus : id est, nobiles & delicatæ personæ itineri faciendo impares. *c. Mulieres.* quod Rodericus Tom. 1. qq. Reg. q. 20. a. 11. exemplificat, tales non teneri ire 20. leucas (leuca est milliare gallicum unius horæ) ut confiteantur. 6. *Inops*, ist est, pauperes, qui quidem propter *c. Ea noscitur. De sent. excomm.* non excipiuntur, si faciendis sumptibus adhuc sufficient, nec contra statum suum mendicare, vel alia gravia incommoda subire cogantur. 7. *Æger*, id est, diu vel constanter infirmi, Cœci, Claudii. 8. *Senex*, quales à multis DD: censentur Sexagenarij; quâ ætate etiam vulgò dicitur incipere Senium, & multi illos etiam universaliter excusant à jejuniis propter fragilitatem & inconstantiam virium. 9. *Sodalis*, per quod verbum intelliguntur & excusantur Clerici in commune viventes, juxta *c. Quoniam. De vita & honestate Cler.* nisi atrocitas facti mereatur exceptionem, 10. *Fanitor*, id est, qui turbam irruentem arcendo Clericum ex quadam quidem malignitate, sed non plùs, quàm mediocriter percusserunt. *c. si verò alicuius. de sent. Excom.* 11. *Adstrictus*, id est, qui sunt adstricti servitute, vel patria potestate, si ex eorum discessu Domini, vel Patresfamilias grave damnum incurrant. *c. relatum. tit. eod.* 12. *Dubius causa*, cùm enim ista sit gravis poena, non incurritur per reatum dubium; ut suprâ ampliùs diximus

sect. 2. q. 2. 13. Levis ictus, ut si quis, quantumvis cum peccato mortali, percuteret Clericum. *c. pervenit. tit. cit.* vel si quis percuteret Clericum ex causa justæ defensionis, quod potest omni culpa vacare, vel ex causa indignationis ac doloris, cum quis eo impulsus in Clericum, cum uxore, matre, sorore, vel propria filia turpiter inventum, manus injecerit violentas. *cit. cap. si verò alicuius. 14. Debilis*, five valetudinarij, minùs apti ad itineris molestias sustinendas. *c. Ea noscitur.*

Q U Æ S T I O I I I.

An censeatur legitimè impeditus, qui personaliter adire Superiorem non potest, etsi fortè possit adire mittendo procuratorem, vel litteras, vel Confessarium, vel ad se advocare Superiorem?

5. R. **A**ffirmativè. Ratio est; quia hæc media, cum sint vel extraordinaria, vel valde difficilia & periculosa, nemo tenetur arripere; & quamvis adsint, adhuc tamen verum est, quòd qui personaliter adire Superiorem nequit, canonico aliquo impedimento retrahatur, quod sufficit, juxta *c. Quamvis. 58. De Sent. Excomuni*: Quos casus explanat Barbofa in *c. Si quis suadente. 17. q. 9. Sylvester V. Absolutio 4. §. sciendum.*

6. Notat

6. Notat tamen hic Lugo *D. 20. n. 220.* quòd taliter impedito, quò minùs Summam Sedem adire possit, præferendus sit Legatus five Nuncius Apostolicus Episcopo, præsertim, si Legatus Apostolicus commodè adiri possit, habetur enim expressè in *c. quod de his*, ibi. *Non aliter, quàm per Sedem Apostolicam &c.* & sic ulterius discurret præfatus Auctor usque ad *n. 217.* contra Dianam, Henriq. Avilam.

Q U Æ S T I O IV.

Quomodo urgente necessitate, celebrare vel communicare cupientes, circa confessionem reservatorum se gerere debeant?

7.R.I. **S**I urgeat necessitas, v.g. Si Poenitens longè distet ab Episcopo, & tamen nunc debeat celebrare, vel communicare, potest quilibet Confessarius eum absolvere, ita, ut absolutio directè cadat super non reservata, tametsi solùm venialia; indirectè verò super reservata: cum onere tamen, ut poenitens postea Superiori, aut alteri habenti facultatem absolvendi, se præsentet, ab eoque à reservatis quoque directè absolvatur: intellige, nisi malit ipse Confessarius à Superiore licentiam absolvendi impetrare, personâ non nominatâ. Ratio horum est, quia Ecclesia pia mater, & quilibet Superior non potest censeri velle

velle obligare ad aliquid vel moraliter impossibile, vel quod in grave detrimentum, aut spirituale animarum, aut temporale personarum cederet.

8. R. II. Quòd non sola necessitas confessionis aut Communionis seu Sacrificij præbeat justam causam ita confitendi & obtinendi absolutionem, sed etiam casus, quo alioquin oporteret diu carere confessione & communionem, ut docet Gobat *Tr. 7. cas. 8. n. 382*. Marchantius, Dian: Palaus.

9. R. III. Tametsi censura excommunicationis, v.g. ob occultam Clerici percussione reservationi annexa sit; adhuc in casu necessitatis poterit is indirectè absolvi ab inferiori Confessario. Laym. *Tr. 6. c. 12*. Suar: Henric: & alij. Ratio est; quia excommunicatio solo Jure Ecclesiastico arcet à receptione Sacramentorum; & consequenter cessat eius obligatio in casu magnæ necessitatis; quinimò cum excommunicatus ad vitandam infamiam, vel ob metum mortis, jacturæ bonorum, ac huiusmodi, possit præmissâ contritione SS: Eucharistiam suscipere & administrare, cur non pariter urgente simili necessitate Sacramentum Poenitentiae?

Q U Æ S T I O V.

An, si quis in casu necessitatis confitetur inferiori Confessario, teneatur, præter non reservata peccata, etiam confiteri reservata?

10.R.I. **P**ER se loquendo sufficere confiteri sola peccata non reservata inferiori Confessario. Herincx *D. 3. q. 5. n. 61.* Leander *Tr. 5. d. 11. q. 30.* citans plurimos. Ratio est; quia nemo per se loquendo obligatur ad idem peccatum bis confitendum: est tamen saluber-
rimum consilium, & per accidens quandoque necessarium, etiam peccata reservata inferiori Confessario exponere, ut sic poenitens melius circa Sacramentum Poenitentiae dirigi possit.

11.R. II. In hoc casu & necessitate potest quis etiam communicare vel celebrare absque omni prævia confessione, modò eliciat prius perfectam contritionem; quia verè non habet copiam confessarii, quo juxta Palao *De Pœnit. d. un. p. 15. §. 7. n. 8.* adhuc censetur carere, cum non habeat alium, quàm per quem absolvi possit cum prædicto onere comparandi. Si tamen confiteri velis, & non habes mortale, nisi reservatum, debebis præter reservatum saltem veniale, directè à confessario absolubile, in confessione afferre, aliàs invalida esset absolutio. Sporer.

Q U Æ

Q U Æ S T I O V I.

An bona fides, tum ex parte Confessarij, tum ex parte pœnitentis sufficiat, ut pœnitens maneat tam validè, quàm licitè absolutus à reservatis?

12. R. I. **C**onfessarius destitutus potestate absolvendi à reservatis, si bona fide audiat aliquem bona etiam fide confitentem simul cum peccatis reservatis aliqua non reservata, *validè* illum absolvit; *directè* quidem à non reservatis, in quæ jurisdictionem habet, *indirectè* autem à reservatis. Suar: Henriq: Coninch, & alij contra Vasq: Ratio est, *Tum* quia hîc & nunc Ecclesia confert jurisdictionem in bonum animarum, ne alioquin innumeri maneant anxij de suis confessionibus. Præpositus *q. 9. dub. 7.* *Tum* quia in tali casu habent se peccata reservata sicut peccata mortalia invincibiliter oblita; de quibus infra.

13. R. II. Si tamen Sacerdos volens & sciens, se non habere jurisdictionem in reservata, absolveret extra casum necessitatis, utique peccaret graviter, si *directè* attentaret absolvere, tamen pœnitens maneret absolutus saltem *indirectè*, ita, ut si resciret, se tantum esse *indirectè* absolutum à casibus reservatis, teneatur se sistere Superiori pro *directa*

ita absolutione. Ratio autem, cur Confessarius peccaret, est; quia indirectè aliquid faceret contra reverentiam Sacramenti, quod primariò ad solam directam absolutionem peccatorum institutum est, non autem ad indirectam.

14. Obiic: Poenitens, qui sciens volens confitetur non habenti facultatem in reservata, invalidè absolvitur extra casum necessitatis: ergo Sacerdos, qui non est præditus potestate absolvendi à reservatis, non tantum illicitè, sed etiam invalidè absolvit extra casum necessitatis, si sciens, volens formam absolutionis profert in poenitentem, bona licet fide reservata cum non reservatis aperientem. R. neg. conseq. & paritatem, quia poenitens hoc ipso, quòd extra casum necessitatis confiteatur peccata reservata Sacerdoti, quem scit carere jurisdictione in illa, novum admittit peccatum, & non est dispositus legitimè ad percipiendam absolutionem: quod non accidit, quando bona fide adit Sacerdotem, quem nescit, non esse præditum potestate absolvendi à reservatis.

Q U Æ S T I O VII.

Cum toties in precedentibus dictum est, poenitentem habere onus se presentandè Superiori, quid circa hanc presentationem sit observandum?

15. R. **C**irca præsentationem sequentia esse observanda. I. Certum est, quòd ille qui indirectè tantùm absolutus est, teneatur se præsentare Superiori, vel alteri eius potestatem habenti, cessante impedimento, & quidem sub peccato mortali, ut omnes docent. Ratio est; quia non aliter, nisi cum hoc onere absolutus est, nec absolvi potuit ab inferiori. Addit P. Sannig. *Tom. 3. dist. 11. q. 6. n. 11.* quòd si sciens & volens sine rationabili causa hanc comparitionem differat, eò quòd se exponat periculo gravi ommissionis huius oneris, quod pro favore acceleratæ absolutionis in se assumpsit, peccet mortaliter.

16. II. Quando talis poenitens compareret coram ipso Superiore reservante, non est necessarium, illud peccatũ reservatum prius inferiori confessum, iteratò confiteri sacramentaliter, sed sufficit in genere dicere, peccatum reservatum à se commissum, & jam alteri confessum esse; poterit enim Superior tunc reservationem & obligationem intra vel extra confessionem, si velit, relaxare: at comparens coram alio delegato tantùm pro casibus reservatis, omnino illud peccatum in specie denuò confiteri debebit sacramentaliter; quia delegatus non habet aliam jurisdictionem in poenitentem, nisi in foro & iudicio sacramentali.

17. III. Si poenitens alicui delegato coeteroquin non privilegiato Confessario confessus est,

est, v.g. percussione Clerici (de hoc enim solo loquuntur Canones *c. Parochianos. c. Ex tenore. c. Ad hæc. De sent. Excom.*) præter obligationem præsentationis, ut beneficium absolutionis recipere valeat, tenetur, saltem in foro conscientiae, præstare juramentum de satisfactione partis læsæ. Sporer *Theol. Sacrament. P. 3. c. 6. n. 752.* Gobat. *n. 145.* Bonagrat. *V. Absolutio generaliter n. 11.* Dixi autem, *si confiteatur delegato cæteroquin non privilegiato*: quia si confiteretur delegato Papæ, seu Regulari privilegiato, hæc obligatio non haberet locum, cum talis per se & directè absolvat ab illa excommunicatione.

18. IV. Poenitens præter præfatas obligationes, si commisit peccatum reservatum, cui annexa est excommunicatio ob injuriam alteri illatam, ut est percussio Clerici, tenetur etiam in foro conscientiae præstare satisfactionem; nam ex *c. Porro. & c. Parochianos. De sent. Excommun.* si absolutio conferatur ab habente jurisdictionem tantum delegatam, & satisfactio præstari potest, nec præstatur, aut remissa non sit, tunc secundum communio-rem sententiam apud Palao *De Censur. D. 1. punct. 11. §. 3. n. 6.* invalida est absolutio, vel saltem illicita, ut Palai & Tanneri *D. 6. q. 10. n. 127.* ac aliorum, mitior est opinio. Quamvis aliqui absolute dicant apud cit. Sporer supra, sufficere in foro conscientiae promissionem & firmum propositum de satisfactione

præstanda. Ratio est; quia poenitenti etiam non jurato vel cautionato creditur in foro sacramentali; & hinc dubitant Gobat & Tambur: an allegati canones non sint desuetudine abrogati.

19. Petes: quòd si Confessarius inferior det primò absolutionem, & postea manifestet poenitenti onus de se præsentando, si poenitens non acceptet tale onus, valétne absolutio? Tametsi non desint, qui eam valere doceant; verior tamen videtur sententia Suarezij *Tr. 4. D. 30. sect. 5. n. 15.* non valere. Ratio est; quia illi Confessario non est data jurisdictio, nisi sub eo onere: ergo illà non expletà non datur jurisdictio quoad talem actum.

Q U Æ S T I O VIII.

Quale requiratur, & sufficiat impedimentum, & causa, ad hoc, ut Pœnitens possit dimidiare confessionem reservatorum à non reservatis?

20. **P** Rænotanda est divisio integritatis confessionis in materiale & formale. *Materialis* est, cùm poenitens confitetur omnia peccata, quæ commisit. *Formalis* est, cùm poenitens confitetur omnia peccata, quæ hîc & nunc potest confiteri, solent enim concurrere circumstantiæ, in quibus est impotentia physica vel moralis ad confitendum omnia, quæ commisit, obliuio enim inculpabilis

bilis constituit impotentiam physicam, multò magis ignorantia invincibilis, quàm quis arbitratur, hoc vel illud non esse peccatum, aut non confitendum, cùm sit physicè impossibile dicere ea, quæ nullo modo in memoriam veniunt: impossibilitas autem moralis datur, quando occurrit aliquod inconveniens, quod præponderat integritati materiali. hoc not.

21. R. I. Sufficit integritas formalis, quamvis non detur integritas materialis, si adest impotentia physica vel moralis, ut omnes fatentur Theologi. Nam ad impossibile nemo tenetur. Explicatur responsio. 1. *Ex parte Pœnitentis*, ut si moribundus sit in extremis: in quo casu, audito aliquo peccato absolvitur, & postea prosequitur confessionem, si potest, & iterum absolvitur. 2. *Ex parte Confessarij*. v. g. si timeat mortem ex contagione pœnitentis, vel aliud grave sive corporale sive spirituale damnum. 3. *Ex parte alterius tertij*, ut si timeatur verum scandalum; qui omnes hujus ordinis casus reducuntur ad impotentiam physicam vel moralem. Cardenas *in Crisi Theol. Dissert. 33. in propositiones prohibitas*, & alij communiter.

22. R. II. Si nulla talis impotentia est, nunquam licet dimidiare confessionem, audiendo sola reservata, & remittendo pœnitentem cum non reservatis ad alium. Miranda *Tom. 2. q. 34. a. 12*. Leander: *Tr. 5. D. 11. q. 28*. Laym.

L. 7. Tr. 6. c. 11. n. 8. cum communi. Ratio est clara; quia confessio de Jure Divino debet esse integra; adeoque non potest sine urgente causa dimidiari; hinc Superior, vel alius habens facultatem à reservatis absolvendi, non potest poenitentem à solis reservatis absolvere, & cum non reservatis inabsolutum dimittere ad inferiorem confessorium; nec vicissim. Sufficit tamen, quòd Superior tollat reservationem, nec opus est absolutione per eum.

23. Obiic: videtur esse impotentia moralis, omnes homines in magna populi frequentia alicuius magnæ Festivitatis sine dimidiatione confessionis absolvere: ergo liceret etiam in hoc casu dimidiare confessionem. R. neg. conseq. nam hîc est cavenda propositio prohibita ab Innoc. XI. ordine 59. quæ talis est: *Licet sacramentaliter absolvere dimidiatè tantum confessos, ratione magni concursus poenitentium, qualis v.g. potest contingere in die magnæ alicuius Festivitatis aut indulgentiæ.* Et meritò fuit damnata hæc propositio; nam juxta Trident: *sess. 14. c. 5. De Sacra. Penit.* Itaq; dum omnia, quæ memoriæ occurrunt, peccata, Christi fideles confiteri student, procul dubio omnia Divinæ Misericordiæ agnoscenda exponunt; qui verò secùs faciunt, & scienter aliqua retinent, nihil Divinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt. Et licet tot confessiones sint moraliter impossibiles, possunt tamen commo-
diùs,

diùs, præsertim si essent confessiones longiores, in aliud tempus reijci, cùm nulla supponatur esse obligatio confitendi eo die: & quidem multò utilius est conscientijs fidelium, multoque facilius Confessario, quòd confessiones tales, præsertim si sint longi temporis, reiiciantur in diem, in quo Confessarius magis sit expeditus à concurrentia populi festinantis ad confessiones. Plura de his vide apud cit. Card. L. c. c. 2. & seqq.

Q U Æ S T I O I X.

An, quando aliquis cum impedimento non tenebatur peccatum reservatum, aut aliud confiteri, teneatur postea statim, ac habuit commoditatem, illud confiteri?

24. R. **N**egative; sed potest differre confessionem illius peccati, donec ex vi alterius obligationis iterum confiteri teneatur. Ita Bonacina, Suar: Navarr: Filliucius, & alij. Ratio est; quia jam satisfecit præcepto confessionis, cùm reipsa validè sit confessus. Excipiuntur tamen aliqui casus.

25. I. Quo quis Sacram Eucharistiam sumpturus recordetur peccati mortalis commissi; nam tunc, si absque periculo infamiae possit denuò confiteri, tenetur præmittere confessionem, ac peccatum illud directè clavibus Ecclesiae subijcere.

26. II. Excipitur celebrans, qui tenetur juxta Decretum Concil. Trid. *sess. 13. c. 7. & can. 10. Quamprimum* confiteri (intelligendo ly *quamprimum* intra triduum subsequens) etiamsi in illo casu necessitatis habuisset contritionem. Et ita intelligendæ sunt propositiones ab Alexand. VII. rejectæ, nempe 38. quæ sic habet. *Mandatum Tridentinum factum Sacerdoti Sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali confitendi QUAMPRIMUM; est consilium, non præceptum.* & 39. quæ sic sonat. *Illa particula QUAMPRIMUM intelligitur, cum Sacerdos suo tempore confitebitur.*

27. Pro complemento totius huius sectionis adhuc notandum est, quòd si impedimentum sit perpetuum, absolutio detur absolute & simpliciter; si autem non sit perpetuum, datur ad reincidentiam, hoc est, si non *QUAMPRIMUM* faciat, ut mox explicatum est, reincidentat in eandem poenam, & gravem culpam inobedientiæ contrahit, nisi 1. certò constet, impedimentum nunquam cessaturum; quia hæc promissio foret tunc inutilis: vel nisi 2. Episcopus aliquis, ut juxta Laym: *L. 5. Tr. 6. c. 12. n. 6.* potest, per præscriptionem obtinuerit jurisdictionem, à quibusdā Casibus Papalibus, frequenter contingentibus (v.g. à notoria Clerici percussione, hæresi &c.) absolvendi sine onere isto, ut reus coram Pontifice, eiúsve Legato compareat: vel nisi 3. delictum sit ante

ante pubertatem commissum, sive jam eius absolutio etiam antea, sive postea primum peccatur. *c. fin. de sent. Excomm.* conformiter dictis in hac *sect. q. 3. & 4.*

S E C T I O I X.

De

Abolutione Casuum Reservatorum quoad Religiosos Itinerantes, Peregrinos, & Novitios.

I.

Q U Æ S T I O I.

Quid Generaliter in hac materia sciendum?

R. S Equentia in hac materia oporteret scire singula singulorum Ordinum Statuta & Privilegia, ut aliquid certi posset statui; nam singula particularia statuta & privilegia; utpote à Summo Pont. concessa, approbata, & confirmata, sunt servanda: hinc juxta Gobat *Tr. 7. cas. 20. n. 648.* Carthusiani; & juxta Bonagratiam *V. Confessarius. n. 96.* Capuccini iti-

nerantes , quando ipsis faciendum est Sacrum , possunt , & debent se gerere perinde , ac si non haberent copiam confitendi , etiam præsentibus aliorum Ordinum Religiosis ; quod etiam cit. Bonagratia , testo Gobatio , vult intelligi de confessione venialium , quod admodum durum videtur. Hyacinthus Donatus Ord. S. Dominici eruditissimus Alumnus *Tom. 3. Tr. 5. q. 9. c. 20.* docet , quod Dominicanis per Sytum IV. *in Mari Magno , apud Joann. Bapt. Confectium fol. 43.* expressè prohibeatur , nisi in casu necessitatis extremæ , confiteri alicui confessorio extraneo.

2. II. Et quamvis Religiosis Soc: Jesu in particulari Jure concessum sit , testante P. Matthæo Stoz *L. 2. q. 2. §. 8. n. 71.* ut si in itinere constituti , Sacerdotem ex Societate non habeant , etiam si nulla necessitas cogat , confiteri velint , possint etiam à reservatis per quemvis externum Sacerdotem directè absolvi , fit tamen cum hoc pacto & onere , sub mortali obligante , ut peccata reservata deinde suo Superiori , vel de eius licentia alteri iterum confiteantur , juxta Ordin. Gen. *c. 6. n. 6.* quam tamen obligationem iteratò confitendi potest Superior , si velit , postea remittere. Rationem huius delegationis dat *n. 64.* quia cum casus isti sint Superioribus Societatis directè , & externis indirectè reservati , volunt quidem Superiores in gratiam & bonum suorum subditorum prædictis Sacerdotibus potestatem directè

rectè absolvendi delegare, sed non aliter, quàm cum pacto, ut subditi hoc ipso vicissim velint esse, & sint ipso facto graviter obligati ad onus illud se sistendi, & iteratò confitendi. Lugo *De Pœnit. Disp. 15. sect. 6. §. 3.*

3. III. De cœteris verò Religiosis, qui talia particularia statuta fortè non habent, quid sentiendum, dicam in sequentibus; interim certum esse judico, juxta omnes, illos posse à Sacerdote etiam sæculari ab Episcopo approbato cum licentia tamen suorum Superiorum absolvi in sequentibus casibus 1. si habeant solùm venialia. 2. si confiteantur mortalia aliàs legitimè confessa. 3. etiam mortalia, & quidem etiam reservata in articulo mortis, & casu necessitatis.

4. IV. Loquendo de quibuscunque Regularibus, possent, si vellent, etiam præsentè aliquo sui Ordinis Confessario, confiteri Pœnitentiario Summi Pontificis; quia hic habet plenariam potestatem audiendi confessiones omnium ad se recurrentium, etiam Religiosorum cuiuscunque Ordinis; videtur enim Romæ, Regulares diversorum Ordinum indiscriminatim dictis Pœnitentiarijs confiteri, scientibus & non reclamantibus Regularibus

*Prælati. Peyr. Tom. 1. Privileg. in
constitut. 2. Julij II. §. 25.
n. 62. in fine.*

Q U Æ S T I O II.

Quomodo licentia Superiorum debeat intelligi, ad hoc, ut sit sufficiens vel ad dandam absolutionem, vel ad faciendam confessionem?

5. R. **E**am licentiam non debere necessario esse expressam, sed sufficere etiam tacitam, præsumptam, interpretativam & virtualem, juxta S. Antoninum P. 3. *Sum. Tit. 24. c. final. §. 1.* Miranda. *Tom. 2. q. 33. concl. 1.* Sylvest. *V. Confessar. l. n. 10. q. 11.* ubi dicit: *quia dando licentiam peregrinandi, vel huiusmodi, dat licentiam providendi animæ suæ, omni modo meliori, quo potest; aliquin foret mentis iniqua.* Nam quia privilegia non distinguunt de licentia, sive expressa, sive interpretativa, neque nos debemus distinguere. Ex qua doctrina cape ex Gobat *Tr. 7. cas. 20.* sequentia pro praxi corollaria.

6. I. Censetur Superior dare licentiam, pro mortalibus quoque delendis, quando aliquem obligat ad aliquam missionem, vel mittit ad confessionale, vel ei assignat confessionale.

7. II. Quando aliquis Pater jam alibi functus officio Confessarij venit ad aliud Monasterium vel Collegium, ibi moraturus, licet minimè deceat, ut excipiat confessiones sine expref-

expressa facultate Superioris, si tamen ex improvviso rogaretur ab aliquo, ut ipsum audiret, aut vocaretur à Sacristano ad confessionale ob multitudinem poenitentium, absolveret non solum validè, sed etiam licitè, saltem ex consuetudine, aut tacita concessione Provincialis.

8. III. Quando Superior solet obeuntibus certum aliquod ministerium, v.g. aliquam missionem, tribuere ampliorem facultatem, illà eadem uti posse eos, quos applicat ad id ministerium, esto non dicat, v.g. *Impertio tibi omnes facultates, quæ dari solent Missionarijs.*

9. IV. Nec censetur Superior facultatem confessiones audiendi antea concessam revocare, si vel generatim, vel in particulari dicit præcisè. *Prohibeo tibi, ne audias hodie, ne audias confessiones;* quia mandatum inhibitorium non est hoc ipso irritativum actûs: debet ergo Superior manifestiùs loqui. *Suar: Tom. 4. De Relig. Tr. 10. L. 9. c. 2. n. 7.* practicè hoc explicans.

10. V. Si verò Prælatus prohibet per suspensionem, excommunicationem, & quidem judicialiter, manifestè, & notoriè, tunc certum est, quòd factæ confessiones, & datæ absolutiones à tali suspensio &c. essent nullæ & invalidæ; secùs si privatio jurisdictionis per præfatas poenas esset occulta, aut dubia, nam tunc valerent confessiones & absolutiones, ut Mi-
randa

randam *Tom. 1. q. 44. a. 13.* & alij apud hunc cit. docent, & deducunt ex varijs Juris autoritatibus, ut ex *L. Barbarius Philippus. ff. de offic. Prætoris. c. Nonne. 8. q. 4. c. ad probandum. de rejudicata. c. veritatis. de dolo & contumacia.* Rodriq. *Tom. 1. q. 60. a. 2.* ubi adducit casum ex Medina, de Religioso dimittente habitum, & consequenter excommunicato, qui ab Episcopo, nesciente ipsum esse excommunicatum & religiosum, approbatus, & in curatum populi institutus fuit, cuius proinde confessiones & absolutiones validas judicat, cum Prælati Regulares in hoc casu, propter scandala & damna, imò & Summus Pontifex, censendi non sint, dictum apostatam à confessionibus audiendis privare.

Q U Æ S T I O I I I.

Quid de confessione & absolutione Regularium itinerantium sit dicendum?

¶ I. **A**Ntequam ad hanc implexam quaestionem respondeam, notandum est I. juxta dicta superius, quòd Prælati Generales habeant auctoritatem ad absolvendum fratres totius Ordinis à peccatis reservatis; Provinciales autem possunt absolvere omnes fratres totius Provinciæ, & hospites ad suam Provinciam declinantes. Unde si quis haberet auctoritatem absolvendi à peccatis reservatis activè,

tivè, si hanc habet à Generali, potest eâ uti cum omnibus fratribus totius Ordinis, cum omnes sint sui subditi, & si habeat à Provinciali, cum fratribus tantum illius Provinciæ, & etiam cum hospitibus ad eam venientibus. Ita *Monumenta Ordinum. In 1. Impress. fol. 236. concess. 148.* ex concessionibus Greg. XI. & Clem. IV. Roderic. *Tom. 1. qq. Reg. q. 21. a. 3.*

12. Nota II. Certum esse, quòd Regulares sine licentia suorum Superiorum, neque mortalia non reservata, neque reservata valeant Confessarijs extraneis à se electis confiteri, ab iisque absolvi, præsertim si essent in suo Conventu vel Monasterio; quod constat ex varijs Pontificum constitutionibus, ut Urbani VIII. Pauli V. Et specialiter pro Minoribus Leon. X. *in supplem. Ordin. concess. 144. & 168.* & pro Prædicatoribus Pij V. & pro Cisterciensibus Alexand. VI. & pro Jesuitis Gregor. XIII. & pro Carmelitis Clem. VIII. in constitut. quæ incipit. *Romani Pont. edita anno 1599. Tom. 3. Bullarj Rom. pag. 89.* Atque deducitur ulterius ex *c. omnis. 12. de Pœnit. & remiss. c. adijcimus. 16. q. 1. §. Ecce in hoc capite. c. Placuit. 3. de Pœnit. dist. 7.* Et ratio est; quia oves propriæ pascendæ sunt à proprio Pastore, & regimen servi incumbit proprio domino. *ff. L. 1. §. si servus. Miranda. Tom. 2. q. 33. a. 10.* Et hoc verum esse ait cit. Auctor. *q. 34. a. 15.* Ut nec valeant absolvi, etiam virtute Bullæ Cruciatæ, sine expressa & speciali suo-

suorum Prælatorum licentia, quod per plures Summorum Pontificum constitutiones ibi latius demonstrat, atque non semper expedire, ut præfata licentia absque personarum delectu & discrimine, sed magna maturitate fiat, ut secundum Deum videbitur expedire.

13. Nota III. Quòd hæc Decreta morte Pontificum non expirent, ut ipsimet Pontifices declarant, dum dicunt, *non esse, nec fore unquam mentis nostræ, aut Sedis Apostolicæ*; nam verbum istud: *Sedis Apostolicæ* facit, quòd Decretum non expiret morte Pontificis, ut bene notat Sanch. *L. 8. Matrim. D. 23. n. 49.* Leander *Tr. 5. d. 12. q. 58.* Lugo *D. 20. à n. 165. pag. 481. & n. 168.* ubi ait: quòd supposità Urbani VIII. declaratione, non possit sine gravioris censuræ nota contrarium sustineri. his not.

14. R. I. Regulares subditi possunt cum licentia suorum Superiorum confiteri peccata siue reservata, siue non reservata Confessarijs extraneis, siue sæcularibus, siue alterius Ordinis; præsertim si sint extra Monasterium, ut sunt itinerantes, ac in casu necessitatis. Ita Laurentius Portel *V. Confessor erga Religiosos n. 12. & seqq.* Diana *P. 3. Tr. 2. Resol. 2.* Et sic limitata conclusio debet esse communis, atque constat imprimis ex Bulla unica Innoc. VII. *in Bullar. Roderici fol. 77.* ubi habentur hæc verba: *Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati, Fratribus huiusmodi, quos*
pro

pro tempore (ut praefertur) itinerare, & per eorum Superiores mitti contigerit, ut si aliquem Presbyterum idoneum & discretum religiosum vel saecularem in eorum Confessorem eligere valeant, qui confessiones eorum audire, & eorum confessionibus diligenter auditis, pro commissis eis debitam absolutionem impendere, ac poenitentiam salutarem injungere, liberè & licitè possit, nisi talia fuerint, propter quae Sedes Apostolica sit meritò consulenda, auctoritate Apostolica de speciali gratia, tenore praesentium indulgemus. Atqui propter peccata reservata in Ordine Sedes Apostolica non est consulenda: ergo.

15. Secundò ex Martin. V. qui concessit PP: S. Hieronymi in Hispania, ut existentes extra Conventum possint eligere Confessorem Regularem vel Saecularem, qui eos absolvat in omnibus casibus, à quibus absolvi possent existentes in Monasterio, ut habetur in *compend. dicti Ordin. V. Absentes à Monasterio §. 10. & eodem compend. V. Absolvere. §. 2.* testante Portel cit. Accedit ratio apud Auctorem cit. quia talis Confessarius, factà licentià à Superiore, est legitimus: ergo valebit absolvere à peccatis etiam reservatis.

16. Dixi notanter I. *Regulares subditi*; nam Prælati, etiam inferiores, ut sunt Guardiani & Priores, etiam sine suorum Superiorum licentia, possunt sibi eligere Confessarium beneficio Juris communis per *c. fin. ne prodilat.*

lat. de Pœnit. & remiss. Miranda Tom. 2. q. 33. a. 6. concl. 1. Rodriq. Tom. 1. q. 20. a. 28.

17. Dixi notanter II. in responsione, *præsertim si sint extra monasterium, ac in casu necessitatis*; nam si essent in Conventu sui Ordinis, deberent se juxta mores illius accommodare. Coeterum casus necessitatis, de quo hîc sermo est, esset, si deberet celebrare, & non haberet Confessorem, nisi sæcularem, tunc enim juxta Portel cit. teneretur illi confiteri, & non poterit celebrare cum sola contritione; cùm hîc militet præceptum Divinum & Ecclesiasticum generale confitendi, quod prævalet præcepto positivo Religionis non confitendi extraneo, nisi quis fortè æquè probabiliter vellet præmissâ contritione communicare vel celebrare, juxta dicta *Sect. 8. q. 6. n. 9.* Objectiones, quæ potissimum ex varijs Pontificum constitutionibus possunt fieri, ex nostra responsione sic limitata, facile poterunt resolvi; eò quòd loquantur, *in vitis eorundem fratrum Prælati*, ut legenti patet *in compend. privileg. V. Absolutio Ordinaria quoad fratres §. 5.*

18. R. II. Regulares subditi præfati itinerantes, licentiam habentes à proprijs Prælati ad eligendum, quemcunque voluerint, Confessarium Regularem extra ordinem, eligere possunt etiam eum, qui tantum est approbatus à proprio Prælato pro audiendis confessionibus Religiosorum, etiamsi ab Episcopo

copo pro audiendis confessionibus non sit approbatus. Ratio est; quia Prælatorum licentia intelligenda est secundum jus commune, & ex Jure communi Religiosi non adstringuntur confiteri confessarijs duntaxat per Episcopum approbatis, id enim Concil. Trid. *sess. 23. c. 15.* tantum limitavit ad audiendas confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum, quæ exceptio firmat Regulam in contrarium. Miranda. cit.

19. R. III. Confessarij Regulares, auctoritatem & potestatem habentes ad absolvendum à casibus reservatis, possunt etiam absolvere fratres hospites ad easdem Provincias declinantes, & in aliquem casum reservatum incidentes; præsertim si sint eiusdem Ordinis. Est certa, atque patet ex privilegio Clem. IV. & pro Prædicatoribus Greg. XI. *In Monumentis nostri Ordin. & in compend. V. Absolutio quoad fratres. §. 30. ibi: facultas datur Superioribus & confessoribus per eosdem deputatis, quo absolvere possint fratres sui Ordinis (respectivè) interdum ad eos declinantes, & absolutione, sive dispensatione indigentes.* Miranda Tom. 2. q. 2 §. a. 8.

Q U Æ S T I O IV.

Quid de Novitiorum confessione, & absolutione dicendum sit?

20. Not. I. Quòd Novitij veniant appellatione Ecclesiasticorum, ac proinde Novitij gaudent omnibus gratijs, prærogativis, commoditatibus, privilegijs, & beneficijs, quomodocunque alijs Clericis vel Monachis concessis, non tamen repugnantibus eorum statui. Sylvest. *in Sum. V. Clericus. n. 1.* Navarr: *conf. 6. n. 3. De Testament. Tom. 1. fol. 457.* Rodericus. *Tom. 1. q. 21. a. 11.* Hinc non subijciuntur casibus reservatis Episcopo loci, ut amplius demonstrat Hyacint. Donat. *Tom. 2. p. 2. q. 2.* Verùm Peyrinus docet, Novitios subijci casibus reservatis in Religione, eò quod deceat, ut Novitij subijciantur alicui Ordinario; ergo cùm exempti sint à jurisdictione Episcoporum, necesse est, eos subijci proprijs Prælati Regularibus, qui etiam respectu Novitiorum præditi sunt potestate ordinaria, & hoc vivæ vocis oraculo declarasse Paul. V. pro Congregatione S. Mariæ Fulienfis, testatur cit. Peyrinus.

21. Not. II. Circa confessionem Novitiorum in constitut. Clem. VIII. statui quidem: *ipsi autem Magistro soli Novitiorum confessiones audiendi cura committatur*; in eadem tamen constitutione habetur etiam: *ita tamen, ut Superiori etiam locali liceat, si ita expedire judicaverit, vel per se ipsum, vel per alium, ab eo deputandum, semel aut bis in anno eorundem Novitiorum confessiones audire.* his not.

22. R. I. De Jure speciali, & vi privilegiorum possunt Novitij, sive à Jure, sive ab homine excommunicati, aut casibus reservatis impediti, ante ingressum absolvi, sicut Professi, quod intellige quoad forum conscientiae. Ita Donat. *Tom. 2. p. 2. Tr. 6. q. 17.* Navarr. *L. 3. De Regular. cons. 58.* Rodericus *Tom. 1. q. 20. a. 21.* Et patet ex Privileg. Clem. IV. Minoribus concessio. Et Pauli III. concessio Soc. J. Ratio est; quia Novitij in favorabilibus veniunt appellatione Professorum. Ut amplius dictum supra *sect. 6. q. 2.*

23. Et quidem juxta Donat. cit. *q. 18.* si talis absolutio in Privilegijs absolute datur, & sine conditione, etiamsi Novitius post absolutionem à censuris habitum dimittat, non tamen in illas reincidit, cum absolutio à censuris absolute exhibita, mox habeat effectum suum consummatum, nodus autem bene solutus non debet de novo illaqueare; secus dicendum, si sub conditione absolvantur; quia conditionalis non purificata nihil ponit in esse.

24. Dixi notanter: *quoad forum conscientiae*; in hoc enim foro nulli fit praejudicium, nec exercetur jurisdictio cum tumultu; secus autem quoad forum contentiosum, vel sub illa clausula: *parte tamen satisfacta*, quae etiamsi non exprimatur, debet tamen praesupponi & praesintelligi, ad hoc, ut conservetur ordo Hierarchicus Ecclesiae. Vasq: *Tom. 4.*

P.3. D.Thom. *De Excommunicat. dub. 20. & Alij. Et dicta supra sect. 8. q. 6. IV.*

25. R. II. Novitij validè possunt confiteri Confessario sæculari ab Episcopo approbato, non tamen licitè. Ita Donat. cit. q. 20. Rationem dat, quòd Novitij debeant custodire Decreta suorum Superiorum, sunt enim in Religione, ut probentur, & cognoscantur obedire. Addit Rodericus *Tom. 1. qq. Regul. q. 21. a. 11.* Posse per Prælatum expelli à Religione Novitium, qui subreptitiè eligit sibi confessarium præter deputatum ad confessiones Novitiorum audiendas, equidem talem actionem esse saltem gravem deordinationem contra bonam Religionis disciplinam.

26. R. III. Si Confessarius Regularis non esset approbatus in Religione pro confessionibus, & Novitiorum tamen vellet eorum confessiones excipere, tametsi esset approbat⁹ ab Episcopo, nihilominus peccaret mortaliter, invalidaretque confessionem; similiter & Novitius, si sciens cooperaretur. Excepto tamen casu necessitatis, vel vitandæ infamiæ; quia tunc Jus naturale de propria fama servanda præponderaret præcepto hominis de non audiendo confessiones Novitiorum absque Superioris licentia. Hyacint. cit.

q. 20. n. 6. & 10.

* † *

SEC

S E C T I O X.

De
Cessatione Reservationis : ubi
& de Articulo Mortis.

I.

Q U Æ S T I O I.

*An, & quomodo cesset reservatio per
revocationem, mortem, vel re-
nunciationem officij reservantis?*

R. **I** Pso jure cessare reservationem 1. quando
reservans revocat per constitutionem,
vel litteras reservationem. Nec refert, quòd
quis ante promulgatam revocationem inci-
derit in casum reservatum, poterit enim ab
hoc post revocationem à quovis Confessario
absolvi. Ratio est; quia reservatio non afficit
ipsum delictum, sed jurisdictionem Confessa-
rij, ut suprà dictum *sect. 1. q. 2. R. II.* 2. Ob mor-
tem reservantis. Lezan. *P. 1. Sum: c. 19.* Quod
intelligendum de casibus per simplicem or-
dinationem, & ab homine reservatis; secùs si
reserventur à Synodo, vel per constitutionem
aut statutum; quia hi censentur reservati à
Jure; & consequenter durant etiam post
mortem Legislatoris. Zerol: *in Praxi.*

V. Casus. n. 16.3. Si reservans renunciat officio, vel privatur illo, aut suspenditur, vel declaratur excommunicatus. Nald. *in Sum. V. Casus. n. 20.* Sannig *Tom. 3. dist. 11. q. 6. n. 3.*

Q U Æ S T I O I I.

Quomodo cesset reservatio mutatione loci vel domicilij?

2.R.I. **S**I quis commisit peccatum reservatum in una Dioecesi, & transit in aliam Dioecesin, ubi tale peccatum non est reservatum, dum ibi moratur, cessat reservatio casus, & ibi potest absolvi à quocunque Confessario sine onere, se postea suo Episcopo sistendi; *tum* quia reus judicari debet juxta leges & consuetudines loci, in quo reperitur; *tum* etiam; quia pia consuetudine introductum est, ut unusquisque absolvi possit ab omnibus, à quibus possunt absolvi incolæ. Portel & Lezan: *P. I. Sum. c. 19.* Suar: *De Pœnit. D. 30. Sect. 1. n. 4.* Quamvis Leander, citans Lugonem & alios, videatur contrarium docere.

3. Et hoc verum est, modò aliquis in alienam Dioecesin non ideò præcisè excurrat, ut ibi à reservatis absolvatur, cùm enim hoc modo reservatio fieret illusoria, meritò censentur Episcopi velle, ut exteris Confessarijs in tali casu jurisdictio sit tantùm cum aliqua re-

restrictione delegata, id est, *si in fraudem non fiat*. quod fundatum est in *c. nuper. De sent.*

Excom. Quamvis non sit fraus præsumenda de illo, qui ex majori confidentia, vel bono motivo alium Confessarium extra suam Dioecesin quæreret: nam juxta Navarr *c. 13. Manual. n. 15.* & alios apud Anacletum *Tr. 2. Theol. Mor. d. 3. n. 33. & seqq.* si discedens à loco, in quo est Festum, vel Jejunium, eo animo, ut possit ibi laborare, aut vesci carnibus, licitè hoc potest, statim ac limites sui loci egressus est, nec ita discedendo peccat; quia utitur jure suo, quærendo modum, quo licitè se legibus eximat; cur non pariter liceat pro salute animæ Medico spirituali extraneo se committere?

4.R.II. Etiam Viator confitens in aliena Dioecesi peccatum ibi reservatum, potest absolvi à quolibet Confessario, si coeteroquin illud peccatum in sua Dioecesi non est reservatum. Ita Laym: *L. 5. Tr. 6. c. 10. n. 9.* Ratio est; quia reservatio fit ab Episcopo non nisi in bonum propriæ Dioecesis; ergò illa se non extendit ad peccatum ab aliquo viatore extra Dioecesin commissum; sicut enim hoc peccatum nihil obest bono Dioecesis, ita etiam eiusdem reservatio nihil prodest. Tum quia Confessarius viatorem ex aliena Dioecesi venientem absolvit per jurisdictionem, ab Episcopo v. g. vel Parocho viatoris ex recepta consuetudine delegatam; atqui hæc, ut poni-

tur, non est ab ijs ullo modo restricta: ergo et si Confessarius vi suæ ordinariæ jurisdictionis non possit à casu in sua Diœcesi reservato subditum suum absolvere, potest tamen vi jurisdictionis delegatæ absolvere viatorem ex alia Diœcesi, in qua casus ille non est reservatus, venientem. Dicastillo *De Pœnit. D. II. n. 244.*

Q U Æ S T I O III.

An cesset reservatio ex confessione invalide facta?

5.R.I. **C**Um Palao. *De Pœnit. D. un. P 15. §. 6. n. 2.* Dicastill: contra Tambur: non amplius manere reservationem ullius peccati, quòd quis habenti jurisdictionem ordinariam in illud est quocunque modo jam confessus, ab eoque, et si tantum invalide, absolutus. Ratio est, quia Superior etiam sic satis cognoscit peccatum ad poenitentiam, & medicinam debitam adhibendam; ergo, cum ita satisfiat fini reservationis, eamque Superior possit extra Sacramentum quoque tollere, juxta dicta suprà *Sect. 8. q. 8. n. 14.* censetur omnino id facere; & quidem etiam tunc, cum absolutio non solum ob defectum doloris; sed etiam ob defectum integritatis est invalida.

6. Et

6. Et hoc à fortiori dicendum est de censura reservata; ob quam causam Gobat *Tr. 7. cas. 8. n. 392.* docet, si v.g. aliqua persona, quæ in prima confessione, quando ut hæretica redit ad Ecclesiam, confessa quidem est hæresin, sed aliqua sacrilegè siluit, potest postea à quovis confessario absolvi, tametsi peccatum hæresis ob sacrilegam confessionem antea factam non fuerit remissum. Ratio est; quia hæresis non est à Papa reservata, nisi ratione censuræ; sed potest tolli censura etiam in sacrilega confessione, ut minimè dubitat Miranda *Tom. 2. q. 34. a. 13.* cum absolutio à censura per Superiorem conferri possit etiam in invitum, per *c. unico de despons. impuberum. in 6.* ibi: *si non valet, quòd ago, ut ago; valet, ut valere potest.* ergo. ubi tamen attendenda est satisfactio, si quæ præstanda restat, juxta dicta superius. *sect. 8. q. 7. n. 17. 18.*

7. R. II. Si quis confiteretur Confessario non habenti jurisdictionem in casus reservatos, sic, ut manifestatis alijs peccatis, peccatum reservatum studio subticeret, reservatio non tolleretur. Miranda. *Tom. 2. q. 34. a. 13.* Gobat cit. Qui bene laudat Confessarium, non habentem jurisdictionem in reservata, quòd foeminam quandam, quæ abortum procuravit, & in præcedenti confessione, cum confiteretur cuidam habenti jurisdictionem in reservata, subticuit, quòd illam absolverit quidem, sed cum onere, ut rediret, & illi post

obtentam facultatem ab Ordinario absolutionem daret.

QUÆSTIO IV.

An, quando aliquis confitetur habentis stabilem, vel saltem pro eo tempore sufficientem jurisdictionem in reservata, & ab illo simpliciter absolvitur ab omnibus peccatis, ipse tamen per oblivionem inculpabilem omisit aliquod peccatum reservatum, liber maneat à præsentatione & reservatione, ita, ut postea confiteri possit illud cuicunque Confessario deputato?

8. R. I. **C**ertum esse, quòd in isto casu poenitens, si cum intentione exoncrandi conscientiam, etiam quoad peccata reservata, si quæ fortè habeat, confiteatur, quamvis aliquis casus reservatus per oblivionem omitatur, liber maneat à reservatione. Paludan: *Dist. 14. q. 5. a. 3. concl. 4.* Suar: *Tom. 4. D. 31. sect. 4. assert. 2.* Ratio est clara; nam intentio Superioris sufficienter colligitur ex eo, quòd sciat subditum ad ipsum accedere ea intentione, ut, quoad fieri possit, liber maneat ab omni onere peccatorum suorum; consequenter etiam reservatorum.

9. R. II. Si poenitens confitetur modo ordinario peccata communiter occurrentia absque ulla mentione vel intentione speciali casuum

casuum reservatorum, putant Suar: & Paludan: cit. illum non esse liberum à casu reservato. Ratio ipsorum est, cum videatur absurdum dicere, voluisse Superiorem tollere reservationem, cum de casibus reservatis nihil omnino in ea confessione ageretur, neque in ordine ad illos, sive certos, sive dubios, sive manifestos, sive occultos absolutio postularetur. Verum Palao *De Pœnit. d. un. p. 1 s. §. 6. n. 2. Dicastill. De Pœn. d. 11. n. 124.* mitius sentiunt, dum docent, cessare reservationem peccati, cuius aliquis est inculpabiliter oblitus, cum habenti ordinariam jurisdictionem in illud est postea aliquando saltem validè confessus, quamvis absque omni animo & indicio petendi absolutionem à reservatis. Ratio ipsorum est, quia Superior vult absolvere, quantum ipse potest, & pœnitens indiget; atqui ille potest peccati etiam obliti reservationem tollere, & pœnitens indiget: ergo.

10. Idem etiam censetur esse de peccato reservato inculpabiliter omisso; cum quis Superiori confessus est invalidè, sed tantum ob defectum doloris. Lugo *De Pœnit. D. 20. sect. 7. n. 102.* Tamb: cit. vel etiam ob defectum integritatis, sed tantum circa non reservata. *Dicastill. cit.* quia tunc saltem quoad reservata, quæ habet, se adhuc bona fide sistit Superiori, & sincerè agit. Quidquid autem de hoc sit, certum est, quod quilibet deinde debeat tam invalidè confessa, quam inculpabiliter omissa

missa adhuc confiteri, ut ab illis validè, & ab istis directè absolvatur, à quibus tamen tunc jam potest absolvere quilibet Ordinarius Confessarius, cùm reservatio jam sit sublata.

II. R. III. Habens jurisdictionem sive ordinariam, sive tantum delegatam in censuras reservatas, omnes, tam expressas, quàm culpabiliter vel inculpabiliter omittas tollit, & quidem non tantum quoad reservationem, sed etiam quoad substantiam; modò ad earum absolutionem non prærequiratur aliqua conditio, v. g. satisfactio parti læsæ prius præstanda. Tambur: cit. Ratio est; quia censuræ, ut dictum est, possunt etiam extra Sacramentum tolli, per communem formam: *absolve te ab omni excommunicatione*; vel in casu necessitatis: *absolve te à peccatis*.

Q U Æ S T I O V.

Quomodo cesset reservatio in articulo mortis?

12. **P**Rænotandum, in præsentī materia, utpote favorabili, per articulum mortis (per quem propriè intelligitur, quando ex ægritudine prudenter præsumitur mors secutura) DD: communiter etiam intelligere probabile periculum mortis, secundum judicium prudentium, ut habetur in *c. Eos, qui. De sent. excom.*

excom. ut cùm datur occasio, in qua frequenter homines pereunt, v. g. quando aliquis ingreditur periculofam navigationem, publicum conflictum, cùm mulier tenera & debilis primò parit, vel solet habere partus difficiles; item cui debet excindi calculus aut hernia; vel si per sententiam, sive justam, sive injustam aliquis adjudicatur morti; tum ita banniti, ut detur cuivis potestas eos impunè occidendi. Imò Leandro *Tr. 5. d. 12. q. 69.* maxime arridet, judicari articulum mortis quoad effectum absolutionis à reservatis, si timeatur amissio usûs rationis perpetua, licet mors non timeatur, quod etiam docet Sanchez *L. 1. c. 13. n. 2.* Item arbitratur absolutionem à reservatis posse impendi à primo die infirmitatis periculosæ, ut doloris lateris. Diana *P. 3. Tr. 4. Resol. 57.* & alij. Hinc in Jure Can: cùm quispiam infirmatur, Medicus priusquam corporis curationem incipiat, moneat infirmum ad faciendam confessionem, sive per se, sive per alium discretum virum. his prænot. resolvam 1. quàm ampla sit potestas Confessarij in hoc articulo. 2. quantum hic favor se extendat ad poenitentes, & 3. ad quæ peccata & poenas.

13. R. I. Tam ampla est potestas Sacerdotis in articulo mortis, ut quilibet, sive Regularis) etiam sine licentia sui Superioris; præfertim si non facilis patet aditus) sive sæcularis, quamvis excommunicatus, absque eo, quòd incurrat

incurrat irregularitatem, quam aliàs violans censuram Ecclesiasticam solet incurrere, etià irregularis & degradatus, imò & censuratus vitandus; adeoque hæreticus publicè denunciatus, valeat absolvere poenitentem etiam per se & directè. Ita Concil. Trid. *sess. 14. De Pœnit. c. 7. n. 15.* cum Theologis communiter.

14. Et hanc potestatem amplissimam competere cuilibet Sacerdoti in hoc articulo jure Divino, docuit Paludanus 4. *Dist. 20. q. 1.* quem sequitur Navarr. c. 27. n. 269. Verùm Sotus 4. *Dist. 12. q. 4. a. 4.* cum communiori & probabiliori Theologorum docet, solum esse ex jure humano, eò quòd derivetur ex universali jurisdictione, soli Petro, eiusque Successoribus legitimis Romanis Pontificibus concessa, per verba Joan. 21. *Pasce Oves meas.* Porro hanc responsionem

15. Amplia I. Cum Suarez D. 30. *sect. 3. n. 6.* Coriolan: a. 16. pag. 193. Leandro Tr. 5. D. 12. q. 71. & probabiliori ac communiori, quòd taliter absolutus, & postmodum convalescens non teneatur cum reservatis accedere habentem potestatem ab illis absolvendi, si fortè in illo articulo nactus fuisset Confessarium non præditum hac potestate; eò quòd Concil. cit. *nullam esse reservationem in articulo mortis*, dicat; consequenter nec onus comparitionis; solum ergò si convalescat tenetur comparere, si censura aliqua in foro externo adjuncta est peccato, puta quia obediencia

tia aliqua in foro externo præstanda est Superiori, & satisfactio parti læsæ; alioquin enim reincideret in eandem specie excommunicationem, & quidem ipso Jure, propter novam inobedientiam, atque contemptum sese præsentandi de novo commissam. ut habetur c. *Eos, qui. De sent. Excomm: in 6.* Sanch: L. 2. Sum. c. 13. n. 31. Lugo d. 20. n. 201. pag. 494. Noster Mirand. Tom. 2. q. 33. a. 8. Ab illa autem excommunicatione *Reincidentiæ* ex permissione Juris communis potest absolvere Episcopus, ac consequenter etiam Privilegiati Mendicantes.

16. Amplia II. Cum Leand. Tr. 5. d. 12. q. 72. Lugone. D. 20. n. 211. pag. 495. Prælatum, inferiorem Papâ nec validè, nec licitè posse peccata, non habentia annexam censuram, ita reservare, ut in articulo mortis debeant absolvi, cum onere comparendi postea elapso periculo; quia hæc facultas procedit ab Ecclesia. *Nec dicas*, teneri poenitentem se præsentare cum impedimento temporali: ergo etiam cum impedimento perpetuo, quod censetur esse in articulo mortis. Nam disparitas est; quòd in articulo mortis auferatur reservatio, & Sacerdoti detur plena jurisdictio, & ideò poenitens directè absolvitur, non item in secundo casu: quamvis P. Marchant. in Tribunal. P. 1. Tr. 4. q. 8. doceat, in utroque casu esse directam absolutionem, in primo tamen esse annexum dictum onus comparendi, &
hoc

hoc ob periculum, quod in indirecta absolutione subesse posset. Sed sapiendum est cum paucis, loquendum cum multis.

17. Amplia III. Quòd talis absolutio valeat, non solum in absentia proprii Sacerdotis seu Superioris, verum etiam, quando adest. Emanuel Sa. *in suis aphorismis. tit. absolutio*. Navarr: & alij, & deducitur ex præfati Concilii amplissimis verbis cit. *in articulo mortis nullam esse reservationem*: & paulò inferius: *atque ideò omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibusvis peccatis & censuris absolvere possunt*: quamvis consultius foret juxta Navarr. præsentem suo Parocho vel Superiore ab illis absolvi, ut declaravit Sac. Congregatio Cardinalium Decreto authentico apud Prosperum Fagnan: in *c. Non est nobis. De sponsal. & matri*. Non est tamen dubitandum, quin constitutus in periculo mortis possit etiam pro casibus reservatis eligere proprium Sacerdotem sive Parochum, prætermisso privilegiato; quia Parochus ex officio obligatur tunc maximè omnia Sacramenta salutis opportuna administrare; ideòque omnino credendum, Concilij mentem esse, ut tunc Parochus omnem potestatem habeat, etiamsi Sacerdos privilegiatus adsit; quod Laym. negat.

18. Dixi autem suprà in responsione notanter; *etiam censuratum vitandum habere hanc potestatem*; quod vel maximè verum

rum esset, si poenitens, ut facile fieri potest, horreret suum peccatum confiteri alicui ex habilioribus; & consequenter in hoc casu non esset prohibita communicatio cum illo censurato vitando, ne aliàs hac occasione esset periculum ruinæ poenitentis, quod est contra Concil. Trid. cit.

19. R. II. Etiam amplissima est potestas absolvendi in articulo mortis *respectu poenitentium*, ita quidem, ut constitutus in articulo mortis ille, qui prius christianè & piè vixit, etiam nullo dato expresso signo, quod ad exprimendum dolorem de peccatis cōmuniter adhiberi solet (si tale ob vim morbi dare nequeat) possit probabiliter tam practicè, quàm speculativè absolvi sub conditione, ita Marchant. *Tom. 1. Tribunal. Tract. 4. tit. 4. q. 3. dub. 7.* Herincx *D. 3. De Confession. n. 77.* Bosco De Poenit. *D. 7. sect. 9. conclus. 6. n. 150.* & post hos P. Anacletus *Theol. Moral. Tr. 14. dist. 7. q. 4. n. 70.* eò quòd in conferenda tali absolutione conditionata, quòd apponatur conditio: *Si capax es, ego te absolvo*: sufficienter præcaveatur omni injuriæ Sacramenti, omnèque periculum Sacrilegij evitetur, ut amplius cit. Anacletus declarat. Imò non desunt, qui docent, etiam actualiter peccantem, & subito sensibus destitutum posse absolvi, eò quòd morti vicinus quilibet velit suæ saluti providere, saltem per attritionem; &, ut cum S. Aug. *L. 1. de adulterin. conjugijs. c. 26.* loquar: *quis enim*

novit, an adulterina carnis illecebrâ usque ad baptismum (loquens de catechumenis) Statuerant detineri? ergo à pari, quis novit, an peccatis suis usque ad mortis articulum statuerant detineri? Dian. P.3. Tr.3. Resol.3. Tambur. L.2. c.20. §.1.

20. Quod attinet Religiosos in hoc articulo constitutos, habetur ex Syxto IV. quòd quicumque Confessor quemlibet Religiosum Mendicantium, vel eorum, qui gaudent illorum Privilegijs ab omnibus casibus, nullo excepto, cum omnimoda auctoritate, ac si in illo actu adesset Summus Pontifex, absolvere possit, & eadem auctoritate illi indulgentiam plenariam concedere. Soar. Tom. 4. De Relig. Tr. 8. L.2. c.19. Miranda noster Tom. 2. Manual. q.33. a.7. Rodericus, qui hanc absolven- di formulam ponit: *Auctoritate mihi com- missa absolvo te ab omnibus peccatis tuis, in quantum possum, & restituo te Sacramentis Ecclesie, & concedo tibi indulgentiam plena- riam, quam tibi concessam à Domino Papa, si fortè non moriaris, eadem auctoritate re- servo tibi pro ultimo articulo mortis. In No- mine Patris, & Filij, & Spiritûs S. Amen.*

21. R.III. Tandem amplissima etiam est præ- fata potestas Sacerdotû in articulo mortis *in ordine ad ipsa peccata*, eò quòd extendatur ad omnes casus reservatos: Et quidem juxta Cas- pensem De Pœnit. d. 5. sect. 12. contra Sanch. Bassæ: non solum ab excommunicatione & inter- dicto

dicto personali, vel suspensione à Sacramentorum receptione & Ecclesiastica Sepultura, sed etiam suspensione ab ordine, officio, vel beneficio; imò extenditur etiam ad dispensationem ab irregularitate; nam cum Concil. non distinguat, sed absolutè concedat ab omnibus reservatis, non est, cur nos distinguamus, ut argumentatur cit. auctor apud Bonagratiam *V. Absolutio general. n. 3.*

22. Sed hunc generalem loquendi modum benè moderatur Laym: *c. 12. n. 13.* Dicastill. Tambur. quòd illa verborum generalitas quoad censuras intelligi tantum debeat de illis, quæ constitutum in articulo mortis impediunt à suscipiendis Sacramentis; tota enim causa finalis, ob quam Trid: concessit cuivis Sacerdoti tam amplam potestatem in eo casu, est, ne quis *occasione reservationis pereat*; atqui quoad censuras nullum est periculum pereundi, nisi tantum quoad illas, quæ à susceptione Sacramentorum impediunt, uti est quævis excommunicatio major, item interdictum, quia privat non tantum activo, sed & passivo usu Sacramentorum, maxime illos, qui personaliter & specialiter interdicti sunt; nequaquam tamen suspensio, sive jam ab ordine, vel officio, vel beneficio tantum, sive ab omnibus simul.

S E C T I O X I.

De

Dolore, Satisfactione, & Sigillo
Sacramentali, in ordine
ad Casus Reservatos.

I.

Q U Æ S T I O I.

*An aliquis possit absolvi ab excom-
municatione, qui nec est con-
tritus, nec attritus?*

R. **A**ffirmativè, siue talis excommunicatio sit Papalis, siue Episcopalis. Est communis. Ratio est; quia censura non est peccatum, quæ in libera averfione voluntatis à Deo consistit, sed est poena, quæ ordinariè est involuntaria, à qua absolvi potest etiam invitus. D. Thom. *in 4. Sent. dist. 18.* Et subinde expedit etiam invitum ab ea absolvi, ut si excommunicatio, quæ lata est ob salutem peccatoris, ad illam promovendam non profit, sed potius officiat: Regulariter tamen nemo ab illa invitus debet absolvi. Sylvest. *V. Absolutio.*

Q U Æ -

Q U Æ S T I O II.

An Superior possit taxare pœnitentiam à Confessario imponendam pœnitenti habenti reservata?

2.R. **A**ffirmativè, sive reservata, sive non reservata habeat pœnitens. Colligitur ex constitut. Clem. VIII. Et ratio est; quia ad hoc Superior jus habet, & potestatem; est namque in illa causa Judex Ordinarius; unde sicut potest eam non committere, ita si eam committit, præscribere potest modum, & taxare pœnam ferendam: sicut olim in Ecclesia observabantur canones pœnitentiales, in quibus erant taxatæ pœnitentiæ pro gravibus delictis, de quibus multa loquitur Gratianus in P. 2. Decreti. c. Latorem. 15. 16. & 17.

3. Collige cum P. Marchant, & alijs apud Sannig. Tom. 3. dist. 11. q. 6. n. 13. posse & debere Confessarium aperire casum reservatum, si Superior reservans petat, & urgeat sibi aperiri, nullatenus tamen personam manifestare potest; imò debet casum tacere, si ex ipsius expressione persona manifestaretur.

QUÆSTIO III.

Quomodo cavendum sit sigillo Sacramentali circa casus reservatos?

4. **C**ertum est juxta omnes Theologos, ob triplicem legem, videlicet ob legem naturæ, positivam Divinam, & positivam Ecclesiasticam teneri Confessarium ad servandum Sigillum Sacramentale, ut suprà jam dictum, & quidem, quòd nec directè (id est, expressè peccatum confessum, aut aliquid aliud sub Sigillum cadens manifestando) vel indirectè (id est, nihil quidem apertè revelando, ita tamen verbis, vel signis se gerendo, ut alter possit in notitiam peccati confessi devenire, & colligere, hunc poenitentem habuisse peccatum mortale, vel certum veniale) ante vel post mortem poenitentis absque mortali Sacrilegio revelare possit ullo modo, nec ob periculum vitæ, imò totius Reipublicæ: quia tamen subinde graves & difficiles casus emergunt, qui sine aliorum consilio resolvi non possunt, idcirco aliquos modos hîc referam, ex quibus prudens Confessarius poterit colligere, quid faciendum sit.

5. I. Non violat Sigillum Superior, qui quempiam à casu sibi reservato absolvit, **f.**
Paro-

Parochum de absolutione per eum impenſa certiore faciat hoc pacto : *Lator præſentis, ſubditus, verè mihi ſubſcripto confeſſus eſt, eiſque beneficium abſolutionis impendi.*

6. II. Si Superiori non vacat audire totam confeſſionem, ſed ſolùm caſum reſervatum, ut pœnitenti poſtmodùm abſolvendo per ſuum Parochum, præſcribat juſtam pœnitentiam, non frangit Sigillum, ſi petitâ prius licentiâ, & obtentâ (quam juxta ſatis probabilem ſententiam pœnitens dare poteſt) reſcribat Parocho in hunc modum. *Non vacavit præſentis Latoris ſubditi tui integram confeſſionem audire, ideò facultatem tibi concedo, ut eum audias, & abſolvas à quibuſcunque caſibus Episcopalis reſervatis, & ſpecialiter ab homicidio, quod nuper in tua Parochia commiſit, injunctâ tamen hac ſalutari pœnitentiâ, videlicet, ut cùm uxori, liberis, parentibus defuncti, & Medico juxta arbitrium Virorum bonorum ſatiſfecerit, aut certè eorum animos captâſſe, aut quò minùs captaverit, per ſe non ſtetiſſe cognoveris, ſingulis hebdomadibus feria 6. pro refrigerio animæ defuncti & parentum eius 7. Psalmos pœnitentiales, aut ſi legere non noverit, totidem Roſaria attentè ac devotè perſolvat.*

7. III. Quamvis juxta D. Thom. D. Bonavent. Scotum, & alios Superior vel elector propter ſolam ſcientiam in confeſſione habitam alicuius gravis culpæ poſſit negare ſuf-

fragium ei, qui exteriùs reputatur dignus, ipse autem per confessionem scit esse indignum, præsertim, quando suffragia non publicè feruntur, aut si etiam occultè ferantur, nulla poena vel censura eligendo indignum incurratur : nihilominus tamen probabilior videtur sententia contraria, & conformior Decreto Clem. VIII. ut habet Rodriq. *Tom. 2. qq. Regular. q. 53. a. 4.* Ratio ; quia propter reverentiam Sacramenti potest quis licitè non uti illà scientiâ, sed ita se gerere, ac si nihil novisset ; quia illa scientia non est per se regula talis actûs, & in hoc casu juxta Paludan : sic eligens non incurrit poenam suspensionis, de qua *in c. cùm in cunctis. ff. fin. de elect.*

8. IV. Juxta Rodriq. cit. non malè cavit Sigillo Confessarius, qui in quodam Conventu audivit confessiones Choristarum seu Clericorum, & petijt à Superiore facultatem ad absolvendum quendam suum poenitentem, & Superior pro tunc negavit : deinde ut veniret in cognitionem personæ, tempore & horâ, quâ omnes Choristæ convenerant ad communionem, dixit Confessario prædicto ; concedo tibi facultatem, quam hodie à me petijsti, quod fecit in illa occasione ; quia præ brevitate temporis putavit Confessarium vocaturum illum religiosum ad absolvendum illum, & sic ipse venerit in cognitionem illius ; Confessarius verò sagax & prudens non vocavit in hoc casu juvenem poenitentem ; sed
quan-

quando dicta est confessio generalis ante Communionem: *Confiteor Deo Omnipotenti &c.* absolvit illum à peccatis, quæ audivit, licet poenitens nesciverit hanc absolutionem: melius tamen fecisset, si illum Clericum aut juvenem permisisset ire ad Communionem, & deinde captâ occasione eum absolvisset, tum à culpa peccati illius, tum à præsentatione aliàs necessaria.

9. V. Superior, qui audit confessionem subditi, & ex vi illius illum ita gubernat, ut alij possint suspicari de peccato illius, vel in specie, vel in genere, ut auferendo illi ministerium aliquod, vel mutando locum, facit contra Sigillum confessionis: nam Clem. VIII. expressè id prohibet his verbis. *Tam Superiores pro tempore existentes, quàm Confessarii, qui postea ad Superioritatis gradum fuerunt promoti, caveant diligentissimè, ne eâ notitiâ, quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem utantur: atque ita per quoscunque Regularium Superiores, quicunque illi sint, observari mandavit.*

10. VI. Non licet poenitenti imponere poenitentiam publicam in satisfactionem peccati commissi, si exinde sequatur revelatio indirecta, vel suspicio alicuius criminis gravis, vel in particulari, vel in generali talis poenitentis, nisi ipse poenitens spontaneè acceptaret, cum omnis revelatio indirectè repugnet Sigillo.

11. VII. Potest Confessarius Superior ad cavendum aliquod peccatum, aut tollendum scandalum (si fieri potest sine ulla suspicione respectu aliorum) mutare officium vel locum, ad tollendam occasionem peccati; imò præcipere poenitenti, ut dimittat officium, hanc domum, seu Monasterium, quòd si noluerit, dimitti potest sine absolutione. D. Thom. *quodl. 5. a 13. & in 4. dist. 21. q. 3. a. 1.* S. Bonavent. *in 4. dist. 21. P. 2. a. 2. ad penult.* hinc ulterius

12. VIII. Juxta Doct. Subtilem si in collegio est consuetudo communis, ut sine nota quilibet extra monasterium curam habens, vel sine cura moram trahens, revocetur pro libitu præfidentis, vel etiam non passim pro libitu, sed quandoque pro alia causa honesta, ut nunc ipse quiescat in clauistro, nunc laboret cum Martha in exteriori Monasterio, & nunc ille, prout utile visum fuerit præfidenti; tunc dico, quòd Monachum confessum de crimine commisso in aliquo loco extra Monasterium, ubi moratur, potest Abbas ad Monasterium revocare; quia in hoc nullum peccatum prodit: licet aliquis dixerit, quòd Confessor nullo modo potest se habere ad confessum ratione confessionis, quantum ad quemcunque actum extra forum illum, quàm si penitus nihil audiisset: si autem est consuetudo in Collegio, quòd non transferatur Monachus de loco forinseco ad claustrum, nisi ratione delicti, vel
insuffi-

insufficientiæ illius loci, non videtur licitum tunc Abbati confessum ad Monasterium revocare.

13. Dices: sic non apponit remedium ovi suæ ad salutem. R. Consulat sibi in foro Poenitentiaæ meliori quo poterit modo, ut illum locum periculosum dimittat: si noluerit, *Non attentet esse Deus*, sed defectus occultos sibi secundum justitiam incorrigibiles Dei correctioni relinquat; & eodem modo se poterit gubernare Superior loci cum quolibet Religioso Officiali, ut puta cum Quæstuario, Sacrista, & huiusmodi. hæc Scotus.

14. IX. Superior non potest ex notitia per confessionem habita specialem inquisitionem (id est, super personam) in subditos instituere. Ratio; quia jus inquirendi, quod habet, nascitur solum vel ex delicti infamia, vel ex semiplena probatione (id est, ex tali probatione, quæ est cum indicijs aliquibus, aut uno teste, qui non sit omni exceptione major, conjuncta) quod autem est solâ confessione notum, nullius horum rationem habet. Poterit nihilominus Superior sciens talia crimina in sua communitate grassari, solito super subditos esse attentior & vigilantior, maxime si crimina talia sint, quæ in grave Reipublicæ detrimentum vergant, qualia verè sunt, qui illi reservari solent. Scotus *in 4. dist. 18. q. 4. n. 5.*

15. X. Si Confessarius per confessionem intelligeret, multa ab hæreticis moliri in perniciem

niciem fidei & Ecclesiæ, quamvis non possit his malis remedium adhibere per revelationem confessionis, posset tamen hoc casu Episcopum, inquisitorem, vel alium, cui res ea curæ fuerit, ut invigilet super gregem suum, monere, juxta Sotum 4. d. 18. q. 4. a. 5. Navarr. & alios.

16. X I. Si Hæreticus doctus, hæresin suam confessario indocto persuadere vellet, non tenetur confessarius illo casu ad Sigillum confessionis, cum non confiteatur Sacramentaliter; secus esset, si ad confessionem accederet animo subiijciendi se clavibus Ecclesiæ, & interim deprehenderetur animo adhærere hæresi, à qua dum vellet eum avocare Confessarius, ipse contrà defenderet suam hæresin, conareturque errorem suum confessario persuadere; nam talis confessio esset Sacramentalis, quamvis imperfecta, & invalida, propter defectum contritionis, sicut baptis-
mus fictè susceptus, est Sacramentum, juxta omnes; & consequenter sub Sigillo Sacramenti Confessionis, quæ in ea dicta sunt, celanda essent. Sotus cit.
& alij.

P A R S II.

De

Casibus Reservatis in specie.

S E C T I O I.

De Casibus & Excommunicationibus Reservatis Summo Pontifici in Bullâ Cœnæ Domini.

I.

PRænotandum I. Casus Bullæ Cœnæ omnes habere excommunicationem sibi annexam Summo Pontifici reservatam. Tolet *L. 1. c. 18.* Soar, Seyr, & alij, Dicitur autem hæc Bulla *Cœnæ*; quia singulis annis in Jove Sancto, quo celebratur Coena Domini cum magna solemnitate, & cæremonijs publicatur à l'ontifice Romano: adeoque auctor hujus Bullæ est Papa, qui ex communi omnium Catholicorum calculo habet plenissimam potestatem, & hanc excommunicandi potestatem à Christo in Petro accepit, ut habetur *c. quodcumque. 24. q. 1. c. solita. §. nobis autem. de majorit.*

maiorit. & obed. & alibi. colligiturque clarè ex Matth. 18. Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus, & Publicanus. Et licet excommunicationes in ea contentæ sint latæ ab homine, habent tamen vim juris à tempore Pij V. eò quòd durent etiam Sede vacante; & quidem si spectentur quoad *potestatem*, sunt Juris Divini, si autem quoad *formam & modum*, sunt Juris humani, ut bene notat Coriolan. *In fine tract. de cas. res. in explicatione huius Bullæ. §. dicendum.* Antiquitatem præfatae Bullæ quod attinet, volunt Aliqui, & quidem probabiliùs, antiquiorem esse Martino V. circa annum 1420. regnante; imò Urbano I V. & Clem. I V. qui sederunt circa annum Domini 1261. sub quibus floruerant S. Bonaventura, & S. Thomas; siquidem Hostiësis, qui fuit contéporaneus prælaudatis duobus Doctoribus, & illis paulò antiquior (floruit enim sub Innoc. IV. & Alexand. IV. Pontificibus, anno 1254.) *in tit. de crim. falsi l. 5. §. qualiter committatur. vers. Porro*, expressè meminit huius Bullæ, sub nomine *Processus. Causæ*, cur hæ excommunicationes ferantur, sunt, tum ut unitas, puritas, & integritas fidei Catholicæ & Religionis Christianæ conserventur; tum ut publicæ pacis & justitiæ comoda per hunc Ecclesiasticæ disciplinæ gladium faciliùs præstentur.

2. Prænot. II. Circa obligationem huius Bullæ, quamvis juxta tenorem cit. Bullæ, circa
fin.

An. Sanch. & DD: communiter doceant, quòd Confessarij eam penes se habere teneantur, non ex præcepto, sed ex consilio, eò quòd eadem Bulla non utatur verbo præcepti, sed exhortationis, ibi: *Cæterum hortamur &c.* Nihilominus tamen non desunt, qui asserunt, hæc verba: *Penes se habeant*, continere præceptum; nam si in decreto Clem. VIII. *De Casuum Reserv.* per hæc verba: *caveant diligentissime*, id est, Superiores, ne utantur ad gubernationem notitiâ confessionis, indicatur præceptum, cur non & in his: *Penes se habeant*? sed quidquid sit de hoc, verum tamen est, quòd omnibus Confessarijs, & à fortiori Parochis scientia huius Bullæ ita necessaria sit, ut non excusentur, saltem regulariter, à culpa mortali, qui illam ignoraverint, juxta doctrinam S. Thom. 1.2. q. 76. a. 2. à Theologis communiter receptam, quæ docet, singulos teneri scire ea, quæ ad eorum statum vel officium spectant; hinc suadent aliqui, unam Bullæ istius copiam affigi in loco communi, ubi ab omnibus videri possit. Cæterum omnes excommunicationes huius Bullæ sunt lætæ sententiæ, ita, ut quis statim, ac offendit, nullâ aliâ declaratione accedente, constri-
gatur.

3. Prænot. III. Excommunicationem esse *censuram Ecclesiasticam, quâ homo Christianus à communione Fidelium separatur*; ut habet Scotus in 4. dist. 19. q. un. §. de quinto.

Et

Et quidem si separatur ex toto, erit excommunicatio major, si verò hominem privat sola perceptione Sacramentorum, erit excommunicatio minor, ut à T. T. communiter asseritur. Porro excommunicatio major habet sequentes effectus. 1. Est privatio communium Ecclesiæ Suffragiorum. 2. Privatio communionis Sacramentorum activæ & passivæ. 3. Privatio usûs Divinorum officiorum. 4. Privatio sepulturæ Ecclesiasticæ. 5. Incapacitas ad beneficium Ecclesiasticum. 6. Nullitas Rescripti Apostolici ab excommunicato impetrati. 7. Privatio omnis Jurisdictionis Spiritualis. 8. Privatio communionis forensis. 9. Infordescens per annum in excommunicatione, fit suspectus de hæresi. 10. Privatio omnis civilis communionis. Quibus addo ex Panormitano. in rub. de sent. excom. n. 4. diabolum in hominem excommunicatum majorem habere potestatem, & quidem sicut in pecore suo. *c. miramur. §. his auctoritatibus in fine 24. q. 1. junctâ Glossa in c. audi denique 11. q. 3.* Porro prohibitum est communicare cum excommunicatis vitandis in casibus hoc versu comprehensis

*Os, Orare, Vale, Communio, Mensa
negatur.*

Per Os intelligitur confabulatio. Per *Orare* prohibetur communio in precibus.
Per

Per *Vale*, prohibetur omnis salutatio honorifica, etiam gestu facta. Per *Communio*, prohibetur communicatio in habitatione, contractibus &c. Per *Mensa*, prohibetur communio in cibo & potu. Dixi autem, has inhibitiones esse respectu *excommunicati vitandi*: quales defacto ex moderatione Martini V. Post Concil. Constant. circa annum Domini 1414. celebratum tantum sunt specialiter & nominatim denunciati, vel notorii Clericorum percussores, ut habet Herincx *D. 6. de Censu. q. 2. n. 22. cum communi. Anacletus Tr. 13. Theolog. Moral. d. 2. q. 3. & seqq.*

Nihilominus tamen dantur aliquæ causæ excusantes ab omni censura & culpa eos, qui communicant cum excommunicato etiam vitando, quæ referuntur Can. *Quoniam multos* c. 1. q. 3. hoc versu comprehensæ:

Utile, Lex, Humile, Res ignorata, Necessesse.

Per *Utile* denotatur utilitas tum spiritualis, tum corporalis, sive ipsius excommunicati, sive communicantis cum eo, vel alterius. Per *Lex* intelligitur Matrimonium, ratione cujus potest uxor marito excommunicato, etiam denunciato, communicare quoad thorum & cohabitationem, & pertinentibus ad gubernationem domus. Per *Humile* denotantur subjecti, ut sunt liberi, servi, ancillæ & mancipia, atque Rustici servientes. Per *Res ignorata* datur intelligi quælibet ignorantia, juris.

juris five facti, dummodò non sit affectata. Per *Neceſſe*, intelligitur vel neceſſitas animæ, vel corporis, famæ aut fortunæ, tam ex parte excommunicati vitandi, quàm ex parte communicantis cum eo, aut alterius: de quibus fuſius AA. cit. Hoc tamen privilegium, cùm ſolùm fuerit conceſſum in favorem Fidelium, non extenditur ad ipſos excommunicatos, qui proinde, eſto tolerati ſint, non poſſunt communicare cum fidelibus; & peccant ſe ingerendo ad eorum communicationem, quamvis fideles non peccent eos admittendo. Tolet. c. 111. Soar. 1. d. 9. ſect. 2. his ergo in compendio prænotatis ſit.

Q U Æ S T I O I.

Quid, & quotuplex ſit hæreſis, & quæ conditiones ad excommunicationem hæreſis incurrendam requirantur?

4. **H**Æreſis eſt error intellectûs, fidei CATHOLICÆ contrarius ab eo, qui Chriſti Religionem profitetur, cum pertinacia aſſertus. D. Thom. 2. 2. q. 11. a. 2. Dicitur I. Error intellectûs, hoc eſt, falſi pro vero exiſtimatio, vel econtra veri pro falſo; hinc ſi quis furore percitus conculcet Sacramentum Eucharistiæ, non quòd non credat, ibi Chriſtum eſſe, ſed quia præ nimia ira ſibi non temperavit, eſt magnum & enorme peccatum mortale, non tamen eſt hæreſis; quia deſt error intellectûs. Di-

5. Dicitur II. *Fidei Catholicae contrarius*; proinde, qui non crederet solem majorem esse totâ terrâ, etsi erret secundum communem opinionem Philosophorum, non propterea dicendus esset hæreticus.

6. Dicitur III. *Ab eo, qui Christi Religionem profitetur*, ut distinguatur hæresis à Judaismo & Paganismo, qui etiam sunt species infidelitatis, sic enim Judæi vel Pagani, si negent Christum esse Filium Dei naturalem, propterea non debebunt dici hæretici; Catechumeni tamen, id est, in Christum credentes, sed nondum baptizati, si post susceptam Christi fidem ad hæreticos deficient, coram Deo verè sunt hæretici, licet non subjaceant poenis ab Ecclesia contra hæreticos latis, eò quòd per baptismum necdum sint ingressi in Ecclesiam. Ita P. Anacletus post Pirhing *Tit. de Hæret. n. 3.* & alij.

7. Dicitur IV. *Cum pertinacia assertus*: ille dicitur pertinaciter asserere errorem, qui sciens illum esse contra fidem Ecclesiæ Catholicæ, nihilominus ei assentitur, aut de illo deliberatè dubitat; in quo sensu Stephanus Papa relatus *c. 1. de hæret.* ait: *dubius in fide infidelis est, sive hæreticus*. Non tamen requiritur ad pertinaciam, ut quis sit ita in errore obstinatus, ut ab illo deduci non possit? neque requiritur, ut quis diu in errore persistat; nam sicut quando quis propositioni de fide sibi legitime propositæ vult assentiri, dicitur cre-

dere, & fidelis esse, ita statim, ubi non vult credere, dicitur infidelis & pertinax.

8. Ad pertinaciam igitur nihil aliud requiritur, quàm consensus deliberatus in errorem, quem quis scit fidei Catholicæ contrarium, ut explicat Cajetanus apud D. Thomam loc. cit. Multò minùs requiritur prima vel secunda correctio; quamvis hoc possit conducere ad plenè cognoscendam latentem pertinaciam contra veritatem fidei.

9. R. II. Hæresis est duplex, *interna & mentalis tantum*, ut cùm quis hæresim, quam mente tenet, nullo signo exteriori manifestet. Et *interna & externa simul*, ut cùm quis non credit, Christum esse in Sacramento, & ideò Sacramentum non adorat exteriori cultu. *Hæresis externa tantum* est, cùm quis dicit, aut facit aliquid contra fidem; & in mente non habet errorem, v. g. cùm quis interrogatus, an sit Papista, timore mortis respondet, se non sequi Papam, non est propriè hæresis, cùm non sit error intellectus. Porro communis T. T. sententia Hæreticos dividit in formales, & materiales. *Formales* sunt, qui cum pertinacia eligunt, vel sequuntur sententiam hæreticam contra definitionem Ecclesiæ, sive id fiat lucris temporalis gratiæ, sive intuitu vanæ gloriæ, vel odij, aut vindictæ. *Hæretici materiales* sunt, qui juxta S. Augustin: Ep. 162. *nequaquam sunt inter hæreticos deputandi*, qui non ex malo animo aut pertinacia, sed ex simpli-

simplicitate aut defectu debitæ informationis errant circa fidem, quorum multi sunt in vulgo hæretico.

10. R. III. Cum P. Anacleto *Tr. 4. dist. 4. q. 3. n. 25.* & alijs passim, tres conditiones requiri ad excommunicationem hæresis incurrendam. I. est, ut quis sit hæreticus formalis, hinc materiales à proprio Parocho possunt sacramentaliter absolvi, nisi consuetudo contrarium exigat. Laym. *c. 13. n. 4.* Pirhing, & alij.

II. Ut quis hæresin internam signis externis manifestet; quia Ecclesia non punit actum merè internum, ut suprà diximus *P. 1. &c.* & passim docent Theologi, ac proinde ab eadem possunt absolvere quivis expositi Confessarij: sufficit autem ad incurrendam excommunicationem propter hæresim, quòd hæc sufficienter exprimatur signo exteriori, quamvis occultissimo, ac nullo prorsus alio teste præsentente.

III. Ut aliquis hæresim suam exterius manifestet, animo eam asserendi seu profitendi. Addendum, ut actio externa, per quam hæresis interna manifestatur, sit mortaliter peccaminosa, de quo superius *P. 1. sect. 2. q. 1.* Ex quibus pro judicio practico sequentia cape corollaria.

11. Coll: I. Incurrere hunc casum imprimis sagas, quæ dæmones adorarent, credentes inesse illis divinitatem: deliberatè dubitantes, suamque dubitationem signo externo suffi-

cienter prodentes, quamvis Tannerus *Tom. 1. d. 1. q. 8. n. 109.* hoc neget post Sa, eò quòd talis hæresin consumatam & perfectam non habeat. Item qui comederet carnes, si per talem comestionem velit suam hæresin internam exterius manifestare, quòd ex circumstantijs loci, temporis erit colligendum; juxta quos casus alios similes facile resolves.

12. Coll. II. Non incurrere hunc casum, qui lapsi internè in hæresim Lutheri carnes comedunt die ab Ecclesia interdicto ex mera voracitate, seu gula; quia comedere carnes ex se est res indifferens, ipsa verò manducatio die jejuniij est peccatum gulæ. *Nec* ignorantes, etiam ignorantia mortaliter culpabili & crassa, quatenus ignorant, opinionem suam adversari doctrinæ Ecclesiæ Catholicæ, defectu pertinaciæ. Pirhing *Tit. De Hæret. n. 2.* cum alijs. *Nec*, qui inter hæreticos nati & educati Catholicam Religionem ignorant, & circa articulum fidei, non sufficienter sibi propositum, dubitant. Laym, *L. 2. c. 13. n. 5.* defectu itidem pertinaciæ. *Nec*, qui de fide Catholica dubitare se putant, eò quòd hæreticæ aut blasphemæ cogitationes ipsis occurrere soleant. Ratio; quia cum has seriò detestentur, & nunquam, ut supponitur, in animum venire exoptent, insuper protestationem faciant, eis nunquam consentiendi, ob defectum voluntarij, non possunt imputari. *Nec*, qui propositiones hæreticas effutiunt non
ex

ex errore, sed ex sola levitate, irâ, timore vel loco; quamvis quoad hoc ultimum Sosa sit contrarius. Navarr. *c. 1 r. n. 24*. Sylvest. Cajetan. saltem in foro interno; non item in foro externo, in quo præsumptiones locum habent.

13. *Similiter* non incurrunt hunc casum Rustici, qui à Parochis docentibus, dogmata per eos credita esse contra Apostolicas traditiones, aut contra Concilium aliquod Provinciale à Papa confirmatum, aut contra communem opinionem Doctorum, illis tamen non volunt credere, sed voluntariè in erroribus perseverant. Ratio est; quia rustici non statim tenentur credere, quòd, quæ habent Apostolicæ traditiones aut Concilia Provincialia sint de fide: incurrerent verò hunc casum, si Parochi legitimè ostenderent, esse contra scripturam aut fidem Ecclesiæ Catholicæ, & nollent audire. Chapeaville *De cas. res. P. 2. c. 1. q. 2.* Nec incurrunt hanc excommunicationem reservatam audientes conciones hæreticorum, præsertim si nullum subsit periculum; si autem hoc subesset, peccare saltem mortaliter certum est apud omnes; nam *qui se committit periculo, peribit in illo.* juxta Ecclesiasticum. Et juxta Auctorem antè citatum; neque qui domum hæreticis ad prædicandum locant, si illis locant, non ut hæreticis, sed ut hominibus, à quibus

vivendi subsidium accipiunt, hanc excommunicationem incurrunt.

Q U Æ S T I O I I.

*Quid Confessarius in foro externo,
& interno debeat observare circa pœ-
nitentem hæresi laboran-
tem?*

14.R.I. **I**N foro externo sequentia advertat Confessarius. 1. Quòd ij, qui à Secta Lutheri, Calvini, vel alia recedere volunt, antequam ad professionem fidei, atque ad sacram confessionem admittantur, sufficienter instruantur in necessarijs Fidei Catholicæ, ne facile in suos errores relabantur. 2. Hæreticus resipiscens debet abjurare hæresin suam, prout ordinatur in Jure Canon. *c. si qui voluerint.* & *c. saluberrimum. l. 9. 7.* & hæc abjuratio communiter fit coram Sacerdote & testibus, faciendo publicam professionem fidei, prout præscribitur in Ritualibus Dioecesanis. 3. Peractâ professione fidei, post præviam sufficientem instructionem, resipiscens ab hæresi admittitur ad Sacramentum Poenitentiae & Communionis.

15.R.II. *Quoad forum internum* potissimum hæc observet Confessarius cum Hæreticis. 1. Probè cognoscat peccata hæreticis propria, cuiusmodi sunt injuria in Christum,

B.V.

B.V. Mariam, reliquosque Sanctos ; calumnia in Summ: Pontificem , Christi in terris Vicarium ; injuria in Episcopos, & Clerum Catholicæ Rom. Ecclesiæ; odium in Virginitatem ; in præstandâ Majoribus obedientiâ contumacia; sacrilegia in Sacramenta, Sacrificia, imagines Sanctorum ; injuria, quâ universum Christianum Orbem gravissimorum scelerum damnât, infidelitatis scilicet, blasphemiæ, idololatriæ: Ubi monet Bonagratia. *V. Absolutio quoad fratres n. 48.* ne nimium poenitens fatigetur, & pondus confessionis ipso initio gravius suspicetur, quàm ut imposterum ferre possit, non debeat exactè numerum interrogare, sed v. g. nunquam jejunasti diebus ab Ecclesia præceptis, à quo attigisti annum vigesimum primum? detraxisti Pontifici, vel Ecclesiæ Catholicæ, præcepta contempsisti verbis & factis, quoties se præbuit occasio?

Q U Æ S T I O III.

Quando incurrant, vel non incurrant excommunicationem reservatam Apostatæ à fide, Receptores hæreticorum &c?

16.R.I. **A** *Postatas à fide* illos esse, qui non tantum in parte susceptam fidem Christianam celerunt, sed in totum, v. g. deficienti ad paganismum, prout fecit Julianus

Apostata, vel ad Judaismum; quamvis & ille, qui à fide Catholica transit ad hæreticos, dicatur apostatare. Ita communis. hi proinde omnes excommunicantur.

17. R. II. *Receptores hæreticorum* illos esse, qui vel domi, vel alijs in locis hæreticum recipiunt & occultant, ne veniat in manus Judicium Ecclesiæ, ut sic evadat judicium & poenas debitas; & quidem sufficit occultatio semel tantum facta. Et quidem certum est, quòd receptio hæretici *quà talis* sit casus reservatus Bullæ Coenæ Domini: quamvis si fiat ex alio motivo naturali, puta, quia est amicus, peregrinus, non incurrat, ut notant Cajetanus, Navarrus: alioquin plurimi Catholici, etiam Religiosi Angliæ, Scotiæ, & bonæ partis Galliarum inciderent in has censuras, cum hæreticis commercium habentes. *Similiter* certum est, quòd recipiens hæreticum, etiam *quà talem*, metu mortis coactus, aut alterius gravissimi damni, vel ignoranter, non incurrat excommunicationem.

18. R. III. *Fautores* Hæreticorum dicuntur, qui favent hæreticis, aut *omissione*, ut si personæ, sive privatæ, sive publicæ ex officio aut juramento omittant, quæ ad Hæreticorum capturam, vel punitionem in causa fidei necessaria sunt: aut *facto*, ut si quis alimoniam, equum, arma, & similia hæretico præstat ad fugam; quamvis non desint, qui excusent ab hac censura faventes hæretico, non
ut

ut hæreticus est, sed ut amicus: aut *verbo*, v. g. pro hæretico patrocinando, ut liberetur. Toletus *c. 19. n. 9.*

19. R. IV. *Defensores* hæreticorum, incurren-
tes hanc censuram, sunt, qui potentiâ, aucto-
ritate, vel armis tuentur hæreticum, aut qui
impediunt, ne ad manus Judicis in causa fidei
examinandus vel puniendus veniat. Dico,
in causa fidei; nam quando hæreticus non
quæritur in causa fidei, licet defensor sciat ip-
sum esse hæreticum, excommunicationem
non incurrit; sic nec ille incurrit, qui defendit
illum, quem credit esse hæreticum, si reverà
hæreticus non sit. Sylvester, Toletus apud
Coriolan. *ut supra n. 1.*

20. R. V. *Legentes* hæreticorum libros
scienter, de Religione, id est, de Sac. Scriptura,
vel de Theologia Scholastica, aut Religione
Christiana tractantes, si Libri sint Auctorum
hæreticorum, & hæresim contineant, etiamsi
tantum sint manuscripti, vel quaterniones,
hanc poenam incurrunt; secus si legerent e-
pistolas, vel paucas lineas; quia parvitas ma-
teriæ excusat à peccato mortali, consequen-
ter etiam à censura, juxta dicta superius *p. 1.*
sect. 2. n. 22. Nec incurrit censuram legens
librum gentilis aut Judæi, quamvis hæresim
contineat. Nec tandem incurreret audiens
legentem tales libros, esto id suaferit; quia
verè non legit, quod solum hîc sub hac ex-
communicatione prohibetur. Sayr. *c. 5. n. 17.*
Sola.

Sofa. d. 17. *Nec* incurrunt hanc excommunicationem, qui legunt libros Catholicorum, per Hæreticos Scholijs elucidatos. Dico *hanc excommunicationem*; quia legentes tales libros fortè possent incidere in censuram indicis librorum prohibitorum Pij I V. Coriolan. *in explicat. Bullæ Cænæ*. ubi notat cit. auctor, aliud esse, legere libros prohibitos, aliud libros hæreticos: legens enim librum prohibitum positum in indice librorum prohibitorum, incurreret quidem excommunicationem, hæc tamen Pontifici reservata non est, secùs dicendum de legente librum hæreticum.

21. R. VI. *Retinentes* libros hæreticos excommunicantur, si scienter apud se, vel apud alios, sive publicè, sive occultè retineant; si autem absque incommodo tradere non possunt illis, quorum interest, satis est juxta Azorium, ut comburant; nec incurrunt hanc excommunicationem illi, qui brevi tempore, postquam adverterunt sibi prohibitos esse libros, retineant, ob parvitatem materiæ.

22. R. VII. *Imprimentes* prædictos libros; sub quibus intelliguntur omnes, qui immediate & proximè ad impressionem concurrunt, ut componentes, typos attramento intingentes, chartam madefacientes, & torculari supponentes &c. hanc excommunicationem incurrunt. AA. cit.

20. R. VIII.

23. R. VIII. *Defendentes* dictos libros; etiam si non credant, doctrinam in eis contentam esse veram; nam qui hoc sibi persuaderet, hæreticus esset; dummodò affirmarent, bonos esse, aut permittendos ob sententiarum gravitatem, aut sermonis elegantiam &c. cit.

24. R. IX. *Schismatici* feriuntur hac excommunicatione, sub quo nomine intelliguntur illi hîc, qui alium Pontificem à vero Romano eligunt, aut negant Romanum Pontificem esse Caput Ecclesiæ, sive verbo, sive facto, hi cum suo electo subiiciuntur huic censuræ; sicut &, qui pertinaciter nolunt obedire mandato Pontificis, ab eiusque jurisdictione recedunt, recusando obedientiam debitam. Tolet. c. 19. n. 12. Sofa d. 18. n. 6. Coriolan. cit. Et præsertim Schismatici nostri temporis, qui aliam Ecclesiam constituunt, dividendo se ab Ecclesia Romana, & sic contraveniunt contra illum articulum fidei: *Unam, Sanctam Ecclesiam*: & sic Schismatici ut plurimum etiam Hæretici sunt.

Q U Æ S T I O IV.

Qualiter incurrant, vel non, excommunicationem, appellantes à Sententijs & mandatis Summi Pont. ad futurum Capitulum Generale?

25. **E**Xcommunicari omnes personas cu-
 R.I. juscunque statûs & conditionis, quæ
 ab ordinationibus, mandatis vel sententijs in-
 dubitati Pontificis Romani ad futurum gene-
 rale Concilium appellaverint, si ve materia sit
 indubitata, si ve dubiæ justitiæ, si ve etiam ma-
 nifestæ injustitiæ. Ratio est; quia appellatio
 fit ad Superiorem, qualis in Ecclesia est solus
 Summus Pont. ergo ab eo ad Concilium ap-
 pellare, foret eius supremam auctoritatem in
 Ecclesiam denegare. Quod & clarè colligi-
 tur ex Concil: Sinuessano, quod non est au-
 sum in Marcellinum Pontificem, qui ex timo-
 re thus idolis adoleverat, ac postea Martyr
 gloriosus extitit, sententiam dicere, sed illis
 verbis usum est: *Tuo te ore, non nostro judicio
 judica; nam Prima Sedes à nemine judica-
 tur.* Similiter incurrunt, qui dant auxilium,
 consilium aut favorem ad prædictam appel-
 lationem, appellatione positâ & secutâ, juxta
 Urban: VIII. Innoc. X. & Alexand. VII. Dixi
 notanter *primò, Indubitati Pontificis*; qui
 enim à sententia, mandato & ordinatione du-
 bij Pontificis tempore Schismatis appellaret
 ad generale Concilium futurum, cuius pro
 tunc est definire & determinare, non foret
 excommunicatus. Dixi etiam *ad Concilium
 futurum*; nam qui appellaret ad Concilium
 Generale præsens, probabiliùs hanc censu-
 ram non incurreret; quia lex, quæ hic est poe-
 nalis,

nalis, loquitur tantum de appellantibus ad *futurum* Concilium Generale.

26. R. II. Universitates, Collegia, vel Capitula, quæ in prædicto casu in majori parte appellarent, interdicuntur; eò quòd ex *c. Romana. De sent. Excomm: in 6.* excommunicari non debeant: an autem si excommunicetur tota communitas, teneat excommunicatio, pro, & contra disputant DD: ut videre est apud Anacletum in *Theol. Moral. Tr. 13. dist. 1. n. 24.* & quidem interdicto personali; quia vulgaris acceptio verborum. *Capitulum, Collegium, Universitas, Communitas*, est, quòd de personis intelligatur, non verò de locis: ergò tale interdictum erit personale, non locale. Dixi, *in majori parte*; si enim in minori parte appellarent, vel in majori parte non legitimè congregatà, tunc essent excommunicati; quia quæ fiunt à minori parte, vel à majori non congregatà legitimè, non dicuntur fieri à tota communitate.

Q U Æ S T I O V.

*Qualiter incurrant, vel non Piratæ
Maritimi, eorūque fautores
excommunicationem?*

27. **P**Rænotanda sunt aliqua 1. Per *Piratas, cursarios, & latrunculos* intelligi illos, qui

qui principaliter versantur in mari ad deprædandum, & ut bene notat Sayr: ut aliquis dicatur talis, requiritur, quòd latrocinium ex primaria intentione exerceat; & ut indifferenter se habeat in spoliando, ita, ut non unam tantum nationem, sed indifferenter omnes, cum possit, spoliet: Et juxta Cardinal: Toletum, non incurrerent hanc poenam, si bellum sit indictum, quamvis injustum; sed tunc, quando sine titulo belli justì, vel injusti deprædantur. 2. *Per mare*, quod huiusmodi Piratis prohibetur, intelligi mare Ecclesiæ vel Pontificium, & pertinentia ad illud, præcipuè à Monte Argentario usque ad Tarracinam. his not.

28. R. I. Incurrunt hanc excommunicationem probabilius Piratæ, etiamsi actu non fuerint deprædati; quia non tantum deprædatio, sed etiam navigatio ad illum effectum est actio injuriosa Rom: Pontifici, & sufficiens ad excommunicationem incurrendam. *Similiter* latrunculi fluviales, si inde ad prædictum mare exeant, quia jam fiunt latrunculi maritimi, quos hæc clausula comprehendit. *Item* receptatores horum piratarum, auxilium eis dantes, aut favorem, voluntariè in eorum trimibus remigantes, non item involuntarij & coacti illi miseri, nam hi tenentur remigare sub vitæ periculo, non autem obligat hæc lex cum periculo vitæ. Soar. Tolet. c. 24. Amand. Herman. Tr. 7. d. 3.

26. R. II. Econtra non incurrunt, qui in solis fluminibus deprædantur; nec Mercatores, qui ex primaria intentione officium piratarum non exercent, si aliquos casu in prædicto mari deprædati sunt; nec qui titulo belli, sive iusti, sive iniusti in dicto mari prædantur; quia tales propriè non sunt latrones, cum solam injuriam illatam, sive veram, sive creditam vendicare studeant, nisi eo animo moverent bellum injustum, ut deprædarentur illos, quibus bellum indicunt. Nec qui solos deprædarentur infideles, Turcas, Mauros, Hæreticos & Gentiles, cum Ecclesia non protegat inimicos, Eam totis viribus oppugnantes; excipit tamen Ugolin: infideles pacificè cum Christianis viventes; & similiter Sayrus consulentes. Ratio horum omnium est; quia materia huius censuræ, sicut & coeterarum est poenalis, ac proinde restringenda. Toletus & AA. cit.

Q U Æ S T I O V I.

*Quomodo incurrant, vel non incurrant excommunicationem rapi-
pientes bona Christianorum
nausfragantium.*

27. **S**Uppono, nomine *Christianorum* non sintelligi etiam hæreticos, Apostatas, qui ad Paganismum, vel Judaismum, aut ad aliquam Hæreticorum Sectam recesserunt, sed solos Christianos Catholicos. De coetero

comprehenduntur sub istis bonis quæcunque genera, & in quocunque mari; nec excusat ab hac censura privilegium aut consuetudo aliqua, aut longissimi, & immemorabilis temporis possessio, aliúve prætextus. hoc supposito.

28.R.I. Incurrunt hanc excommunicationem, qui furripiunt bona, etiam, postquam projecta sunt, rursus in littore inveniatur, animo sibi retinendi quoad dominium, possessionem, aut usum, quamvis mutato animo statim restituant; quia in hoc casu verè furtum committitur. *Similiter*, qui bona, tempore tempestatis in mare jactari solita, si non habeantur pro derelictis, furripiunt, censuram hanc incurrunt; quia tempestas, quæ cogit projicere merces in mare pro naufragio reputatur. Et quidem bona, quæ non voluntariè, sed coactè à domino projiciuntur, non habentur pro derelictis, cum semper dominus ea velit recuperare, si posset, quod pro certo habet Sosa cum alijs. *ex c. cum dilecti. de accus.* Porro in hoc casu res habetur pro derelicta, quando in mari statim ex natura sua esset peritura; vel ex modo projicientis colligitur, illum animo derelinquendi projecisse &c. *Item* excommunicantur, qui bona Christianorum naufragantium usurpant, etiam si navis naufragium passa, sit propria infidelibus, & à fidelibus pretio conducta, nam bona prædicta per hoc, quòd in navibus infidelium aspor-

asportentur, non desinunt esse bona Christianorum. *Tandem* probabilius incurreret furripiens, quamvis bona essent Christianorum, qui essent Piratæ; quia in alijs Bullis non fit exceptio Piratarum Christianorum, quamvis in Bulla Pij V. fiat. Sayrus tamen contrarium probabile judicat.

29. R. II. Non incurrunt dictam censuram, qui per furtum, rapinam vel gratuitam donationem accipiunt prædicta bona naufragantiū à primo furripiente; quia in clausula tantum de primo furripiente; non de secundo vel tertio sermo est; nisi cum ijs circumstantijs accipiantur à primo furripiente, quòd moraliter censeantur isti secundarij immediate furripere, v. g. quando in ipso actu, quo primus latro sumpsit, statim partem alicui tribuit, ut accipiens furti particeps censeatur. *Nec* innodantur hac censurâ, qui bona fidelium ab infidelibus injustè capta, apud quos naufragium passa sunt, furripiunt; eò quod dicta bona quoad possessionem & usum sint apud infideles; secus esset, si fideles Christiani bona infidelium rapuerunt; quia tunc possessio & usus talium est apud fideles; ergo qui ea furripit ex naufragio, innodabitur censurâ. *Nec* incurrunt illi, qui furripiunt bona Christianorum, quæ infideles deferunt in suis navibus, cum affecuratione illa reddendi certo loco, quomodocunque pereant; nam talia bona non censeantur fidelium quoad damnum se-

cutum ex naufragio, vel furto, cum si pereant, infidelibus pereant. *Denique* non incurrun-
runt faventes, consulentes, suadentes, &c.
etiamsi sequatur effectus, Amandus Herman
cit. n. 9. quia versamur in materia poenali, &
sic ad hos extendi non debet, cum Pontifex
horum non faciat mentionem, sed tantum
furripientium.

Q U Æ S T I O VII.

*Quinam, & quando incurrant ex-
communicationem imponentes nova
pedagia & gabellas, vel aliud
genus tributorum?*

30. **N**Ot: *Pedagium* dici à pede, & est tribu-
tum, quod pro transitu personæ per
aliqua loca solvitur ad viarum restauratio-
nem vel conservationem; sicut *quidagium*
est tributum solutum pro custodia & securi-
tate viarum, ne transeuntes infestentur, *ga-
bella* est idem, quod tributum, & *Portorium*
est tributum, solutum in portu. Amand. cit.
n. 11. Porro ratio huius prohibitionis est; ne
Domini exhauriant pecuniam subditorum.
Similiter Principes Supremi, qui injusta tri-
buta imponunt, vel in ijs, quæ emuntur ad
necessariam sustentationem, vel contra bo-
num publicum, hac censurâ innodantur. *De-
nique* exactores, seu Ministri & Officiales, qui
taliam

alia tributa exigunt, siue imposita sint à non habentibus potestatem imponendi, siue illam habeant, quando à jure eis non permittitur; quòd patet ex verbis Bullæ: *prohibita exigunt.* Et hæc intelligenda sunt de tributis impositis personis laicis; nam de Ecclesiasticis infra dicetur.

31. R. I. Dominos non supremos, cuiusmodi sunt, qui superiorem in temporalibus agnoscunt, excommunicari, si absque legitima auctoritate eiusmodi tributa imponunt, vel augent siue causa & modus sit justus, siue injustus. Tolet. c. 21. Soarius n. 41. Sofa d. 39. n. 3.

32. R. II. Non excommunicantur habentes legitimam potestatem ad impositionem tributorum; quia hæc est intentio Pontificis, nec cupit auferre potestatem Imperatori, Regibus & Supremis Principibus; unde hi in hac clausula non continentur, licet eorum tributa cœteroquin essent injusta, ut Tolet. testatur, Pium V. interrogatum à quodam Rege, ita ei respondisse. *Nec* hoc canone comprehenduntur consulentes, suadentes, jubentes. Amand.

Q U Æ S T I O V I I I.

Quomodo incurrant excommunicationem falsificantes Litteras Apostolicas?

33. **N**otandum, quòd Litteræ Apostolicæ dicantur *Bulle* plumbeo Sigillo Signatæ, quæ à Datario, id est, Ecclesiæ Notario, cum Sigillo & subscriptionibus solitis expediuntur. *Brevia* dicuntur rescripta sub nomine Papæ expedita, quæ non plumbo, sed cerâ rubrâ signantur & expediuntur sub anulo Piscatoris. *Supplicationes* sunt petitiones in Scriptis factæ, Papæ, Vicecancellario, vel eorum vices gerentibus, sive ad instantiam partis, sive motu proprio à Papa concedantur.

34. R. I. Incurrunt hanc excommunicationem, qui litteras Apostolicas ita mutant, ut faciant valentes non valere, aut volentes faciant magis valere, sive falsificatio fiat in scriptura, sive in plumbo, sive in Sigillo; & quidem si falsificarentur ad usum, licet iste postea non sequeretur, tamen incurreretur dicta censura; quia Pontifex non loquitur de utentibus vel non utentibus litteris falsificatis, sed de falsificantibus, unde hoc verum est, quotiescunque mutatur sensus litterarum contra mentem Pontificis, quamvis hoc fiat per mutationem unius tantum litteræ vel puncti; secus si sensus litterarum non mutaretur.

35. R. II. Utentes litteris ab alijs falsificatis non incurrunt hanc censuram; nam diversum est falsificare litteras, & uti falsificatis, ut constat ex *c. falsariorum. de crimine falsi.*
in-

incurrunt tamen aliam excommunicationem ex cit. capitulo. Amand. n. 13. neque incurrunt, qui falsificant litteras Apostolicas per alios, neque defensores, fautores; quia de his Pontifex non loquitur; neque impetrantes litteras subreptitias aut obreptitias, ut docent Sayr. L. 3. c. 10. n. 11. Bonac. d. 1. q. 7. p. 2. Palaus, Ugolin. & alij. licet tales impetrantes incurrant poenas impositas *in cap. ad falsarios*. Nec sub hac excommunicatione comprehenduntur falsificantes litteras Congregationis Sacrae Cardinalium, Episcoporum, Nuntiorum, Legatorum & Poenitentiariorum; quia hi non expediunt litteras tanquam Vice-Cancellarij, vel vices gerentes. Amand. n. 13.

Q U Æ S T I O IX.

Quomodo incurrant, vel non incurrant excommunicationem, deferentes arma &c. ad hostes Christiani nominis?

36. **N**Ota: *Personas*, ad quas prohibentur prædicta deferri, esse Saracenos, Turcas, & hæreticos per Sedem Apostolicam declaratos; quamvis hodie hæreticici non sint expressè declarati; adeoque deferentes ad hæreticos, non innodentur hac censurâ. Porro *res prohibita* deferri, sunt non tantum

equi, arma, ferrum, ligna, pecunia; sed etiam merces & victualia; præsertim si eo tempore, quo deferuntur sint in auxilium, secus esset, si eo tempore deferrentur, in quo esse auxilio contra Christianos non possent. Tolet. c. 23. Soar: Sofa & alij.

37. R. I. Incurrunt hanc censuram, non solum deferentes, siue nomine proprio, siue alieno deferant, sed etiam mandantes deferri. *Similiter* incurrunt, qui infidelibus similia vendunt in patria propria ipsorum vendentium; nam quamvis non deferant in hoc casu, excommunicantur tamen, quatenus sic vendendo favorem præstant infidelibus contra Christianos. *Deinde* incurrunt etiam, si illis vendant, qui certò ad infideles mittant; vel si vendiderunt, quamvis statim poenitentia ducti, illa recuperent, rescindendo factam venditionem; nam in hoc casu effectus contra legem est completus. *Item excommunicantur*, qui talia arma deferunt ad infideles, contra alios infideles; cum hæc maneant apud ipsos, ut postea possint Christianos impugnare. Tandem innodantur hæc poenâ, qui quomodolibet auxiliarentur, & faverent prædictis hostibus contra Christianos, ut Principes, qui à suis portubus permitterent ista deferri ad hostes Christiani nominis. AA. cit. cum Amando n. 4.

38. R. II. Non incurrunt hanc censuram donantes equum, hastam, sclopetum Principi aut

aut Duci infidelium, five ex gratitudine, five ex liberalitate, five ad conciliandam gratiam, & hoc non solum ob parvitatem materiæ, sed etiam ob intentionem Pontificis, hos non comprehendentis. *Deinde* probabilius est, te non innodari hac censurâ, si quidem deferas ad infideles, sed non tradas, cum delatio prædictorum prohibeatur in ordine ad traditionem. Sylv: Vivald: Sofa. *Tandem* non incurrunt excommunicationem hanc, qui Turcas, vel alios Christiani nominis hostes certiores faciunt de rebus ad statum Christianæ Reipublicæ pertinentibus, nisi cedant in damnum & perniciem Reipublicæ Christianæ, tam temporale, quàm spirituale, & quidem tales certiores facientes ligantur, five id faciant per se, five per alios; unde etiam nuntius & litteras deferens de hac re innodatur, dummodò sciat, quid deferat. AA. cit.

Q U Æ S T I O X.

Quando incurrant, vel non incurrant excommunicationem impediētes eos, qui victualia &c. Romam portant?

39. **S**uppono: Nomine *Romane Curie* non tantum intelligi familiam Papæ, sed omnia quæcunque Tribunalia Sedis Apostolicæ, in quibus tractantur causæ, lites & negotia: Nomine verò *victualium* veniunt omnia ad vitam humanam necessaria, ut frumentum,

M s

vinum,

vinum, oleum, animalia viva & mortua, ligna, papyrus, pannus, fructus arborum &c.

40. R.I. Incurrunt hanc censuram, qui impediunt injustè, ne res necessariæ in usum aliquorum Curialium deferantur, etiamsi non deferantur in usum totius Curiae: & quidem probabiliùs etiam, quando quis impedit rem, quæ alicui particulari personæ defertur, sive ut ei donetur, sive vendatur; quia aliàs per plures respectu particularium personarum intentio Bullæ frustraretur. *Similiter*, qui aliquam rem emeret, ex sola intentione impediendi, ne Romam deferatur; cùm sic re ipsa impediatur. *Item* incurrunt hanc excommunicationem, qui spoliant pecunijs deferentes victualia in odium Curiae, ne rursus illa audeant deferre; nam verè & formaliter invadit deferentem, ut injustè impediat, ne ea deferat. AA. cit.

41. R.II. Non incurrunt hanc excommunicationem consulentes, vel auxilium præstantes; quia non exprimuntur; *Nec* Princeps, vel Respublica utens jure suo, vel suæ utilitati consulens, ne triticum, vel quodlibet aliud genus victualium è finibus suis extrahatur, ut Romam deportetur, nec in hoc casu malè aget. *Nec* si quis prohibeat ob probabile periculum latronum, victualia Romam deferre; *Nec* ille, qui absque vi res emit, & ita impedit, ne Romam deferantur; *Nec* qui nolit vendere victualia, cùm possit, & ex charitate teneatur, ut

ut Romam deferantur ; quia ad incurrendam hanc censuram debet quis injustè prædicta impedire. *Nec* incurreret, si spoliet pecunijs deferentem, tantum *ut latro*; quia sic non intendit injuriam Sedis Apostolicæ, quod tamen ad hanc censuram incurrendam requiritur. *Nec* tandem incurreret censuram huius canonis, qui impediret, ne Romam, adveherentur victualia, quando curia ibi non existeret, bene tamen excommunicationem Clem. VII. Pij V. Greg. XIII. prohibentium, ne Barones, & cuiuscunque statûs homines prohibeant intra 50. milliaria ab Urbe habentes suas Villas, deferri victualia Romam. Amand. n. 19. & cit.

Q U Æ S T I O X I.

Quando incurrant excommunicationem afficientes injurijs accedentes ad Sedem Apostolicam?

42.R.I. **I**ncurrunt hanc excommunicationem interficientes, mutilantes, spoliantes, capientes & detinentes, five propriâ, five aliorum operâ fiat. Porro *Persona*, circa quas prohibentur hujusmodi actiones, sunt venientes, recedentes, aut in curia commorantes, cum hâc tamen differentiâ; quia ut incurratur hæc censura ob aliquam istarum actionum *circa venientes, aut recedentes à curia,*

curia, satis est, ipsos interficere, mutilare, spoliare, sive per se, sive per alios: ut autem incurratur ob prædictas actiones *circa commorantes* in eadem curia, necesse est, ut auctoritate temerè usurpatâ aliquid istorum in eos exerceatur. Porro illi dicuntur venire ad Curiam Romanam, qui causâ negotiorum ibi tractandorum veniunt, non verò, qui veniunt propter videndam Urbem, aut propter stationes & indulgentias, qui enim tales vulneret, non incurrit censuram huius Canonis, sed sequentis. Amandus *Tr. 7. d. 3. q. 1. n. 23. 24. & alij.*

43. R II. Non innodantur hâc censurâ, qui venientes vel recedentes occiderent, mutilarēt &c. propter delictum aliquod, sive publicâ, sive privatâ auctoritate id facerent; quia Pontifex non intendit defendere criminosos; nec innodantur lædentes Cives Romanos, Artifices & similes, qui alijs de causis Romæ morantur, ibi moraturi, etiam si Sedes Pontificia alibi sita esset; quia isti non dicuntur commorantes in curia formaliter, nec occasione Curiae Romanæ, quod tamen requiritur. Nec excommunicatur hoc loco, qui commorantes in Curia ut fur spoliât, vel ut inimicus occidit.

AA. cit.

QUA.

Q U Æ S T I O XII.

Quando incurrant excommunicationem vexantes Romipetas?

44. R. I. **I**ncurrit excommunicationem, qui Romipetas, id est, qui devotionis causâ Romam veniunt, injustè vexant, interficiendo, mutilando, vulnerando, detinendo, capiendo, vel deprædando; vel auxilium, consilium aut favorem præbendo, secuto effectu; sub quo nomine *Romipetarum* etiam veniunt hæretici, Judæi, Schismatici, qui devotionis causâ illuc veniunt: sive Sedes Pontificia Romæ sit, sive alibi AA. cit. Idem intellige, si ipsimet Romipetæ se invicem vulnerarent &c. à paritate rationis de Clericis se invicem percutientibus, & excommunicationem incurrentibus. Amandus cit.

45. R. II. Non incurrunt hanc censuram, qui justè vexant Romipetas, ut pro justa defensione, vel ratione delicti pro crimine commissio; *nec* qui percuteret eum, qui curiositatis gratiâ Romam venit; nisi simul etiam devotionis causâ illuc veniret. *Nec* qui peregrinum ab alio occisum spoliaret; quia non per vim deprædaretur. AA. cit.

†

Q U Æ

Q U Æ S T I O XIII.

*Quando incurrant excommunicationem offendentes Cardinales,
& Ecclesiæ Prælatos?*

46. **N**Otand : nomine *Offensæ* intelligi sequentes actiones, interficere, mutilare, vulnerare, detinere, capere, carcerare, hostiliter insequi, eijcere è suis locis. Per *Prælatos* Ecclesiæ verò intelliguntur Cardinales, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Sedis Apostolicæ Legati, & Nuntij.

47. R. I. Qui injustè Cardinalem nominatum, quamvis galærum adhuc non accepisset dictis modis offenderet, incurreret excommunicationem; jam enim est Cardinalis, cùm Capelli acceptio sit quædam coëremonia accidentalis. *Similiter* Episcopum consecratum, quamvis possessionem nondum acceperit; non item si Episcopus esset primùm nominatus, vel etiam confirmatus, quia nondum est Episcopus; sed talis fit per consecrationem. *Ligantur* etiam, qui ratas habent actiones hîc prohibitas, quando eorum nomine factæ sunt; vel etiam nomine alieno, si factum habeat tractum successivum, ut est detentio aut incarcerationio, & tu ratum habes, dum potes impedire actionem, & non impedis; quia tunc pro-

propriè censeris detinere. *Item* præstantes auxilium, consilium & favorem, si ex his alius movetur ad operandum, non verò si non movetur, aut non magis quàm antea. *Deniq;* excommunicantur, qui prædictas personas eijciunt è locis, in quibus ordinariam vel delegatam, vel etiam nullam jurisdictionem habebant, sed tantùm per hoc impediuntur, quò minùs suam commissionem exercere valeant. Nav. c. 27. n. 67. Sosa & alij.

48. R. II. Non incurrunt hanc excommunicationem, qui modis prædictis offendunt familiares prædictarum personarum, ipsarum ratione & intuitu; quia Bulla non loquitur de offendentibus familiares prædictarum personarum, sed de ipsis Personis. *Nec* si Cardinalis Archi-Episcopus seipsum percuteret. Amand. cit. q. 2. n. 3. *Nec* qui præfatas personas in loco obfident, ut ruborem & verecundiam incutiant, non ut detineant; *Nec* comminantes, & non exequentes; *Nec* ratas habentes actiones hìc prohibitas, non nomine eorum factas; nam ratum quis habere non potest, quod ipsius nomine non est gestum. *Reg. 9. de Reg. Jur. in 6.* *Nec* mandantes, fieri dictas actiones, si mandatum revocent, & revocatio ad mandatarium pervenit ante actionis executionem, quamvis mandatarius, non obstante revocatione compleat, quòd priùs mandatum fuerat; aliter dicendum de consulente; quia hic in virtute proprià operatur,
non

non sic mandatarius, mandato revocato. *Denique* non innodantur receptatores, aut defensores interficientium &c. personas dictas, nisi ex eorum receptatione crimen committeretur, cum sic auxilium præstent.

Q U Æ S T I O XIV.

Quando incurrant excommunicationem, qui offendunt ad Romanam Curiam accedentes pro negotiis?

49. **N**Otand: Per *personas offendentes* intelliguntur omnes cuiuscunque dignitatis ac præminentia: per *offensas* verò recurrentes, prosequentes, procurantes negotia sua; item negotiorum gestores advocati procuratores, auditores super dictis causis deputati iudices. Per *Romanam Curiam* intelliguntur omnia & singula Tribunalia Papæ, tam pro temporali, quàm spirituali dominio instituta.

50. R. I. Incurrunt excommunicationem, qui occidunt, percutiunt, spoliant accedentes ad Curiam Romanam sive per se, sive per alios, sive directè sive indirectè, sive per auxilium, sive consilium, sive favorem id faciant; & hoc solùm si fiant occasione causarum aut negotiorum. *Imò* etiam ille, qui occidit, spo-
liat

liat talem, qui loco alterius per se vel per literas ad Sedem Apostolicam recurrit, cum sic propriè ad Romanam Curiam recurrat, dummodò ratione talis recursus exerceantur. *Similiter*, qui ad Sedem Apostolicam justè recurrentem injustè accusat ratione talis recursus, ex qua accusatione sequatur illi poena mortis, percussione, aut amissio bonorum, hanc censurâ innodabitur; si post accusationem pervenitur ad inflictionem poenæ; quia per judices & Ministros exercet actionem prohibitam. Amand. cit.

§ I. R. II. Non incurrunt hanc censuram, qui percuterent venientem Romam super aliqua causâ à Curia jurisdictione alienâ; *Nec* illi, qui exercent dictas actiones in recurrentes, terminatis jam causis, pro quibus recurrerunt; si jam sint in domo sua. *Nec* qui justè criminaliter recurrentem ad Curiam Romanam accusaret, licet fiat in odium, & occasione causæ ad Sedem Apostolicam delatæ; cum per hanc censuram nullus privetur jure suo: *imò* non innodabitur hanc poenâ, qui injustè accusat, pariter injustè recurrentem, ad talem recursum impediendum; quia Pontifex non intendit favere injustis delationibus causarum: *Nec* excommunicabitur, qui in casibus à DD: concessis, spoliaret talem recurrentem titulo justæ compensationis; nam Pontifex nullo modo impedit debiti recuperationem: *Nec* qui injustè infamaret recurrentem, cum spo-

N

liatio

liatio intelligatur de bonis temporalibus. Sc-
sa, & alij. cit.

Q U Æ S T I O X V.

*Quando incurrant excommunica-
tionem appellantes à gravamine, vel futura
executione Litterarum Apostolica-
rum, ad laicam potestatem?*

52. **N**otand: hanc censuram esse universa-
lem, omnesque tam Ecclesiasticas,
quàm sæculares personas comprehendere:
per *litteras* autem *Apostolicas*, intelligi quæ-
cunque decreta, sive emanent à Rom. Ponti-
fice, sive à Legatis, Nuntijs, Præfidentibus Pa-
latij, & Camera Apostolicæ Auditoribus,
Commissarijs, alijsque Judicibus & delegatis
Apostolicis. de quibus suprà q. 8. n. 33.

53. R. I. Excommunicantur prædicta de-
creta prohibentes, impediētes, ne executio-
ni, sine eorum beneplacito & consensu, vel
examine mandentur; hinc personæ privatæ
(nam de Regibus & Principibus DD: commu-
niter ultimam Pontificis declarationē exspe-
ctant, nec quid certi concludunt) excommuni-
cantur, quæ prætextu frivolæ appellationis (est
autem *appellatio frivola*, quæ fit sine justa &
legitima causa, ut sumitur ex *Glossa in c. cum
appellat. frivolis de appellat. in 6.*) à gravami-
ne &

ne & executione litterarum Apostolicarum, ad potestatem laicam recurrunt, cum id in Bulla expresse contineatur. *Similiter* Magistratus sæculares, vel etiam personæ particulares, qui tales appellationes excipiunt, & ex vi illarum auctoritative impediunt vel prohibent, hac censurâ puniuntur: *Idem* dicendum de personis Ecclesiasticis, vel appellando ad potestatem Laicam per se, vel mandando; quia Bulla nullam inter Ecclesiasticas & sæculares personas facit discretionem.

§4. R. II. Non incurrunt hanc excommunicationem consulentes fieri huiusmodi appellationes; quia non exprimuntur in clausula; *Nec* incurrunt, juxta Lopez, Zaval. Sosa & alios contra Azor: & Sayr: qui pro impedienda executione litterarum Apostolicarum, per modum querelæ & implorationis auxilij, recurrunt ad laicam potestatem, quando sequeretur injuria irreparabilis, aut quæ difficulter reparari potest, & Pontifex multum distet, nec sit Ecclesiasticus Judex, qui possit, aut velit violentiam auferre re, & impedire; quia justa defensio est licita, & de jure naturæ; & præterea Pontifex in expeditione litterarum Apostolicarum, quæ cedunt in præjudicium tertij, vel procedit ex informatione falsa, vel diminuta; quæ propterea sunt litteræ obreptitiæ vel subreptitiæ; talésque falsæ censentur *c. ad falsam. de crim. falsi.* imò addunt prædicti DD: in casu prædictæ violentiæ vel inju-

riæ manifestæ, teneri Principes sæculares defendere recurrentes ad ipsos, sive laici sint, sive Ecclesiastici, impediendo litterarum Apostolicarum executionem. *Nec* videntur incurrere dictam censuram, juxta Covarr. *pract.* 99. c. 53. a. n. 4. Zaval. qui examinantes litteras Apostolicas, gratiam vel justitiam concernentes ad Pontificem omni humilitate & obedientia informandam recurrunt de inconvenientibus & damnis, quæ ex earum executione sequi possunt, quod probant *ex c. Si quando. De Rescript.* *Nec* illi afficerentur hæc poenâ, qui peterent à Legatis Apostolicis litteras suarum legationum & jurisdictionum; quia ut aliquis credatur Legatus, litteras suæ legationis ostendere debet. *c. Nobilissimus. dist. 97.* ne error contingat, ut facile fieri potest. Amandus cit. q. 2. n. 5. & seqq.

QUÆSTIO XVI.

Quando incurrant censuram excommunicationis, officiales & alij, qui causas Ecclesiasticas avocant à judicibus Ecclesiasticis?

§ 5. **O**Mnes officiales, cujusmodi sunt Præ-
R. I. sidentes Cancellariarum, Conciliorum, Parlamentorum, Cancellarij, Vicecancellarij &c: qui avocant causas spirituales
(avo-

(avocare causas idem est, quod cognitionem & definitionem causarum apud alios Judices pendentium ad se trahere, & revocare, expressè citando partes litigantes, ut causas in suo tribunali prosequantur &c.) vel spiritualibus annexas, vel qui impediunt, se interponunt, vel ad hoc præstant favorem, consilium, vel assensum, incurrunt prædictam poenam; etiam ij Ecclesiastici, qui à Principibus sæcularibus in jurisdictione laica ministri constituuntur; quia in hac clausula nulla fit discretio inter laicos & Ecclesiasticos. *Similiter* non effugiunt censuram istam Judices sæculares, qui avocant ad se causas Ecclesiasticas, prætextu violentiæ prohibendæ, aut impediendi damni & defectûs; quia defectus justitiæ suppleri non potest, nisi per Judicem superiorem, & non per inferiorem, hinc aliqui inferunt, Cæsarem non curare auctoritatem Galli, licet præsumpserit supplere defectus Germaniæ, fingendo bella. Amand. cit. *Nec* effugiunt, qui prætextu informandi seu supplicandi Pontificem, causas præfatas avocant, præsertim, si supplicationes hujusmodi coram Pontifice aut Sede Apostolica legitimè non prosequantur. *Nec* juxta Abbatem in *c. qualiter & quando. de jud. n. 7.* Panormitan. & alios effugeret Judex sæcularis, qui hujusmodi causas avocaret, etiam si judices Ecclesiastici essent negligentes; licet Covaruvias cum aliis contradicat.

56.R.II. Non incurreret hanc censurā, Princeps vel Magistratus, qui titulo proterviæ, vel prætextu defendendi subditos ab injusta oppressione, usque dum Pontifex sincerè informetur, causas Ecclesiasticas ad se avocant auctoritate judiciaria, saltem vi hujus clausulæ, licet fortè posset incurrere censuram præcedentis clausulæ, si intra terminos illius delinquat. *Nec* incurrunt impediētes prædictas causas, prætextu supplicandi Pontifici, illumque informandi, si supplicationem verè prosequantur; quia id expressè continetur in clausula.

QUÆSTIO XVII.

*Quando incurrant excommunicationem Judices sæculares, personas Ecclesiasticas ad sua tribuna-
lia trahentes?*

57.R.I. **I**ncurrunt hanc poenam, qui personas Ecclesiasticas, Capitula, Conventus, Collegia &c. (sub quibus personis Ecclesiasticis comprehenduntur etiam Equites Teutonici S. Georgij &c. Tertiarij SS. Francisci & Dominici viventes intra Congregationem, non verò in domibus suis) trahunt, vel trahere faciunt directè vel indirectè ad tribunaia sæcularia; hinc probabilius excom-
muni-

municantur utentes consuetudine contra libertatem Ecclesiasticam; quia consuetudo obtinet vim legis, & utens lege contra libertatem Ecclesiasticam excommunicatur: & à fortiori eandem incurreret, qui sententiis usu receptis contra libertatem Ecclesiasticam utitur. *Similiter* hanc poenâ perstringuntur, qui leges contra immunitatem Ecclesiasticam faciunt, aut suffragantur, vel se subscribunt, quamvis Suffragium negaverint, juxta clausulam: *quomodolibet fecerint, ordinaverint* AA. cit. *Tandem* universaliter loquendo, quoties fit contra libertatem Ecclesiasticam, ita, ut personæ Ecclesiasticæ impediuntur, & Ecclesiæ, quò minùs utantur privilegijs, tam à Deo, quàm ab homine generaliter ipsis condonatis; hinc aliqui inferunt, statuta, quibus cavetur, ut vectigalia, portariave solvant Ecclesiastici, esse contra libertatem Ecclesiasticam; præsertim si in talibus statutis fiat specialis mentio Ecclesiasticorum; nam privilegium concessum est, ne ad hæc præstanda obligentur *c. non minùs. & c. adversus: de Immunit. Eccles.*

§ 8. R. II. Non contrahunt hanc censuram Judices sæculares, judicando personam Ecclesiasticam, quando per suos legitimos Judices tradita est brachio sæculari; *neque* quando in causa civili proprius Episcopus concedit licentiam, ut sæculares causam determinent; *neque* quando id fit per viam reconventionis

in causa etiam civili; ut si Clericus agens contra Laicum in foro sæculari, Laicus in eodem foro in causis civilibus reconveniret Clericum; *Neque* in causa feudi; *neque* quando pro defensione innocentis necessarium fuerit Clericum apprehendere, licet tunc à laica potestate judicandus non sit; *Neque* quando in flagranti delicto, aut quando noctu obarmatus invenitur; quia illi tantum excommunicantur, qui personas Ecclesiasticas ad tribunalia sæcularia, non quocunque modo, sed contra sacros Canones, trahunt, qualiter non faciunt recensiti. Sosa. d. 82. *Neque* qui statueret contra privilegia huius vel illius Ecclesiæ aut Religionis, aut personæ, quæ non conveniunt ratione status communis Ecclesiastici; *Neque* probabiliter, qui purè scribunt Decreta contra immunitatem Ecclesiasticam condita; *Neque* qui dant *nudum* consilium; secùs esset, si haberent consilium seu votum decisivum. Plura reperiuntur apud Amandum cit. n. 16. & seqq.

Q U Æ S T I O X V I I I.

Quando incurrant censuram excommunicationis, impediētes Prælatos, ne jurisdictione suâ Ecclesiasticâ utantur?

59. R. I. **I**ncurrunt hanc poenam, qui recurrunt ad Curias sæculares eludendo, &c. auxilium, consilium, patrocinium, vel favorem dando contra Decreta fori Ecclesiastici, ne executioni mandentur, sive hoc directè vel indirectè, per carcerationem, vel molestiam inferendo Prædictorum Prælatorum agentibus, procuratoribus, familiaribus, consanguineis, affinibus, hanc censuram incurrunt, effectu secuto. *Similiter* veriùs est, quòd incurrant hanc poenam Laici, qui prætenderent ex longa consuetudine potestatem in Clericos, juxta Bald. *in c. Clerici* Felin. *c. 2. sub n. 3.* Panormitan. *in c. quisquis. de for. comp.* quod colligunt ex varijs Juris Can. capitibus, latiùs à Juristis explicari solitis. *Tandem*, si quis Judicem Ecclesiasticum, qui causam mixti fori (*causa mixti fori est*, de qua cognoscere potest tam Judex Ecclesiasticus, quàm sæcularis, in quibus datur præventio, ut, qui causam prævenit, in illa sententiam proferat, & alter se non intromittat) prævenit, impediatur, ne circa illam procedat, vel sententiam ab eo in tali causa latam eludat, recurrendo ad curiam sæcularem, huius censuræ reus efficitur; quia qui hoc facerent, impedirent, ne Judices Ecclesiastici uterentur Ecclesiasticâ jurisdictione.

60. R. II. Non incurrunt hanc censuram, vi huius clausulæ, qui impediunt delegatos, ut sunt delegati Sedis Apostolicæ; quia tunc non

agunt ut Ordinarij, ut notat bene Soarius *n. 91*. Quamvis valde probabile fit, juxta Coriolanum, quòd, cùm in Concil. Trid. varijs in locis concedatur Ordinario potestas procedendi tanquam Delegato Apostolico, impedièntes eum, quò minus sua potestate uti valeat, præfatam excommunicationem incurrere. *Nec* qui impediunt Ecclesiasticos, aliàs etiam Ordinarios, ne jurisdictionem laicam exerçant, quæ aliquando apud ipsos invenitur, quod patet ex verbis Bullæ: *suâ jurisdictione Ecclesiasticâ*. *Nec* illi, qui Ordinariam Prælatorum jurisdictionem impediunt, quando ipsi contra statuta per canones, constitutiones Ecclesiasticas, & Decreta Conciliorum Generalium procedunt. *Nec* juxta Sayrum illi excommunicantur, qui Decreta, aut Sententias, pro quibus Ordinarij Ecclesiastici ad Curias sæculares recurrunt, infirmant, aut tollunt, quia sic decreta non ab ipsis sæcularibus, sed ab Ecclesiasticis ad tribunal sæculare deducuntur. *Nec* denique illi, qui præveniunt Judicem Ecclesiasticum in causa mixti fori; quia præventio, juxta jus commune licita est. Amand. & alij cit.

Q U Æ S T I O XIX.

Quando excommunicentur usurpantes jurisdictionem Sedis Apostolicæ, aliarumque Ecclesiarum, & fructuum sequestrationis?

61. R. I. **C**ensurantur hac poenâ, qui usurpant jurisdictionem non solum Ecclesiasticam, sed etiam sæcularem & temporalem, quæ spectat ad Ecclesiasticas personas, ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, ac Beneficiorum Ecclesiasticorum: *de spiritali* est res manifesta: *de temporali* inde constat, quòd Pontifex non distinguat, Coriolanus hoc negat quoad jurisdictionem temporalem: unde infert, quòd latro usurpans redditus profanos patrimoniales Clerici non incurrat hanc excommunicationem. *Similiter* juxta Soar. Sayr: Navarr: Ugolin. Amand. incurrit, qui usurparet fructus & proventus, quando Ecclesia vacaret, quia tales fructus verè sunt Ecclesiastici, pertinentes ad Successores. *Tandem* incurreret Judex sæcularis, qui absque licentia Episcopi aut Vicarij sequestraret bona beneficij, & similiter exequentes sequestrum, eò quòd exequens idem sit ac mandans, cuius auctoritate operatur. Porro *sequestratio* nihil aliud est, quàm rei, de qua agitur, vel controvertitur, separatio, aut possessionis interdictio.

62. R. II. Non incurrunt hanc censuram, (vi huius clausulæ) usurpantes Clericorum patrimonia, ad quorum titulum ordinati sunt, cùm ad illos non spectent ratione Beneficij. *Nec* fures & latrones; nam iste canon contra eos latus est, qui fructus & redditus Ecclesiæ *usurpant*, id est quasi jure proprio, quatenus

tenus fingunt, aliquo titulo apparenti sibi debere. *Nec* incurreret creditor, qui procuraret sequestrationem; quia clausula loquitur solum de sequestrante.

Q U Æ S T I O XX.

Quando incurrant excommunicationem, imponentes decimas, & alia onera personis Ecclesiasticis?

63.R.I. **Q**ui per se, vel per alios directè, vel indirectè, sine speciali & expressa licentia Pontificis collectas, decimas, taleas, præstantias, & alia onera imponunt Personis Ecclesiasticis &c. incurrunt hanc excommunicationem; hinc non solum comprehenduntur sub hac censura ij, qui imponunt prædicta onera ex bonis Beneficiorum, Ecclesiarum, Monasteriorum solvenda, sed etiam ex ipsis Personis Ecclesiasticis, esto beneficia non habeant, & ex bonis patrimonialibusolvere debeant; juxta verba: *Eorum & Ecclesiarum bonis*. DD: communiter. *Similiter* innodantur hac censurâ illi, qui has collectas recipiunt à spontè dantibus, id est, qui dant spontè, sine speciali vi & coactione, præter impositionem; nam sic intelliguntur verba clausulæ: *sive sic imposita, etiam à spontè dantibus, & concedentibus recipiunt.*

64. R. II. Non incurrunt prædictam censuram, si Clericus, vel Capitulum, vel Monasterium ob communem necessitatem, sine impositione, spontè offerret, juxta omnes. *Nec* incurreret secundùm Possevinum, Princeps; qui in evidenti necessitate, ubi est periculum in mora, nec patet aditus ad Pontificem, collectas imposeret Clericis, paratus restituere, si Pontifex consultus non approbet; quia necessitas non habet legem. *Nec* incurrunt, qui bonis, quæ transeunt ad Ecclesiasticas Personas per emptionem, vel successionem & hæreditatem patrimonialem, onera similia imponunt; quia sunt præcisè sæcularia. Ita Suarez, Guttierrez; Amandus; nam res transit cum onere ex *c. Pastoralis. & c. cum non sit. de Decimis & c. ex litteris. De Pignoribus*. Plures alios casus adducit cit. Amand. *q. 3. n. 10.* Quod tamen intelligendum est de oneribus realibus, seu ab antiquo inhærentibus rebus; non item admittunt Doctores loquendo de novis oneribus.

Q U Æ S T I O X X I.

Quando incurrant excommunicationem Judices seculares, qui in causis capitalibus Clericorū sese interponunt?

65. **N**otandum: per *causam capitalem* intelligi, in quâ agitur de crimine capitali, quod secundum jura est illud, ex quo damnato vel mors, vel civitatis amissio, vel servitus contingit. Per *Clericos* verò hîc intelliguntur omnes, tum in Sacris, tum in minoribus constituti, qui gaudent privilegio fori juxta Trid. *sess. 23. c. 6. De Reform. matrim.* si nimirum utantur habitu Clericali, & tonsurâ, & de mandato Episcopi alicui Ecclesiæ adscripti sint.

66. R. I. Incurrunt hanc excommunicationem, qui sine licentia Sedis Apostolicæ in causis capitalibus & criminalibus (est autem *causa criminalis* in qua agitur ad vindictam, & ad poenam applicandam Fisco, non verò, si applicanda sit parti; quia tunc dicitur agi *civiliter*, non criminaliter) processando, capiendo &c. se interponunt. Dixi *sine licentia Sedis Apostolicæ*, quæ licentia debet esse specialis, specifica & expressa, id est peculiaris & propria, non per verba generalissima, sed cum declaratione delicti & personæ in specie: Hinc sine dicta licentia, innodantur hâc censurâ Judices sæculares, processantes etiam occultè Ecclesiasticam personam in causa criminali, quamvis cum intentione, ut processatum Prælato præsentent; quia processatio est absolutè prohibita. *Similiter* censurantur probabilius, qui contra Personam Ecclesiasticam informationem facerent, quando a-

liàs

Illas testes recesserunt, qui in facto criminali illius testificari possunt; quia hoc non pertinet ad Judicem laicum. *Item* cum communi DD: contra Vivaldum, incurrit hanc poenam Judex sæcularis, qui bona personæ Ecclesiasticæ sequestraret, ut Prælato tradat; quia se nullus potest *quomodolibet* intromittere. *Denique* contrahit hanc poenam Judex sæcularis, qui procedit in causa criminali contra personam Ecclesiasticam, jurisdictioni illius se voluntariè submittentem, cum privilegium fori sit commune statûs clericalis, non propriæ personæ; hinc renuntiare illi non potest. Communis DD:

67. R. II. Non incurrunt hanc poenam Judices, qui capiunt informationem pro facto particulari, in quo sunt aliqui Clerici nominatim inter laicos; quia hoc non est Clericos processare, sed capere informationem de toto facto. *Nec* quando Judex sæcularis capit informationem, super personam Ecclesiasticam, ut eam Prælato præsentet: ubi non est aditus ad Prælatum, & persona Ecclesiastica crimen continuat; quia in hoc casu informatio potius habet rationem justæ defensionis, quam processationis. *Item* non incurrunt poenam huius canonis, qui actiones exercent in Clericos degradatos, bannitos ab Ecclesiastico Judice, Bigamos, Clericos conjugatos, non deferentes habitum & tonsuram, in flagranti crimine deprehensos, qui aliter à crimine impediri

diri nequeunt, quàm illos capiendo, servato moderamine, ut Ecclesiastico judici confignentur: & similes apud Amandum cit. n. 14. Coriolan. *in fine.*

Q U Æ S T I O X X I I .

Quando incurrant excommunicationem, occupantes bona & terras Ecclesiæ Romanæ, & supremam jurisdictionem in illis usurpantes?

68.R.I. **E**Xcommunicantur, qui sub quocunque titulo vel colore terras Ecclesiæ Romanæ, sive per se, sive per alios, directè vel indirectè, invadunt, destruunt, occupare præsumunt, detinent &c. etiam qui auxilium, consilium vel favorem ad hoc præstant, si hoc faciunt injustè: nec opus est, quòd illa invadant animo possidendi, aut Ecclesiæ auferendi; quia sic reverà invaderent, quod sine distinctione prohibitum est.

69.R.II. Non excommunicantur, si justè invadant, ut si quis haberet aliquam terram Ecclesiæ in feudum, & ab aliquo injustè occuparetur, posset sine timore censuræ redimere. *Nec* incurreret, si hoc faceret bona fide, aut ex probabili ratione juxta Doctorum hominum judicium; quia sic operans excusatur à culpa. AA. cit. *Nec* incurrit, si cum facultate Summi Pont. jurisdictionem in terras Ecclesiæ

siæ exerceret, ut excusabatur hætenus Hispaniarum Rex, qui supremam jurisdictionem exercet in Regno Siciliæ; Genuenses, qui obtinent in Corsica. *Nec* qui per centum annos præscripsisset; nam hoc spatium præscribitur contra res Rom: Ecclesiæ. ex *c. cum nobis. c. si diligenti. de Præscript. & c. nemo. 16. q. 3.* Amandus cit. Pro Coronide huius sectionis.

Notandum est cum Navarr. *c. 27. Manual. n. 74.* quòd excommunicatio, quæ in fine citatæ Bullæ Coenæ Domini fertur in præsumentes absolvere contra tenorem sæpè dictæ Bullæ, non sit reservata Papæ; cum talis reservatio ex littera non pateat. Deinde quòd hanc excommunicationem non incurrat ille Confessarius, qui oblivione, inadvertentiâ, vel ignorantia non crassâ absolvit, quia fertur in eos, qui absolutionis beneficium impendere *defacto* (de jure enim talis absolutio non tenet, ob defectum jurisdictionis, cum obstet reservatio) *presumpserint*, hoc est scienter ac deliberatè, non obstante isthac constitutione, attentaverint; de horum quippe numero non est, qui absolvit per oblivionem, incogitantiam, aut ignorantiam.

S E C T I O II.

De

Casibus, & Excommunicationibus Summo Pontifici Reservatis extra Bullam Cœnæ.

I.

CAsus Summo Pontifici reservati, & excommunicationes illis annexæ, extra Bullam Cœnæ, continentur partim in Jure, partim in extravagantibus Juris, partim extra Jus, & quidem aliquæ feruntur contra Cardinales, Episcopos, Prælatos Ecclesiasticos, & alios Clericos: aliquæ feruntur in Religiosos; & tandem aliquæ sunt omnibus communes, quas in compendio adducere operæ pretium esse duximus, ut completa de casibus reservatis habeatur notitia: addendo singulis sua dubia, si quæ occurrunt resolvenda.

Q U Æ S T I O I.

Quenam sint excommunicationes, tam reservatæ, quàm non reservatæ Pontifici extra Bullam Cœnæ, latæ contra Cardinales, Episcopos, Prælatos Ecclesiasticos, & alios Clericos?

R. I. Ex-

2. R. I. **E**Xcommunicationes reservatæ Summ: Pontif: contra prædictas personas sunt sequentes. I. Excommunicantur Cardinales, non caventes, ne, Sede vacante, electio Papæ fiat cum hæresi simoniacâ. ex Julio II. Bullâ. *Cum tam divino.* II. Qui non servant formam in eligendo Summo Pont. præscriptam. Ex Greg. XV. & Urban. VIII. Bullâ. *Æterni Patris.* III. Cardinales revelantes Secreta ex Consistorio. Ex Leon. X. Bullâ. *Supernæ dispositionis.* IV. Excommunicantur Episcopi persequentes existentes in servitio Papæ. Ex Eugen. IV. *in extravag. de privileg.* V. Episcopi & alij collatores Beneficiorum, non servant suspensionem contractam ob indebitam admissionem resignationis vel collationis beneficij. Ex Pio V. Bullâ. *Quanta.* VI. Inquisitores Episcopis inferiores, eorûmq; substituti, qui delinquant in suo officio per omissionem, aut injustam vexationem. Ex Clem. I. §. *Verum de Hæret.* VII. Officiales Poenitentiariæ accipientes aliquid, etiâ spontè oblatum, occasione expeditionum. Ex Pio V. Bulla. *In omnibus rebus.* VIII. Ministri Cameræ Apostolicæ deficientes in reddendis integrè computis. Ex Paulo III. Bullâ. *Cum sicut accepimus.* IX. Gubernatores Civitatum statûs Ecclesiastici recipientes munera, præter esculenta, & poculenta, & qui similia tradunt. Ex Paulo II. Bullâ. *Munera.* X. Sacram Scripturam perversè interpretantes,

Ex Leon. X. Bullâ. *Superna Majestatis* XI. Clerici participantes cum excommunicatis à Papâ, juxta dicta superius p. 2. *sect. 1. n. 3.* eoque admittentes ad Divina Officia. Ex Clem. III. c. *significavit. De sent. excomm.* XII. Clerici inducentes ad mutandam sepulturam. Ex Clement. III. *In Clement. cupientes. De Pœnis.* XIII. Commissarij & Judices delegati Sedis Apostolicæ, concedentes alienationem bonorum Ecclesiasticorum fieri in detrimentum Ecclesiarum. Ex Paulo II. Bullâ. *Cum omnibus Judicijs.* Sunt quidem præter has adhuc aliæ Excommunicationes contra Clericos latæ & reservatæ; sed vel in Bulla Coenæ continentur, vel in ijs; quæ sunt communes omnibus, infra referentur; interim hoc occurrit.

D U B I U M.

3. **C**irca VI. Excommunicationem: si hanc Excommunicationem incurrunt Inquisitores inferiores Episcopis, qualem ergo poenam incurrunt Episcopi ipsi, tales ita vexantes? R. cum Tolet. c. 3. Soario, Sayro, Episcopos, vel Episcopis Superiores non contrahere excommunicationem, sed suspensionem ab officio per triennium. nunc ulterius ad quæsitum primum

4. R. II. Excommunicationes *non reservatæ* Summo Pontifici circa præfatas Personas Ecclesiasticas, sunt sequentes. I. Excommunicantur

eur Episcopi, propriâ auctoritate suscipientes munus administrandi, & Clerici sine facultate Episcopi. *c. Quoniam. De offic. Jud. ordin.* II. Pœnitentiarij Maiores, præsumentes se intrmittere in expeditionibus prohibitis. Ex Bullâ Pij IV. *In sublimi.* III. Nuntij Apostolici, impetrantes litteras ad dignitates obtinendas. Ex Pio IV. Bullâ. *Etsi Romanum Pontif.* IV. Episcopi & Prælati, latenter Romam ingredienti & egredientes, non obtentâ licentiâ Papæ. *Extravag. 3. Etsi deceat. De Maior. & Obed.* V. Clerici, in Sacris existentes, præsumentes contrahere matrimonium. *In Clem. un. de consang.* VI. Clerici, impugnantes in concionibus aut disputationibus Montem Pietatis Ex Leon. X. Bullâ. *Inter multiplices.* VII. Sacerdotes, præsumentes recipere præfecturam sæcularem, & eam post admonitionem non dimittentes. *Ex c. Clericis. Ne cler. vel Monachi.* VIII. Clerici, dignitatem aut personatum habentes, Legibus aut Medicinæ studentes. *c. super specula. ne cler. vel. Mon.* quæ tamen est sublata, ut patet ex praxi contraria præsertim quoad Religiosos publicè audientes Leges IX. Resignantes vel permu-
tantes fictè beneficia. Ex Innoc. VIII. Bullâ. *Sicut bonus.* hæc Bulla in Bullario non invenitur, ut refert P. Amandus. X. Clerici, qui domos usurarijs alienigenis locant, aut alio titulo concedunt. *c. Usurarium. De Usuris in 6.* XI. Clerici, alienantes bona Ecclesiastica,

aut illa recipientes sine iusta causa & solemnitate, ac consensu Summi Pontificis. *Extravag. Ambitiosa. De reb. Eccl. non alien.* Porro interesse agitationi ferarum non est Clericis prohibitum sub excommunicatione latâ sed ferendâ. Ex Bonacina.

Q U Æ S T I O II.

Quenam sint Excommunicationes reservatæ & non reservatæ Pontifici, extra Bullam Cœnæ latæ contra Religiosos?

S. R. I. **E**Xcommunicationes reservatæ Papæ contra Religiosos latæ sunt sequentes. I. Excommunicantur Religiosi Mendicantes, transeuntes ad Ordines Monasticos, absque licentia Pontificis, exceptis Carthusianis, ubi Superiorum Generalium licentia sufficit. Ex Martin. V. *Extravag. viam ambitiosa. De Regul. & transf. ad Relig.* II. Religiosi administrantes Extremam Unctionem & Eucharistiam sine facultate. *Clem. 1. De privileg. & excess. privileg.* III. Religiosi, euntes ultra mare sine licentia Superioris. Ex Joann: XXII. *Extravag. ad nostrum.* IV. Superiores Regulares; non denuntiantes suos Religiosos hæreticos, vel de hæresi suspectos. Ex Paulo V. Bullâ. *Romanus Pont. V. Violantes clau-*

clausuram. Amandus. nullam referens auctoritatem. VI. Religiosi detinentes in suis Monasterijs Apostatas Ordinis Prædicatorum: sed in Bullario hæc excommunicatio non reperitur. VII. Religiosi & Fratres Minores subornantes, vel extra Religionem pro Officijs recurrentes. Ex Pio V. Bullâ, *Pastoralis Officij*. & alijs. VIII. Fratres Minores, qui tempore interdicti admittunt fratres vel Sorores Tertij Ordinis ad audienda Divina Officia in suis Ecclesijs. Ex Clem. V.

D U B I U M. I.

6. **C**irca I. Excommunicationem, quæritur an dicta extravagans sit ita usu recepta, ut nunquam Religiosi Mendicantes absque poenâ excommunicationis possint transire ad Religionem non Mendicantium? R. Cum Sess. c. 41. n. 104. Sanch. L. 6. Moral. c. 7. n. 68. non esse usu receptam, vel saltem intelligendam esse de ijs, qui justam transeundi causam non habent, ac proinde posse etiam sine dispensatione Papæ Religiosos Mendicantes ex justa causa transire ad alium Ordinem non Mendicantium, præsertim Carthusianorum, cum eorum Religio censeatur in foro externo cæteris arctior. Verum juxta Mirandam Tom. 1. l. 9. 31. n. 11. loquendo de foro interiori conscientiæ, & quoad Deum, probabilissimum est, quòd nullus Frater Minor Professus ud quamcunque aliam Religionem, etiam Carthusia-

norum transire possit, nisi cum dispensatione Pontificis: quod patet ex verbis Regulæ Seraphicæ c. 2. *Et nullo modo licebit eis de ista Religione exire, juxta mandatum Domini Papæ*: quæ verba æquipollent præcepto, sub gravi culpâ obliganti, ut liquet ex declarationem Clem. V. & habetur. c. *Exivi. in Clem. tit. De verb. sign.* plura de his Canonistæ.

D U B I U M I I.

7. **C**irca II. Excommunicationem, quæritur, an non patiatur hæc excommunicatio quasdam exceptiones? R. affirmativè: non enim sub illa comprehenduntur Novitij; quia verè Religiosi non sunt; nec qui haberent licentiam à Papa vel Episcopo, Sacramenta administrandi; quia hi veniunt nomine Parochi; nec qui administrant dicenti, se habere licentiam à Parocho; quia tali possunt credere administrantes. Nec denique comprehenduntur, qui in casu necessitatis Eucharistiam & Extremam Unctionem administrarent. Soarius de Sacram. d. 72. sect. 2. Nunc de excommunicationibus circa Religiosos Papæ non reservatis.

8. R. II. Excommunicationes *non reservatæ* Papæ, contra Religiosos latæ sunt sequentes. I. Excommunicantur Religiosi, recipientes & dimittentes loca sine licentia Sedis Apostolicæ, c. *unico. de Relig. dom. in 6.* II. Mendicantes, recipientes novas domos, vel alienantes
jam

jam receptas sine licentia Papæ. *c. un. de excess. Prælat. in 6.* hanc licentiam concessit Minimis Julius II. & habent etiam Minores. III. Reformati ad Conventuales transeuntes. Ex Leon. X. *In Bulla Unionis.* IV. Capuccini, recipientes fratres Minores de observantia. Ex Syxto V. *Anno 1586.* V. Fratres Minimi recipientes Fratres Minores de Observantia sine licentia Papæ. Ex Julio II. Bullâ. *Exponi.* VI. Religiosi professi, matrimonium contrahentes. *Clem. un. de consang.* VII. Religiosi temerè habitum dimittentes. *c. ut periculosa. de Relig. Dom.* quod intelligendum de dimissione, dum extravagatur, non Domi. VIII. Religiosi extra claustrum audientes Leges aut Medicinam. *c. non magnoperè, ne cler. vel Monachi;* sed est revocata, & contrarium, præsertim quoad auditionem Legum, in plurimis locis prædicatur. De hoc Lege Anacletum *in Jure Canonico in Proæmio. §. 13. n. 228.* IX. Religiosi ad studia accedentes absque licentia Prælati cit. *c. ut periculosa. ne Cler. vel Mon.* X. Canonici Regulares, adeuntes curias Principum ad nocendum suis Prælati aut Monasterijs. *Clem. I. De agro. De statu Monach.* XI. Religiosi & alij, prædicantes, vel privatè pronuntiantes Indulgentias S. Mariæ ad Populum in Urbe extendi ad sæculares visitantes Ecclesias Privilegiatorum. Ex Leone X. Bullâ *Dubium per nos.* XII. Fratres & Moniales S. Claræ utentes gratijs Bullæ Cruciatæ

absque Superiorum licentia. Ex Leone X. *in privil. Ordin. Mend. XIII.* Religiosi, usurpantes decimas, vel earum solutiones impediennes, vel non permittentes. *Clem. I. De Decimis. XIV.* Concionatores, retrahentes auditores à solutione decimarum. *Clem. cupientes. De pœnis. XV.* Religiosi, non servantes interdictum vel cessationem à Divinis, quam servari vident à Cathedrali seu à Matrice, vel à Parochiali Ecclesia. *Clem. I. Ex frequentibus. De sent. excom. XVI.* Mendicantes & Parochi, non servantes pacem inter se factam. Ex Sixto IV. *Extravag. 2. de treuga & pace. XVII.* Monachi, tenentes arma inter septa Monasterij. *Clem. Ne in agro. §. Quia verò. de statu Monach.*

QUÆSTIO III.

*Quenam sint excommunicationes
Papæ reservatæ extra Bullam
Cænæ, omnibus Personis
communes?*

9. R. **S**Equentes. I. Excommunicantur ambientes Papatum, aut tractantes de electione futuri Pontificis, illo adhuc vivente. Ex Paulo IV. Bullâ. *Cum secundum Apostolum.* II. Qui litteras &c. ad existentes in conclavi mittunt :

mittunt vel recipiunt, ex Pio V. Bullâ. *In eligendis.* III. Habentes litteras Apostolicas falsas, si illas intra viginti dies non destruant. *c. ad falsariorum. de crim. falsi.* IV. Fingentes se esse Cardinalium nepotes, ut litteras, gratis obtineant. Ex Leon. X. Bullâ. *Inherendo vestigys.* V. Percussores Clerici. *c. si quis suadente. 17. q. 4.* de quibus infra in casibus Episcopalibus. VI. Invadentes bona Cardinalium in conclavi existentium. Ex Leon. X. Bullâ. *Temerariorum.* VII. Perfringentes & spoliantes Ecclesias. *c. conquesti. de sent. excomm.* VIII. Auferentes ornamenta Ecclesiarum, & auxilium præstantes. Ex Syxto IV. Bullâ. *Cum provida.* IX. Vexantes eos, qui censuram tulerunt. *c. quicumque. de sent. excom.* aut qui dant licentiam occidendi eos, qui promulgaverunt; si tamen licentiam, re adhuc integrâ, revocent, non incurrunt excommunicationem; secus ipso jure sunt excommunicati censurâ Papæ reservatâ, si per duos menses in ea permanferint; & qui hac occasione nocuerunt in bonis, statim sunt excommunicati, nisi intra octo dies restituant & satisfaciant. X. Violantes immunitatem Ecclesiasticam. *c. miror. c. definivit. c. nullus. 17. q. 4. c. inter alia. de Immun. Eccles.* Ex Greg. XIV. Bullâ. *Cum alijs nonnulli.* XI. Excommunicantur exigentes juramenta illicita. Ex Gregor. XIII. Bullâ. *Inter Apostolicos.* XII. Impedientes executionem litterarum
Sac:

Sac: Poenitentiariæ. Ex Jul. III. Bullâ. *Rationi congruit*. XIII. Cogentes celebrare in loco interdicto, vel vocantes excommunicatos & interdictos ad audienda Divina officia. *Clem. Gravis. de sent. excomm.* XIV. Participantes in crimine criminoso, v.g. participans cum excommunicato, qui debebit absolvi, à quo absolvitur excommunicatus. *c. nuper. de sent. excom.* XV. Excommunicati à delegato, perseverantes in excommunicatione per annum. *c. quærenti. de offic. & potest. Jud. deleg.* XVI. Absoluti in articulo mortis, aut tempore impedimenti, non præsentantes se legitimo Superiori. *c. Eos, qui. de sent. excom.* XVII. Simoniaci in Ordine & beneficio. Ex Pio V. Bullâ. *Intolerabilis*, & alijs Pontificibus. ubi occurrit sequens.

D U B I U M.

10. **I**N quibus casibus incurratur, vel non incurratur excommunicatio propter Simoniam in beneficio vel Ordine commissam? *Suppono 1.* Simoniam esse studiosam voluntatem emendi vel vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum pretio temporali. ut habet Glossa in Rubricam. *Tit. de Simonia.* *Suppono 2.* ad incurrendam hanc censuram requiri, ut simonia sit realis, id est, ut contractus actualiter impleatur, v.g. si unus rem spirituales, alter rem promissam temporalem tradit. hoc supp.

R.I.

11. R.I. Incurrunt excommunicationem hanc, qui beneficium, quomodocunque, directè vel indirectè alicui conferunt, vel procurant, uti sunt eligentes, præsentantes, postulantes, nominantes, commendantes & mediatores, quales sæpè sunt amici, parentes, & omnes illi, qui suam operam interponunt, ut beneficium simoniacè obtineatur; rursus & præcipuè ipsimet beneficium sibi simoniacè procurantes, aut dum ab alijs procurantur, scienter permittentes & recipientes. est communis DD. *Similiter* providens sibi beneficium per Simoniam confidentialem (qualis est, cum quis cupiam beneficium Ecclesiasticum procurat, eligendo, præsentando, resignando, confirmando, aut alia ratione cum certa confidentia, seu pacto inito, ut is, qui beneficium accepturus est, illud ipsum sibi procuranti, vel alteri, utpote fratri aut nepoti suo, cum fructibus, aut aliqua eorum portione suo tempore cedat) incurrit hanc excommunicationem, ut habetur etiam in Bulla Pij IV. & V. *Tom. 4. Bullar. Rom. Constitut. 85.* Pij IV. Et quidem dicta Excommunicatio incurritur, siue sit manifesta, siue occulta, ut patet ex *cit. Extravag.* Idem dicendum est de suspensione Ordinum simoniacâ.

12. R.II. Non incurri hanc excommunicationem propter Simoniam mentalem, ut constat ex *c. mandato ult. de simon.* quamvis gravissimè peccetur; nec propter Simoniam purè

purè conventionalem, id est, quando sola conventio & pactum simoniacum factum, ex neutra tamen parte aliquid traditum est, quia requiritur datio, vel receptio ex pacto simoniaco, juxta *c. Non satis. 8. c. simoniace. 22. de simon.* Imò, teste Suar. *L. 4. de simon. c. 56. n. 16.* & DD: communiter, ipso jure non incurri excommunicationem, etiamsi vi pacti temporale jam sit traditum pro re spirituali, dummodò hæc non sit tradita, nec tradatur. Ratio est; quia malitia Simonix consistit potissimum in Sacrilega irreverētia, quæ infertur rei sacræ, dum venditur, quæ irreverentia, donec actualiter tradatur res sacra inchoata quidem, sed nondum consummata est, ut suprà requisivi.

13. XVIII. Excommunicantur ulterius Petentes aliquid in collatione Beneficiorum Ecclesiasticorum. Ex Pio V. Bulla. *Durum nimis.* XIX. Qui pro beneficijs obtinendis seipsum pro alijs in examine supponunt &c. Ex Paulo IV. Bulla. *Inter cæteras.* XX. Dantes vel recipientes aliquid ex pacto pro ingressu ad Religionē. *c. sanè Extravag. de Simon.* Oritur

D U B I U M.

14. Quid circa hanc Simoniam incurrendam in compendio notandum? R. sequentia. Primò videndum, an temporalia, quæ dantur, dentur liberè, & gratis, vel vi præcedentis exactionis; *si liberè & gratis*, nulla simonia, nec aliud committitur peccatum *si vi præcedentis exactionis*
vel

vel petitionis; tunc videndum ulterius, ex quo titulo, an videlicet pro ipso ingressu Religionis, vel pro honesta sustentatione: *si pro ipso ingressu Religionis*; committitur simonia Juris Divini; & poenæ juris (quales sunt excommunicatio & aliæ censuræ, item nullitas actûs simoniacè facti, & inhabilitas ad eundem, ac similes; item onus restituendi simoniacè accepta) incurruntur: si verò *pro honesta sustentatione*, rursus investigandum, an Monasterium reverà sit inops, vel opulentum, & sufficienter jam fundatum? *si inops est*, exactio, petitio, & receptio carebit omni labe simoniæ, quodcunque sit Monasterium, five Virorum five Mulierum: si verò *sit opulentum, & sufficienter jam fundatum*, adhuc quærendum, an sit monasterium foeminarum vel Virorum? *si monasterium foeminarum* sit, exigentes quidem à simoniæ, non tamen semper ab avaritiæ & scandali peccato immunes erunt: si sit *Monasterium virorum*, non tantum peccato avaritiæ & scandali, sed & simoniæ, saltem juris Ecclesiastici, eiusque poenis subiacebit exactio & petitio privata. Nec videtur probabile esse, quòd Monasteria satis opulenta, non obstante sufficiente fundatione, ex consuetudine exigere vel petere possint quid temporale, pro sustentatione ingredientium, vel ad communem usum domûs, aut sacristiæ, vel ad commodum aliarum Monialium; quia hæc consuetudo reprobatur in
dicta

dicta Extravag. tanquam corruptela. Soarius.
no. 14.

15. XXI. Excommunicantur qui concedunt Indulgentiam aut facultatem absolven-
di ob questum. Ex Pio V. Bullâ. *Quàm ple-*
num. XXII. Dantes aliquid, vel recipientes
pro absolutione, dispensatione, beneficio, pen-
sione, indulgentiâ, vel alio favore Pontificio.
Ex Clem. VIII. Bullâ. *Pro commissâ nobis:*
& alijs Pontificibus. XXIII. Docentes fieri pos-
se confessionem per litteras. Ex Clem. VIII.
Decreto edito in Gen. Cong. S. Inquis. XXIV.
Impugnantes B. V. Mariæ immaculatam Con-
ceptionem, aut contrarium tenentes, vel
damnantes de hæresi, vel mortali peccato
eos, qui asserunt B. Virginem cum peccato o-
riginali conceptam fuisse. Ex Syxto IV. *Extra-*
vag. Gravè nimis. de Reliq. & ven. sanct.
XXV. Impugnantes Institutum Soc. Jesu. Ex
Greg. XIII. Bullâ. *Ascendente Domino.* XXVI.
Conficientes libellos famosos contra Ordines
Prædicatorum & Minorum. Ex Bonifacio IX.
& alijs Pontificibus. Et Paulus IV. In Bullâ 14.
excommunicat illos, qui apostatas eorum Or-
dinum retinent. XXVII. Prohibentes fieri
Monachos ollivetanos. Ex Julio II. Bullâ.
Etsi ad universos. XXVIII. Accedentes ad se-
pulchrum Domini absque licentia Papæ. Ex
Libro poenitentiali Summi Poenitentiarij.
XXIX. Habentes Thalmud, aut alios prohi-
bitos

bitos libros à Summis Pontificibus. Ex Clem. VIII. Bullâ. *Cum Hebræorum malitia.* XXX. Suadentes Papæ, ut infeudet aut alienet Civitates & loca S. R. E. Ex Paulo V. Bullâ. *Admonet nos.* XXXI. Extradentes frumentum & alia extra Statum Ecclesiasticum. Ex Clem. VII. & alijs Pontificibus. XXXII. Incendiarij, maxime Ecclesiarum. *c. Tua nos, de sent. excomm.* XXXIII. Deferentes alumina ex parte fidelium ad infideles. Ex Pio IV. Bullâ. *Ex Apostolica.* XXXIV. Exenterantes corpora, ut alibi sepeliant; non excommunicantur tamen, si exenterentur, ut balsamentur; nec si fieret in partibus infidelium, ubi Christiana sepultura decenter haberi nequit. Ex Bonifacio VIII. *Extravag. Inter communes. de sepult.* XXXV. Capietes Christianos in locis Turcarum. Ex Paulo V. Bullâ. *Licet omnibus.* XXXVI. Pugnantes in duello, acceptantes, provocantes, concedentes locum &c. Concil. Trid. *Sess. 25. c. 19.* & plurimi Pontifices: de quibus infra, agendo de casibus Episcopalibus.

Q U Æ S T I O I V.

*Quænam sint excommunicationes
nemini reservatæ, communes
omnibus?*

16.R. **S**Equentes. I. Excommunicantur Laici, qui oblationes intra Ecclesias factas de Ecclesijs auferunt. *c. hanc consuetudinem. 10. q. 1.* II. Cogentes foeminas ad Religionem, secuto effectu. Ex Trid. *sess. 25. c. 18.* III. Cogentes foeminas, qui habent temporale dominium, per vim & metum gravem ad matrimonium. Trid. *sess. 24. c. 9.* IV. Contrahentes matrimonium in casibus prohibitis. *Clem. un. de consang.* V. Raptores mulierum, & negantes, matrimonia clandestina ante Tridentinum celebrata, valida fuisse. Trid. *sess. 24. c. 1. de Reform. & c. 6.* VI. Procurantes abortum foetus animati. Ex Syxto V. Bulla. *Effranta-tam.* VII. Impedientes visitatores Monialium in suo munere. *Clem. Attendentes. de statu Monach.* VIII. Vocati ad dirigendas Moniales in electionibus, qui non abstinent ab ijs, in quibus discordia oriri possunt. *c. indemnita-tibus. de elect.* IX. Impugnantes litteras à Papa concessas ante coronationem. *Extravag. ult. inter com. de sent. excomm.* X. Vexantes Inquisitores, aliisque Ministros S. Officij. Ex Pio V. *Extrav. si. de protegendis.* XI. Afferentes, confessionem non esse necessariam in mortali existenti ante sumptionem Evcharistiae. Trid. *sess. 13. c. 11.* XII. Imprimentes libros sine licentia Superiorum. *Concil. Later. sess. 10. sub Leone X.* XIII. Præsumentes edere glossas in Decreto Concil. Trid. Ex Pio IV. Bulla. *Benedictus Deus.* XIV. Vexantes Elec-
tores

cores & Electrices Ecclesiasticas. *c. sciunt cunct. de elect. in 6. XV.* Laici compellentes personas Ecclesiasticas ad submitrenda sibi bona Ecclesiarum. *c. consultissimo. de rebus Eccl. non alien. 6. XVI.* Concedentes Repressalias, aut exequentes concessas adversus personas Ecclesiasticas. *c. unico. de injur. in 6.* Per Repressalias intelligitur licentia & facultas alicui facta, ut pro re ab alio arrepta, vel pro damno sibi illato possit rem æquivalentem impunè propriâ auctoritate accipere ab alia tertia persona, etiam vim inferendo, si opus esset. XVII. Usurpantes in Ecclesijs, Monasterijs, aut pijs locis Regalia, custodiam &c. *c. general. constit. de Elect. in 6. XVIII.* Præsumentes impedire sequestrationem ab Ordinario fieri circa beneficium. *Clem. un. de sequest. possess. XIX.* Foeminæ statum Beguinarum assumentes. *Clem. 1. de Relig. Dom. XX.* Profitentes fictam Religionem Fraticellorum &c. Ex Joan. XXII. *Extrav. Sancta Rom. XXI.* Inficientes Agnos Dei, vel sic infectos retinentes, aut venales proponentes. Ex Greg. XIII. *Constit. omni studio. XXII.* sepelientes hæreticos denunciatos & vitandos. *c. quicumque de hæret. in 6. XXIII.* sepelientes tempore interdicti in loco Sacro. *Clem. 1. de sepul. XXIV.* Magistri & Doctores præsumentes Religiosos post dimissionem habitûs, docere Medicinam aut Leges. *c. ut periculosa. ne Clerici vel Mon. XXV.* Mandantes ali-

quem occidi per assassinos. *c. pro humani. de homicid. in 6.* XXVI. Mittentes Cardinalibus in conclavi litteras vel nuntium, vel secretò loquuntur. *c. ubi periculum. de elect. in 6.* sed notandum, hanc excommunicationem esse per Pium V. reservatam, ut suprà dictum est. *q. 3.* XXVII. Contra partem, quæ procurat, ut conservetur (est privilegium ad tempus concessum Episcopis vel Abbatibus ad conservandas res & iura alicuius) de alijs, quàm de manifestis injurijs se intromittunt. *c. hac constit. de offic. Leg. XXVIII.* Contra eos, qui aliquid confingunt, vel fraudem committunt, ut Judex ad foeminam personaliter se conferat ad eius testimonium suscipiendum. *c. Mulieres. de injur. in 6.* Et hæ sunt excommunicationes quasi omnes, quas in compendio retulisse sat est. Plura de his scribit P. Amandus. *L. 4. sent. Tr. 7. d. 3.* & alij passim Theologi.

S E C T I O III.

De

Casibus Reservatis Episcopali-
bus; & primò de ijs, qui pug-
nant contra Fidem, Spem,
& Religionem.

I. In-

I.

Incipiunt modò casus communiter Episcopis reservari soliti, circa quos in hac & sequentibus sectionibus aliquas resolutiones practicas, dabimus. Porro inter peccata reservata, quæ pugnant contra Fidem, primum est hæresis; quæ quamvis meritò annumeretur casibus reservatis Episcopilibus, juxta Chapeaville *D. 2. de cas. res. cap. 1. q. 1.* eò quòd grassantibus hæresibus coeperint primò Episcopi eam reservare, atque Episcopali reservatione parùm proficiente, postmodum etiam Summi Pontifices circa annum Domini 1420. quo tempore Boëmorum hæreses fuerunt damnatæ, sibi quoque eius absolutionem reservârunt, ut notat Sotus *in 4. d. 22. q. 2. a. 3.* De Grassijs, & alij. Et hinc etiam de hæresi hîc agendum foret; quia tamen in 1. sect. hujus secundæ partis de ea jam actum est, ideò ad alios casus Episcopales descendimus: servabimus autem hunc ordinem, ut primò peccata reservata, quæ sunt contra Virtutes Fidei, Spei, & Religionis, tanquam principales, deinde quæ impugnant Charitatem, cœterasque Virtutes Christianas, simus explicaturi.

Q U Æ S T I O I.

*De Casu communiter reservato super-
stitionis.*

2. **N**ot: I. *Superstitio est Vitium Religionis oppositum secundum excessum, quo quis Divinum cultum vel illi exhibet, cui non debet, vel eo modo, quo non debet, ut TT. passim definiunt.*

3. Not: II. Superstitionem habere duas species; nempe ratione *rei cultæ*, quæ coli non deberet, & ratione *cultûs incongrui*, dum modo indebito seu inconvenienti verus Deus colitur. Ratio huius divisionis est; quia vel diabolus honoratur ut Numen, & est *Idololatria*, vel colitur, ut aliquid occultum revelet, & est *divinatio*, vel ut dirigat in operando, & sic est *superstitio vanarum observationum*, aut magia, ad quam reducitur maleficium, de quibus in sequentibus.

4. Not: III. Alium esse cultum falsum, alium cultum superfluum. *D. Thom. 2. 2. q. 93. a. 1. & 2. cum DD. passim. Cultus falsus est, qui vel habet falsam significationem, vel imitatur falsò verum cultum; prout hæretici nostri temporis in Coenâ suâ committunt superstitionem falsi cultûs. Cultus superfluus est, quando præter morem Ecclesiæ ponitur Religio in quibusdam circumstantijs, vel rebus, in quibus non est ponenda: ut si quis plures Cruces faceret in Missa, quàm sit præscriptum, vel in certo numero, ita ut quis crederet, efficaciam cessaturam, deficientibus iisdem circumstantijs, ut innuit Concil. Trid. sess. 24. in Decret. de observan. vel vitand. in Missa*

Missæ celeb: Per hoc tamen non damnandæ sunt triginta Missæ, vulgò *S. Gregorij*, pro defunctis, ab ipsomet institutæ, quas approbavit Sac. Rituum Cong. 28. Octob. 1628. has olim præscripsit prælaudatus S. Pontifex Abbati Pretioso pro Justo Monacho: non tamen necesse est, ut idem Sacerdos omnes triginta per mensem legat, sed potest etiam alter legere; debet tamen per continuos dies fieri, seclusâ superstitione. Continuitatem hanc non solveret Triduum Sacrum Majoris hebdomadæ; nec opus est, ut Missæ omnes sint sub ritu pro defunctis. Porro cultus superfluous, secluso scandalo, & Ecclesiæ contemptu, est ordinariè tantum peccatum veniale. Less: Layman. Navarr. Tolet. Cajetan. & alij apud P. Anacletum. *Tr. 5. De Relig. q. 2. n. 10.* nisi esset cultus turpis, aut graviter excedetur, tunc pro gravitate materiæ est peccatum mortale. his not.

§. R. I. Peccant mortaliter peccato superstitionis; & consequenter casum reservatum incurrunt, qui hodie ex lege veteri aliquid in honorem Dei facerent, ut si vitulum Deo sacrificarent, Sabbatha custodirent, filios circumciderent, nisi ignorantia invincibilis excusaret, uti videntur excusati multi æthiopes, qui circumciduntur, putantes, se per hoc Christum imitari; quia sic instituuntur, à suis Episcopis, & Sacerdotibus, nec unquam contrarium audierunt. *Suar. L. 2. c. 43. dub. 1.*

n. 3. & 4. Lessius, & alij. *Similiter* illi, qui falsa miracula prædicant, aut typis mandant, qui se fingunt Sanctos, ut alios fallant, nisi jocus, & manifestatio deceptionis excusent. *Item* illi, qui imaginem alicuius Sancti in flumen proijciunt, aut in ripa ponunt pro obtinenda pluvia, ut plures docent apud Leandrum. *Tr. 9. d. 1.*

6.R.II. Peccant *incantatores*; qui verbis profanis aliquid suprâ naturam agunt, de quibus *S. August. L. de natura Dæmonum*, quæ expressam vel tacitam Dæmonum invocationem continent; vel verbis sacris, quibus superstitiosa admiscuntur. *D. Thom. 2.2.9.97. a. 4.* quæ superstitio deprehendi potest, si vel adhibeantur dictiones nihil significantes, vel nihil ad propositum; ille tamen non incurreret casum reservatum, qui adhiberet incantationes, quas accepit à maioribus, credens, se recitare orationes legitimas; sed incurreret, si legitimè monitus non desisteret; nec ille incurrit, qui incantationes didicit, nihil tamen cum illis effecit, quamvis mortaliter peccaret; nec ille, qui incantationibus miscet medicamenta naturalia, quæ virtute sua sanitatem restituere valent: è contra incurrit hunc casum, qui verbis sacris, vel profanis superstitiosè homines dementat, & rerum oblivionem inducit, valetudinem corporis lædit, occidit, vel è diverso verbis superstitiosis morbos sanat.

7. R. III. Peccant *vani observantes*, quatenus adhibent media inutilia ad aliquid præstandum, vel impediendum, ad quod à Deo, vel naturâ nullam virtutem habent, ut ad acquirenda bona temporalia, sanitatem, & scientiam, ut fit vel per *Artem Notoriam*, id est, si quis per preces quasdam verborum ignotorum intendit acquirere scientiam infusam, ut faciunt Anabaptistæ, dum sumpto poculo suæ Coenæ in instanti aliquando scripturarum antea omnino ignotarum scientiam consequuntur, dæmone indubiè eam suggerente. Vel per *observantiam sanitatum*, quâ adhibentur media inania, & inutilia ad sanandos morbos hominum, vel brutorum; quæ an sit superstitiosa, colligitur ex his signis, ut si adhibeantur verba ignota, aut characteres ignoti; vel si inferantur aliqua falsa, aut minùs certa, ut, quòd Christus habuerit febres; vel si causa applicetur improporcionata ad effectum, vel in loco valde distant.

8. Porro ad aliquem morbum sanandum, habere vim, & virtutem naturalem, filum cannabis à puella Virgine ductum, si applicetur sine alijs vanis signis, docent Jacobus Sprenger, Lupus, Tambur: *L. 2. in Decal. c. 6. §. 1.* Si enim nuda mulieris planta habet virtutem serpentem interimendi, leviter premendo caput, ut ait Rupertus, & oliva plantata à Virgine efficitur fructifera, plantata verò à meretrice infructuosa, poterit etiam filum à

virgine ductum, & sputo eius inunctum talem virtutem habere, melius tamen ob nimiam hominum in pravam inclinationem ab huiusmodi medijs abstinetur. Non tamen excusantur à mortali, qui gladium vulnerati medicamentis foveant, ipso vulnerato distante, & domi jacente. *Tambur. Bonacin. D. 3. q. 5. punct. 4. n. 17. & 18.* & teste Leandro cit. omnes.

9. Tandem talis superstitio etiam est *observantia eventuum*, ut quādo fortuitò accidit, vel aliquid occurrit, ex quo homo sibi vel alteri aliquid prosperi, aut adversi coniectat: indeque suas actiones moderatur: ut si quis picam pictitantem audiat, & inde malum sibi augurium præfagiens domum revertatur: & hæ omnes species ex genere suo, nisi ignorantia, aut bona fides excuset, sunt peccata mortalia, ex quibus omnibus facile colliges, quando sint, vel non sint casus reservati: pro praxi appono quædam Corollaria.

10. Coll: I. Die Dominicâ jejunare esse peccatum veniale, ratione cultûs superflui, affirmant Navarr. Cajetan. Sair. apud Sanchez. *L. 2. sum. c. 37. n. 9.* Negant Sanchez, Tamburin. Palaus. *Tom. 3. Tr. 17. d. 1. punct. 1. n. 6.* Item dicere versus alicuius Psalmi, v.g. *in chamo, & freno maxillas eorum constringe.* vel, *libera me de sanguinibus Deus, Deus salutis meæ.* vel, *Dirupisti Domine vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis.* Ad compescendos

cendos canes latrantes , aut cohibendum sanguinem è naribus profluentem, vel quemcunque morbum sanandum , videtur à quibusdam superstitiosum, sed si proferantur devotè, cum pietate, & fiduciâ, & sine credulitate infallibili eventûs , non erit superstitio. Tambur. Suar. Sanch.

11. Coll. II. Tametsi Campanella negaverit , non esse superstitiosum observare dies , quasi quidam sint fausti, ut dies Jovis, quidam infauti, ut dies Martis , certum tamen est juxta omnes Theologos, esse superstitiosum; nam aliàs sequeretur manifesta contradictio ; quia dies fausti apud unam Nationem , sunt infauti apud alteram , ut dies Lunæ est infautus Hebræis , quia existimant , in eo natum fuisse Cain: dies Martis apud Athenienses, dies Mercurij apud Medos , dies Jovis apud Phrigios , dies Veneris apud Troianos, dies Saturni apud Persas ; hinc benè dixit S. Chrysoft. in orat. Kalendar. habitâ : *Dies bonus , & malus est , non suâ quâdam & propriâ naturâ (nihil enim dies à die differt) sed nostrâ negligentia vel ignavia ; si justitiam feceris , bonus tibi dies erit, sin peccatum , malus, & supplicio plenus.*

12. Coll. III. Quamvis negent nonnulli DD: apud Martinum DelRio, superstitiosum esse, credere, quòd Ova gallinæ, orta in die Parasceve specialem vim habeant ad extinguendum ignem , si in ipsum iniiciantur ; sed Lupus, Delrius, Sanchez L. 2. sum. c. 40. n. 16.

Tam-

Tambur. *L.2. in Decal. c.6. §.1. n. 27.* rectius aiunt, esse superstitiosum; quia ova gallinae orta die Parasceve non habent maiorem vim, aut virtutem, ad extinguendum ignem, quam ova orta alijs diebus.

13. Coll. IV. Non committere superstitionem, qui Festivitates S. Vincentij, Sancti Urbani, & conversionis S. Pauli observant, ut cæteros anni eventus conjectentur per sequentes Versus:

*Clara dies Pauli, bona tempora denotat
anni,*

*Si nix, aut pluvia, designat tempora cara,
Si fuerint Venti, designant prælia Genti,
Si fuerint nebula, pereunt animalia
quæque.*

Tametsi Binsfeldius *de confess. malefic.* Martinus De-Rio, & alij contrarium doceant, certum tamen videtur Leand. *q.23.* tales versus, & illos observantes esse omnino vanos, nulloque niti fundamento, ut probat Lupus *in edict. Sanct. Inquis.3.p.l. 15. dist.6.a.1. diff. 4. pag. 285.* sic etiam, quamvis non sint superstitiosi, qui observant qualitatem primorum dierum duodecim Mensis Januarij, in prognosticationem Mensium totius Anni, sunt tamen vani observantes, juxta verba Apost. *ad Galat. 4. Dies observatis, & tempora.*

14. Coll:V. Non sunt superstitiosi, qui observant dies Criticos, circa corporum infirmitatem. *Dies Criticos* Medici vocant illos, in quibus de morbi ratione judicium fore possunt, qui quidem sunt impares, inter quos potissimi sunt, quintus, septimus, undecimus, in quibus, si natura confortatur, fit judicium de futura sanitate; si verò deterioratur, de morte proximè futurâ. Ita Lupus. *D. 3. L. 15. dist. 6. a. 1. diff. 2.* Pariter non est superstitio observare dies Lunares pro rebus naturalibus conservandis, ut pro secundis lignis, ne vermicibus rodantur, & diutius durent, pro colligendis fructibus, ne breviori tempore marcescant. *Nec* tandem superstitiosi sunt reputandi illi, qui juxta praxin Medicorum observant dies caniculares pro diminutione sanguinis, aut sumptione medicinæ.

15. Coll. VI. Qui observant annos climactericos, v. g. annum sexagesimum tertium, non sunt superstitiosi. Dicuntur autem *Anni climacterici* omnes & singuli septennarij, inter quos præcipui sunt quadragessimus nonus, quinquagesimus sextus, & sexagesimus tertius, qui est præcipuus; & hos annos observare, non esse superstitiosum, constat ex eo, quòd in quolibet eorum natura mutationem in corpore humano faciat, interdum ad morbum, interdum ad sanitatem pro ratione cuiusque temperamenti, ut docent

DD: cit.

QUÆ

QUÆSTIO II.

Quid de Casu Reservato Magiæ
prænotandum sit?

16. R. I. **M**agia superstitiosa (nam de naturali, quæ est ratio operandi mira per causas naturales absque dæmonis operâ, hîc non est sermo) seu diabolica, est potestas inordinata faciendi effectus mirabiles suprà naturam. Less. c. 44. dub. 1. & seqq. & alij communiter. Dicitur *inordinata* ; nam finis eius est, vel ostentatio propria, aliudvè commodum suum, aut alienum, vel noxa alicui inferenda, per maleficium, vel veneficium. Hinc Homines hoc scelere infecti, dicuntur subinde *Magi*; item *Sagæ* à Sagacitate; quia nimis versutè in inferendis malis reperiuntur; item *Stryges*, à strige avicola, quæ nocturno tempore stridendo volat, infantium corpora invadit, sanguinèmq; exfugit. Item *Lamia*, à Lamia animali monstroso, crudeli, muliebri facie & uberibus prædito, homines alliciente & jugulante, de quibus fit mentio *Thren. c. 4.* Sed & lamia nudaverunt mammam.

17. R. II. Eiusmodi magicas operationes Deum defacto permittere magis in sexu foemineo, quàm virili; tum quòd foemina nimium sint deditæ iræ, & cum viribus sunt inermes, ad maleficia confugiunt; tum quia faciliùs

cilius credunt, quam viri, hinc facilius etiam decipiuntur; tum quia tota diabolica tragædia, quam magæ cum diabolo peragunt tendit ad foedissima connubia: & quidem ex foeminis plerumque vetulæ hisce sceleribus sunt deditæ, ob odium pueritiæ, quam deperditam plorant, vel quia puerorum sanguine, ex dæmonis suggestionem putant se rejuvenescere. Permittit autem Deus tanta mala per sagas & magos ad manifestationem suæ gloriæ, vel clementiæ, quosdam liberando; vel justitiæ, quosdam relinquendo; vel firmandæ fidei, dari dæmones, eosque multum moliri contra humanum Genus, ut fideles sciant & discant eorum versutias cavere. Ita docet fusè *Leander Tr. 9. D. 3.* cum plurimis DD: à se citatis.

18. R. III. Eiusmodi operationes magicas exerceri plerumque per pactum cum dæmone initum. Consistit ergo hoc pactum in promissione obedientiæ, dæmoni præstitâ, non curare de Divinis Præceptis & Sacramentis; & contra dæmon mendaciter promittit, se omnia facturum, quæ magus vel saga desiderant. *Soar. c. 17. n. 4.* & alij communiter. Fitque pactum aliquando cum dæmone visibiliter apparente, aliquando mediante alio mago, aliquando solemniter, aliquando privatim; aliquando sola tacitâ invocatione, cum homo utitur illis medijs, quibus magi uti solent ad faciendos tales effectus. Et contingit, tum, cum verba dicuntur, in quibus sunt voces

ces aliquæ non significativæ; vel cùm characteres & figuræ ovales, quadrangulæ, aut similes fiunt; vel cùm miscetur aliquid falsum, aut apocryphum; vel cùm apponuntur conditiones inutiles ad tales effectus, ut cùm feruntur verba Sacra scripta in tali charta, vel tales herbæ tali vel tali die & horâ cum coeremonijs superstitiosis decerptæ, ac similes; vel cùm effectus excedit virtutem illius medij, ut cùm quis promittit aliquem non fore lædendum ab inimicis. His modis est invocatio tacita dæmonis, & magia, aliquando, licet rarò, fit cum tali invocatione absque pacto.

19. R. IV. Vi talis promissionis accipere dæmonem magnam, tum in animam, tum in corpus hominis potestatem: *in animam* quidem, quatenus potest *Intellectum* decipere, persuadendo, licere, quæ non licent; & sic facere conscientias laxas, vel contrà, non licere, quæ licent, & sic faciunt conscientias scrupulosas; vel ingerendo subtilissimas dubitationes, quas quis non potest dissolvere, ut videmus quosdam subtilissimè in moralibus dubitantes, & ineptissimè solventes, ut ait Sylvester V. *Maleficium. n. 2.* imò possunt hominem privare usu rationis, & insanum reddere. D. Thom. 1.2. q. 80. a. 3. quod faciunt, perturbando corporis humores, & præcipuè cerebrum. *Memoriam* possunt dæmones adjuvare per aliquod artificium sibi notum, nobis

bis incognitum, vel illam turbare, agendo in phantasmata. D. Thom. 1. q. 111. a. 1. *Voluntatem* possunt commovere, non quidem directè in illam agendo, hoc enim solius Dei est, sed persuadendo, & concitando passiones per motum localem spirituum, in quibus sunt phantasmata, & movendo concupiscentiam, vel exterius persuadendo, vel fictè aliquid exterius ostendendo &c. *Appetitus sensitivum* possunt vehementer commovere; imò ad aliquam actionem quasi necessariò inducere; non enim ita liber est, sicut voluntas; sed movetur interdum necessariò, quod quando fit, decipitur dæmon; quia talis actio hominis non est peccatum, sed potiùs causa maioris meriti. *Circa corpus possunt agere dæmones, illud veneno inficiendo, fascinatione ligando, strangulando, aut obruendo; non tamen possunt occisum vivificare: & quando à dæmone possessi subinde evomant ossa, clavos, pilos, acus, subinde ingentem acervum plumarum artificiosè compositarum, fit hoc per illusiones & præstigia, ut videantur, quæ non sunt, vel si res veræ sint, ipsi dæmones invisibiliter stomacho intulerunt, & inde visibiliter educunt, non obstante earum magnitudine; quia possunt eas dividere, comminuere, & statim reunire, & alijs modis nobis incognitis id præstare.* Præcipuè autem dæmon corpus humanum vexare potest circa actum potentia generativæ; quia per eam peccatum

Q

tum

tum originale transfunditur. D. Thom. *in 4. dist. 34. a. 3. ad 1.* Ubi notandum, quòd qualemcunque accipiat doemon potestatem super bonos, illam non habeat ad perdendum, sed tantum ad probandum, ut dicitur Job. 2. *Ecce omnia, quæ habet, in manu tua sunt, animam tamen eius serva.*

20.R.V. Ex hoc eodem pacto doemon cum sagis & magis *mirabiles effectus* solet exercere, vel per naturam, aut artem, quatenus facit apparere serpentes, & similia, transferendo sagas de loco in locum brevissimo tempore; quia in hoc non minus possunt, quàm Angeli boni, ob eandem naturalem potentiam: sic *Luc. 4.* Christus per diabolum è deserto ad pinnaculum templi; & inde ad montem excelsum translatus fuit. Et *Danielis 14.* Angelus Bonus de Judæa in Chaldæam Habacuc transtulit capillitio. Et ista translatio potest fieri vel modo invisibili, per solius virtutis suæ applicationem ad corpus sagarum: vel modo visibili, assumendo corpus aëreum, & tangendo aliquâ eius parte, v. g. digito sagam, quam commodè portat absque illius molestia, per virtutem suam motivam, ut colligitur ex *Diana c. 14. Lupo. dist. 4. diff. 2.* Inde constat, quòd doemon facilè possit mulierem sagam à latere sui mariti auferre & transportare ad remotissimum locum, marito non notante; in quo interim possunt causare somnum profundissimum, & corpus ex aëre

con-

condensato formatum ponere in lecto juxta
maritum, ut docet Delrio, Jodocus in *Thesau-
ro Catholico. V. Maleficium. n. 9. vers. 3.* apud
Leandrum *Tr. 9. d. 4. q. 19. Vel præstat hæc mi-
ra* doemon, aliquando de novo faciendo, non
per se, sed occultè applicando causas natura-
les, earumque actiones accelerando ex scien-
tia, quam habet de rebus naturalibus. Unde
sæpè facit arborem brevissimè nasci, & fruc-
tus, applicando semen, & alias causas; sæpè
sanat, occulta medicamenta applicando, vel
intra corpus se immiscendo, ac humores ex-
pellendo; Soarius *c. 26.* Sanch. *c. 40. a. n. 4.* apud
Sebastian. De Abreu *L. 8. sect. 8. §. 5. n. 207. Vel*
præstat hæc mira deludendo sensus, vel illis
proponendo vera objecta, non qualia appa-
rent, sed ex aëre condensato. Unde sæpè etiam
Conventibus diabolicis apparenter tantum,
imaginariè ac per illusionem interfunt, ut
testantur S. Thom. *2. 2. q. 95. a. 5.* S. Bonav. *L. 3.
sent. dist. 19.* & alij plures. Et sic communi-
ter loquendo, Deus non permittit, effingere
personas piorum virorum & mulierum, quasi
eiusmodi nocturnis Conventibus interfint;
quod si tamen subinde contingit, dolus bre-
vi apparebit. Delrio, Binsfeldius. *de conf. ma-
lefic. r. ad 2. argumentum. & alij.* Similiter
illudunt sensibus, quando doemones viden-
tur transmutare homines in catum, vel le-
porem; nam illa animalia vel aliunde addu-
cit, vel ex aëre efformat, & artificiosè circum-

dat membris hominis, ut homo appareat bestia; & sic colligitur, quomodo læsiones accidunt in talibus animalibus; nam doemon ipse occultè vulnerat sagam in eo membro, in quo læsum est animal, D. Thomas. & DD. cit. *Denique* sensus decipiunt, quando doemones maleficos videntur per locum clausum introducere; nam possunt portas subito & sine strepitu aperire, & iterum claudere; imò celerrimè dilatare foramina, lapides à muro auferendo, & statim artificiosè reponere, ita, ut non appareat rupturà facta. Suar. L. 2. *De Superstit.* c. 16. n. 8. Sanch. L. 2. c. 40. n. 7. & alij. Et quamvis de possibili possint doemones sagas è carceribus liberare; defacto tamen Deo prohibènte, & Angelis bonis impredientib⁹, hoc non valent, ut docet D. Augustin. L. 3. *de Trin.* & *de Civ. Dei.* L. 15. c. 23. & L. 18. c. 16. cum alijs. Nec possunt nocere Judicibus, & alijs justitiæ Ministris, nisi avaritiâ, ambitione, crudelitate, & amore vindictæ obcoecatis. Delrio L. 3. *Magic. disq.* 1. p. q. 5. Prudentius & alij.

21. R. VI. Doemonem plures etiam *operationes turpes* exercere cum Sagis & Magis, ut docent varij DD: & quidem *in Monte*, ut vocant, *Veneris*, seu in determinato loco, ubi certis diebus, præsertim Quadragesimæ, Hebdomadæ Sanctæ, & quatuor temporibus, conveniunt; in quibus Conventibus tam horribilia fiunt, ut non tantùm sine pudore non referan-

referantur, sed & ipsos maleficos & sagas ad salutarem deberent movere horrorem: ibi enim conquerente Innocent. VIII. Anno 1484. & scribente ad Inquisitores Germaniæ, *salutis propria immemores, & à Fide Catholica deviantes, cum demonibus incubi & succubi sunt &c.* & quamvis dæmones ex huiusmodi nefario concubitu delectationem carnalem non capiant, certum tamen est, quòd vir, vel foemina, cum quibus coit dæmon, talem delectationem sentiant; imò poterit per semen viri prolificare; quia facile tempus & conditionem mulieris succubæ observare valet, & mirâ suâ dexteritate semen ad debitum locum transferre, quæ proles merito pro supposititijs, utpote natæ ex dæmone incubo, & muliere succubo, sunt habendæ: vel poterit etiam furto auferre aliorum proles veras, & agendo mulierem succubam, viro relinquere eiusmodi proles furto ablatas. Ita Torreblanca *L. 11. Furis spirit. c. 8. n. 4.* Binsfeldius *in confess. malefic. prælud. 10.* Remidius *L. 1. c. 15. 16. 17. & 18.* Lupus *in edict. S. Inquis. p. 3. L. 20. & p. 2. dist. 8. a. 1. diff. 1. pag. 386.* Ipse D. Augustin. *De Civ: Dei l. 15. c. 23.* Addit Sanch. *L. 5. de matr. d. 21. n. 2. & L. 7. d. 64. n. 15.* Bonacin. & alij, non oriri ex talibus congressibus affinitatem; quia non fit vera copula, nec una caro, cum semen ex parte dæmonis non sit decisum, sed aliunde asportatum; quibus accedit Barbosa. *De potest. E-*

piscopi. alleg. 51. n. 170. Nec potest dæmon juxta Delrio, Sanch. *L. 7. de matr. q. 113.* ex D. Thoma, facere, ut in partu Virginitas, seu claustrum virginale illæsum conservetur, cum ad hoc vera corporum penetratio requiratur, quæ soli virtuti Divinæ reservatur, quæ solus Christus Dominus natus est ex Maria Virgine. Et hæc omnia pro meliori notitia in confessionalis haurienda circa præsentem materiam non inutiliter adducta sunt.

Q U Æ S T I O III.

*Quid de magia malefica, seu de casu
alicubi reservato maleficii,
Confessarius debeat
observare?*

22. **N**Ot. I. Cum maleficium sæpissimè fiat per fascinationem, idcirco pro notitiâ præviâ aliqua de fascinatione præmitto: & quidem verius & probabilius est, non dari, propriè loquendo fascinationem naturalem. Leander *Tr. 9. d. 3. q. 10.* citans D. Thom. S. Hieronym. Chrysost. & alios. Ratio est; quia ex oculo v.g. nihil emittitur, aut exit, quod alteri nocere possit, cum visio non sit actus transiens, sed immanens, & non fiat per extramissionem radiorum ab oculo; sed intromissionem specierum emanantium ex objectis; unde

unde visio fascinantis, eiúsque prava voluntas non possunt de se esse causa efficiens nocu-
menti, sed conditio, seu signum ad placitum,
quo posito, diabolus nocet. *Nec obstat*, quòd
Basiliscus dicatur solo aspectu occidere; quia
hoc facit halitu læthali & qualitate pestiferâ
aërem inficiente, & sic accedentes occidit:
propriè ergo loquendo, sola datur fascinatio
diabolica, quæ est perniciosa qualitas, doemo-
num arte illata, ob tacitum vel expressum
hominis cum doemone pactum; malefici nam-
pacisci solent cum doemone; ut quos lividè
vel iracundè aspexerint, illis doemon perni-
ciem inferat, DD.cit.

23. Not. II. Quòd maleficium sit ars nocendi
alijs ope & potestate doemonis. Less. *dub. 5.*
cum cõmuni. Est autem maleficium duplex,
amatorium, quo malefici utuntur ad flecten-
dos animos hominum ad amorem turpem;
& *veneficium*, quo utuntur ad nocendum ho-
minib⁹, occidendo, infirmitates causando, per
grandines destruendo fata, vineas &c. Porro
maleficus à mago differt; quia magus arte
doemonis utitur ad ostensionem suæ poten-
tiæ vel scientiæ; maleficus autem utitur ad
nocendum alijs. Sunt autem varij modi, qui-
bus se malefici & maleficæ doemonibus de-
dicent; vel *privatim*, non præsentibus alijs
maleficis, nec apparente doemone in formâ
humanâ, aut aliâ; vel *solemniter*, apparente
scilicet doemone; & rursus vel *expressè*, vel

tacitè ; & hoc vel totaliter negando fidem , vel partialiter ; vel ore tantum , vel corde & ore simul. Ad hoc explorandum , quia dæmon intima cordis penetrare nequit , committit tales personas alicui dæmoni , veluti Magistro Novitiorum , ut dicto tempore ex operibus & conversatione mentem ipsarum investiget , quas si cognoscat minimè stabilem in eius servitute , refert dæmoni Superiori , qui proinde eas varijs afflictionibus torquet , ut sic ex desperatione lucretur eorum animas. Leander loc. cit. & alij.

24. Not. III. Causæ ad maleficium disponentes sunt defectus perfectæ fidei , indigna Sacramentorum susceptio , nimia curiositas sciendi , quæ non oportet , insatiabilis cupiditas congregandi divitias , nimium desiderium se vindicandi de inimicis , nimia tristitia & luxuria. Imò permittit Deus maleficia , ut infideles & Ethnici convertantur , qui dicunt non esse dæmones , nec ullum Spiritum. Victoria *De arte mag. n. 10. 11.* Lupus & alij apud Leandrum cit. his notatis , quæritur , quando licitum vel illicitum sit maleficium solvere ?

25. R. I. Certum est , non licere petere à malefico , ut unum maleficium per aliud solvat ; nunquam enim licet facere mala , ut eveniant bona , cum enim maleficium non fiat sine invocatione & auxilio dæmonis , per se ita malum est , ut ex nullo fine honestari queat. *Neque* id licet , esto ille ad hoc paratus esset quia

ob

ob nullum commodum petere licet ab aliquo quantumvis parato, ut id efficiat, quod sine peccato præstare non potest. *Imò* neque licet ab eo generatim petere, ut maleficium tollat, etiamsi non addas, ut tollat per aliud maleficium, quando constat à parte rei, non posse maleficium ab ipso tolli sine alio maleficio, sive quia nullum datur medium, quo maleficium licitè tolli possit, sive quia etiamsi detur medium aliquod licitum, illud à malefico ignoratur. Nam hoc esset petere ab eo id, quod sine peccato exequi non potest, vel absolutè, vel supposità mediij liciti ignorantia. S. Bonavent. *in 2. dist. 7. a. 7.* D. Thom. *in 4. dist. 34. q. 1. a. 3.*

26. R. II. Si probabiliter constet, maleficum nōsse aliqua media licita ad tollendum maleficium, licet ab eo petere, ut illud tollat, esto moraliter scias, illud non ablaturum, nisi per aliud maleficium. Ratio est; quia tunc petis rem per se licitam, nempe ablationem maleficij; ille verò potest, & debet exequi, quod petis, sine peccato: ergò si secùs faciat, non tibi petenti, sed illi soli illicitè operanti peccatum imputabitur, ad eum modum, quo tibi non imputatur peccatum usurarij, à quo mutuum petis, esto ille mutuando peccet; quia potest, mutuum absque usuris dando, vitare peccatum. Bonacina *in Decal. d. 3. de primo precepto. q. 5. par. 5. n. 8.* Less: *L. 2. de Just. c. 44. dub. 6. n. 46.* Suar. *Tom. 1. de Relig. L. 2. de superstit. c. 8, n. 9.*

27. R.III. A fortiori cuicunque licitum est tollere ligamina, annulos, globos capillorum sub limine domûs defossos; & similiter signa, quibus maleficus utitur ad nocendum, si id fieri potest sine maleficio. Ratio; quia huiusmodi signa destruere, non est invocare dæmonem, sed potius impedire, & rescindere invocationem illius, quæ veluti virtualiter continuatur, quamdiu signa illa permanent. *Nec dicas*, hoc esse dæmonem honorare, cùm ea signorum ablatio, per se loquendo, eo invito fiat. Hoc ergo nihil aliud est, quàm destruere illud, quò dæmon ad nocendum ex pacto allicitur, quod laudabile est. Scotus *in 4. dist. 34. q. 11. m.* Rodriquez & alij.

28. Obijcies: qui signum destruit, non tantum intendit, ut dæmon nocere desinat, sed etiam, ut sanitatem restituat; sed talis effectus non potest à dæmone expectari sine eius invocatione: ergo. R. Eum, qui signum aufert posse & debere tantum intendere, ut auferatur id, quo dæmon quasi tenetur ad nocendum, ut nocere desinat, quod sine ullo pacto cum dæmone, vel invocatione fieri potest, ut patet. Quòd si dæmon ablato signo non solum nocere desinat, sed etiam ad sanitatem reddendam positivè operetur, hoc faciet ex sua voluntate, vel ut fervet fidem malefico datam, non autem ut inductus ab eo, qui signa abstulit, qui tantum negativè, seu permissivè se habet ad nullam dæmonis operationem,

nem, solum intendens sanitatem positam in
carentia damni, quod patiebatur maleficia-
tus.

29.R.IV. Quando constat maleficium certis
signis apposis alicui nocere, posse maleficum
cogi ad ea tollenda, imò licet addere minas &
verbera. Ratio; quia hoc non tam est inju-
riam malefico inferre, quam ab eo illatam re-
pellere. Non licet tamen privata auctoritate
illum graviter plectere, quia hoc pertinet ad
Judicem. Unde quando maleficus confite-
tur, se alicui nocuisse apponendo signum in
aliquo loco, Confessarius debet illum impel-
lere, ut tale signum amoveat, imò ut reparet
damnum, quoad possit. Less: *cit. dub. 6.* Sanch.
c. 41. Soarius *L. 2. c. 18.* & alij.

30.R.V. Licitum est apponere signa per se
indifferentia, quibus positis destruitur pactum
initum cum dæmone, & ille nocere desinit.
Ratio; quia si licet tollere signa malefica eo
fine, ut pactum nocendi solvatur, & nocu-
mentum cesset; cur non licebit alia signa ap-
ponere ad eundem finem? Nam hoc non est
dæmonem invocare, nec pacisci cum illo, sed
potius præcedens pactum destruere, & eius
solutione impedire perseverantiam nocu-
menti. Ponamus pactum cum dæmone fuisse
hoc: *quamdiu hæc olla è terra non extraha-
tur, & loco illius aliquid ponatur, v. g. lapis,
vel tegula, aut locus ille aquâ benedictâ
aspergatur, non cessabit maleficium; nec re-
cupera-*

superabitur sanitas. Item, *si saga te percussit à tergo, inficieris; si illam repercussis, cessabit maleficium.* Licitum tibi erit, ollam eruere, & loco illius lapidem ponere, & aquà benedictà locum aspergere, & sagam repercutere, modò hæc omnia fiant non animo colendi doemonem, sed destruendi pactum illius. Suar. c. 17. n. 16. & DD: cit.

31.R.VI. Si maleficus, qui signum posuit, est ignotus, aut inveniri non potest, licet rogare alium, qui novit, quo loco signum appositum sit, ut illud tollat, sive notitiam illam naturaliter adeptus sit, eò quòd à malefico accepit, sive doemonis ministerio. Si verò signum ignoret, non potest induci, ut arte sua utatur ad investigandum, quo loco positum sit; quia hoc esset inducere ad peccandum, nempe ad invocandum doemonem eo fine, ut ab eo certior fieret de loco, in quo jacet signum maleficij. Si autem arte doemonis jam id novit, poteris illius scientià uti in tuum, vel proximi commodum; quia licet ille peccaverit talem scientiam comparando, laudabiliter eà uti potes ad finem honestum, v.g. ad ablationem signi malefici. Bonacina d. 3. q. 5. pun. 4. n. 6.

Martin. Delrio L. 2. *disquis. Mag.*

q. 4. & alij.

†

QUÆ-

Q U Æ S T I O I V.

Quid Confessarius maximè attendere debeat in pœnitente, peccato magiæ vel maleficij infesto?

32.R.I. **A**t tendat circa contritionem & confessionem maleficorum, ut nimirum errorem & metum abstergat (quatenus dæmon ipsis falsò persuadet impossibilitatem conversionis) per efficaces Sac:Script: Sententias, ut Ezech. 18. Ubi omni peccatori pœnitenti venia promittitur: *Projicite à vobis omnes iniquitates vestras, in quibus pravaricati estis, & facite vobis cor novum, & quare moriemini? quia nolo mortem peccatoris, dicit Dominus, revertimini & venite &c.* Circa Confessionem verò attendat, ut ea sit integra, cùm plerumque eiusmodi homines dæmoni promittere soleant, nunquam se integram confessionem facturos. Tandem præscribat remedia, Fidem vivam, quæ per Charitatem Dei & proximi informatur, applicationem Sacramentalium, Devotionem & comendationem erga Deum, B.V. Mariam, ac præsertim SS: Angelos Custodes, ac alios Sanctos. DD: communiter.

33. Dixi notanter, præsertim SS: Angelos
los

los Custodes : Nam per Novendialia pietatis exercitia , SS : Angelis Tutelaribus exhibita effectus penè miraculosi in hominibus pessima consuetudine ligatis , gravi tentatione pressis , & ad ultimam desperationem inclinantibus fuerunt notati. Præfigi poterit diei singulæ singulus Angelorum Chorus speciali devotione honorandus, vel oratione, vel meditatione , vel lectione libri spiritualis : maxime proficua erit meditatio donorum & prærogativarum, quibus à Deo dotati sunt. *Primò* igitur *Angeli* infimi Chori, qui sunt Custodes hominum, honorabuntur. 2. *Archangeli*, qui sunt Dei in terras Legati in Summis Ecclesiæ Regnorumque momentis. 3. *Virtutes* , quæ præfunt anni temporibus, & mundi gubernationi, invocarique debent pro fructibus terræ, præsertim temporibus exundantium pluviarum, aridæ siccitatis, pestis & famis. 4. *Principatus* , qui Ecclesiæ & Monarchiarum Capita gubernant. 5. *Potestates* , quæ ad superandas demoniorum tentationes invocantur, quarum potentissimum est auxilium ad detriumphandos malignos illos Spiritus infirmitati humanæ tam formidandos. 6. *Dominationes*, qui primæ Hierarchiæ voluntatem inferioribus annuntiant , & pro impetrando à Divina Majestate prompto certoque auxilio invocantur. 7. *Throni* , quorum opera pro obtinenda animi tranquillitate , nostræque voluntatis ad Divinam conformitate deponitur.

citur. 8. *Cherubini*, à quibus scientia Sanctorum postulanda est. 9. *Seraphini*, qui sunt puri amoris Advocati. Et hæc devotio apertissimè instituetur, ducto initio à Festo SS: Innocentium, finèque posito ipsâ Epiphaniæ vigiliâ, eò quòd Regni JESU Christi dies proprius sit Epiphaniæ, Regisque sæculorum servi sint Angeli, & ut elabens annus terminetur, & illabens puro amore, honorèque Dei inchoetur. Et quod de Festo Epiphaniæ dictum est, de alijs quoque Festivitatibus dicendum erit. Hæc propter eos, qui per SS: Angelos hæreditatem capere salutis desiderant.

34. R. II. *Circa peccata Sagarum* Confessarius diligenter inquirat, an non eorum maleficia varijs peccatis, ut hæresi, apostasiâ, idololatriâ, blasphemiâ, sacrilegio, concubitu contra naturam, homicidijs, perditione frugum, odio in Deum, sint implexa, item interrogare oportet de mutilatis confessionibus, de renunciatione Christo & Sanctis facta, an illa fuerit ex animo, de magicis instrumentis, de seductione aliorum, de societate maleficorum, de chirographo dæmoni dato, quo obtento, comburat: his igitur bene perpensis & examinatis, poterit illas, præscriptis remedijs à quibuscunque peccatis Confessarius etiam Ordinarius (nisi fortè alicubi casus iste sit Episcopo reservatus) absolvere, exceptâ hæresi, pro qua ad aliquem facultate hac præditum recurrere oportebit.

35.R.III. *Circa administrationem Sacramentorum* observet Confessarius, quòd possit sagam captam ante judiciale examen ad Sacramentalē Confessionem admittere. Laym. *L.3.sect.5.Tr.6.de Judicijs.c.5.§.unico de sagis.n.19.* quia sic melius ad patientiam, & reliquas virtutes disponere valebit. Non decet tamen Confessarium, dum in tormentis saga versatur quæstioni assistere, ut vult Delrio *sect.3.Vers.quoad animi preparationem.* Rationem dat; quia multa irregularitatis pericula se ingerunt: & si foemina coram Confessario constanter neget, se sagam esse, sed vi torturæ maleficij crimen coram Judice fassam fuisse, poterit tamen Sacramentaliter absolvi; quia fides est ei adhibenda in foro sacramentali. Laym.loc.cit.n.24. Lupus *L.20.d.11.a.2.diff.2.* Deberet tamen Confessarius hortari talem mulierem, ut confessionem suam, dumodò spes sit, quòd Judex fidem adhibeat, constanter retractet, ut volunt cit. DD: si verò dicta mulier nolit coram Judice illam retractare ob metum tormentorum, probabile est, Confessarium tunc non posse illam ad talem retractationem obligare, etiam si sciat, ob id mortis supplicio afficiendam esse. Angelus *V. Retractatio §.7.* Sotus *L.5.de just. q.10.a.2.* Lessi: *L.2.c.12.dub.7.assert.5.* & alij. Et si saga vel maleficus in carcere moreretur, & antea peterent Sacramentum Eucharistiæ, posset illud administrari, si sacra-

cra-

cramentaliter confessæ sunt; quia cui Sacramentum Poenitentia non negatur, neque Viaticum negandum est. Communis apud Laym. *§. ult. q. 9. n. 32.* Qui à fortiori id concedit sagis, quæ ad supplicium mortis ducendæ sunt; nam ijs minus potest negari, si poenitentes & confessæ sunt. Addit, quòd in casu, quo ad sagas, & alias huiusmodi personas infames deferenda sit Sacra Eucharistia, id debeat fieri cum minore solemnitate; unde pulsus campanæ per plateas, & magnus comitatus omitti potest. Sic ille *n. 33.* Tandem si ultimo supplicio sunt affectæ, posse privatim Sacrificia Missæ & alia Suffragia offerri, certum est.

36. Petes I. Quid Confessarius Judicibus circa hanc materiam dubitantibus, aut inquirentibus respondere debeat? R. Peccare graviter Iudices, qui maleficos cogunt benedictione quâdam maleficium auferre ijs, quos læserunt, quia illa benedictio nihil aliud est, quàm formula, quâ ex pacto demon cessaturum promisit. Sanch. *de matrim. in sum. n. 10.* Delrius, Fagundez, Palaus, & alij. Nec licet illis causâ curiositatis, vel verificandi delicti, aut alterius finis præcipere maleficis, ut coram illis exerçant aliquod maleficium, v.g. ut faciant mures, ranas &c. quia est intrinsecè malum. Nihilominus licet Iudicibus volentibus maleficum torquere, efficere, ut eius corpus abluatur, & capilli totius corporis eius radantur. Ratio est, quia id non fit

R.

gratiâ

gratiâ alicuius superstitionis, sed duntaxat, ne maleficium lateat insertum, vel crinibus inspersum, aut aliqua unctio subsit, quibus maleficus non sentiat dolorem tormentorum: aut denique ad tollendum pactum initum cum dœmone; secus dicendum, si capillorum tonsio fieret, credendo amitti vires per illam, instar Samsonis; quia id esset superstitiosum. Sanch. *L. 2. in Decal. c. 41. n. 4.* Suarez *L. 2. de superstit. c. 1.*

37. Obijc: uti re aliqua vana est superstition, atque adeò illicitum; sed lotio corporis, & similes actiones sunt res vanæ, quæ nullam habent vim ad effectum intentum; ergo non licet ea signa apponere. R. non licere quidem uti re vanâ, ut ex vi illius, aut per positivam dœmonis operationem effectus aliquis positivus obtineatur, licet tamen re vanâ seu indifferenti uti pro signo, quo posito nihil fit, quo tanquam objecto dœmon moveatur ad malè agendum: nam sicut ablatio capillorum est signum, quo dœmon inducitur ad ampliùs non nocendum, & talis ablatio non est superstition, ita nec talis lotio.

38. Petes II. Ex quibus signis vestigia bonorum & malorum Angelorum internosci queant? R. Ex sequentibus signis vestigia dœmonum distinguuntur à vestigijs bonorum Angelorum. I. Si ad signum Crucis, vel ad Nomen JESU, aut Mariæ, aliorumque Sanctorum,

rum, & eorum Reliquias, Agni Dei ceream effigiem, lustralem aquam, Panem, Salem, cereumve benedictum, aut alia huiusmodi Sacramentalia, vel Catholicæ Religionis Symbo-
la, fugiant, aut detestentur; factæ visiones, malorum Angelorum spectra censenda sunt.
2. Si v. g. appareat, & dicat, se apparere con-
juratione magicâ, ut revelet curiosa, vel pa-
rùm necessaria, aut quæ nesciri expediret, dæ-
mon est. 3. Si apparentis oratio sit falsa, su-
perstitiosa, malè suada, desperati, superbi, libi-
dinosi, vindictam appetentis, vel præferentis
animi ostentationem. 4. Si appareat formâ
tetrâ, vili, ut in specie canis, suis, draconis,
aranei, bufonis, vel æthyopis, malus est Ge-
nius. 5. Si appareat in forma humana, Angeli
vel Beati, vel Dei, tunc consideranda est ope-
ratio: si ex genere suo est improba, ut blas-
phemiæ, superstitionis, mendacij, homicidij,
luxuriæ; vel dolosa ex modo apparitionis, ut
si primo congressu lætitiâ adferat animo,
postea horrorem, turbationem & desolatio-
nem, aut etiam magno cum foetore, strepitu
abeat, dæmon est. Sic Martin. DelRio, Petrus
Thyrræus, Binsfeld. Torreblanca apud

Leandrum *Tr. 9. d. 2. §.*

2. & seqq.

S E C T I O I V.

De

Casu Reservato Divinationis.

Q U Æ S T I O I.

Quid, & quotuplex sit Divinatio?

1.R.I. **D**ivinatio (quæ est quædam superstitionis species) est inquisitio de aliquo occulto , ope vel disciplinâ doemonis facta, & passim in Sac. Script. prohibita. P. Anacletus. In Theol. Moral. *Tr. 5. dist. 2. q. 3. n. 15.* & alij communiter.

2.R.II. Divinatio dupliciter contingit, nimirum vel per expressam doemonis invocationem, vel per implicitam, ut docet communis Theologorum Sententia. Utraque harum divinationum fit varijs modis. Prima vel per sacrificium animalium, & vocatur *Haruspicium*, quâ diabolus respondebat per signa quædam apparentia in extis animalium; vel per preces coram idolo fufas, & vocatur *Ora-culum*, quo solebat doemon Gentilibus per idola respondere; vel per Pythones aut Pythonissas, quos doemon possederat. Secunda fit juxta D. Thom. 2. 2. q. 95. a. 3. varijs etiam modis,

modis, vel per *Astrologiam judiciariam*, quâ ex aspectu, situ, & motibus astrorum, eventus à libero arbitrio pendentes prædicuntur; vel per *Physiognomiam*, per quam ex corporis, puta vultûs, manuum lineamentis liberè contingentes eventus, aut prospera vel adversa prædicuntur; vel per observantiam somniorum, per quam liberi eventus ex somnijs colliguntur. vel per *augurium*, quando fit observatio per aves, pisces aut alia animalia, vel per *sortilegium*, quando eventus futuri, vel veritatis occultæ manifestatio exploratur per sortes. de quibus hîc agemus, & quando sint, vel non sint peccata, dicemus.

Q U Æ S T I O I I.

Quando divinare per Astrologiam judiciariam sit peccatum?

3.R.I. **C**ertum est, quòd graviter peccent; qui ex astris eventus ex libero hominis arbitrio pendentes certò prænuntiant. Ratio est; quia cùm eventus isti liberi non existant necessariò & certò, non possunt certò & necessariò præsciri: ergo neque prædici aut prænuntiari. *Similiter* non est immunis à superstitionis peccato Astrologus, qui ex astris eventus à libero arbitrio pendentes etiam probabiliter prædicit. ut DD: communiter

docent. Ratio est; quia certum est, quòd ex astris humanâ industriâ deduci non possit cognitio probabilis horum liberorum effectuum: & quando quidam DD: videntur contrarium docere, solùm volunt, quòd si quis per astrologiam vellet cognoscere aliquod contingens liberum, illam cognitionem esse incertam & conjecturalem tantùm, & hoc non esse mortale, sed saltem veniale docent. Suar: *Tom. 1. de Relig. l. 2. de superstit. c. 11. n. 31.* Less: *L. 2. de just. c. 43. dub. 6. n. 42.* & alij. Tandem mortale peccatum committit, qui consulit Astrologos ad furtum occultum, thesaurum inveniendum, aut aliquod delictum sciendum, ut DD: communiter deducunt ex Deut. c. 17. *Non inveniatur in te qui pythones ac divinos consulat.*

4. R. II. Inclinationem alicuius pueri v. g. ex astris tanquam certam nuntiare, ex genere suo non esse mortale, sed veniale tantùm censent Sanchez, Suar. Palaus. q. 38. & alij jam cit. apud Leand. *Tr. 9. d. 2. q. 40.* quia temeritatis, impudentiæ seu mendacij notam non excedit. *Similiter* non est per se malum, nec universaliter prohibitum, nec aliquo jure positivo damnatum, ex stellarum conjunctione observatâ pueri nativitate, conjectare temperamentum eius, & ex illo naturalem inclinationem futuram ad iram &c. non tamen ut certâ, sed tenuissimâ probabilitate. *Item* immunis est astrologus à peccato mortali, qui futu-

futuros eventus probabiliter prædicit, casu, quo non solum ex astris, sed etiam ex alijs circumstantijs Personæ, nempe temperamento, qualitate & conditione illos probabiliter colligit futuros; quamvis nonnulli DD: velint in hoc casu peccari mortaliter. Tandem potest absque mortali astrologus ex astris solum prædicere liberos futuros eventus, si id faciat conjecturaliter tantum, & non ferendo absolute de futuro eventu, secluso scandalo, aut alijs circumstantijs. Leander cit. & plurimi apud eundem.

5. Ubi notanda sunt verba Syxti V. per motum proprium data, & sunt huius tenoris: *Statuimus contra facientes judicia & natiuitates hominum, quibus de futuris contingentibus, fortuitisq; casibus aut actionibus ex humana voluntate pendentibus aliquid affirmare audent, etiamsi id non certe affirmare asserant, aut protestentur, inquirent & procedant, & in eos seuerius canonicis pœnis, & alijs eorum arbitrio animadvertant.* Ex quibus plurimi DD: deducunt, etiam tenuissimam prædictionem futurorum liberorum eventuum prohiberi.

Q U Æ S T I O III.

Quando divinare per somnia sit peccatum?

R 4

6. Præ-

6. **P**Rænotand: cum S. Bonav: *in 2. dist. 25. q. ult.* & alijs, Deum sæpè in somnis docere, monere, corrigere, & revelare futura; ex eo, quia anima in vigilia reperitur curis distracta circa exteriora; ac proinde revelationibus seu visionibus minùs apta est; è contra verò in quiete somni vires suas collectas habens sibi tota est præsens, & ideò aptior ad visiones seu locutiones capiendas. Interrogabis autem ex quibus signis somnia divina à diabolicis internosci possint? Somnia *Divina* dicuntur, si innotescant homini talia, quæ folius Dei munere cognosci possunt, ut futura contingentia, præsertim libera, arcana cordium &c. *Similiter*, si sint pudica, modesta, sua sibiilia, vel consulentia boni, plena misericordiæ, & fructibus bonis, ex *Jacob. c. 3.* Dein, si in somnijs dictis animus noster non turbatur, & semper aliquid doctrinæ vel suavitatis percipiat, cum internâ quâdam alacritate & utilitate nostrâ, vel communi, vel privatâ. Denique possunt cognosci ex illuminatione animi, quam Deus homini immittit, ut vult D. Greg. *L. 4. Dialog. c. 48.* & alij. Tunc autem somnia sunt *diabolica*, si etiam in minimo Sacræ Scripturæ contradicunt, juxta illud Joann. 3. *Omnis Spiritus, qui solvit JESUM, à DEO non est.* Si suadeat aliquid contra Canones vel constit: vel Regulas, vel alia præcepta majorum; si invitent ad aliqua pia, simul tamen ad aliqua impia; si invitent ad scurrilia, carnalia

naliam &c. si animum turbatum relinquant, tepidum & indispositum ad virtutes. Valentia. Less. Bonac.

7. R. I. Si quis dubitet, an somnium sit à Deo vel à diabolo, certum esse, debere necessario credere, somnium esse à diabolo; & sic intelligenda sunt verba Eccl. 3° 4. *Nisi ab Altissimo fuerit emissa visitatio, ne des in somnijs cor tuum*: adeoque operans juxta tale somnium peccaret mortaliter, ut tenet Leander *Tr. 9. D. 2. q. 53.* & plurimi apud hunc. *Similiter* peccaret mortaliter, peccato superstitionis, qui certo modo aut situ seu dispositione ad somnum se componeret, ut sibi futuri eventus, vel effectus occulti per somnum revelentur; cum talis verè desideret ac expectet à dæmone instrui, etiamsi dicat, nolle ab eo institui, sed à Deo; quia facto ipso, quod vanum est, dæmonem invitat. Ita Suarez *L. 2. de superstit. c. 13. n. 14. & 20.* & alij; atq; D. Thom. *in 2. 2. q. 95. a. 6. Nunquam somnijs varijs sibi contingentibus fidem aliquam habere ausum, quamvis interdum eorum veritas effectum sit comprobata.* Item, peccaret mortaliter, qui ex naturalibus Somnijs futura contingentia divinaret; cum hæc dependant ex arbitrij libertate. Leander *cit. q. 68.* Et à fortiori peccaret mortaliter peccato superstitionis, qui daret fidem somnijs dæmoniacis; quia sic vellet doceri à dæmone, suoque Ma-

gisterio subijci, quod est gravissimum scelus.
ex c. Episcopi. 26. q. 5.

8. R. II. Non peccare illos, qui investigant, à qua causa somnia proveniant, an videlicet à Deo, vel à causa naturali, vel à doemone; quia sic solùm intenditur veritatis cuiusdam cognitio, quæ utilis esse potest ad vitam componendam. Leander cit. *q. 58.* & alij. *Nec* peccaret, qui divina somnia observaret; imò convenienter ageret; quia immittuntur à Deo, ut ea nos doceant, moneant & corrigant, ut colligitur ex varijs Sac. Script. locis, de somnio Joseph. *Gen. 37.* de somnio S. Josephi & Magorum *Math. 1. & 2.* *Etiam* liber est à peccato, qui probabiliter existimat, somnium esse à Deo, & exinde prænotationem alicuius futuri eventûs colligit; quia agens cum probabilitate, prudenter agit. *Nec* illicitè ageret, qui ex somnijs naturalibus temperaturas corporis, illiûsque humores & affectiones conjectaret; cùm nihil aliud faciat, nisi noscere ex effectibus causas, à quibus naturaliter procedunt. Sic etiam licet observare somnia, quæ nos crebrò infestant, territant, aut conturbant, ut sic eam molestiam à nobis depellamus, ut cum Suar. Sanch. docet cit.

Leand. *q. 57.*

QUÆ

Q U Æ S T I O IV.

Quando divinare per sortes sit peccatum?

9. **P**Rænotand. quòd Sortes sint triplicis generis, nempe *divisoria*, quæ applicantur ad dividendas hæreditates, ad litem dirimendam, ad honestum lufum. *Consultoria*, quibus à Deo postulatur occultæ veritatis manifestatio, vel consilij directio. Et *Divinatoria*, quibus absconditæ veritatis notitia, vel consilij directio non à Deo, & consequenter à doemone expressè vel tacitè imploratur. Ita P. Anaclet. *in Theol. Moral. Tr. 5. d. 2. q. 3.* cum communi. de quibus Sortibus per sequentes responsiones paulò latiùs.

10. R. I. *Sortes divisoria* non sunt illicitæ in sequentibus casibus; nempe in electionibus ad officia seu dignitates sæculares: quia talis electio nullo Jure est prohibita. *Nec obstat caput. Eccles. vest. de sortileg.* quia intelligendum est de electionibus Ecclesiasticis; nihilominùs per accidens, si prætermittantur idonei aut magis digni, & dentur indignis, aut minùs dignis, illicitum est, & contra justitiam distributivam. D. Thom. 2. 2. q. 95. a. 8. Leand. q. 76. & alij. 2. Certum est, esse licitum, litem alicuius hæreditatis, Legati, aut similis, sortibus finiri ac terminari; dummodò

id

id fiat ex mutuo litigantium consensu : ratio est; quia est quidam contractus æqualis, in quo unusquisque cedit Juri prætenso, si fors alteri contingit. Suarez cit. qui id probat manifestè ex *L. si duobus. C. communia. de legat. 3.* Certum etiam est, tempore persecutionis Ecclesiæ, aut pestis, posse sortem mitti ad dirimendam controversiam, quis ex Dei ministris, aut medicis permanens sit vel recessurus. Sic D. Aug. *Epist. 180. ad Honorat.* D. Thom. 2. 2. q. 95. a. 8. & alij. 4. Si tempore tempestatis necessum sit aliquos in mare proijci, ne omnes pereant, licitum est, fortibus determinare, quinam sint proijciendi; præsertim si id fiat ex omnium consensu; sic etiam tempore pestis licet fortiri, quis Parochorum in Urbe remanere debeat. Sanchez c. 38. & Pallaus: qui addunt, quòd casu, quo navigantes inter se non conveniant, adhuc possit Dux navis, illis invitis hanc sortitionem facere; quia in ea periculum omnium vitare intendit, aliquorum ruina, quod communi bono expedit. 5. Si dubium est, cui danda sit eleemosyna, an huic pauperi, anve alij, licitum est fortibus determinare, cui eorum applicanda sit: ratio est, quia nulli pauperum fit injuria. D. August. *L. 1. de Doctrina Christiana. c. 28.* 6. Licitum quoque est, sorte determinare, quinam sint necandi, cum plures digni sunt morte, nec tamen expedit omnes punire. Ratio est, quia hæc in militia est praxis, & in hac sortitione
nulli

nulli fit injuria, sed potius singulis favor; si tamen sortientium est par culpa. Del-Rius L. 4. q. 1. Sanchez, cit. n. 60. Bonacin. d. 3. q. 5. n. 13. 8. Licitum est per sortem eligere Sanctum, quem pro anno, aut Mense venerari quis velit; quia sic practicatur in pluribus Religiosis Congregationibus. Sic etiam in patronum alicuius Provinciæ aut civitatis licet per sortes eligere aliquem ex Apostolis; quia id nec Christianæ pietati repugnat, nec superstitionem sapit. Leander Tr. 9. d. 2. q. 90. & seqq. & alij plurimi apud eundem.

II. R. II. In sequentibus casibus *sortes divisoriae* sunt illicitæ 1. ad officia, & beneficia Ecclesiastica, quia id interdicit. c. *Ecclesia. extra. de sortileg.* ubi prius dicitur, *multa reprehensione dignum esse, quod fors in talibus electionibus interveniat.* & postea concludit textus, *sortis usum in electionibus perpetuam prohibitionem damnamus.* Nec obstat: quod S. Matthias forte fuerit electus ad Apostolatam, ut Act 1. dicitur: *Cecidit fors super Mattheum*: nam *fors* ibi est idem ac *suffragium*, ut constat ex Textu Græco, ibi: *dederunt eis suffragia.* 2. casu, quo duo æqualibus suffragiis eligantur ad officium vel beneficium Ecclesiasticum, non est licitum, electionem alterius fortibus terminare; quia in cit. cap. absolute prohibetur omnis Ecclesiastica electio fortibus facta. Leád. Tr. 9. d. 2. Nec obstat ratio à nonnullis adducta, quasi nullum suppetat aliud

aliud remedium; remedium etenim est, ut Superior Capituli compellat electores, ut intra certum tempus se conforment, si minùs, electionem ad se avocet, ut tradit *Gloss. c. duobus &c. rescript. in 6. verbo teneantur*. hanc nostram sententiam tenent plures alij apud Leandrum cit. 3. Non esse licitum usum sortium, casu, quo plures à maiori parte Capituli eligantur ad beneficium Ecclesiasticum, non ut omnes eo fungantur, sed ut sortes mittant postea inter illos: quia generalis est prohibitio dicti *cap. Ecclesia. extra. de sortileg.* ut habet Suarez *l. 2. c. 12.* Sanchez *l. 2. c. 38.* Nec potest prætendi à nonnullis contraria consuetudo recepta; quia hæc non procedit in electionibus Ecclesiasticis, sed in sæcularibus tantum; nisi vi specialis privilegij Juri communi derogetur. 4. Non est licitum sortibus uti, ad eligendos compromissarios ad electionem Ecclesiasticam faciendam, juxta præfatum *cap. Ecclesia*. Ita citati aa: 5. Electio Prælati alicuius Ecclesiæ habentis jurisdictionem ad cognoscendum de causis criminalibus & civilibus facta per sortes, non solum est illicita, sed nulla; quia illum annullat & irritat *cap. quia propter*, ut omnes conveniunt: cæterum electio ad officia & beneficia Ecclesiastica (præter prælationem, de qua antea) sortibus facta, licet sit illicita, non tamen invalida; quia nullibi annullatur talis electio, nam in *cap. cit.* solum est sermo de electione Prælati jurisdictionem

tionem tam in civilibus, quàm in criminalibus habentis. DD. cit. 6. Minimè licèt sortibus indagare personam, quando de ea non constat, delictum commisisse; quia præter divinationem est periculum puniendi innocentem, & nocentem relinquiendi. *Nec obstat*, quod *Jos. 7.* contrarium factum legatur, quia id fuit jussu Dei factum. Abulens. apud Leandrum cit.

12. R. III. De *sortibus consultorijs*, quòd, quamvis hæ sortes ad indagandam in rebus dubijs Dei voluntatem, possint esse licitæ, rarò tamen sint; quia Deus non vult suam voluntatem sortibus indagari, sed Ecclesiæ, & SS: Doctrinâ, ac petito à viris prudentibus consilio, & ideò interdicuntur sub anathemate *c. sortes 26. q. 5.* & DD: communiter, de quibus etiam dicitur *Proverb. 16. Sortes mittuntur in sinum, sed à Domino temperantur.* Hinc sortes consultoriæ licitæ sunt observatis seqq. conditionibus: nempe, quòd mittantur magna necessitate urgente spirituali, vel temporali; deinde cum debitâ reverentiâ erga Deum, & præmissâ oratione; nec in his sortibus applicentur Reliquiæ, aut Res Sacræ ad lucra temporalia captanda. Tandem ut mittantur ex speciali Dei instinctu, si quis velit, ut Deus aliquo signo sensibili suam voluntatem manifestet: sufficeret tamen fiducia magna, posita necessitate & honestate negotij, si quis solùm velit, ut Deus per suam specialem pro-
videat.

videntiam fortes feliciter dirigat, sic enim non erit necessarius divinus instinctus. D. Thom. & DD. Communiter.

13. R. IV. *De sortibus divinatorijs*, illas semper esse illicitas & superstitionas. Ratio est; quia fortes neque causant effectum futurum neque illum ex se significare possunt. D. Thom. 2. 2. q. 95. a. 8. & alij: eoque periculosiores hæ fortes sunt, quia sæpè contingit, quòd plures malitias includant; nam si sunt speculativæ, ut ad divinandum, quis sit parturus victoriam, aut v. g. Cathedram obtenturus, quamvis tunc solam superstitionis malitiam participant; si sunt practicæ, ut quia ordinantur ad cognoscendum delinquentem occultum, & illum puniendum, tunc ultra superstitionis malitiam continent aliam injustitiæ, infamationis proximi, & injustæ punitionis, delicto non probato. Suarez cit. Sanchez. Pallaus. puncto 6. d. 1. de superstit.

QUÆSTIO V.

Quando divinare ex cantu animalium, hominum vocibus & corpore sit peccatum?

14 R. I. **P**Robabiliter conjectari posse ex *cantu avium*, motu celeri piscium, animalis celeri cursu, futuros imbres, ventum, fere-

serenitatem, tempestatem, maris tranquillitatem. D Thom. 2. 2. q. 95. a. 7. & alij. Sic etiam, saltem tenuissimâ conjecturâ ex vocibus & signis avium potest probabiliter conijci aliquid futurum in hominibus: quia eadem naturali causa, seu constellatio coelestis potest movere animalia, & inclinare homines ad aliquem effectum, nempe ad rixam, discordias &c. non tamen ex præfatis signis avium & animalium effectus futuri contingentes possunt cognosci, quia non possunt esse illorum causa. D. Thom. cit. & alij.

15. R. II. *Ex hominum vocibus* casu prolatis, aut ob alium finem, non potest summi conjectura effectuum contingentium; cum voces hominum significant ad placidum, aliquando tamen dicta vel facta hominum talia fuisse, ut divino impulsu & afflatu futuros rerum eventus præsignificarent, non est negandum. ut *Gen. 24.* accidit in Servo Abrahamæ. *Joan. 11.* in Caipha Pontif: S. Thom. & alij.

16. R. III. Minimè esse licitum, sed gravissimum superstitionis peccatum ex manuum, pedum, frontis, aut totius corporis partibus, lineis, signis, & dispositione, futuros eventus, prosperos vel adversos prædicere, & ea quæ pendent à libero arbitrio, v.g. te futurum divitem, vel pauperem, religiosum, vel sæcularem, sacerdotem, vel laicum, solutum vel matrimonio ligatum: ratio est; quia illa signa nequeunt esse causa illorum effectuum. Azor.

Tom. I. l. 9. 9. 16. & plurimi alij, qui meritò censent, oppositum esse erroneum. Hinc infertur, esse peccatum mortale, si seriò quis unum ex confraternitate nigrâ cyngarum interrogat, & firmiter illi credat, de bona vel mala fortuna, ostensâ sibi manu; si verò curiositatis gratiâ id fiat, absque periculo fidem ei exhibendi, solùm erit veniale; propterea, teste Leandro, à Syxto V. *constit. 17.* hic divinandi modus damnatus fuit, & in Indice librorum prohibitorum interdicuntur omnes libri, hunc modum divinandi docentes.

17. R. I V. Nihilominus possunt saltem ex lineis manuum, & dispositione & proportionem membrorum corporis humani probabiliter licetè conjectari effectus animi, ut ingenium, complexio, naturalis inclinatio, humores & similia, ut latius deducit Delrius & alij, sed licet per signa membrorum naturalium mores hominum cognoscantur, non tamen imponunt necessitatem, sed tantùm inclinationem suam ostendunt probabiliter, quæ vinci potest per contrariam bonam consuetudinem, vel frœnum rationis, ut respondit Socrates Philemoni, dicenti ex Physiognomia eius, esse luxuriosum, superâsse naturam ratione, ut refert Laertius.

QUÆSTIO VI.

Quomodo divinatio in confessione exprimenda?

18. **A**ffirmant aliqui, quòd, quando adest pactum expressum cum doemone, sit necessariò exprimendum in confessione: negant verò alij, docentes sufficere, in casu divinationis fateri dicendo, se reum fuisse superstitionis divinationis mortalis, non explicando, an facta fuerit per expressam, vel tacitam doemonis invocationem; sed distinctiùs

19. R. I. Cum Leand. cit. quòd ex se minimè sit necessarium explicare in confessione, an divinatio fuerit cum expressa doemonis invocatione, aut non: secùs verò ex adjuncto; quia divinatio procedens ex pacto expresso cum doemone plures malitias específicas regulariter sibi adjunctas habet; & sic, ut Confessarius illas cognoscat, necessariò debet poenitens talem divinationem ex expresso pacto ortam confiteri.

20. R. II. Probabiliùs non esse necesse in Confessione exprimere rem, per quam quis divinavit; an scilicet per aërem, aquam, ignem, terram &c. Ratio est, quia licet omnes divinandi modi materialiter, & in genere naturæ sint diversæ specie, in genere tamen moris, formaliter non sunt nisi ejusdem speciei. Ita quoad utramque responsionem Suarez, Sanchez, Cajet: Azor: & plures alij. Ubi nota, Divinatores præcisè ut tales, probabiliùs non esse ipso facto excommunicatos; nec consulentes magos sunt ipso facto excommunicati; sed excommunicandi, quamvis aliqui contra-

rium doceant. Nostram verò responsionem docet Leander & plurimi apud hunc cit.

S E C T I O V.

De

Reliquis Casibus Reservatis
contra Virtutem Reli-
gionis.

I.

PEccata reliqua contra virtutem Religio-
nis pugnancia, in aliquibus Dioecesium re-
servata, sunt vel immediatè contra Deum;
vel mediatè, quatenus sunt vel contra Sacra-
menta; vel contra personas sacras; vel deni-
que contra loca sacra, quæ hoc ordine in hac
sectione examinabimus.

Q U Æ S T I O I.

*Quid de blasphemia formali in Deum
aut Sanctos, in quibusdam Dioe-
cesibus reservata,
dicendum?*

2. R. I. **B**lasphemiam esse contumeliosam in
Deum locutionem. P. Anacletus
Theol.

Theol. Moral. Tr. 5. dist. 3. n. 53. citans communem. Dicitur *locutio contumeliosa*, per quod tamen non excluduntur facta contumeliosa, si v. g. Deus contumelioso signo vilipendatur, ut expuendo in cœlum. Dicitur etiam, *in Deum*; quia per hoc non negatur, dari etiam blasphemiam in B. Virginem Mariam, aliósque Sanctos; nam sicut laus Sanctorum in Deum redundat, sic etiam redundat in Deum blasphemia contra Sanctos.

3. R. II. Duplex est blasphemia: *hereticalis*, quæ articulis fidei directè opponitur, ut si quis dicat: *Deus est crudelis, injustus, mendax, infidus, qui res hominum non curat*: & *blasphemia simplex*, ut si quis Deo maledicat, aut optet non esse Deum. Prima spectat ad casum reservatum hæresis, de qua suprâ *sect. 1.* de fecunda hîc agimus. Ibi ex D. Thom. 2. 2. q. 73. a. 2. notandum, quòd *peccata verborum* (consequenter etiam verborum blasphemorum) *maximè sint ex intentione dicentis dijudicanda*, ad propositum

4. R. III. Non esse blasphemum formaliter sed tantum materialiter, qui verba blasphemix profert, animo nec actualiter, nec virtualiter advertente, puta in ebrietate. Nec esse propriè blasphemiam, quando quis in ira vel rixa cum aliquo, enunciat quidpiam de Deo, quod verum est, dicendo ex indignatione, *Corpus Dei, Chryisma, Sacramenta*, dummodò affectus ille indignationis non tendat

in Deum, sed tantum contra hominem, vel jumentum, & sic juxta DD: communiter hæc verba peccatum veniale non excedunt; quamvis ratione scandali, aut modi proferendi, ut puta si proferantur in contumeliam Dei, aut Sacramentorum, aliter sentiendum, aut tali modo proferantur, ut contumelia Dei aut Sacramentorum significaretur; sic enim esset blasphemia; sicut etiam blasphemus esset ille, qui virtualiter & indirectè attenderet, & intenderet blasphemare, ut si quis scienter ac seriò loquatur verba, quæ vel ex propria significatione, vel ex modo proferendi aliisq; circumstantijs divini honoris diminutionem continent, quamvis homo eam directè non intendat, ut in simili dicitur de peccato de- tractionis. Ex quibus sufficienter constat, quando quis incurrat, vel non incurrat hunc casum alicubi reservatum.

Q U Æ S T I O II.

Quid de perjurio in Judicio alicubi reservato? sit sentiendum?

R. I. *Perjurium est Furamentum de falso in opinione Furantis. Mastrius disp. 11. Theol. Moral. n. 58. & alij. Dicitur, in opinione Furantis; quia quamvis, quod quis jurat esse verum vel falsum, sit tale à parte rei,*
Et a-

Si tamen jurans putaret non esse tale, nihilominus peieraret; quia deliberatè Deum in testem rei juxta suam opinionem falsæ adduceret; hinc omne perjurium cum deliberatione factum est peccatum mortale; quia est gravis irreverentia in Deum, ipsum deliberatè adducere in testem mendacij: & hoc idem dicendum, si quis dubitaret de veritate rei; quia sic jurando, se exponeret periculo dicendi falsum; adeoque peccaret. Porro per *Judicium* intelligitur illud, in quo quis legitimè interrogatur, hoc est à judice competente, ordinèque juris servato: per *Judicem* autem intelligitur ille, cuius est testes examinare. hoc supposito.

6. R. II. Qui in tali Judicio deliberatè & advertenter falsò jurat, negando veritatem, quam novit, aut illam celando, vel jurando rem dubiam pro certa, aut certam pro dubia, habet casum reservatum. Dicitur autem notanter: *deliberatè & advertenter*; quia juxta Doctorem Subtilem *in 3. dist. 39. q. un.* & communem, perjurium sine deliberatione factum, non est peccatum mortale, cum ad hoc requiratur voluntarium, ac sufficiens deliberatio; & sic talis non incurrit casum reservatum, etiamsi perjurium in judicio factum in Dioecesi eius sit casus Episcopo reservatus. *Neque* qui falsò juravit in judicio incompetenti, vel quia judex competens non erat, vel quia non servavit ordinem juris; quia perin-

de est, ac si juraverit extra Judicium. Neque ille, qui bona fide juravit falsum, credens fuisse verum, si fecit diligentiam, quam negotium postulabat, ut verum juraret; quia solum juravit falsum materialiter, sine peccato.

7.R.III. Si sermo est de juramento cum æquivocatione, omnino sunt advertendæ propositiones quædam ab Innocentio XI. prohibitæ, nempe 25. *Cum causa licitum est jurare sine animo jurandi, sive res sit levis, sive gravis.* & 26. *Si quis vel solus, vel coram alijs, sive interrogatus, sive propria sponte, sive recreationis causâ, sive quocunque alio sine juret, se non fecisse aliquid, quod reverâ fecit, intelligendo intra se aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum, reverâ non mentitur; nec est perjurus.* & 27. *Causa justa utendi his amphibologijs est, quoties id necessarium aut utile est ad salutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita ut veritatis occultatio censeatur tunc expediens & studiosa.* & tandem 28. *Qui mediante commendatione, vel munere ad Magistratum, vel officium publicum promotus est, poterit cum restrictione mentali prestare juramentum, quod de mandato Regis à similibus solet exigi, non habito respectu ad intentionem exigentis, quia non tenetur fateri crimen occultum.* Super quas propositiones.

securè

securè resolvit P. Anacletus in *Theol. Morali Tr. 6. dist. 2. n. 39.* & alij apud ipsum, quòd quando quis se spontè offert ad jurandum, vel si legitimè ad hoc compellitur, v.g. per Judicem juridicè interrogantem, peccet mortaliter, si alieno sensu juret; nam sic facile perverteretur judicium: verùm quando aliquis injustè cogitur ad juramentum, non peccat jurans amphibologicè, si justa ita jurandi causa subsit ad veritatem aliquam dissimulandam; quia amphibologicæ locutionis unus sensus verus est; ergo secundùm illum postulante tali necessitate locutio illa potest juramento confirmari.

QUÆSTIO III.

Quandonam incurrantur casus reservati circa Sacramenta commissi?

8. **P**Rænotand. quòd circa Sacramenta in aliquibus Diœcesibus sequentes casus soleant esse reservati, nempe baptizatio propriæ prolis, rebaptizatio, Evcharistiæ abusus, celebratio in Ecclesia interdicta, absolutio ab hæresi sine speciali licentia Superiorum, violatio Sigilli Confessionis, furtiva susceptio Ordinum, matrimonium clandestinum, matrimonium conjuge vivente, contractus sponsalitus

salitius non observatus. Unde suppositâ tali reservatione (de qua consulantur Ritualia singularum Dioecesium) sequentes poterunt resolutiones deservire. Itaque

9. R. I. Si parens extra casum necessitatis vel ignorantiae baptizet infantem ; peccat mortaliter, & probabiliter non potest petere debitum conjugale, potest verò reddere. Bernardus Sannig citans pro 1. parte Sanch. Laym. Navarr : pro 2. parte Suar. Sanch. pro 3. parte communem DD: Ratio 1. partis deducitur ex *c. 1. & 2. 30. q. 1.* ubi hoc severè prohibetur. Ratio 3. partis ; quia alter conjunx innocens non amisit jus petendi : ergo culpabilis tenetur reddere. Et in hoc casu responsionis judico, baptizantem sic propriam prolem incurere reservatum. Similiter incurrit casum reservatum, qui scienter rebaptizat.

10. R. II. Casum in quibusdam Dioecesibus reservatum, nempe *abusus SS. Eucharistiae & Sac. Reliquiarum*, aliarumque Sacrarum Rerum ad veneficia & artes magicas, aliosque nefarios usus, incurrunt, qui pedibus conculcant, in ignem proijciunt, in pulveres redigunt, quod impiissimè ab hæreticis fieri solet. *Item* milites, qui sacra vasa, in quibus SS. Eucharistia & Sacra Reliquia asservari solent, asportant, & modis indignis tractant. A fortiori incurrunt hunc casum, qui SS. Eucharistiam, Reliquias SS. aut etiam Sac. Script. verba ad exercitium magiae superstitiosae applicant,

plicant, cum hoc sit gravissimum sacrilegium, atque per Jus D. & humanum graviter punitum, ut *Levit. 20. Maleficos non patieris vivere. Similiter* qui SS. Evcharistiam in pulverem redactam, & potui mulieris immistam, ad impurum amorem excitandum, tradunt; qui proinde turpissimè deluduntur à dæmone, quasi talis mulier necessariò amore turpi debeat ardere, cum nemo amet, nisi liberè. Ubi Confessarius notare debet, an similes abusus procedant ex errore intellectûs, an verò ex passione, vel spe lucri, aut ex simili motivo; nam in primo casu incurrit etiam hæresin, & excommunicationem reservatam in Bulla Cænæ Domini: & quidem juxta Chapeville c. 20. q. 3. qui talem contumeliam intulit Sacramento Evcharistiæ coram pluribus, debet coram eisdem, si fieri potest, genuflectendo, aut alia reverentiæ signa exhibendo, juxta viri prudentis arbitrium compensare. Tandem incurrunt hunc casum, si aquam baptismalem magis suis admiscent, aut alias res sacras (si reservatio etiam de his mentionem facit) ut candelas benedictas, agnos Dei &c. tam nefariè usurpant.

I I. R. III. Ratione celebrationis in Ecclesia interdicta, quod in aliquibus Dioecesibus est casus reservatus, incurrunt etiam, qui divina celebrarent in Capellis Ecclesiæ, (aut, si etiam sepultura est reservata) qui aliquem in cœmeterio ejusdem Ecclesiæ contiguo sepeliret; scilicet

cùs si eidem Ecclesiæ contigua non sunt *c. si civitas. de sent. excomm. in ó.* Porro *contigua* dicuntur, quorum extrema invicem se contingunt, ut ait Glossa ibid. sive, ut alij loquuntur, quando inter parietem Ecclesiæ ipsamque capellam vel coemeterium nihil aliud interponitur.

12. R. IV. *De absolutione ab hæresi sine speciali licentia Superiorum*, qui est casus in Dioecesi Frisingensi reservatus, nihil speciale restat dicendum; quia de hæresi supra *P. 2. Sect. 1.* egi.

13. R. V. *De Matrimonio clandestino*, quod duobus modis potest esse clandestinum. *Primò*, quando celebratur sine Parocho vel alio Sacerdote de ejus licentia & sine testibus, tunc est nullum post Concil. Trid. *Secundò*, quando coram Parocho & testibus, non tamen præmissis consuetis denunciationibus, & hoc sine dispensatione Superioris, & absque ejus auctoritate, & est Matrimonium validum, si nullum obstat impedimentum dirimens, cujus dispensatio obtenta non sit.

14. Certum autem est, ante Concil. Tridentinum habuisse hunc casum reservatum in Dioecesibus, in quibus contractus matrimonij clandestini erat casus reservatus, qui contrahebant clandestinè sine Parocho & testibus; quia tale matrimonium valebat, eratque verè clandestinum. Idem nunc post Trident. dicendum credunt aliqui; quia licet tale ma-
tri-

trimonium sit hodie irritum, & nullum, constitutiones tamen Episcopales reservant hoc peccatum, quod quidem mortale est contra leges Ecclesiæ in re gravissima: sed Sebastianus de Abreu oppositum probabilius existimat; eò quòd constitutiones reservent matrimonia clandestina, quæ matrimonia sunt; quod autem celebraretur sine Parocho, aut alio Sacerdote de ejus licentia, & sine duobus saltem testibus, matrimonium non esset: ergo non reservatur. Quod confirmat ex doctrina Sanch. *L. 3. de Matrim. d. 2. n. 5.* docentis, talia matrimonia hodie non subijci poenis matrimonij clandestini; quia quod nullū est, nullum producit effectum: quamvis autem reservatio propriè non sit poena, ad illam tamen accedit; cum autem hoc matrimonium nullum sit, nec istum debet habere effectum.

15. Notandum autem, si præmissis denuntiationibus, & non apparente impedimento, matrimonium contrahatur coram Parocho & testibus, dum missam celebrat, licèt non ad id rogatis, non esse casum reservatum; quia servatur lex Tridentini; nec dici potest matrimonium clandestinum, licèt defuerit licentia Superioris. Et idem est, si domi contrahatur coram Parocho & testibus, ac præmissis denuntiationibus, ac sine impedimento, esto ad id licentia concessa non fuerit; quia tale matrimonium non fuit clandestinum, sed in facie Ecclesiæ, id est coram Parocho & testibus

stibus, si tamen moraliter præsentes sint; id est cum intelligentia & advertentia actûs, ut docet Barbosa *p. 3. de offic. & potest. Episc. allegat. 32. n. 78.* quia non intelligens, nequit dici præsens, *arg. L. coram ff. de verb. signif. quod Anacletus in Theol. Moral. Tr. 14. d. 14. n. 136.* amplius deducit, & hoc est in facie Ecclesiæ, ut cum aliis docet Sanch. *L. 3. de Matr. d. 6. à. n. 4.*

16. Circa Matrimonium conjuge adhuc vivente *Not. I.* certum esse, illum committere peccatum mortale, qui scienter contrahit matrimonium vivente priore uxore, nisi Religionem ante consummationem ingrediatur; nam matrimonium ratum & consummatum in hoc differunt, quod hoc non nisi morte dissolvi possit, illud verò etiam professione Religionis approbatæ: aut nisi cum tali dispense-
tur; quia accedente dispensatione Summi Pontificis in matrimonio rato, poterit maritus aliam uxorem, etiam priore uxore vivente, accipere absque peccato, quod vicissim de uxore respectu mariti dici potest.

17. *Not. II.* Extra hos casus, ad hoc, ut uxor possit ducere alium virum, debet esse certificata de morte viri prioris, & e contra, nequit contrahere cum alio, etiamsi facta diligenti inquisitione ignoret, quid contigerit circa maritum, pluribus jam annis non comparentem, juxta *c. In presentia. de sponsal.* & hoc ipsum in viris observandum esse, absentibus

UXO-

uxoribus, declaratur *c. Dominus. de secundis nuptiis*; nam stante dubio de morte conjugis, prius matrimonium stat in possessione. Et hinc quædam Ritualia Diæcesana monent Parochos, ne facile admittant vagos & peregrinos ad contrahendum matrimonium, & qui incertas sedes habent, non habitâ prius Ordinarij licentiâ. Imò si quædam mulier deponeret, aut juramento etiam firmare vellet, conjugem suum se vidente atque præsentem, tali tempore mortuum atque sepultum fuisse, absque aliis testimoniis vel indiciis gravibus non esset audienda; cum *nullus idoneus testis in re sua intelligatur. L. nullus. ff. de testibus.* his not.

18. R. VI. Incurrunt hunc casum, si quâ in Diœcesi quadam reservatus est, qui fingunt conjuges suos mortuos, cû vivant, & contrahunt cum aliis. Non tamen, qui contrahunt cum secunda uxore vivente priore, existimantes probabiliter illam esse mortuam, etsi reverà mortua non sit. *Nec* diu inquirentes mortem uxoris, audito quodam levi rumore de morte illius; *Nec* qui existimans uxorem suam vivere, cû reverà sit mortua, contrahit cum secunda, quamvis mortaliter in utroque casu peccent. Ratio est; quia primus non contrahit scienter, secundus verò non contrahit vivente priore uxore, quod tamen ad casum reservatum requiritur. *Nec* incurrunt contrahentes cum secunda, si intelligant
cum

eum prima subesse impedimentum dirimens, cum prima reverà non fuerit uxor. Chapeauville c. 13. q. 8.

19. De *contractu sponsalitio non observato*, qui est casus in Diœcesi Constantiensi reservatus, nihil restat dicendum.

20. R. VII. De *Sacramentali sigillo* egimus suprà p. 1. sect. ult. & in p. *introduc.* ubi diximus, nullâ unquam ratione licere ejus violationem, sive directam, sive indirectam: si autem aliquando violatur est casus reservatus in aliquibus Diœcesibus. *Notand.* autem, solum reservari violationem hujus sigilli factâ à Confessario; quia solus ille per se tenetur servare sigillum, de quo proinde solo intelligendæ sunt constitutiones, non verò de aliis personis, quæ per accidens ad illud servandû teneri possunt: juxta reg. 45. de Reg. Jur. in 6. *Inspicimus in obscuris, quod est verisimilius, vel quod plerumque fieri consuevit.*

21. R. VIII. Circa Sacramentum Ordinis, sive ante legitimam ætatem, sive per saltum, aut cum licentia falsa, vel furtivè susceptum, sequentia sunt notanda. 1. Qui scienter ante legitimam ætatem (est autem legitima ætas juxta Concil. Trid. sess. 23. c. 12. de reform. in subdiaconatu annus vigesimus secundus, in diaconatu vigesimus tertius, in Presbyteratu vigesimus quintus, inchoatus saltem, etiam per medium diem, aut unicam horam, ut cum communi docet P. Anacletus *Theol. Moral.*

Tr.

Tr. 14. dist. 12. n. 50.) promotus est absque dispensatione, incurrit casum in Dioecesi Constantiensi reservatum; non tamen, qui credebat, se illam habuisse; quia ignorantia probabilis illum excusat à peccato, quod solum reservatur: aliter dicendum de habente ignorantiam crassam; quia hæc à peccato non excusat; & de eo, qui dubitat de ætate, & diligentiam non adhibuit, ut eam certò sciret. Toletus *l. 1. c. 40. n. 4.* 2. *Ordinari per saltum* ille dicitur, qui assumit ordinem superiorem ante inferiorem, v. g. diaconatum ante subdiaconatum, vel sacerdotium ante diaconatum, quod est peccatū mortale, & ut dixi, in Dioecesi Constantiensi reservatum. 3. *Ordinari cum dimissoriis falsis*, est ordinari cum licentia falsa. 4. *Furtivè ordinari*, est se ingerere ad sacros Ordines, quando ab Episcopo conferuntur, quasi esset unus ex legitimè approbatis ad illos suscipiendos; qui casus clari non indigent majori explanatione.

Q U Æ S T I O IV.

Quandonam incurrantur casus reservati circa Personas, res, ac loca sacra commissi?

21 **C**As⁹: in quibusdā Dioecesib⁹ reservari soliti: circa personas & loca sacra commissi,
T sunt.

sunt. v. g. injectio violenta manûs in clericos, furtum rei sacræ, violatio immunitatis, sepe- litio excommunicati, pollutio Ecclesiarum, quibus addo reservationem excommunica- tionis majoris. De his juxta ordinem.

22. *Circa injectionem violentam manûs in clericos, & contra percussores eorundem* sic statuitur in Jur. Can. c. *si quis suadente dia- bolo.* 17. q. 4. ab Innocent. Papa II. in Concilio Lateranensi: *si quis suadente diabolo hujus sacrilegij reatum incurrerit, quod in Clericum vel Monachum violentas manus inje- cerit, anathematis vinculo subjaceat.* Con- cordat Clem. *si quis suadente.* de pœnis. circa quem casum & annexam illi excommunica- tionem

23. Not. I. Per manus violentas Clerico aut Monacho injectas, intelligi quamcunque actionem corporalem injuriosam, quæ est mortaliter peccaminosa, & violenter illata personæ Clerici aut Monachi, vel rebus ipsi- us corpori adhærentibus.

24. Not. II. nomine *Clerici* hîc intelligun- tur omnes, saltem primâ tonsurâ insigniti, dummodò privilegio canonis privati non exi- stant. Nomine autem *Monachi* hîc intelli- guntur omnes omnino Religiosi & Religiosæ, sive viri, sive Moniales sint, eorûmque con- versi & conversæ; imò etiam Novitij & No- vitix; his addit Herincx d. 6. de censuris. q. 2. n. 56. Canonissas sæculares (vulgò die Stifft- fräulein

fräulein) quamdiu præbendam retinent, & in habitu Ecclesiastico patenter à sæcularibus foeminis distinctivo incedunt. Item gaudent hoc privilegio canonis Tertiarij & Tertiariæ Ordinis S. Dominici, & S. P. N. Francisci, qui assumpto habitu Monachali se mancipaverunt obsequio alicujus approbatæ Religionis sub obedientia Superioris; secus dicendum de Eremitis illis, qui sub nulla regula & obedientia Superiorum vivunt, sed sunt vagi, & nullam specialem Ecclesiasticam obligationem habent.

25. Not. III. Quod ad incurrendum hunc casum & excommunicationem illi annexam requiratur injuriosa percussio, & quæ spectatis circumstantiis sit peccatum mortale, ut supra insinuatum est in *p. 1. sect. 1.* his not.

26. R. I. Incurrere hujusmodi excommunicationem, qui clericum vel Monachum occidunt, mutilant, vulnerant, vel percutiunt, five id fiat manu, aut pede, gladio, aut baculo; five Clericus consentiat, five hoc fiat in satisfactionem præcedentis injuriæ à Clerico alteri illatæ; nam etsi talis percussio non esset violenta, utpote exercita in consentientem, adhuc tamen ea foret injuriosa atque redundans in opprobrium statûs clericalis, cujus favori privatorum pacto renuntiari non potest. ut cavetur *c. contingit 1. de sent. excom. uncto c. si diligenti. de foro comp.* Insuper incurrunt hanc excommunicationem latæ sententix

tentiæ, qui Clericum injuriosè (licet absque alia læsione corporali) detinent in custodia publica vel privata, aut detrudunt in vincula. *c. nuper. de sent. excomm.* qui sputum aut pulverem in faciem eius proijciunt, vestimenta ipsi adhærentia dilacerant, aut violenter detinent. *Item* ex aliis canonibus extenditur hæc excommunicatio etiam ad mandantes, consulentes, auxiliûmque præbentes ad percussionem clerici, dummodò effectus sit secutus. *c. quanta de sent. excomm.* nam facientes & consentientes pari penâ plectendi sunt, ut ibi dicitur. *Item* ad eos, qui ratam habent offensionem clerici suo nomine factam, juxta *Reg. 10. Juris in 6. Ratihabitionem retrahi, & mandato non est dubium comparari.* Præterea incurrit hanc excommunicationem, qui v.g. abscinderet ligamen ephippij, ut clericus cogatur se præcipitare, aut aliud discrimen pati. *Item* similia non impediens, cum tenentur ex officio impedire, & dolosè intermittunt. *Item* Superiores tam Ecclesiastici, quàm Regulares, si iræ & vindictæ cupidi, & tanquam passionum suarum mancipia, ex naturali & dissimili complexione malè affecti subditis (quos *c. cum Beatus. d. 45. honorabiles subditos* dicit) excedant in infligendâ penâ (etiam incarcerationis) vel intensiorem vel modum, ut docet Laurent à Description. Ord. S. Ben. Vicarius Gen. Paderborn. *in cautione judiciali Pralat. a. 14.*

27. R. II. Non incurrunt hunc casum & excommunicationem, qui detinent, dilacerant, aut percutiunt vestimenta Clerico non adhærentia, utputa si Clericus fugiens amittat pileum, & alter pileum ex ira dilaceret, aut verberet. *Nec* qui percuterent Clericum causâ correctionis & disciplinæ, habentes ad hoc legitimam facultatem; ut si Magister Clericum scholarem correctionis causâ percutiat cit. *c. 1. de sent. excom.* *Nec* si Superior subditum percutiat causâ disciplinæ; quia non est violenta manuum injectio. *Nec*, qui Clericum vim sibi inferentem, aut sua bona auferentem, percutit cum moderamine inculpatae tutelæ; nam *vim vi repellere omnes leges omniâque jura permittunt. c. si verò. eod.* *Nec* qui captivat &c. Clericum, contempto clericali habitu tyrannidi & enormitatibus se immiscentem. *c. cum non ab homine. eod.* *Nec* qui percuteret Clericum inventum cum uxore, sponsa, matre, sorore, vel filia. *Nec* incurrit mulier percutiens Clericum, ab eo ad stuprum tentata. Sebastianus De Abreu *L. 10. c. 9. sect. 1.* qui plures adhuc similes casus resolvit. Anacletus, & alij.

28. Circa *furtum rei sacra* not: est *rem sacram* propriè eam tantùm censeri, quæ publico ritu, aut institutione ad Dei cultum deputata est, ut Laym. *L. 4. Tr. 10. c. 7. n. 2.* cum alijs communiter docet: *Locus* autem *Sacer* censetur, qui publica auctoritate deputatus

est ad Sacrificium Missæ, vel alia Ecclesiæ Sacramenta, aut divina officia peragenda, tametsi necdum consecratus, aut benedictus sit; ut habetur in *c. Ecclesia. de immum. Eccles.* Dicitur notanter: *publicâ auctoritate*; quia privata non consecrata, nec benedicta Orotoria, aut eremitoria, inter loca sacra numerari non debent; tametsi Episcopus licentiam dederit Missæ Sacrificium in ijs celebrandi. Laym. cit. hoc not.

29. R. III. Furtum Sacrilegum committi auferendo Sacrum de sacro loco, vel non sacrum de sacro, vel sacrum de non sacro; & quidem quòd committens tale furtum sacrilegum in primo & tertio sensu, incurrat casum reservatum (si coeteroquin hoc peccatum reservatum est, ut in Diocesi Constantiensi) certum est; an autem etiam incurrat in secundo sensu, si videlicet res non sacra de sacro loco auferatur, videtur habere maiorem difficultatem; & quidem si illa res non sacra, saltem ad locum sacrum aliquo modo pertinet, v.g. quia est tradita vel commendata in custodiam Ecclesiæ, aut commodata ad usum eiusdem, tunc videtur certum, esse sacrilegium & casum reservatum; si per accidens existeret, ut v.g. crumena, quæ alicui in Ecclesia abscinderetur, tunc juxta Laym: cit. *z. 18.* ex communiori & probabiliori sententia pariter esset Sacrilegium, & consequenter casus reservatus; nam ad favorem
& re-

& reverentiam Ecclesiarum rationabiliter pertinet, ut res omnes in ijs positæ à furtis & rapinis liberæ sint.

30. *Circa violationem loci sacri seu immunitatis not* : Immunitatem Ecclesiasticam esse exemptionem, sive jus, quo Ecclesiæ, res, & personæ Ecclesiasticæ à publicis muneribus seu oneribus sæcularibus liberæ sunt, ut DD: passim docent. Et quidem consistit immunitas Ecclesiarum (sub his etiam comprehendendo cœmeteria & alia loca Religiosa) in duobus: videlicet, ut actus profani & sæculares ab Ecclesijs arceantur, & ut malefactores, ad Ecclesias confugientes, ibidem in vita & membris protegantur, neque violenter inde extrahi possint. his not.

31. R. IV. Lædunt immunitatem Ecclesiasticam, & consequenter incurrunt casum alicubi reservatum, qui Clericorum, & Ecclesiarum bona, si spectentur quoad ea, quæ verè & propriè spiritualia sunt, sibi tribuunt; cùm alij, præter Clericos & Ecclesias, nullum jus in ea habeant, & secundum communem Jure Divino hæc exempta sint à jurisdictione & potestate sæculari. *Similiter* qui in Ecclesijs, earumque Cœmeterijs exercerent judicia sæcularia *c. decet. §. fin. de immunit. Eccles. in 6.* Item qui facerent contractus, vel negotiationes, aut nundinas &c. *Tandem* omnes incurrerent casum reservatum, qui fideles laicos delinquentes, & ad loca sacra confugien-

tes, dummodò non admiserint crimina specialiter excepta, vellent extrahere, ex *c. si quis contumax. 17. q. 4. de immunit. Eccles.* Dico notanter: *dummodò non admiserint crimina specialiter excepta*; hinc

32. R. V. Non incurrunt hunc casum reservatum, qui *publicos latrones, viarúmque grassatores, qui itinera frequentata, vel publicas stratas obsident, ac viatores ex insidijs aggrediuntur*, extrahunt ex Asylo juxta Bullam Gregor. XIV. *Nec* qui extraherent depopulatores agrorum, id est, qui segetes in agris deprædantur, comburunt, aut destruunt, vel agros alienos vastant. *Nec* qui extrahunt committentes homicidia vel mutilationes in Ecclesijs, earúmque Coëmeterijs, ex cit. Bulla Gregorij XIV. sive tale homicidium aut mutilatio sit facta, utroque in Ecclesiâ vel Coëmeterio existente, sive illo solo, qui occiditur vel mutilatur; etiâsi sic læthaliter vulneratus extra Ecclesiam obiisset. *Nec* qui extraherent hominẽ proditoriẽ occidentẽ, id est, occidentẽ sub specie amicitie, prout fecit Joab duobus Principibus Abner, & Amasæ, quos sub specie osculi præbendi occidit. *2. Reg. c. 3. & 20.* *Nec* qui assassinos, id est tales, qui acceptâ pecuniâ alios occidunt, extraherent. *Nec* qui crimine hæresis, aut læsæ Majestatis, in personam ipsiusmet Principis commisso infecto se extraherent. De quibus plura Canonistæ.

33. R. VI.

33. R. VI. *De sepelientibus excommunicatum in loco sacro.* Hunc casum in certis Dioecesium reservatum incurrunt illi, qui sepeliunt excommunicatum non toleratum & vitandum; quia toleratus sepeliri potest; nam quia post *extravag. Martini V.* quæ incipit. *Adevitanda scandala*, nullus excommunicatus est necessario vitandus, nisi fuerit nominatim denunciatus, aut notorius percussor Clerici; consequenter defacto licite communicamus cum excommunicatis toleratis vivis, adeoque possumus eisdem etiam communicare defunctis. arg. *c. sacris. de sepult.* à sensu contrario, ibi: *quibus non communicamus vivis, non communicemus defunctis.* Addit tamen Laym: *L. 1. tract. 5. p. 2. c. 4. n. 9.* hanc clausulam, *si eos pie mortuos fuisse præsumi potest.* Ratio huius clausulæ est; quia cum excommunicatio non nisi ob crimen mortale incurratur, ideò si quis in tali crimine notorio, v. g. in hæresi decedat absque ulla spe & signo emendationis, debet is sacrâ sepulturâ prohiberi (extra casum contrariæ consuetudinis, ac magni periculi: non ob censuram præcisè, sed ob peccatum mortale, in quo notoriè decessit, & ratione cuius orationum & Suffragiorum Ecclesiæ incapax est. *Similiter* incurrunt hunc casum illi, qui suâ potentia, auctoritate, vel imperio excommunicatum in sensu explicato faciunt sepeliri in loco sacro; nam Canones statuentes censuram

contra sepelientes prædictum excommuni-
catum in loco sacro, sub iisdem terminis ex-
tenduntur à DD: ad prædictas personas, quæ
in rigore juris sepelire dicuntur. Soarius *d. 12.*
f. 4. n. 10. Sayr. *L. 3. c. 35. n. 13.* & alij. vide-
tur ergo, quòd sicut tales personæ veniunt
non nine sepelientis in materia tam odiosa,
etiam veniant in reservatione, quæ minùs o-
diosa reputatur.

34. R. VII. *De pollutione Ecclesiarum*, no-
tandum est cum Roderico *Tom. 1. sum. c. 154.*
& alijs communiter, certum esse, quòd in Ec-
clesia polluta sive violata Missam celebrare,
sit mortalis culpa, quamvis nulla propterea
censura contrahatur, est tamen in quibusdam
Diocesisibus casus reservatus. Porro ut me-
lius intelligatur, quando sit casus reservatus,
ulteriùs sciendum est, Ecclesiam quinque mo-
dis violari. 1. per injuriosam sanguinis effu-
sionem. *c. proposuisti. c. ult. de consec. Eccles.*
& c. eod. in 6. 2. per homicidium injuriosum,
notorium, quod, vel cuius causa intra Eccle-
siam perpetrata est, quamvis sine sanguinis
effusione. *cit. c. proposuisti. & c. si motum. dist.*
1. de consec. 3. per illicitam, & notoriam hu-
mani seminis intra Ecclesiam effusionem. *c.*
ult. de consec. Eccles. c. Ecclesijs. d. 1. de consecr.
4. per sepulturam hominis excommunicati.
c. consuluisti. 5. per sepulturam infidelis, &
non baptizati hominis. *c. Ecclesiam. 1. & 2. d.*
1. de consec. ex quibus

35. Collige, quando pollutio Ecclesiarum sit, vel non sit casus reservatus. Est enim casus reservatus, si percussio, seu vulnus infligatur homini existenti in Ecclesia (non super tecto, aut in turri, aut subtus speluncam Ecclesiæ) tametsi sanguinem non intus, sed foris effundat; imò tametsi vulnerans extra Ecclesiam existat; quia æquè hoc casu contra sanctitatem loci peccare censetur, quam si in Ecclesia existens hominem percutiat. Laym. *L. 5. Tr. 5. c. 5. n. 7.* si tamen effusio copiosa sit, sed percussio & læsio non gravis, Ecclesia non debet cenferi violata, v. g. si quis ex quadam indignatione cultello aurem leviter sibi vel alteri vulneravit, cum non modicâ sanguinis effusione. *Similiter* incurrit casum reservatum, qui voluntariam procurat pollutionem, vel carnalem copulam, etiam conjugalem exercet; præterquam si hæc ob urgentem necessitatem, & probabile periculum incontinentiæ à culpa mortali excusetur, ut si conjuges longo tempore intra Ecclesiam cohabitare cogantur, ut plurimi apud cit. Laym. docent. *Item* sepeliens hominem excommunicatum, juxta dicta superius in hac q. n. 33. Et quidem si Ecclesia uno ex quinque modis est violata, censetur etiam Coemiterium violatum, si contiguum est, ut in eo, antequam reconciliatum sit, nemo sepeliri debeat, ut ex communi docet Sylvest. *V. Coemiter. q. 1.* Nam principale trahit ad se accessorium; non tamen

men écontra, violato coemiterio uno ex illis modis, etiam Ecclesia violata censetur, ut habetur *c. un. de consec. Eccles. in 6.* de his plura invenies apud Anacletum in *Theol. Moral. Tr. 14 d. 5. q. 10.* Cæterum ex Leonis X. concessione, facta Fratribus Minoribus, possunt eorundem Fratrum Prælati Ecclesias consecratas, si pollutæ fuerint, reconciliare aquâ ab Episcopo benedictâ: quam aquam ipsi quoque Ordinis Prælati benedicere possunt, si Episcopus duabus dietis, seu 14. leucis distans sit, ut testatur Rodericus *Tom. 1. qq. reg. q. 19. a. 6. & alij.*

36. R. VIII. Circa *Excommunicationem majorem*, quæ in Dioecesi Augustana defacto est reservata, notandum est, quòd quando Episcopus illam reservat, non intelligat de reservatis Papæ, neque de illis, quæ imponuntur ab homine per sententiam specialem contra aliquam personam determinatam (est autem *excommunicatio ab homine*, quæ ponitur per sententiam Judicis, vel per præceptum Superioris, & distinguitur ab illa, quæ infertur *à jure*, utpote quæ continetur in Jure, ad quam non requiritur monitio, quia Jus est loco monitionis, sicut requiritur ad excommunicationem ab homine illatam incurrendam; aliàs enim non foret contumacia) intelligit igitur de illis, quæ nemini ab ipso jure reservantur, à quibus aliàs quilibet approbatus poterat absolvere, seclusâ reservatione Episcopali

copali; & de illis, quæ sunt ab homine per sententiam generalem, in quibus nulla persona particularis exprimitur, & non reservantur imponenti.

37. Quòd autem in hac reservatione Episcopus non intelligat de reservatis Papæ, neque de illis, quæ imponuntur ab homine. Ratio est; quia quæ sunt Papæ reservata, solum possunt ab ipso absolvi, vel ab eo, qui ab ipso habuerit potestatem: quæ verò sunt specialiter ab homine, absolvi debent à Judice imponente, vel ab eius successore, aut superiore; & idem est de impositis ab homine per sententiam generalem, si imponenti reserventur.

S E C T I O VI.

De

Casibus Reservatis contra Charitatem, aliasque Virtutes.

Q U Æ S T I O I.

Quid de peccato reservato homicidij sit sentiendum?

1. **A**Ntequam respondeam, *Not. I.* Homicidium per illa verba Exod. 20. *Non occides*

des severissime à Deo interdici ; & quidem hoc præcepto prohibetur quodcunque homicidium injuste illatum, tam proximi, quam sui ipsius, ut habet certa & communis Theologorum sententia, ac habetur expresse *c. si non licet. 23. q. 5.* Ita quidem, ut absque Divina Auctoritate seu revelatione non sit licitum seipsum directe atque ex intentione occidere, ad cavendum tandem quodcunque malum, ut habetur *c. cit. si non licet. 23. q. 5.* cum homo non sit dominus, sed tantum Custos & usufructarius vitæ suæ. Quod autem liceat auctoritate publicâ, servatis certis conditionibus, apud omnes in confesso est ; nam *Princeps non sine causa gladium portat. Rom. c. 13.*

2. Not. II. Homicidium generatim aliud esse simplex, aliud qualificatum. Hujus posterioris generis est occisio parentum, aut personarum propin quarum, & vulgò *Parricidium* appellatur. Item homicidium sacrilegum, proditorium, & si quod est aliud, specialem malitiæ qualitatem sive circumstantiam includens, quæ non reperitur in simplici homicidio ; & circa homicidium, quo occiditur v. g. persona sanguinis cognatione vel affinitate conjuncta, sicut & circa homicidia sacrilega, ut si occiditur persona Ecclesiastica, id est, Clericus vel Religiosus ; vel homicidium committitur in loco sacro, cum hæc superaddant specialem malitiam in confessione explicandam, Confessarius attendere debet, ut poeni-

pœnitens integrè confiteatur, specièmq; homicidij explicet.

3. Not: III. Debere Confessarium pœnitentem monere de obligatione restitutionis: & quidem ratione vitæ proximo injustè ablatæ tenetur homicida vel ex justitia, vel saltem de consilio, & ex naturali æquitate pro anima occisi, quem non constat esse mortuum in peccato mortali, orationibus, eleemosynis, aliisque pijs operibus Deo satisfacere, ac præsertim Sacrosanctum Missæ Sacrificium pro refrigerio animæ eius offerendum curare; quod proinde poterit ipsi convenienter pro aliqua parte satisfactionis sacramentalis in confessione injungi: ut habet commun: DD. teste P. Anacleto *t. 9. dist. 3. q. 4. n. 47.* Insuper etiam omnia damna ex occisione alterius secuta, etiam in foro conscientiæ, & ante Judicis Sententiam sunt resarcienda pro possibili ab eo, qui injustè alterum occidit, ut docet Doct. Subtilis. *4. d. 15. q. 3. §. de secundo.* cum communi. proinde infertur, expensas pro curatione occisi, dum is non statim mortuus fuit, per homicidam esse solvendas, atque insuper hæredibus eius omnia damna lucri cessantis (id est, omnia ea emolumenta, quæ occisus ex artificio, negotiatione, vel officio probabiliter ipsi lucraturus fuisset, detractis tamen ijs, quæ ipsemet vivens consumpsisset) hæredibus occisi esse compensanda, & restituenda, juxta prudentis arbitrium.

bitrium æstimanda, non tamen probabilius tenetur restituere sumptus sepulturæ occisi; cum illos alias suo tempore debuisset facere.

4. Not. IV. Cùm homicida injustus fiat irregularis, & sic habeat impedimentum Canonicum impediens susceptionem Ordinum Ecclesiasticorum, eorūque administrationem; hinc, si ipsemet Confessarius non potest dispensare in præfato impedimento Canonico, debebit recurrere ad illos, qui dispensandi potestatem habent; qualis imprimis est Summus Pontifex de plenitudine potestatis; item Episcopi, qui possunt in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto provenientius, exceptâ eâ, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis alijs deductis ad forum contentiosum, dispensare. *Similiter* Prælati Regulares ex privilegio Syxti IV. possunt cum suis subditis dispensare in irregularitatibus modo supra insinuato *sect. 6. q. 3.* Idem attendere debet Confessarius circa mutilantes; quia & ipsi fiunt irregulares, si fiat abscissio membri principalis, v. g. manûs, pedis, oculi, auris; non item digiti aut dentis, ut Barbosa *p. 2. de offic. & potest. Episc. alleg. 42. n. 10.* & alij docent. quod etiam de mandantibus, faventibus, auxilium præstantibus in occisionem vel mutilationem dicendum est; uti & in alijs casibus in propriâ materiâ videndis. Ad propositum ergo nostrum

5. R. I. Incurrunt casum reservatum homicidij, qui irâ, odio, invidiâ, aut simili pravâ affectione alium privatâ auctoritate invadunt & occidunt; item provocantes ad duellum, & postea occidentes, de quibus in sequentibus plura. *Similiter* incurrunt hunc casum, qui mandant, consulunt, auxilium præstant, nisi actus occidendi alio modo esset reservatus, in quo solum occidens, non autem mandans vel consulens includeretur.

6. Et licet DD: asserant, licitum esse occidere furem in defensionem suarum facultatum, si is sit fur nocturnus, aut si sit fur diurnus, tamen se defendat, ut habetur *L. sed etsi. ff. ad L. Aquiliam.* & tenet Covaruv. in *Clem. si furiosus. p. 3. §. un. n. 6.* ac Less: *dubio 10.* cum alijs, dummodò ipsæ facultates sint magni momenti; nec sit spes illas recuperandi. Et si insuper multi affirmant DD: quos allegat & sequitur Tannerus *Tom. 3. d. 4. q. 8. n. 73.* fas esse pro defensione honoris aggressorem injustum occidere, si nec aliter defendi, nec facile recuperari læsus honor possit; cavendæ tamen sunt propositiones ab Alexand. VII. damnatæ; nempe 17. *Est licitum Religioso vel Clerico calumniatorem, gravia crimina de se, vel de sua Religione spargere minantem, occidere, quando alius modus defendendi non suppetit, uti suppetere non videtur, si calumniator sit paratus, vel ipsi Religioso, vel eius Religioni publicè, vel coram gravissimis viris prædicta*

V

prædicta impingere, nisi occidatur. Et 18. Licet interficere falsum accusatorem, falsos testes, ac etiam Judicem, à quo iniqua certò imminet sententia, si alià vià non potest innocens damnum evitare. Et 19. Non peccat Maritus occidens proprià auctoritate uxorem in adulterio deprehensam.

7. Item cavendæ sunt propositiones sequentes damnatæ ab Innoc. XI. scilicet 30. *Fas est viro honorato occidere invasorem, qui nititur calumniam inferre, si aliter ignominia vitari nequit: idem quoque dicendum; si quis impingat alapam, vel fuste percutiat, & post impactam alapam, vel ictum fustis fugiat.* Et quidem Joann. de Carden. in *Crisi Theol. dissert. 21. c. 2. & seqq.* super easdem propositiones scribens, meritò docet, primam huius propositionis partem esse evidenter falsam, eò quòd Legibus humanis, civilibus, & Canonicis probibita sit occisio defensiva, contra calumniatorem: insuper à Republica Ecclesiastica puniatur eiusmodi occisio, quamvis allegetur, factam fuisse propter calumnias, quo satis declarant, eam non tolerari. *Similiter* meritò etiam fuit damnata secunda pars huius propositionis juxta Auct: cit: nam aliud est impedire alapam, & aliud est post impactam uti vindictà privatà; primum est licitum, secundum verò Evangelij Lege condemnatum. Cum eadem cautione quoque vitandæ sunt sequentes propositiones,

nes,

nes, utpote latam homicidijs portam apertientes; nempe 31. *Regulariter occidere possum furem pro conservatione unius aurei.* Super quam propositionem notat cit. Cardenas, si quis portaret in manibus rem valoris unius aurei, & fur intentet eum rapere de manibus eius, tunc potest rem defendere, apponendo gladium, quòd si fur desisteret, non liceret illum percutere; si verò fur educat gladium contra dominum illius rei, jam fur non esset solùm invasor rei & honoris, sed etiam vitæ; quare poterit se defendere defensione occisiva cum moderamine inculpatae tutelæ, modo suprà dicto. Et 32. *Non solum licitum est defendere defensione occisivâ, quæ actu possidemus, sed etiam ad quæ Jus inchoatum habemus, & quæ nos possessuros speramus.* Et 33. *Licitum est tam heredi, quàm Legatario contra injustè impedièntem, ne vel hereditas adeatur, vel legata solvantur, sed taliter (id est defensione occisivâ defendere) sicut & Jus habenti in cathedram, vel præbendam contra eorum possessionem injustè impedièntem.* Hinc nonnulli Libri imposterùm cautè legendi sunt. Nunc de illis, qui non incurrunt hunc casum,

8. R. II. Non incurrunt casum homicidij reservatum, qui se, aut alium, etiam deliberato animo, voluerunt occidere, suspendere; nisi effectu secuto. Nec si, qui vacant rei licitæ, adhibitâ sufficienti diligentia, ne occidant,

aliud occiderent præter intentionem. Quod idem dicendum de puero ante usum rationis, de furioso aut mente capto, de ebrio, usu rationis destituito. *Nec* incidit in hunc casum, qui publicâ auctoritate (etiam si malâ intentione) aliud occidit. *Nec* miles, qui cum intentione hostem occidendi occidit innocentem, etiam si non inquisierit de iustitia belli, vel pravâ intentione se adscribi militiæ petierit.

9. R. III. Loquendo de *occisione privatâ*, quæ in aliquibus casibus etiam licita est, ita, ut taliter occidens peccatum cæteroquin reservatum non incurrat, ut si quis occideret nocturnum agrorum depopulatorem, publicum latronem, si fiat rectâ intentione, & certò constet de crimine, sitque necessitas, cum aliâ viâ non possit e medio tolli. Et juxta D. Thom : *in opus. de regim. Principum c. 6.* Sylvestrum, & alios, licet occidere Tyrannum, si est talis ratione dominij, quod injustè usurpat, non tamen qui talis est ratione usûs; nam hoc ultimum in Concil. Constant. *sess. 15.* ut hæreticum est prohibitum. *Item* juxta communem TT: licet non solum laicis, sed etiam Clericis & Religiosis, omni loco, & omni tempore injustum invasorem cum moderamine inculpatae tutelæ, servatis certis conditionibus, occidere pro necessariâ suæ vitæ defensione, etiam cum intentione mortis invasoris. Ratio est; quia omni jure licitum est
vim

vim vi repellere. Dixi *servatis certis conditionibus*; quarum *prima* est, ut occisio fiat defendendo se contra violentiam invasoris, non contra calumnias. *Secunda*, ut invasor occidatur in ipso actu invasionis, non ante vel post, quia alioquin non esset defensio, sed vindicta: non tamen est opus expectare omnimodam invasionem; quia posset subinde nimis fera esse. *Tertia*, ut servetur moderamen inculpatæ tutelæ, id est, ut ea moderatio adhibeatur in defendendâ vitâ propriâ, quam æquitas naturalis dicat adhibendam, nempe ut abstinenceatur ab occisione proximi, quantum fieri potest. *c. significasti. de homicidio. & c. si verò. de sent. excom.* Addit tamen hîc Cajet. *Opusc. 1. de potestate Papa. c. 27.* & Franciscus à Victoria, si quis in hoc casu Papam vel Imperatorem occideret, tametsi non peccaret contra justitiam, peccaret tamen mortaliter contra charitatem; quia vita aggressoris hoc casu utilior est Reipublicæ, quàm aggressi. *Tandem* licet etiam pro defendendâ pudicitia occidere invasorem, si aliter pudicitia, v.g. fugiendo, defendi non potest. Lessius *L. 2. c. 9. d. 12.* & alij. Ratio est; quia pudicitia est bonum summæ æstimationis, ac pretiosior multis opibus, simulque adest periculum peccati.

10. R. IV. Circa *duellum* (quod græcè *Monomachia* dicitur) ad propositum sunt sequentia notanda; nempe *duellum* esse pug-

nam singularem ex condictione ; & quidem si fiat privatâ auctoritate (vix uno vel altero casu excepto) jure tam civili , tum Canonico sub gravissimis poenis prohibetur. Sic in Concil. Trid. *sess. 25. c. 19. de Reform.* poena excommunicationis ac omnium bonorum suorum proscriptionis, perpetuæque infamiae decreta est in committentes duellum , eorumque Paternos: simulque statuitur, ut si in ipso conflictu decesserint , perpetuò careant Ecclesiasticâ sepulturâ; additâ etiam poenâ excommunicationis in spectatores , & consilium in causâ duelli dantes, ipsorumque locorum dominos, qui locum ad monomachiam in terris suis inter Christianos concesserint. Ratio ibi additur; quia *detestabilis duellorum usus fabricante diabolo est introductus , ut cruentâ corporum morte , animarum etiam perniciem lucretur.* Siquidem in actuali duello decedentes rectâ in infernum descendunt , cum moriantur in statu actualis peccati mortalis , de quo vix habent spatium poenitendi.

II. Dixi notanter : *vix uno vel altero casu excepto* ; qualis est , si tempore belli hostis exercitui duellum offert ; tunc licitè illud acceptatur , dum necessarium videtur ad averte-
tendam totius Exercitus ignominiam , animosque hostium debilitandos, & suorum confirmandos, exemplo Davidis, qui hâc de causâ singulare certamen cum superbo Goliath ini-
visse legitur 1. *Reg. c. 17.* Idem dicendum cen-
set

set Sanch. *L. 2. in Decal. c. 30.* cum alijs, si communi partium consensu, totum bellum, ceteroquin non nisi copioso sanguine terminandum, ad duorum vel paucorum certamen revocetur: nam tunc eiusmodi duellum loco justii belli succedit. *Alter casus* est, quando provocatus ad duellum videt se injuste occidendum à provocante, nisi duellum accipiet; nam si aliud remedium non suppetat sese à morte liberandi, licite potest illud acceptare; quia hoc nihil aliud est, quàm tueri vitam suam. Mast. *d. 11. n. 13.* Azor. & alij: cum his Anacletus *Tr. 9. d. 3. n. 43. 44.* Ex quibus facile inferes, quando duellantes incurrant, vel non incurrant casum alicubi reservatum.

12. R. V. *De occisione casuali*, illam posse fieri vel commissione, vel omissione; *commissione* quidem, faciendo aliquid, ex quo mors præter intentionem sequitur: *omissione*, omitendo aliquid, quo omisso mors sequitur. Ex quo habetur, quòd qui exercet aliquem actum licitum, ex quo sequitur homicidium, tantum peccet, quantum est negligentia in non advertendo; si negligentia sit gravis, erit mortale peccatum: si levis, veniale: si nulla, nullum. Exemplo res fit clarior. v. g. nobilis aliquis in venatione explodit bompardam, & casu occidit viatorem, venatio nobili est licita, si igitur, antequam exploderet, bene circumspexit, & neminem advertit, & aliquem occidit, nullum est peccatum: si verò non cir-

cumspexit, & via erat communis, peccat mortaliter; quia exponit se periculo aliquem occidendi, nisi fortè inadvertentia excuset: si autem mediocrem circumspeditionem adhibuit, & via non erat communis, est veniale. Qui verò exercet actum aliquem illicitum, ex quo sequitur homicidium, peccat juxta gravitatem operis, etiam factà diligentia. v.g. si Clericus lusu sibi prohibito ludat, utputa si exerceat artem digladiatoriam, vel vadit venatum, si quem, etiam adhibitâ circûspectione debitâ, occidit, peccat, & fit irregularis. Sotus *L. 5. de just. & jur. q. 1. a. 9.* limitat hoc, & dicit, tunc censeri quem homicidam & irregularem, si actus illicitus, quem exercebat, erat de se perniciosus, & inductivus mortis, ut si quis conscendat alterius arborem ad furandum fructus, & fortè cadat ex arbore super puerum ibi dormientem, si puerum occidat, etiam si exercebat actum illicitum, non erit homicida, neque irregularis; quia actus ille non erat de se inductivus mortis pueri.

Q U Æ S T I O II.

Quid dicendum circa alia peccata alicubi reservata contra virtutem charitatis pugnantia?

Huius-

13. **H**ujusmodi peccata sunt injectio manuum in parentes, machinatio mortis conjugum, veneficium, procuratio abortus, prolis oppressio, raptus, assassinium, peccatum incendiariorum.

14. R.I. De *injectione manuum in parentes*, illos incurrere hunc casum, qui Patrem, Matrem, Aviam, Proavum, Proaviam, & consequenter omnes Superiores. *L. appellat. parentum. ff. de verb. signif.* tam ex parte mariti, quàm ex parte uxoris; item Novercam, & Vitricum, manibus, pedibus, brachijs, genibus, & quâlibet corporis parte, baculo, vel alio instrumento percutiunt, aut aliâ reali injuriâ afficiunt, ut aspersione aquæ, pulveris, salivæ, violentâ ereptione rei ex manibus; non item minis, quibus cogat parentes sibi aliquid dare. Et hoc etiam verum est, etiamsi parentes hoc videantur meriti; imò etiamsi leviter tantùm, modò tamen animo injurioso percutiat. Quod idem dicendum de consulentibus, mandantibus. Navarr: c. 27. n. 77. Chapeville c. 4. q. 1. & seqq: Cajetanus, & alij. *Nec obstat*, quòd casus reservati aliàs in odiofis strictè sint interpretandi, & sic non videatur, appellatione parentum venire Vitricum & Novercam; quia honestatis servandæ causâ, cuius maxima erga parentes habenda est ratio, extensio hæc fieri potest. *arg. L. Pretor. ff. de in jus vocando.* ubi non licet parentes in infinitum sine licentia in jus vocare causâ ho-

nestatis servandæ: sic in casu proposito dicendum de ijs, qui officio parentum funguntur, ut sunt vitricus & noverca. D.D. cit.

15.R.II. *De machinatione mortis conjugum* : machinari in mortem conjugis nihil aliud esse, quàm dolo atque astutiâ aliquid facere, quo mors conjugi inferatur, quod est peccatum mortale gravissimum. Hinc advertat confessarius, illum imprimis incurrere hunc casum, qui uxorem rixosam & frequentius ad blasphemandum Deum provocantem cogit peregrinari, & loca periculosa adire, quo à latronibus interimatur; & illum, qui uxorem valetudinariam continuis jurgijs & contentionibus molestat, quo mors eius acceleretur; imò etiam consulentes, mandantes huc reduci debent; illum quoque conjugem tum incurrere hunc casum, qui pugionem aut simile instrumentum sub cervicali absconderet, quo alterum jugularet, etiamsi jugulum eius non peteret: & hoc vice versâ de altera parte conjugum est dicendum. Econtra non incurrere hunc casum, qui uxorem immoderatè verberat, licet graviter peccet; imò nec qui stricto gladio percutit, etiamsi grave vulnus infligat, dummodò tamen animus illam occidendi abfuerit; nec qui uxorem ad castra militum deducit, prætextu quidem merces vendendi, animo verò turpem quæstum ex eius corpore faciendi, si fortè illa in itinere aut castris occidatur. Ratio horum omnium

omnium deducitur ex machinatione mortis
suprà descripta.

16. R. III. *De casu reservato veneficij*: veneficium hîc non accipi, quatenus est certa superstitionis species; nam de hac suprà actum est, sed quatenus est crimen, quo quis alium veneno necat. Et quidem, si mors secuta fuit, procedendum est juxta dicta in hac *sect. q. 1.* si autem mors nondum est secuta, sed primum post tempus venenum operabitur mortem, poenitens non est absolvendus, donec modo licito procuret malo obviare. Et ex his facile concludet Confessarius, an, & quando quis incurrerit hunc casum; nam ille, qui venenum tantum comparavit, quo inimicum intoxicaret, sed impeditus non propinavit, non incurrit; nec ille, qui quidem propinavit, nulla tamen est secuta corporis læsio. Dico *corporis læsio*: nam licet mors non sequatur, sed alia læsio, puta gibbositas membrorum, mutilatio, amentia, coecitas, aut alia similis, tamen incurreret; imò etiamsi venenum nullam quidem similem læsionem attulisset, sed illud contrarijs medicamentis pel-
li debuisset, si valetudinis diminutio, aut alia corporis gravis molestia & debilitas secuta sit. *Similiter* incurrit casum, qui ægroto rem aliquam notabiliter nocivam præbet, si læsio sequatur, etiamsi hoc faciat ob misericordiam *c. tua. de homicid.* Panormitan. & alij; ille quoque Pharmacopola, qui medica-
menta

menta corrupta vendit, quæ scit, aut scire debet potius nocumentum, quàm adjumentum ægrotis allatura, si ex earum sumptione graves læsiones sequantur: sic videntur etiam incurrere juxta Chapeaville cit. macellarij, & similes, qui res vendunt, ex quibus graves corporis læsiones prævident secuturas. Ex quibus plures alios similes casus facile deduces.

17. Circa casum reservatum *procuratio- nis abortûs* nota I. quòd deliberatè abortum foetus animati procurans, si parens est, non solùm simplex homicidium, sed & parricidium committat. ita communis. Quòd si verò quis malitiosè impediatur, ne foetus humanus concipiatur, aut per pocula, aliòsve illicitos modos foetus necdum animati abortum procuret, peccat is quidem graviter & mortaliter, non tamen verè homicidium, sed quasi homicidium committit. *arg. c. Quod verò. & c. Moyses. 32. q. 2. juncto c. si aliquis. de homicid.* ubi de tali dicitur, *quòd ut homicida teneatur.* Hinc licet procurans abortum foetûs animati fiat irregularis, cùm sit verè & propriè homicida, secùs tamen est dicendum, si foetus necdum fuit animatus, *text. clar. c. sicut ex litterarum. de homicid.*

18. Not: II. Quòd animatio foetûs post organizationem embryonis soleat in masculis accidere die 32. à conceptione, & aliquando citiùs vel tardiùs: in foeminis die 42. & aliquan-

quando citius aut tardius: prout post Hypocratem notat Less: *L. 2. de just. & jur. c. 9. n. 65.* & Lugo: fatendum tamen, quod non pauci post Glossam, *Clem. un. §. simul unitas. de Summ. Trin.* arbitrentur, animationem mascululi 40. & foeminæ 80. die à conceptione fieri: e contra verò nonnulli, atque inter eos quidam præclari Medici asserant, animam rationalem ordinariè statim infundi circa septimum à conceptione diem, quæ proinde, ut Themistius *in 1. de ani: c. 22.* loquitur: *ipsa sibi efformat & preparat domicilium, non efformatum ante & preparatum subit.* Verum quidquid sit de hoc, priorem sententiam, utpote benigniorem, & communi persuasioni conformem, forum etiam externum sequi solet quoad poenam homicidij ordinariam.

19. Not: III. Cum Barbosa p. 3. *de offic. & potest. Episc. allegat. 51. n. 163. & segg.* quod contra procurantes abortum, consultantes, & quocunque modo consentientes, Syxtus V. Anno 1588. ediderit rigidam Bullam, quæ incipit: *Effrenata.* Eam tamen moderatus est Greg. XIV. in Bulla: *Sedes Apostolica.* 1591. edita (& habetur *Tom. 1. Bull. Rom. Const. 8.* dicti Pont.) ubi hinc poenas procurantium abortum foetus inanimati, vel præbentium mulieri venena sterilitatis, reduxit ad terminos juris communis; juxta quod tales puniendi sunt ut homicidæ. *c. si aliquis. de homicid.* non tamen

tamen fiunt irregulares. *c. sicut ex litterarum. eod.* Poenas verò eorum, qui abortum foetus animati procurant, eatenus moderatus est, ut à peccato, & excommunicatione, quam juxta Bullam Syxtinam tales incurrunt Summo Pont. reservatam, quilibet Confessarius, ad hos casus per Ordinarium loci specialiter deputatus absolvere possit.

20. Not: IV. Quòd non sint sublatae aliae poenae in cit. Bulla Syxti V. contra procurantes abortum constitutae: uti sunt poenae in utroq; Jure homicidis constitutae; ac si tales fuerint Clerici, cujusvis Privilegij Clericalis, Dignitatis, Beneficijq; Ecclesiastici privatio, atque inhabilitas ad talia imposterum consequenda; item poena degradationis, ac traditionis Curiae saeculari &c: prout amplius patet ex cit: Bullis ac Barbosa. Hic insuper cavenda est duplex propositio, ab Innoc: XI. condemnata; quarum prior Ordine 34. est: *Licet procurare abortum ante animationem foetus, ne puella deprehensa gravida occidatur, aut infametur.* 2. ordine 35. est: *videtur probabile omnem foetum, quamdiu in utero est, carere animâ rationali, & tunc primum incipere eandem habere, cum paritur; ac consequenter dicendum erit, in nullo abortu homicidium committi.* Et hæc quidem propositio manifestè refellitur ex Sac: Script. *Jerem. i. Antequam exires de vulva, sanctificavi te.* Et *Luc. i. Spiritu Sancto replebitur adhuc ex utero*

utero Matris suæ; sed sanctificatio non potest convenire, nisi enti animato ac supposito rationali: prior verò propositio meritò reprobatùr; quia abortus etiam foetus inanimatus est gravius peccatum pollutione; cum procuratio abortus opponatur proximius generationi: atqui non licet procurare pollutionem, etiam ad vitandam mortem: ergo multò minus abortum. his prænot.

21.R.IV. Non incurrere illum casum qui tantum proposuit, reverà tamen abortus non est secutus, tametsi grave peccatum fuerit commissum; nec illa, cui ab amatore insciè propinatum fuit poculum, ex quo abortus secutus est, bene autem amator, qui propinavit: nec ille, qui medicinam ad partum facilitandum porrexit, etiam si foetus ex utero prodeat mortuus; nec qui leviter castigat uxorem, quæ furore percita abortum patitur; secùs, si in castigando graviter excederet; nec qui mulieri potum præbet, quò minus possit concipere, licet peccet mortaliter; nec, qui in actu matrimoniali se abstrahit ab emissionem seminis causâ conceptionis vel generationis impediendæ, quamvis peccet mortaliter; nec quæ repentina passione gaudij vel timoris passa est abortum; nec, si directè etiam expellatur foetus, quando ipse affert matri periculum mortis ex puerperio, ut docet Joan. Cardenas. *dissert. 22. super casus prohibitos. c. 3.* Econtra incurrit hunc casum, quæ expelleret foetum

foetum ad vitandam infamiam comunitatis;
 & contrariam propositionem esse damnatam,
 docet cit. Auctor *c. 4. Similiter* etiam foemina
 incurreret hunc casum, licet invita & incul-
 pabiliter passa sit violentiam viri, & facta sit
 prægnans, ac postea expelleret foetum inani-
 mem. ut habet. *c. 5.* Sic & incurrunt hunc ca-
 sum illi, qui potiones, medicamenta porri-
 gunt, ut foetus præmaturè eijciatur, etiam si
 foetus baptizatus supervivat; & illa, quæ, ex-
 perta ex alicuius ponderis impositione se so-
 litam abortum pati, de eundem patitur, se-
 cùs, si hoc nunquam experta est; Tandem in-
 currit hunc casum filia, quæ indicavit secretò
 matri se concepisse; mater autem ad tuen-
 dum honorem filiae committit negotium an-
 cillæ, ancilla inducit Medicum, Medicus in-
 struit Pharmacopolam, Pharmacopola abor-
 tum cum effectu procurat; imò non tantum
 filia, sed omnes reliqui Mediatores, Mater, An-
 cilla, Medicus, Pharmacopola incidunt in
 hunc casum.

22. Circa casum reservatum *oppressionis
 prolis*. Not. I. illam id est (oppressionem prolis)
Imò esse speciem homicidij, quæ contingere
 solet duobus modis voluntariè, dum quis irâ
 commotus pugno, baculo, ense percutiendo
 prolem interimit. *c. veniens ad nos. de his, qui
 filios &c.* 2. casualiter. *c. consulisti. 2. q. 5.*
 & *c. de infantibus &c.* casualiter iterum du-
 pliciter contingit. 1. dando operam rei illicitæ,

ta, etiam adhibitâ diligentia, ne oppressio sequatur, v.g. si mulier furatura prolem secum deferat, illâque deprehensa in fuga prolem suffocet. 2. dando operam rei licitæ, sed non adhibitâ sufficienti diligentia, ne oppressio sequatur, v.g. si mulier, quæ inter dormiendum solet sæpè moveri, nullâ cautelâ adhibitâ, prolem in eodem secum lecto reclinat & suffocet.

23. Not: II. Quòd diligentia adhibenda in hoc casu, relinquatur prudentis viri arbitrio juxta circumstantias negotij, personarum, temporum, locorum &c: non censebitur autem quis in hoc casu adhibuisse sufficientem diligentiam, nisi quis præviderit, num agitari, aut moveri inter dormiendum consueverit, an lectus angustus & nimis altus fuerit: ex quibus proin sequitur, collocare infantem secum in lecto ad condormiendum, sit peccatum mortale, nisi honestetur prædictâ diligentia circumstantijs; quia cura prolis, ad quam parentes & nutrices tenentur præcepto divino & naturali, sic omittitur; & propterea si viri sunt, opprimentes proles, incurrunt irregularitatem, quibus notatis.

24. R. V. Incurrere hunc casum mulierem, quæ prolem, ne lecto surgere cogeretur, aut frigoris intemperiem patiatur, in lecto suo collocavit, & oppressit, nisi caverit circumstantias suprâ annotatas. *Item* concubinæ, fornicatores, adulteri, meretrices, qui ad con-

X

sulen-

fulendum honori proles clam natas in sylvis, agris, locis publicis exponunt, si à feris devorentur, aut alio modo enecentur. *Similiter* qui proles nutricibus tradunt, sub quarum cura frequentius mori noverint, si mors consequatur. *Tandem* parentes, qui cum sciant flumen aut puteum vicinum periculosum esse, & tamen proles ad aquam hauriendam, nullà adhibità cautelà ad flumen mittunt, & submersio sequatur. Huc pertinent mandantes, consulentes, adjuvantes prolem opprimi; quibus proinde Confessarius non levem imponat poenitentiam, cum juxta Canones antiquos quinque vel septem annorum poenitentia imponi solebat, & juxta Leges civiles tales ut parricidæ virgis cæsi, sacco inclusi cum cane, gallo gallinaceo, viperà & simià in mare præcipitati sunt, vel bestiis ad devorandum projecti *c. ad L. Pompejam. de parricid. ff. eod. tit. l. penult.* ex quibus omnibus facile colliges, qui è contra hunc casum non incurrant.

25. Circa casum reservatum *Raptus* Not: I. per *raptum* intelligi violentam puellæ extractionem è domo parentum, & potestate, in Ordine ad matrimonium contrahendum. Dicitur *violenta puella extractio*; quia ad raptum requiritur violentia, vel physica per manum injectionem, vel saltem moralis per minas, aut metum gravem illata, unde non sufficiunt solæ blanditiæ, vel preces, quibus

bus puella educitur è domo Paterna. Dicitur
2. *ad matrimonium contrahendum*; quia si
ob alium finem quis violenter abduceret
puellam, non fieret talis raptus, qui est impe-
dimentum dirimens matrimonium inter rap-
torem & raptam.

26. Not: II. Quòd raptus sic commissus
non solùm tunc sit impedimentum dirimens
matrimonij inter raptorem & raptam, quan-
do puella per vim abducta reverà non con-
sentit in matrimonium (sic enim jure naturæ
matrimonium foret nullum defectu consen-
sûs ad eius valorem necessariò requisiti) sed
etiam tunc, quando puella postmodum qui-
dem verè ac liberè consentit, adhuc tamen
manet in potestate raptoris. Ratio est; quia in
Concil. Trid. *sess. 24. c. 6. de reform. matr.* de-
cretum fuit inter raptorem & raptam, quam-
diu ipsa sub potestate raptoris permanserit,
nullum posse consistere matrimonium: si ve-
rò post raptum commissum puella rapta ite-
rum separata fuerit à raptore, & in loco tuto
ac libero constituta, ac postmodum raptorem
in virum habere consenserit, posse inter eam
& raptorem consistere matrimonium, docet
ibid. cit. Concil.

27. Not: III. Quòd si foemina rapiat Vi-
rum in Ordine ad matrimonium secum in-
eundum, non oriatur inde impedimentum
dirimens matrimonij, si postea vir consentire
voluerit; quia Concil. Trid. *l. c.* loquitur solùm

de raptore & rapta ; ac proinde Decretum ipsius, utpote correctorium juris antiqui, simulque poenale, non est extendendum ad foeminam raptricem viri. Sanchez *L. 7. disp. 13. n. 16.* his not.

28. R. VI. Non esse raptum, & consequenter nec casum reservatum, si miles v. g. puellam consentientem, contradicentibus parentibus, clam abduceret, & matrimonium inter illos celebratum est validum. Ratio est; quia raptus propriè dictus dirimens matrimonium est abductio puellæ violenta, ad alium locum matrimonij contrahendi causâ: sic etiâ miles ille, qui sperans Colonello suo viduo opus gratum facturum, rapuit puellam ipsique Colonello præsentavit in matrimonium, at quia puella Colonello non placuit, ipse miles cum ea contraxit, validè contraxit. Ratio est; quia nullitas contractûs matrimonij solum inferatur contra rapientem pro se, non contra rapientem pro alio; unde in casu posito tam Colonellus quàm miles potuit validè contrahere, ille quidem; quia non rapuit, hic autem, quia pro se non rapuit, sed pro alio. Sanchez *l. c. n. 2.* Tamburin. *l. 7. Decal. c. 6. n. 16.* cum his Elisæus Sargar. Si autem miles puellam contradicentem raperet, esset matrimonium postea celebratum invalidum, si tunc temporis, quo erat in potestate raptoris, fuisset celebratum, validum verò, si illa à raptore separata, ac in loco tuto & libero constituta, illum in
virum

virum habere consenserit, ut antea dictum est. Porro de poenis excommunicationis, infamiae &c. quas raptores incurrunt latius agit Chapeaville *c. 1. 2. q. 1. 2. & 3.* juxta Concil. Trid. cit. à qua tamen excommunicatione potest quilibet Confessarius absolvere.

29. R. VII. *De Assassinis, & Incendiariis*: & quidem crimen assassinij trahit Originem, & nomen à quibusdam infidelibus, qui *Assasini* vocabantur, & acceptà pecuniâ occidebant Fideles, quos aliqui volebant occidi, ut notatur per Glossam magnam *c. 1. de homicid. in 6.* Itaque illi dicuntur assassinij, qui occisorem promisso pretio conducunt, tum qui operas suas ad occidendum locant; & tales, præter hoc, quòd secuto effectu Immunitate Ecclesiasticâ priventur, incurrunt etiam casum in aliquibus Dioecesibus reservatum. *De Incendiariis* fit mentio *c. Tua nos. De sent. excom.* & hi, præter excommunicationem latæ sententiæ (maximè loquendo de incendiariis Ecclesiarum; de alijs enim videtur potius ferenda, quam ipso facto lata excommunicatio, teste Amando Herman. *Tr. 7. d. 3. q. 5. n. 8.*) incurrunt pariter casum à nonnullis Episcopis reservatum; si est incendium, antequam denuntietur (nam post denuntiationem est casus Papalis) & scienter factum, ac de proposito ex intentione dandi damnum, quod perveniat ad culpam mortalem; juxta dicta superius: unde non habet casum reservatum, qui

casu & absque intentione nocendi incendium fecit, quamvis fortè peccaverit ex negligentia culpabili; quia non fecit ex intentione nocendi. *Neque* ille, qui ignem applicuit locis incultis, ut pascua gregibus nascerentur, quamvis inde damnum aliquod secutum fuerit; quia non fecit ex intentione nocendi, sed nocumentum per accidens secutum est. *Neque* ille, qui segetes, vel quid simile incendit hostibus, cum quibus est bellum, si id faciat auctoritate potentis bellum indicere, ut docet Sylvest. quo modo loquendi significare videtur, aliter dicendum, si absque illa incendium sequatur.

QUÆSTIO III.

Quid dicendum de casibus alicubi reservatis contra virtutem Castitatis, aliàsque virtutes?

30. **C**Asus alicubi reservati contra virtutem castitatis sunt stuprum, concubitus cum moniali professa, bestialitas, Sodomia, incestus cum consanguineis vel affinibus, publicum adulterium, publica fornicatio aut concubinatus: Item contra virtutem Justitiæ & charitatis, falsificatio litterarum, falsificatio monetæ, Legatorum detentio, qui ultimus est

est in Dioecesi Ratisbonensi reservatus, hos omnes in hac q. examinabimus.

31. Circa casum *stupri* notand: stuprum tribus modis sumi. 1. pro omni concubitu, legibus prohibito: sic non tantum defloratio virginis, sed etiam adulterium, incestus & sodomia stuprum dicitur: quo modo stuprum in jure civili quandoque sumitur, ut *L. inter liberos. ff. ad legem Juliam. de adulterijs*, ibi: *Lex Julia stuprum & adulterium promiscue appellat*. Et *L. stuprum. ff. eod.* ibi: *adulterium in nupta admittitur, stuprum in vidua, vel virgine, vel puero*; cum concordantijs. 2. magis strictè stuprum sumitur pro illicita defloratione Virginis sub cura parentum existentis, ut loquitur *D. Thom. 2. 2. q. 154. a. 6.* 3. Propriissimè stuprum sumitur pro violenta virginis corruptione; unde stupratores & corruptores virginum propriè dicuntur illi, qui vim inferunt. Et sic propria ratio stupri consistit in hoc, quod virginitati seu claustrum virginali vis inferatur: quare supra fornicationem addit injuriam gravem in puellam, cui per vim integritas corporis (quæ maximè æstimari solet, ac debet) adimitur. sic stuprum est gravissimum peccatum, quod etiam juxta jus commune Cæsareum poenâ mortis plectitur, sive illa persona, cui vis illata est, sit virgo, sive corrupta, puta maritata aut vidua. §. *sin autem. Instit. de publicis judicijs*, & alibi; licet adhuc gravius puniatur in vir-

gine ob deflorationem ; nunc ad propofitum.

32. R. I. Stuprum in rigorofa acceptione eſſe caſum in quibuſdam Dioceſibus reſervatum , quando quis virginem precibus importunis , promiſſis magnis, dolis, & alijs exquisitis & compoſitis modis allectam deflorat & corrumpit ; hinc infert Chapeaville c. 11. q. 2. nobilem adoleſcentem v.g. qui cum juramento ducendi in uxorem , rem habuit cum filia ruſtici mediocris fortunæ , ſi virgo honeſta fuit, & bene educata, nunquam conſenfura in ſtuprum , niſi certa ſpe data futuri matrimonij, incurrere hunc caſum reſervatum ; nec obſtare, quòd plures DD: dicant, in hoc caſu & ſimilibus propter imparitatem generis & fortunarum præſumi puellam non eſſe deceptam, ſed potius finxiſſe ſe deceptam ad colorandam ſuam turpitudinem ; nam dictum illorum ſolùm valet in foro externo, non in foro interno , in quo nos verſamur , & in quo præſumptioni locus non eſt. Econtra non incurrere hunc caſum, aſſerit, adoleſcentem divitem , cui paupercula virgo corporis ſui copiam fecit, ſperans ab eo dotem conſequi ; quia quamvis uterque peccet mortaliter, non tamen committunt ſtuprum reſervatum : plures ſimiles caſus vide apud Chapeavil. cit.

33. R. II. *De concubitu ſeu inceſtu* (vocatur autem concubitus cum moniali *inceſtus* , eò quòd concumbens cum Filia ſua ſpirituali,
ſponſa

sponsa scilicet Dei incestum spiritualem committat, ut notat D. Thom. 2. 2. q. 154. a. 1. ad 1.) cum Moniali professa, quod peccatum in pluribus Dioecesibus est reservatum; putat Chapeville c. 16. q. 3. difficult. 2. quod Episcopus illum, qui ingressus est septa Monasterij, & cum moniali professa commisit incestum, etiamsi casus sit occultus, non valeat absolvere. Ratio ipsius est; quia licet capitulum. *Licet Episcopis, in Concil. Trid. sess. 24.* concedat Episcopis facultatem absolvendi ab omnibus casibus occultis Sedi Apostolicæ reservatis, Sacra tamen Congregatio Cardinalium ad interpretationem Concilij Trid: deputata, censuit vigore illius capituli Episcopum non posse absolvere à casibus occultis reservatis sanctæ Sedi post promulgationem Concil. Trid. qualis est præsens casus. Verum ego hanc sententiam non censeo approbandam, nisi præfata declaratio Cardinalium in forma authentica exhibeatur; nam declarationes Cardinalium fidem aliàs non faciunt, ut cum communi docet P. Anacletus in Proëm. *Jur. Can. §. 8. m. 126.* an autem eiusmodi declaratio super præfatum cap. Concil. Trid. à Chapeville allegata sit talis, multum dubito, eò præsertim, quod in prælaudato Concilio *sess. 24. c. 6.* concessum sit Episcopis, ut possint in quibuscunque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, delinquentes quoscunque sibi subditos in Dioecesi sua per se ipsos, vel

per Vicarium ad id specialiter deputandum, in foro conscientiae gratis absolvere, prout dixi in *P. 1. sect. 6. q. 2. n. 6.* consequenter poterit Episcopus etiam à casu præfato absolvere, si est occultus; adeoque etiam alij, quibus hæc potestas ab Ordinario est delegata.

34. Circa peccatum reservatum *bestialitatis & sodomie prænotandum*: quatuor diversas species esse, quibus ordo naturalis in copula carnali deficere potest, & quidem quatuor modis juxta ea, quæ requiruntur ad Ordinem naturalem copulæ carnalis. *Primò* ut sit concubitus, defectu cuius oritur peccatum *mollitiei*, cuius delectatio venerea est extra concubitum, sive fiat à viris, sive à foeminis, quod est gravissimum peccatum mortale contra naturam; nec licet ampliùs contrariam sententiam docere, juxta Decretum Innocentij XI. damnantis sequentem propositionem, ordine 49. *Mollities jure natura prohibita non est: unde si Deus eam non interdixisset, sæpè esset bona, & aliquando obligatoria.* Et de hoc peccato *1. ad Corinth. 6.* dicitur: *Molles regnum Dei non possidebunt.* *Secundò* requiritur ad ordinem naturalem copulæ carnalis, ut sit inter homines, defectu cuius oritur peccatum *bestialitatis*, ut si quis bestiae comiscetur, ad quod opus non est in confessione exprimere, cuius speciei bestia fuerit; ad hanc speciem reducitur concubitus cum dæmone, ita ut superaddatur vitium

tium superstitionis ; & insuper vitium adulterij , fornicationis vel incestûs ratione pravi affectus erga similes personas. *Tertio* , ut ordo naturalis in copula carnali sit in utroque sexu , defectu cuius committitur *sodomia* , id est , si vir cum viro , vel mulier cum muliere comiscetur , ut docet D. Thom. 2.2. q. 154. a. 1. & alij , éstque gravissimum peccatum , & vocatur in Bulla B. Pij V. *Horrendum illud scelus* , Tom. 2. Bullar. Rom. Constit. 72. *Quarto* , debet fieri copula carnalis per naturalia utriusque sexûs ad generationem instrumenta , & modo debito ; defectu cuius fiunt turpes in concumbendo modi , contra naturam , ut videre est apud Chapeaville. c. 15. *De cas. res. q. 1.* & alios passim. Sermo hîc est in ordine ad reservationem de secundo & tertio modo ; hinc.

35. R. III. Incurrunt ergo hunc casum reservatum ; viri , qui se invicem cognoscunt per instrumenta ad generationem apta in vase indebito : *Similiter* mulieres cognoscentes se per instrumenta inepta ad generationem , licet in vase debito. *Item* , qui cum canibus , vaccis , doemonibus peccant , juxta dicta in notando. *Econtra* non incurrunt hunc casum reservatum , qui procurant pollutionem , etiam si in mente habeant personam eiusdem Sexûs , aut bestiam. *Nec* maritus , cognoscens uxorem extra vas naturale , vel in illo quidem , sed tali modo , quo semen suscipi aut retineri nequeat , quamvis peccet mortaliter. *Nec* uxor ,

quæ in copula marito incumbit; quamvis hic modus concumbendi ab omnibus reprobetur; imò à nonnullis peccati mortalis arguatur. Chapeaville cit.

36. Circa peccatum reservatum *incestus* cum consanguineis vel affinibus *nota: Incestum* dici à *cesto* Veneris cingulo, quo amor maritalis in nuptijs conciliari putabatur à gentilibus, ut refert Chapeaville cit. Quoad rem est peccatum Luxuriæ cum consanguinea vel affine intra gradus jure prohibitos commissum; ad hoc autem, ut tales gradus oriantur requiritur perfecta & naturalis in vase debito commixtio carnalis. Porro certum est, quòd peccatum incestûs superaddat luxuriæ specialem malitiam; & quidem eò gravio-rem, quo gradus consanguinitatis vel affinitatis inter peccantes est propinquior: an autem incestus inter diversos gradus specie distinguantur, controversum est inter DD: probabilior & in praxi tenenda sententia est, quòd incestus cum consanguinea specie differat cum affine in eodem gradu: deinde Incestus cum consanguinea in linea recta, v.g. cum matre vel avia, specie distinguitur ab incestu cum aliqua in linea collateralis commissio, v.g. cum sorore vel consobrina: & tandem incestus in primo gradu consanguinitatis lineæ lateralis respectu remotiorum est specie distinctus, quem proinde, sicut & primum gradum affinitatis plerique DD: in confessione exprimendum

mendum putant, ut amplius deducit Anacle-
tus *Tr. 9. d. 4. q. 4.* Coeterum quales poenas in-
cestuosi incurrant, videre est apud Chapeavil-
le cit : ad propositum ergo nostrum

37. R. IV. Omnes illos consanguineos &
affines in primo & secundo gradu (ut commu-
niter in reservatis Episcopalibus exprimitur)
incurrere hunc casum, si se mutuò cognos-
cant, & pubertatem attigerint; secus si tan-
tùm tactibus, pollutionibus, osculis &c. impu-
dicè conversati fuissent, quamvis coetero-
quin gravissimè peccent. Ubi tamen notan-
dum, quòd quando solus incestus cum affini-
bus reservetur (ut subinde fit) non eo ipso fit
etiam reservatus incestus cum consangui-
neis; nec è contra, si reservatur incestus cum
consanguineis, censetur etiam reservatus in-
cestus cum affinibus, nisi utrumque (ut in qui-
busdam Dioecesibus fit) exprimatur, quòd ex
Ritualibus colligendum est.

38. Circa peccata reservata *publici adul-
terij, publicæ fornicationis, & concubinatûs
publici Nota I.* Adulterium esse peccatum
luxuriæ, quo violatur fides conjugalis, & fit
accessus ad alienum thorum; quod contingit
tribus modis. 1. quando solutus miscetur car-
naliter cum conjugata. 2. quando conjuga-
tus cum soluta. 3. quando conjugatus cum
conjugata: & quidem primis duobus modis
committitur adulterium simplex, tertio au-
tem modo duplex, necessariò in confessione
ape-

aperiendum; quia tunc duæ injuriæ committuntur in utriusque conjugem innocentem, ac fidem duplicem conjugalem, duplexque Sacramentum Matrimonij. *Fornicatio* est peccatum luxuriæ, quo solutus cum soluta per carnalem commixtionem peccat. Ad hanc speciem reducitur *concubinatus*, qui est fornicatio continuata cum certa aliqua persona soluta & cohabitatio cum illa, estque peccatum grave ac periculosum, eò quòd hominem in continuo statu peccati mortalis detineat; hinc juxta DD: communiter concubinaris vel meretrix absolvi ordinariè non debent, nisi dimissâ prius concubinâ, eâque è domo ejectâ; alioquin non esset in ipso firmum propositum emendationis, cum vellet perseverare in occasione proxima peccandi.

39. Not: II. Cum hic sermo sit de adultério, fornicatione & concubinato publicis, in Dioecesi Constantiensi reservatis, vi constitutionum Episcopaliû (teste Gobat) illius Dioeceseos, ille casus censeatur esse *publicus*, quando peccatum est commissum coram maiore parte alicuius communitatis, etiam imperfectæ, ut coram maiore parte vel alicuius domûs, quam incolunt novem aut decem personæ, vel alicuius seu pagi, seu urbeculæ aut urbis, non autem quando solum coram tribus aut quatuor. Deinde etiam censeatur publicus, quando est quidem patratum occultè, id est solum coram duobus tribusve, attamen postea

stea publicatum est per notoreitatem famæ ; vel denique per notoreitatem juris, & si his rationibus casus est publicus, nequit absolvere Parochus, potest autem, si nullâ harum.

40. Not: III. Casum occultum tunc cense-
ri, quando non est publicus, modo dicto; est
autem publicum idem, quod notorium, noto-
rietate vel facti, ut quando coram maiori par-
te communitatis alicuius, aut loco, omnium
oculis exposito, est commissum; vel *juris*,
ut quando quis, seu in iudicio confessus, seu à
Iudice condemnatus est; vel *famæ*, ut quando
fama publica de illo loquitur. P. Kiene fol.
143. & 144. his not.

41. R. V. Si ergo aliquis confitetur, com-
misi adulterium, fornicationem (idem dic de
alijs criminibus, ut percussione Clerici, Paren-
tum) quæret Confessarius, an coram pluribus,
vel coram paucis? si dicat coram pluribus, seu
in publica platea, ita, ut res jam innotuerit vi-
cinia, si non habet ipse Confessarius absolven-
di à reservatis potestatem, mittat poeniten-
tem ad alium habentem potestatem absol-
vendi à reservatis, v. g. ad aliquem Regula-
rem mendicantem, habentem potestatem,
nam Regulares à potiori, rogantibus suis Su-
perioribus Reverendissimos Dominos Episco-
pos, habent hanc facultatem; si autem id
fieri non possit, mittatur ad Vicarium Genera-
lem, vel petatur teçto nomine poenitentis li-
centia, & dabitur ei: si verò coram paucis. v. g.
matre

matre sola, vel fratre, vel vicino factum est; quærat, an facinus non sit divulgatum, si non, absolvatur sine onere, servatis tamen servandis circa restitutionem &c. Quod etiam applicari poterit ad alios casus reservados servatâ tamen proportionem.

42. *Circa falsificationem litterarum Nota:* falsificationem eorundem multis modis fieri, addendo, demendo, mutando, radendo, lacerando, comburendo, celando, novas effingendo, sigillum adulterando; & communiores habentur in *c. Licet*. ad regimen, de crimine falsi, comprehendunturque his versibus, per Glossam relatis:

*Forma, stylus, filum, membrana, litura
sigillum,*

Hæc lex falsata dant scripta valere pusillum.

Porro aliæ litteræ dicuntur *dimissoriales*, quæ dantur ab Episcopis, ut subditi promoveri possint ab alio Episcopo ad Ordines Sacros: aliæ *commendatitiæ*, quæ conceduntur Clericis peregrinis aut Dioecesin mutantibus: possunt autem tales litteræ obtineri *subreptitiè*, utputâ, quando pro illarum impetratione exprimitur falsitas, vel tacetur veritas; vel *obreptitiè*; quando sub involucro verborum sic supplicatur, ut Episcopus v. g. non percipiat veritatem. Et quidem hîc non agimus

mus de falsificatione litterarum Papalium; nam de hoc egimus *Sect. I. hujus partis q. 8.* sed Episcopaliū, debetque pœnitens interrogari, si ultro non dicat, an falsificaverit litteras Papales, an Episcopales; nam in primo casu est annexa excommunicatio, non item in secundo. his not.

43. R. VI. Non incurrunt hunc casum, qui corrigunt litteras, si sit aliquis error in illis manifestus; neque qui punctum inordinate appositum radit, aut pro clariori intelligentia adjicit, dummodo sensus verborum non immutetur: *Nec* qui sub- aut obreptitiè obtinet litteras, cum sic non falsificet. *Nec* qui mutat in litteris ea, quæ prius erant in sua supplicatione expressa, si per errorem Notarij vel Scriptoris fuerint variata. V. g. porrexit aliquis supplicationem Episcopo, quâ petebat sibi dari licentiam excipiendi confessiones, & simul absolvendi à reservatis in foro conscientiae, utrumque concedit Episcopus, non exprimitur autem in litteris ejus, nisi facultas excipiendi confessiones, non incurrit hunc casum, si adscribat, & *absolvendi à reservatis*, prout continebatur in sua supplicatione signata: præsertim in foro conscientiae, quamvis non facile practicandum ob scandalum & præsumptionem fori exterioris. *Nec* ille incurrit, qui falsificat litteras Episcopi, quæ jam evanuerunt, hoc est, quarum usus jam exspiravit, & inutilis est. Econtra incurrit hunc casum,

qui litteras Episcopi aut Sigillum vitiat cum dolo & jactura tertij. Chapeaville c. 17. q. 2. Et si constitutiones reservant subinde falsificationem litterarum, & etiam usum falsificationum, tunc attendendum est, an utrumque hoc connectatur per particulam *Et*, vel disjungatur per particulam *Vel*: si enim connectatur per particulam *Et*, tunc non reservatur unum sine altero, hoc est, non reservatur falsificatio sine usu illius, sed quando quis utrumque commisit: si autem loquantur disjunctivè per particulam *Vel*, aut simili, utrumque per se satis erit, habebitque casum reservatum, & qui falsificavit, & qui usus est falsitate, suppositâ culpâ mortali, & coeteris ad casum reservatum requisitis.

44. Circa falsificationem monetæ Nota: Monetam falsificari, si sine Principis scitu & auctoritate, in metallo, pondere, forma (in quibus tribus tota ratio monetæ consistit) mutetur: quare ad falsarium monetæ tria requiruntur. *Primò*, ut immutet veritatem. *Secundò*, ut hoc faciat dolosè & scienter. *Tertiò*, ut cum jactura sive detrimento alicuius. Ita Sylvester V. *Falsarius*. quod colligit ex c. quanto. de jurejurando. Dixi; si hoc fieret sine Principis auctoritate; nam Princeps ipse poterit mutare, alterare, & reformare monetam in his casibus, ut si quidam cudissent monetam falsam, quæ à populo à vera discerni non posset; imò sic deberet Princeps mu-

mutare monetam & veram cudere, servatis servandis: vel si antiqua moneta in substantia & pondere esset imminuta per continuam attritionem: vel si materia cudendæ monetæ non possit haberi tali pretio, quo prius solita est haberi, tunc debet mutari moneta, vel constituendo alium valorem, vel fabricando novam minoris ponderis & æqualis pretij cum priore. Chapeaville c. 16. q. 2. hoc prænot.

45. R. VII. Non incurrunt hunc casum Principes, vel eorum Nummularij, qui reprobant monetam justam, ut eam vili aliquo pretio emant, & inde aliam fabricent, ei nihilominus priorem valorem constituendo; quamvis in hoc casu fortè fraus lateat. *Nec* incurrunt, qui monetas exuberantis ponderis circumscindunt, aut acribus aquis, sive, ut loquuntur vivis extenuant, dummodò justum pondus relinquant; peccant tamen graviter; si privatâ auctoritate hoc faciant. *Nec* illi, qui recipiunt falsam monetam pro vera, & scienter alteri obtrudunt; quia licet injuriam faciant proximo & peccent mortaliter, si summa sit notabilis, non possunt tamen dici falsarij; quia nihil mutant de veritate materiæ; formæ, ponderis. *Nec* incurrunt mercatores, qui monetam exponunt maiori pretio, quam receperunt, quamvis peccent, & teneantur ad restitutionem. *Econtra* incurrunt hunc casum, qui cudendo monetam unum metallum

substituunt pro alio, aut justum metallo pondus subtrahunt, nisi fiat auctoritate Principis, vel justâ de causâ. *Similiter* illi incurrunt, qui sine scitu Principis monetam cudunt, etiamsi sit justa & similes, ut pluribus videre est apud cit. Chapeaville.

46. R. VIII. *De Legatorum detentione*, qui casus specialiter in Dioecesi Ratisbonensi est reservatus, nihil singulare restat dicendum. hinc

Pro coronide & complemento huius compendij, Decretum Clementis VIII. agens de casibus in Religionibus reservari solitis apprehendum censui, ut saltem compendiosa, si non omnino exacta, quidquid de casibus reservatis dici potest, habeatur notitia.

Decretum S. D. N. Clementis Papæ VIII. super casuum reservatione, ab omnibus Regularium Superioribus observandum.

§. I.

SANCTISSIMUS Dominus noster, qui jam pridem accuratè perpendit, & re ipsa comperit, quòd reservatio facultatis absolvendi Religiosos poenitentes à peccatis quibusdam gravioribus, nisi Superiores admodum prudenter, ac moderate illà utantur, nonnullos infirmiores, qui interdum Superiori suo conscientia-

scientiæ maculas detegere formidant, adducere posset in æternæ damnationis periculum, & spiritualis remedij desperationem.

§. II. Quocirca ut huic malo Sanctitas sua opportunè provideret, decrevit, ut nemo ex Regularium Superioribus peccatorum absolutiones sibi reservet, exceptis ijs, quæ sequuntur, aut omnibus, aut eorum aliquos, prout subditorum utilitati expedire, prudenter in Domino judicaverint.

I. Veneficia, incantationes, sortilegia.

II. Apostasia à Religione, sive habitu dimisso, sive retento, quando eo pervenerit, ut extra septa Monasterij, seu Conventûs fiat egressio.

III. Nocturna & furtiva è Monasterio, seu Conventu egressio etiam non animo apostatandi facta.

IV. Proprietas contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale.

V. Juramentum falsum factum in Judicio Regulari, seu Legitimo.

VI. Procuratio, auxilium, seu consilium ad abortum faciendum post animatum foetum, etiam effectu non secuto.

VII. Falsificatio manus, aut Sigilli Officialium Monasterij aut Conventûs.

VIII. Furtum de rebus Monasterij seu Conventûs in ea quantitate, quæ sit peccatum mortale.

IX. Lapsus carnis voluntarius, opere consummatus.

X. Occisio, aut vulneratio, seu gravis percussio cuiuscunque personæ.

XI. Malitiosum impedimentum, aut retardatio, aut apertio litterarum à Superioribus ad inferiores, & ab inferioribus ad Superiores.

Si quod aliud peccatum grave pro Religionis conservatione, aut pro conscientia puritate reservandum videbitur, id non aliter fiat, quàm Generalis Capituli in toto Ordine, aut Provincialis in Provincia, maturâ discussionem & consensu.

§. III. Non liceat Superioribus Regularium confessiones subditorum audire, nisi quando peccatum aliquod reservatum admiserint, aut ipsimet sponte, aut proprio motu id ab ipsis petierint.

§. IV. Superiores in singulis domibus deputent duos, tres, aut plures Confessarios pro subditorum numero maiori, vel minori; iique sint docti, prudentes, charitate præditi, qui à non reservatis eos absolvant; & quibus etiam reservatorum absolutio committatur, quando casus occurrerit, in quo eam debere committi, ipse in primis Confessarius judicaverit.

§. V. Tam Superiores pro tempore existentes, quàm Confessarii, qui postea ad Superioritatis gradum fuerint promoti, caveant diligenter, ne eâ notitiâ, quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem utantur.

§. VI.

§. VI. Licebit tamen Superioribus determinare poenitentias graves quibusdam peccatis, etiam non reservatis, à Confessarijs imponendas, quæ subditos ab huiusmodi perpetrandis cohibere possint. Atque ita per quoscunque Regularium Superiores, quicunque illi sint, observari mandavit.

§. VII. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac cuiusvis Concilij, etiam Generalis Decretis: nec non consuetudinibus ab immemorabili etiam tempore observatis: aut Regulis in Generalibus, seu Provincialibus Capitulis editis, statutis, & constitutionibus, etiam Apostolica auctoritate confirmatis: privilegijs, indultis, & concessionibus quibuscunque: quorum tenores hîc pro expressis habere voluit: cœterisque in contrarium facientibus quibuscunque. Datum Romæ apud S. Petrum die 26. Maij. 1593.

F I N I S.

P A R E R G A

De Sacramentis in genere & in specie.

I.

Sacramentum definitur, quòd sit signum
sensibile, gratiam Dei, vel effectum eius
gratuitum ex institutione Divina effica-
citer, stabilitèrque significans, ordina-
tum ad salutem hominis viatoris.

II. In statu Innocentia, & si Adam non pec-
casset, nullum fuisset institutum Sacra-
mentum.

III. In statu legis naturæ fuit pro parvulis
institutum aliquod Sacramentum, proba-
biliter consistens in protestatione fidei ex-
ternæ in Messiam venturum.

IV. Circumcisio in Lege veteri fuit olim Sa-
cramentum propriè dictum, collativum
gratiæ ex opere operato.

V. Dantur in Christianismo 7. Sacramenta.
Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Pæ-
nitentia, Extrema Unctio, Ordo, Matri-
monium.

VI. Solus Deus defacto & de possibili est pro-
priè dictus Institutor Principalis Sacra-
mentorum ita, ut nulla creatura potuerit
Sacramenta instituere.

VII.

VII. Sacramenta propriè dicta sunt tantum causa instrumentales morales gratia, quam conferunt, quatenus presentata Deo, ipsum ad collationem gratia movendo.

VIII. Sacramenta in voto tantum suscepta conferunt gratiam ex opere operato.

IX. Per se loquendo non omnia Sacramenta ex primaria sui institutione conferunt primam gratiam, quamvis per accidens hoc fieri possit.

X. Sacramenta eiusdem speciei aequaliter dispositis conferunt aequalem gratiam ex opere operato, inaequaliter dispositis inaequalem.

XI. Character est signum spirituale indelebile animae, mediante Sacramento impressum, quo homines consignati Christiani distinguuntur ab alijs non Christianis.

XII. Character non est denominatio extrinseca, nec relatio realis vel rationis, sed qualitas spiritualis, spectans ad habitum vel dispositionem.

XIII. Character subiectatur in voluntate hominis Christiani tanquam in subiecto immediato, estque signum naturale functionum Christianarum.

XIV. Materia & forma Sacramentorum est aliquo modo determinata à Christo, ut nec licitè, nec validè possit mutari.

XV. Sufficit contritio, antequam Minister administret Sacramentum in peccato

mortali existens, sed in celebrante requiritur confessio, antequam celebret.

XVI. Ut adultus valide suscipiat Sacramentum, non sufficit, quod se merè negativè habeat, sed debet in susceptionem saltem habitualiter consentire.

XVII. Baptismus est Sacramentum consistens in ablutione hominis aliququaliter consentientis factâ in aqua ab alio abluciente, & in verbis certis simul ab eodem abluciente cum debita intentione prolatis.

XVIII. Fuit institutus ante Passionem Christi, non tamen erat medium necessarium ad salutem ante solemnem promulgationem in Pentecoste factam.

XIX. Eius materia remota est omnis & sola aqua naturalis elementaris, proxima, ablutio physica, & suo modo successiva; nec sufficit occisiva.

XX. Forma est; ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritûs sancti: si Ego non debet necessariò explicite exprimi; locò baptizo sufficit abluo, aut aliud æquivalens.

XXI. In forma necessariò requiritur expressio personæ baptizandæ, Unitatis naturæ Divinæ, & Trinitatis Personarum. Non valet forma, ego te baptizo in nomine Genitoris, Geniti, & Spirati.

XXII. Baptismus fictè susceptus reviviscit. sublato obice, item alia Sacramenta, exceptâ Eucharistiâ & Pœnitentiâ.

✠:✠:✠: ✠:✠:✠:

XXIII. Sacramentum Confirmationis est unctio Viatoris facta in fronte, in figura crucis cum Chrismate sanctificato à Ministro idoneo simul cum intentione debitâ proferente verba, significans efficaciter ex institutione Christi unctionem animæ per gratiam roborantem ad confitendum fidem Christi.

XXIV. Fuit institutum quoad determinationem essentialium à Christo in ultima Cæna; quoad collationem potestatis dispensandi completa est post Resurrectionem.

XXV. Materia Confirmationis remota est Chryisma compositum ex oleo olivarum & balsamo, sanctificatum ab Episcopo; ita ut mixtio balsami, & benedictio Episcopi sint de necessitate sacramenti; materia proxima est unctio.

XXVI. Forma est signo te signo Crucis, & confirmo te Chrysmate salutis in nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti: expressio Trinitatis & Unitatis personarum, item li signo Crucis, & li Chrysmate salutis non sunt necessaria ad validitatem formæ.

XXVII. Potest simplex sacerdos ex dispensatione Summi Pontificis esse minister extraordinarius Sacramenti Confirmationis & benedictionis Chrysmatis; Ordinarius est solus Episcopus.

XXVIII.

X XVIII. Sacramentum Eucharistia est signum sensibile ex institutione Divina efficaciter significans Corpus & sanguinem Christi.

X XIX. Est institutum à Christo in ultima Cæna, & quatenus consistit in esse permanenti sola species consecrata sunt de eius essentia, non panis & vinum, nec verba consecrationis, nec sumptio; quatenus verò est signum efficax gratiæ, etiam corpus & sanguis Christi requiruntur.

X XX. Hoc sacramentum est unum speciei infimæ, non quidem unitate indivisibilitatis, sed integritatis moralis, deducta unitate ex re contenta (Christo) tot sunt Sacramenta partialia, numero distincta, quot sunt hostiæ consecratæ.

X XXI. Materia essentialis consecrationis corporis Christi est panis triticeus usualis, non necessario azimus, sed etiam fermentatus: consecrationis verò sanguinis est vinum de vite; etiam mustum; & vinum congelatum, cui vino debet misceri aqua modicissima, necessitate præcepti, non divini, sed Ecclesiastici.

X XII. Probabilius est, quòd aqua vino in calice admixta non convertatur in sanguinem, nisi prius fuerit conversa in vinum.

X XIII. Forma Eucharistiæ ad consecrationem Corporis Christi requisita sufficiens &

& essentialis est; Hoc est Corpus meum: consecrationis vini verò, Hic est Calix Sanguinis mei.

XXXIV. Verba consecrationis essentialiter debent proferri enuntiative in Persona Christi, ac etiam recitative, seu historice.

XXXV. Pronomina hoc, hic in formis consecrationis non adjectivè, sed substantivè sumuntur, ac demonstrant aliquod individuum entis, quod est sub speciebus in fine prolationis suæ.

XXXVI. Præsentia corporis Christi desumitur à Divina voluntate sic decernente intimam præsentiam, & non ab unione physica, quatenus Corpus Christi loco panis sustentet accidentia in genere causæ efficientis.

XXXVII. Ad transubstantiationem, qualem Ecclesia Catholica agnoscit in Eucharistia non requiritur nova corporis & sanguinis Christi productio, sed sufficit adductio, id est, productio præsentialitatis.

XXXVIII. De potentia Dei absoluta posset fieri, ut corpus Christi manente substantia panis haberet præsentiam sacramentalem eiusdem rationis, quâ nunc est præsens eipem speciebus.

XXXIX. Christus in hoc Sacramento est ita præsens, ut sit per totam hostiam diffusus ac omnes eius partes, per tot præsentias, quos

quot sunt illae partes, etiam per minutis-
simas & indivisibilia.

XL. Christus non eodem modo est sub una
atque sub altera specie secundum corpus
& sanguinem: habet tamen accidentia
à loco absoluta in hoc Sacramento, sicut
in celo.

XLI. Praesentia corporis Christi in Eucharis-
tia est supernaturalis quoad modum, &
quoad substantiam: potuit Christus prius
existere sacramentaliter, quam natura-
liter, imò nec de facto dependet praesentia
sacramentalis à naturali.

XLII. Christus in Sacramento potest elice-
re actus intellectus & voluntatis, non ta-
men operationes sensus externi, nec potest
naturaliter alterari à corporibus vici-
nis.

XLIII. Corpus Christi in Eucharistia non
potest naturaliter videri oculo corporeo,
nec etiam à glorioso supernaturaliter ut
modo indivisibili existit; benè tamen ab
intellectu creato sensibus non alligato.

XLIV. Probabile est, utramque speciem Eu-
charistiae conferre maiorem gratiam,
quàm singulae seorsim.

XLV. Sacrificium propriè dictum est obla-
tio externa legitime instituta, qua res
sensibilis permanens cum aliqua sui de-
structione seu immutatione per Ministrum
legitimum soli Deo offertur in protestatio-
nem

nem supremi Domini, quod habet in omnes creaturas.

X LVI. In Missa continetur proprium novæ legis sacrificium à Christo institutum & oblatum in ultima Cæna: cuius Hostia principalis est Corpus & Sanguis Christi cæteris suo modo requisitis.

X LVII. Sacrificium Missæ nec in oblatione vini, quæ fit ante consecrationem nec in fractione, nec sumptione hostiæ essentialiter consistit, sed in sola consecratione utriusque speciei.

X LVIII. Valor huius sacrificij pro debito pœna est finitus. offerentibus eandem Missam prodest singulis aequaliter ad oblationem concurrentibus, ac uni. Idemque sacrificium ut impetratorium æque valet multis ac uni, si pro singulis speciati moretur.

X LIX. Ut sacrificium habeat suum effectum in ijs, pro quibus offertur, necessaria est propria Sacerdotis applicatio.

L. Peccat sacerdos vel contra obedientiam, vel contra justitiam. v.g. ratione stipendij accepti vel promissionis, aut contra Prælati voluntatem applicando Missam alteri, valet tamen applicatio ab ipso facta.

DEUS meus, & omnia.

S. P. Franc.

Menda.

Fol. 4. lin. 11. dolore. Lege. dolere. fol. 8.
lin. 27. parvum. L. pravum. fol. 12. lin. 1.
particeps L. participes. fol. 18. lin. penult. su-
ditos L. subditos. fol. 19. lin. 7. post percussio
clerici, subintellige, mortalis tamen. fol. 29.
lin. 21. sect. 8. L. P. 2. sect. 1. fol. 32. lin. 19.
ex hoc. L. hoc ex. fol. 52. lin. 12. perique. L.
plerique. fol. 56. lin. 2. fatultatem. L. faculta-
tem. fol. 61. lin. 13. facultas. L. facultas. fol.
66. lin. 16. in omittatur. fol. 68. lin. 23. Alexand.
L. Alexand. fol. 116. lin. 24. Itaq; omittatur.
fol. 132. lin. 18. & Novitiorum. L. Novitiorū,
& fol. 151. lin. 13. tntegram. L. integram. fol.
167. lin. 2. loco. L. joco. fol. 215. lin. 17.
less. L. Less. & lin. penult. ud. L. ad. fol. 216.
lin. 7. declarationem. L. declaratione. fol. 231.
lin. 22. post casum, subintellige, alicubi. fol.
236. lin. 18. De-Rio. L. Del-Rio. fol. 237. lin.
4. fore. L. ferre. & lin. 12. secundis. L. Secan-
dis. fol. 245. lin. 22. Remidius. L. Remigius.
fol. 254. lin. 6. Præfigi. L. Præfigi. fol. 273. lin.
6. naturali. L. naturalis. fol. 180. lin. 24. *Simi-*
liter, hoc cum sequentibus lineis usque ad
n. 31, debet legi in Responsione
prima.

Faber, Franz Xaver,

Compendium Theologicum de casibus reservatis

Ingolstadium 1702

Mor. 348 d

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10596182-4

VD18 14593394-001